

ITALIJA / PO ATENTATU

Bolečina in gnev

Manifestacije po Italiji - Preiskovalci imajo v svojih rokah »prva otipljiva dokaza«, dostavno vozilo in sledove razstreliva

FIRENCE - Beli odprti krsti Catherine in Nadie med krstama njenih staršev Angele in Fabrizia, družina Nencioni je tako ponovno skupaj. Ob krstah svojci, prijatelji in znanci, ki le s težavo združujejo solze. V sosednji kapeli v zaprti krsti zoglenelo truplo študenta Daria Capolicchia. Firenze in z njimi vsa Italija žalujejo za temi petimi nedolžnimi žrtvami slepega terorizma, a obenem z množičnimi manifestacijami (na sliki: manifestacija v Firencah) poudarjajo svojo odločnost, da ne bodo klonili pred tem novim terorističnim izzivom. To je ponovil tudi predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro, ki je spregovoril na seji florentinskega občinskega sveta. »Prvo rano so s krvjo zadali ljudem«, z drugo pa so napadli »kulturno dediščino, najgloblje, najintimnejše, najbolj resnično ljudsko bogastvo«. Prav za to bogastvo bodo najprej poskrbeli, saj je vlada že nakazala

30 milijard lir za prva sanacijska dela. Galerijo Uffizijev naj bi odprli že čez deset dni, da bi s tem vsaj »simbolično« dokazali voljo do obnove.

Na prizorišču atentata se medtem nadaljuje skrbno iskanje vsega, kar bi lahko služilo v preiskavi. Oblasti pa imajo trenutno v svojih rokah vsaj dve zanesljivi sledi. Petnajst minut pred tragedijo eksplozijo je neka prica opazila prihod dostavnega vozila fiorino v Ulico Georgofili. Prica je po mnenju preiskovalcev »zanesljiva«, saj gre za fanta, ki je na dom pospremil svojo zaročenko in je fiorino opazil, ker je »nevesče« parkiral vozilo pred Akademijo Georgofili. Fant ni mogel vedeti, da je tej nestrokovnosti botrovala previdnost, ker se je v dostavnem vozilu nahajala ogromna količina razstreliva. Nedvomno je to najpomembnejše pričevanje, ki ga imajo v rokah državni pravdniki Piero

Luigi Vigna, sodnik Francesco Fleury in njegov namestnik Gabriele Chelazzi. Preiskovalce pa bodri tudi ugotovitev, da se je ogromno ljudi prostovoljno javilo in povedalo vse, kar bi lahko služilo preiskavi. V sodni palaci nočejo govoriti o raznih matrikah. Raje govorijo s splošnimi termini: terorizem, strategija terorja, kot da bi navajali »mafijski terorizem«. »O prilastkih bomo spregovorili sele po prvih otipljivih dokazih«, je navedel sodnik Gabriele Chelazzi. Trenutno sta edina »otipljiva dokaza« dostavno vozilo in eksploziv. Fiorino so neznanci ukradli po 19.30 v Ulici della Scala, kar pomeni, da so imeli izredno malo časa.

Drugi »otipljivi dokaz« je razstrelivo. Po prvih ugotovitvah je razstrelivo vsebovalo pentrit in T4, osnovni sestavini ceskoslovaškega semtexa, ki so ga uporabili v atentatu na brzec 904 23. decembra 1984. Sledove teh se-

stavin pa so odkrili tudi v pokolu pri Capaciju (atentat na Falconeja) in v atentatu v rimski ulici Fauro.

Bombni atentat pa najbrž ni bil povsem nepričakovan, saj se je alarmno stanje začelo že v nedeljo v Rimu. Kaže, da je neznanec, ki je govoril s sicilskim naglasom, telefonsko obvestil policijo, da bo okoli 17. ure v raznih rimskih predelih eksplodiralo skupno 3.500 kilogramov razstreliva.

Policija ni prezrla opozorila in je tudi obvestila o nevarnosti varnostno službo ameriškega veleposlaništva, ta pa ameriške državljane in po pomoti tudi toskansko federacijo Zelenih. Ti so včeraj poudarjali, da »so bile obveščevalne službe seznanjene z atentatom in niso ukrenile ničesar, da bi ga preprečile«. Tudi zaradi tega Zeleni zahtevajo razpust obveščevalnih služb in preiskavo o njihovem delu v zadnjih letih.

ITALIJA / SKUPŠČINA PSI

Del Turco izvoljen za novega tajnika socialistov

Zanj je glasovala vsa stara Craxijeva nomenklatura

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Ottaviano Del Turco je novi tajnik socialistične stranke. Izvolila ga je sinoči vsestranska skupščina na predlog stare nomenklature, ki se se spoznava v dolgotrajnem tajniku Bettinu Craxiju. Del Turco prevzema tako mandat, ki ga je v zaostrenem vzdušju polemik vrnil Giorgio Benvenuto, in krmilo razdeljene stranke na robu razkola. O krizi je pričala tudi zasedba skupščine, ki je bila vselej na meji sklepčnosti, saj se skoraj polovica članov ni udeležila zasedanja. Morda prav ta podatek, bolj kot samo napeto vzdušje, odraža globoko krizo socialistične stranke.

Uvod v seji skupščine je bilo poročilo, s katerim je Giorgio Benvenuto utemeljil svoj odstop. Njegov poseg je izzvenel kot neizprosna kritika in obsodba Craxijeve nomenklature, tako ostra, kakor si je najbrž niso privoščili niti najostrejši kritiki PSI. Poudaril je, da je zasnoval svojo politiko v skladu z dokumentom, ki ga je skupščina sprejela, ko je bil izvoljen za tajnika, toda pri uresničevanju te politike je naletel v vodilnem kadru na oster odpor. »Trije meseci tajnikovanja«, je dejal Benvenuto, »niso bili dovolj, da bi dojel povsem, kako deluje najbolj halucinanta palača oblasti in kako je bila osrednja struktura stranke izvoljena ter spremenjena v

Ottaviano Del Turco

brezno dolgova. »Zadostovali pa so zato, da je razumel, kako so za kulisami vsi delali proti tajniku, da bi »bistvena mesta ohranile prav tiste skupine, ki bi se bile morale umakniti in prepuštili mesto novim voditeljem«.

V povsem drugačno smer je šel Ottaviano Del Turco, ki je se pred izvolitvijo spregovoril kot tajnik. Stranki je nakazal pot v »tretjo fazo avtonomije«, napovedal je za poletje programsko konferenco in za oktober nov kongres.

Po krajši razpravi so se začela glasovanja. Del Turca je podprl tudi bivši premier Giuliano Amato, ki pa je prišel na skupščino samo, da bi oddal svoj glas.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Razprava o novem volilnem zakonu

Kljub dramatičnim prigodam zadnjih dni se v Italiji nadaljuje razprava o novem volilnem zakonu, ki naj bi ga parlament odobrila do poletja. Včeraj je bil uradno predstavljen predlog KD, ki predvideva volitve z večinskim sistemom z enim samim krogom in s 30-odstotnim proporcijnim popravkom. Predlog je že vzbudil polemike, proti njemu sta se že izrekla tajnik DSL Occhetto in referendumski lider Segni

stran 2

Slovenski kandidatini za pokrajinski svet

V naši predvolilni kroniki se danes predstavljata dve kandidatini za tržaski pokrajinski svet: Nives Kosuta, ki je že bila pokrajinska svetovalka in kandidira na listi DSL, in Vlasta Bernard, ki se predstavlja na listi Zavezništva za Trst. Obe listi podpirata kandidato Franca Codege za predsednika Pokrajine.

stran 3

Prekupčevalca z orožjem v rokah finančnih stražnikov

Tržaski finančni stražniki so zadali nov udarec prekupčevalcem z orožjem. Po spretni akciji sta jim padla v roke dva hrvaška tihočapca, hkrati pa so zaplenili ameriško oostro-strelsko puško, 36 nabojev, dva detonatorja ter skoraj deset kilogramov eksploziva.

stran 4

Goriška zavrača poskus ustrahovanja

Teroristična eksplozija v Firencah je zdramila demokratično javnost tudi na Goriškem. Delavci in Tržiču so demonstrirali pred spomenikom padlim v ladjedelnici, da bi opozorili na potrebno kontinuiteto v boju zoper mračnjske sile. Upravitelji, predstavniki političnih in družbenih sil so obsodili izbruh krvoločnega nasilja in poudarili, da ustrahovanje ne sme zaustaviti procesa prenove italijanskega političnega sistema.

stran 7

BALKAN / DIPLOMATI GOVORILJO, VOJAKI STRELJAJO

Nove ruske »pobude«

Kozirjev napoveduje morebitne ukrepe proti Hrvaški zaradi spopadov z Muslimani - Pogajanja o »varnostnih območjih« v Sarajevu propadla

MOSKVA, SARAJEVO - Ruski zunanji minister Andrej Kozirjev, ki je v dobri meri botroval »programu skupne akcije« prejšnjega konca tedna, je v petek napovedal »nove ruske pobude za rešitev konflikta na tleh nekdanje

Jugoslavije«. Agencija Interfax poroča, da gre za izpopolnitev dokumenta iz Washingtona, o čemer se mednarodni ruski diplomati že dogovarjajo z zavezniki. Kozirjev napoveduje sankcije proti Hrvaški, če ne bo konec spo-

padov med hrvaškimi in muslimanskimi enotami. Ruski zunanji minister je izjavil, da utegnejo ukrepe proti Zagrebu »sprejeti prav kmalu«.

Francoski premier Edouard Balladur in predsednik britanske vlade John

Major pa sta se v petek pred novinarji branila, čes da zahodne sile in Rusija s programom skupne akcije ne podpirajo srbskih ozemeljskih osvajanj v Bosni, in pojasnila, da so zavezniki pripravljene zaostri sankcije in povečati diplomatske pritisk, niso se pa pripravljene boriti v Bosni, da bi s tem prisilili Srbe k umiku.

»Bi bili vi pripravljene poslati v Bosno 200.000 vojakov, da bi z orožjem prisilili Srbe k umiku?« je novinarje vprašal Major. »Ljudje tega nočejo, potrjujemo pa, da bomo se naprej izvajali sankcije in diplomatske pritisk in ne bomo sprejemali osvajanja ozemeljske sile.«

Francoski premier se je primoran braniti tudi pred domačimi kritikami, ker je njegov minister Juppé podpisal washingtonski dokument. V Parizu so objavili, da je bil v četrtek med podpisniki resolucije evropskega parlamenta v Strasbourgu tudi nekdanji francoski predsednik D'Estaing. (R. S.)

Žrtvi ostrostrelcev (Telefoto: AP)

PREDSTAVNIŠTVI SKGZ IN SSO PRI TRŽASKEM PREFEKTU

Zahteva po potrditvi sredstev za naše kulturne ustanove za 1994.

TRST - Tržaski prefekt Luciano Cannarozzo je sprejel včeraj pozno popoldne odposlanstvi Slovenske kulturno gospodarske zveze, v katerem sta bila predsednik Klavdij Palcic in tajnik Boris Peric, ter Sveta slovenskih organizacij, ki sta ga zastopala predsednica Marija Ferletic in član vodstva Marij Maver.

Predstavniki manjšine so izpostavili prefektu razmere, v katerih živi slovenska narodnostna skupnost v Italiji, oziroma dejstvo, da je njeno stanje danes tako rekoč nedefinirano. Tudi zaradi tega, ker se letos izteče državni zakon št. 19 iz leta 1991, ki predvideva izrecne posege v korist tukajšnjih obmejnih območij in časno, torej samo deloma rešuje nase probleme na ta način, da namenja občasna finančna sredstva slovenskim kulturnim ustanovam.

Slovenski delegaciji sta izrazili potrebo po vnovičnem finansiranju

tega zakona oziroma po vključitvi ustreznih postavke v državni finančni zakon. Prefekt se je obvezal, da bo to željo posređoval pristojnim v Rimu.

Predstavniki SKGZ in SSO so tudi zazeleli, naj bi italijanska vlada med prihodnjimi pogajanjimi s slovensko vlado upoštevala nase manjšinsko skupnost kot subjekt pri obravnavanju problemov, ki zadevajo nase pravice in zakonsko zascito, ne pa kot zgolj objekt; skratka, pri obravnavanju vprašanj v zvezi z uzakonitvijo manjšinskih pravic je potrebno povprašati za mnenje tudi neposredno prizadete - nas. Prefekt je tedaj priznal, da je ob pomanjkanju pravega zascitnega zakona ta problem nejasen.

Kot znak dobre volje pa je gostom povedal, da bodo iz komisarskega sklada namenili Stalnemu slovenskemu gledališču v Trstu 200 milijonov lir več kakor doslej.

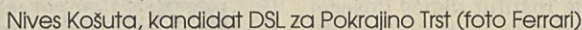
Predstavniki obeh krovnih organizacij pri tržaskem prefektu (Foto Križmančič/KROMA)

Mancino: Mafijski pečat terorističnega atentata

Komisija je vzgojo je ocenila za izredno nevarno krizno stanje na Institutu slovarske filologije pri univerzi v Trstu, kjer studentom kljub velikemu številu nista omogočena kvaliteta in izobrazbena struktura in proforski kader. Stolica za slovenski jezik in literaturo pa ima praktično onemogočen razvoj. Solstvo brez svoje visokosolske ekspoziture pa je seveda pohabljen.

Tudi za Slovence je sedanji trenutek prelomen

Uveljavitev demokracije in napredne uprave na Pokrajini je lahko samo pozitivna za slovensko manjšino. Samo v

Vi ste direktno sodelovali pri izdelavi statuta Pokrajine, ki ima za Slovence nekatere važne točke, bi nam jih lahko obnovili?

Statut trzaskе Pokrajine vsebuje nekaj pomembnih vsebinskih nacer, kot n.pr. vrednotenje specifcnosti slovenske manjsine, spodbujanje dialoga in medsebojnega spoznavanja med italijanskim in slovenskim delom, spodbujanje pobud v korist kulture miru in sodelovanja s sosednjimi drzavami. Nadalje predvideva tudi nekaj zelo konkretnih ciljev, n.pr. možnost, da uporabljajo slovenski prebivalci v odnosu s pokrajinsko upravo slovenski jezik v pisni obliki. Ustni obliki in imajo

TRST - Slovenski socialisti z veliko zaskr-

Takšno razmišljanje velja tudi za slovenske socialiste, ki so res daleč od vseh teh afer in so si doslej vedno prizadevali v korist stranke in predvsem v korist slovenske narodne skupnosti.

O tem je tekla beseda balotažni krog.

Obtem, da se nadaljuje avtospospenzija od traske federacije, so na delozelnem vodstvu potrdili volilne izbire boljunske skupscine in sicer podpora neodvisnim kandidatom za delozelni svet Dariu Tersarju in za goriski pokrajinski svet Alenki Florenin. Ob tem je delozelo vodstvo potrdilo izbiro, da se za obnovu traskega pokrajinskega sveta izreče podpora predsednikemu kandidatu Codegi, ki ima edini med naprednimi kandidati moznost priti v drugi, balotazni krog.

mov, če bo, seveda s poslobo sodelovati z vsemi dejavniki in sicer z vsemi občinami svojega teritorija, za Deželo, z Gorskou skupnostjo, z gospodarskimi ustanovami in raznimi posebnimi skladi. Seveda je zato potrebno, da si Pokrajina spet pridobi verodostojnost in ugled in to le na osnovi resnega, odgovornega in postenega upravljanja v interesu teritorija in njegovih slovenskih in italijanskih prebivalcev. Program kandidata Francisa Codega in sil, ki ga podpirata, stvarno jamčita te usmeritve.

Predstavlja se novinarka Vlasta Bernard

Kakšni so cilji Zavezništva?

Pred kratkim je bilo Zavestništvo za Trst sprejelo gibanje »naproti Demokratičnemu zavestništvu« in prepričanje, da je bila mogla izbira pravilna, se mi je utrdilo. Res je »zaveda« se v povojih in torej ni gotovosti, kaj bo iz tega gibanja nastalo. Toda čakati, da se stvari zgodijo brez nasega sodelovanja in da potem capljamo za njimi, se mi ne zdi najbolj pametno. Če se bo Zavestništvo razvilo v to, kar si predstavljam in želim, potem bo v njem nasel »dom« vsak, ki želi prispevati za skupne cilje.

Vlasta Bernard, kandidat Zavezništva za Trst (f. Ferrari)

Glede Zavzeznštva za Trst pa naj dodam samo to, da ga po njegovem progra-

Kaj je porodilo kandida-
turo Codege za predsed-
nika Pokrajine?

Preprosto: ker je v poli-
tiki popolnoma nov clo-
vek, strankarsko neopre-
deljen, druzbeno angaziran
progresist in solnik. Njogo-
ve vizije so siroke, nima
predsodkov in je povrh
preprican zagovornik inte-
gracije Trsta s slovenskim
in hrvaskim zaledjem.

Kje je politično mesto manjšine in kakšne so njene perspektive?

Novi čas postavljaja tudi pred manjšino nove izbire, tokrat dejanske in ne samo nacelne. Stranke in ideologije so »zamorile« tudi lep del naših volilcev, ki poleg aktivne zaščite svojih narodnih pravic zahtevajo tudi vse tisto, kar jim gre kot državljanom Italije. Boja za narodne pravice ne smemo ločevati od prizadevanj za prenovo politike in družbe, sicer bodo naši napori zaman. Zavzemanje za novost in napredno je torej tudi najboljša skrb za naše specifične potrebe. S frontalnostjo in dogmami bomo nadaljevali po poti, ki nam v skoraj 50 letih po osvoboditvi ni prinesla praktičnih nicesar, zato je čas, da se zazremo vase (tudi kritično), da sprejmemo pluralizem, ki je medtem dozorel v naši skupnosti in da ga kot vrednoto - in ne kot oviro za neko iluzorno molitnost - pozolimo v temelje dolgoročnega nacionalnega programa. Če se bomo znali kot zreli in sprotni člani skupnosti razumevati med seboj, potem bo tudi dialog s širšo skupnostjo, v kateri nimamo samo sovražnikov, povsem naraven in plodovit.

TRST - Pretekli črtek je Televizija Koper posnela treto oddajo iz niza »Kam vodijo naše stezice«, posvečene Slovencem v Italiji, ki je bila tokrat posvečena bližnjim volitvam v deželni svet Furlanije- Julijske krajine in v trzaski pokrajinski svet oziroma perspektivam, ki jih te volitve obetajo naploh in se zlasti za slovensko manjšino. Voditelj oddaje Mario Cuk se je v dvorani dolinskega občinskega sveta pogovarjal z nekaterimi slovenskimi kandidati, natancneje s kandidatoma Demokracitne stranke levice za deželni oziroma pokrajinski svet Milosem Budinom in Nives Kosuta, s kandidatom Stranke komunistične prenovе Sergyem Lipovcem za obe skupščini in s kandidatom Slovenske skupnosti za predsednika Pokrajine Gorica Damjanom Terpinom. Vse stiri kandidate z voditeljem Cukom v oddaji vidimo (z leve) tudi na našem posnetku (foto Ferrari/KROMA).

kandidati, natančneje s kandidatoma Demokratične stranke leve za deželni oziroma pokrajinski svet Milosem Budinom in Nives Kosuta, s kandidatom Stranke komunistične prenovе Ser-gijem Lipovcem za obe skupščini in s kandidatom Slovenske skupnosti za predsednika Pokrajine Gorica Damijano Terpinom. Vse štiri kandidate za voditeljem Čukom v ozadju vidimo (z leve) tudi na našem posnetku (foto Ferrari/KROMA).

Že junija bistveni popravki zdravstvene reforme?

TRST - Niti na ministrstvu za zdravstvo ne priključajo dejstva, da je zdravstvena »protireforma« klavno propadla, se preden so pravzaprav stopili v veljavo osporavani zakonski ukrepi, ki pravi gotovno ne privilegirajo socialne pravičnosti in so v prvi vrsti prizadeli sihekse družbene sloje. Dodatno zmedo in neusklajenost vnasa tudi pojav vse preproste zamenjave pristojnih ministrov, vsak izmed katerih se odloča za drugacna izhodišča in predpisuje različne »recepte«, kako odzdraviti javnozdravstveno službo. V zadnjem letu so se zvesti kar trije ministri: Di Lorenzo, ki nam je podoben z omejevalno reformo, je za krajše obdobje nasledil Costa, ki je s tamponskimi ukrepi skušal omiliti najbolj krivične krivice, sedaj pa nam novimenovalna ministrica v Ciampijevi vladi Maria Pia Garavaglia (pred tem je bila štiri leta podtanjina v zdravstvenem sektorju) napoveduje oblikovanje korektivnega reformnega projekta že v teku meseca junija, ki pa bo stopil v veljavo komaj v letu 1994. V teku je tudi snovanje finančnega zakona

Uvedba nalepk (kdor je oprosčen placevanja) tikteta, jih je prejel 16 in si jih na predlog zdravniškega specialista lahko zagotovil se nadaljnjih in pa takojmenovanega superikteta je imela za posledico, da se je poraba zdravil znižala za 25 odstotkov. Prav gotovo se je nekoliko omejil fenomen potrate z zdravili, ostaja pa upravicen sum, da je prihranek posledica prisilne izbire upokojencev in pacientov, ki so hranili nalepke za nakup dražjih zdravil in so torej sami segli v zep, obenem pa je zmanjšana poraba pilul in farmacevtskih preparatov tudi pokazatelj manjše skrbi za preventivne oblike zdravljenja, seveda v škodo pacientov. Ta prihranek pa je bil le kapljica v morju, saj izdatki za zdravila bremenijo državno blagajno le v višini 15%, strošek za ostale zdravstvene strukture pa zajema kar 85-odstotni delež in za temeljito sana-

Ministrica Caravaglia sedaj obljublja vsilila z vrha svojega zdravstvenega temveč bo upoštevala mnenje in pri parlamenta kot dežel in posameznih zdravstvenih operaterjev. S prenosom stojnosti na deželne strukture in na preustrojem celotnega sektorja naj osnovne cilje zakonske korekture: usratunske sanacije s socialno zaščito s prečitev razpisavanja sredstev, zagotv oskrbe ob diferenciranji prispevni promozornost in interdisciplinarnost sebnih zdravstvenih struktur v r konkurenčnosti, vključno z možn navljajna bolniških blagajn. Dolocaj razmejitve krajevnih zdravstvenih en lo v pristojnost dežel, izrednim up naj bi podaljšali mandat. V enoten obliki konvencije s prestrukturiranj strukture povežali službo za prvo pom

Vsebinska in formalna preobrazba zdravstvenega ustroja vsekakor ni še dorečena, je pa na dlani, da nam pripravljajo novo inacijo »reforme« v duhu racionalizacije struktur in sanacije proračunskih zmogljivosti, kar pomeni, da bo vse večji krog zavarovancev brzkone moral prispevati samopri-
spevke za oskrbo. Upajmo, da bo o teh žrtvah vsaj kvaliteta zdravstvenih storitev povzdignjena na dostojno raven. (B.S.)

TRST - Na krznem trgu v Trstu je imela včeraj Slovenska skupnost »slovenski shod«, da bi nekako izpricala slovensko prisotnost v središču mesta. Na shodu je nastopil ansambel Krt (**na sliki - fotoKriznancici/KROMA**), krajše pozdrave pa so podali strankini kandidati in voditelji s Trzasega in Goriškega, navzoc je bil tudi novi tajnik koroske Enotne liste Rudi Vouk.

V okviru televizijske volilne tribune na tretji mreži RAI bosta nastopila danes ob 19.50 kandidati SSK za deželni svet Mirko Spazzapan, dosedanj pokrajinski odbornik v Gorici, in predsedniški kandidata za Pokrajino Trst Ivan Peterlin. Prof. Josip Pecenko pa bo sodeloval pri široki okrogli mizi kandidatov vseh strank za trzaseke pokrajinske volitve, ki bo na istem omrežju ob 15.15.

TRST - Predsednik Stranke komunistične prenov sen, Armando Cossutta je včeraj na volilnem shodu na Trgu Goldoni posvaril pred nevarnostjo oživljanja strategije napetosti in pozval demokratične in ne napredne sile k budnosti in angžiranju proti temacnim silam preteklosti. Na shodu sta govorila tudi slovenski kandidat SKP na deželnih volitvah, Sergij Lipovec in predsedniški kandidat za Pokrajino Trst Dennis Visioli (**foto Krizmančič/KROMA**). Kasneje se je sen. Cossutta udeležil shoda v korist sožitja, ki je bil na trgu v Nabezini in na katerem je spregovoril tudi Stojan Spetic.

znan kulturni delavec
med Slovenci v videmski pokrajini, saj vodi več-
tečajev slovenscine, soureja Trinkov koledar in pred-
seduje Društvu Ivan Trinko v Cedadu, je nastopil v
četrtke na srečanju z volivci, ki ga je priredila SSK v
dvorani Delavskega društva v Cedadu. Ob njem so
bili za govorniskim odrom se deželni tajnik SSK Ivo
Jevnikar in kandidata ravnatelj Josip Pecenko ter
univerzitetni profesor v Vidmu Aleš Lokar.
Deželni tajnik in nosilec deželne liste SSK Jevnikar
je predstavil kandidate in program, nakar je sprego-
voril Marino Vertovec. Sam je predstavljal razloge,
zaradi katerih kandidira za SSK. Gre za narodnost-
no izbiro, ki mora imeti prednost pred ideološkimi
opredelitvami, zlasti v sedanjih zahtevnih casih.
Slovenska stranka bi morala biti dobrodošla vsako-
mur, ki mu je pri srcu dostojanstvo vsakega clo-
veka. Prof. Vertovec je zaključil, da so glasovi za
SSK izrednega pomena zlasti v videmski pokrajini,
saj so neovrgljivi dokaz ne le o naši prisotnosti, tem-
več tudi o naši politični volji.

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo trženskega lista - Trst
Izdajatelj: DTP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. de Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. de Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535382, fax 0481-532958
Dopisništvo: Cedad, Ul. R. Kovačičeve 1190, fax 0432-780462
Ljubljana, NLA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomsko propagandna: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697
Italija: peducine SPI
Slovenija: Studio Vist - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene glasov
Italija: 1 oglasni modul (sirina 1 stolpec, visina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povsok 20%, mali oglaš
80.000 LIT besede; osmrtnice, zahvale in sozolja po formi. IVA 19 %

Cena: 1.200 LIT - 45 SIT
Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.300 SIT, plačljiva preko DIESTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-75373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Čla italijanske zveze časopišnih založnikov FIEAD

NOVICE

Podtajnik Silvia Costa obiskala center pri Padričah

Ministrstvo za raziskave bo odločno branilo nakazila za ta sektor. Po drugi strani bi bilo presenetljivo, če ne bi vlada, ki jo sestavlja toliko "tehnikov", priznala temeljne vloge znanstvenega raziskovanja. Tako je včeraj obljubila podtajnik ministrstva za znanstveno raziskovanje in univerzo Silvia Costa med njenim včerajšnjim obiskom v padričskem centru za znanstvene in tehnološke raziskave in na območju, na katerem pri Bazovici razstie sinhron. Costa je poudarila, da namenja Italija premoš sredstev za znanstvene raziskave, komaj 1, 4 odstotka notranjega kosmatega proizvoda. Po njenem mnenju bi morali tudi izboljšati povezave med raziskovanjem, univerzo in gospodarstvom, obenem pa bi morali »približati« rezultate raziskovanja majhnim in srednje velikim podjetjem.

Jutri komemoracija talcev na proški gmajni

V Nabergejevi ogradi, ob cesti, ki pelje s Proseka proti proški železniški postaji, stoji spomenik. Na kamniti plošči, ki je vzdolž nje piše sledeče:

»Smo dali naša mlada življenja
za osvoboditev delavskega ljudstva
kot talci
29.5.1944

Nikdar je pozabite naše žrtve.

Sledijo imena desetih talcev, ki so jih nacifasisti obesili iz represalije. Od odkritja spomenika 5. avgusta 1945 se vsako leto vrstijo spominke svečanosti. krajevna sekcija VZPI-ANPI Prosek-Kontovel se bo letos poklonila spominu obešenih talcev jutri ob 11. uri. Na komemoraciji bodo sodelovali proška godba na pihala, pevski zbor Vasilij Mirk in člani Amaterskega odra Jaka Stoka. Priložnostna govora bosta imela predstavnik trzaskga odbora VZPI-ANPI Franc Skrlj in član pokrajinskega odbora VZPI-ANPI za Gorisko Silvano Baccicchi. (b.r.)

Pri Božjem polju praznik Skupnosti Družina

Skupnost Družina Općine prireja jutri na sedežu pri Božjem polju družabni praznik. Skupnost se je preselila v nove prostore bivšega begunskega taborišča pri Božjem polju pred dvema letoma, maja lani pa je tudi uradno odprla novi sedež, potem ko je od leta 1975 delovala na Općinah. Tu živi skupina invalidov, ki želi s praznikom opozoriti druge invalide, ostarele ljudi in osamljene, pa tudi domačine, nase in na nelahko življenje vseh tistih, ki jih je usoda vnelila na voziček.

Praznik se bo začel popoldne s kosilom, popoldne ob 16. uri pa bo družabno srečanje invalidov in ostarelih ljudi, ki ga bodo popestrili zvoki priljubljenega trzaskga zabavnega ansambla Vecia Trieste. Prireditelji vabijo na praznik predvsem osamljene in domačine, da bi se seznanili z njihovo stvarnostjo.

SINOČI NA BORZNEM TRGU NA POBUDO SINDIKATOV

Demonstracija proti terorizmu

Ganljiv nastop slovenskega trobentača

Na središčnem Borznem trgu je bila sinoči krajša demonstracija proti novemu valu terorizma, ki je v noči na ceretek v Firencah pokosil pet nedolžnih življenj ter veliko ljudi ranil, poleg tega pa tudi pizadel ogromno škodo spomenikom, ki sodijo v kulturno zakladnico clovestva. Demonstracijo so priredile sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL, na njej pa se je zbralo več sto ljudi, med temi tudi vidni predstavniki trzaskga javnega življenja.

Spored demonstracije je bil sila preprost. Predstavniki sindikatov so v raznih presledkih trikrat prebrali izjavo, ki so jo

skupno sestavile vse tri sindikalne zveze. Dokument odločno obsoja novi val terorizma, ki spominja na nikoli povsem osvetljene atentate iz začetka sedemdesetih let, zlasti na pokol v Bresciji, do katerega je prislo pred natanko 20 leti.

Sindikati ugotavljajo, da se je novi val nasilja sprožil v delikatnem zgodovinskem trenutku za italijansko demokracijo, ko je v teku moralizacijski proces v javnem življenju in ko je državi uspelo zadati vrto hudih udarcev mafiji.

Ganljiv višek je manifestacija dosegla, ko je trobentač Janez Krt, eden izmed članov ansambla

Krt, v slovenski narodni nosi improviziral tišino v spomin na žrtve atentata. Kot je znano, je ansambel Krt prisel igrat na volilni shod SSK, ki je bil na programu ves večer na Borznem trgu in ga je stranka prekinila za pol ure, da je omogočila potek demonstracije sindikatov.

Zunanji minister Andreatta v Trstu

Danes ob 11.30 bo gost trzask Trgovinske zbornice italijanski minister za zunanje zadeve sen. Beniamino Andreatta. Na razširjeni seji Pokrajinske gospodarske konzulte bo obravnaval smernice italijanske zunanje politike v odnosu do vzhodnih držav. Tema je nedvomno zelo aktualna sprico političnih in družbeno gospodarskih sprememb, ki so pretresele te države in katerih učinki so odjeknili tudi v Trstu. Posebej bo zanimivo slišati, kaj bo Andreatta novega povedal o projektu off-shore.

DEVIN / FINANČNI STRAŽNIKI

Z operacijo Furia ugnali prekupčevalca z orožjem

Stražnika sta se domenila za nakup orožja, hrvaška tihotapca sta nasedla dobro pripravljene pasti

»Operacija Furia« - tako so finančni stražniki poimenovali akcijo, ki so jo včeraj popoldne uspešno izvedli pri Devinu in med katero so onesposobili dva mednarodna tihotapca z orožjem ter zasegli ostroostrelsko puško, naboje in več kot 9 kilogramov eksploziva.

Poveljnik finančnih stražnikov polkovnik Roberto Vito je na sinočnji tiskovni konferenci v kasarni v Ul. Giulia takole obnovil vso akcijo. »Pred dvema tednoma sta se dva naša stražnika "spoprijateljila" z dvema hrvaškima tihotapcema iz Uma-ga.

Izdajala sta se za zločinca, ki sta hotela kupiti nekaj orožja in razstreliva. Tihotapca sta jima verjela. Tako so se lahko dogovorili o kupoprodaji.

Do »posla« je prislo včeraj ob 15. uri pri bencinski crpalnici AGIP v Devinu (v smeri proti Trzicu). Stražnika sta prinesla s seboj dogovorjeno vsoto 35.000 nemških mark. Hrvata sta ju ze cakala: eden je bil v renaultu 4., drugi v mercedesu. Poleg teh dveh avtomobilov je bil tam parkiran še en mercedes puljske registracije, v katerem je sedel kakih 60 let star moski, ki pa jo je potem pravocasnou ucvril.

Na kraju so bili seveda prisotni tudi finančni stražniki: nekateri preoblečeni v crpalnike, drugi so v bližnjem baru pazili na dogajanje (med temi je bil tudi polkovnik Vita), nekaj jih je bilo poskritih v parkiranih dostavnih vozilih.

Ko se je tihoapeč iz renaulta preprical, da sta

zlikovca-stražnika prinesla s seboj denar, se je oddaljil z avtomobilom. Vrnili se je cez kake cetrt ure, približal se je grmicevju za barom bencinske crpalke in tam odložil jutastvo vrečo. Zatem je spet odpeljal; sledil mu je avtomobil, v katerem je finančni stražnik cakal na povelje o začetku akcije.

Medtem se je drugi tihoapeč z zlokovcem-stražnikom približal kraju, kjer je prvi tihoapeč odložil vrečo. Ko sta stražnika pregledali vsebino vreče in uvidela, da res vsebuje orožje in razstrelivo, je eden od njiju spustil na tla papirnat robček. To je bilo dogovorjeno znamenje o začetku akcije. V trenutku je bil drugi tihoapeč obkrojen, zasledovalec tihotapca v renaultu je

prestregel in onesposobil prvega zlikovca. Oba sta se predala v hip. Pri sebi nista imela orožja.

Finančni stražniki so tihotapca-prekupčevalca odpeljali v kasarno v Ul. Giulia. Njuni imeni niso javili novinarjem. Izvedelo se je le, da je eden star 23, drugi pa 26 let. Novinarjem pa je bila na ogled pošiljka, ki so jima jo zasegli. Ameriška ostroostrelska puška je ena od najbolj cislanih tovrstnih »igračak«, ob njej je bilo položenih 36 nabojev, dva detonatorja, 10 metrov nepremocljive zazigalne vrvice, 2 in pol kg izredno mocnega eksploziva T4 in 6 in pol kg eksploziva vrste semtex. Ta eksploziv in tudi puška sedaj ne bodo več bruhali ognja in smrti...

NAMESTO DA BI CVTEL V PONOS TRŽASKE UNIVERZE

Inštitut za slovansko filologijo v težavah

Profesorji so preobremenjeni, študentje nezadovoljni

MARTIN BRECELI

Inštitut za slovansko filologijo na trzaski leposlovni in filozofski fakulteti preživlja težke in najbrz tudi odločilne trenutke. Namesto da bi cvtel v ponos celotni trzaski univerzi in s tem tudi trzaski kulturi, mu grozi nevarnost okrnitve, če že ne razpusta, kot si nekateri ne pomisljajo trditi. Resnici na ljubo Inštitut životari že dalj časa, kriza pa se je zaostila posebno v zadnjih letih ob čudni negibnosti fakultetnega vodstva.

V kakšnih razmerah Inštitut danes deluje, zgovorno pove že nekaj preprostih podatkov. V okviru Inštituta poučujejo 5 predmetov, med temi 4 glavne, in sicer: slovansko književnost in jezik, rusko književnost in jezik, srbohrvaško književnost in jezik, slovansko filologijo ter zgodovino slovanskih narodov. Na studij teh predmetov je skupno vpisanih kakih 200 do 250 studentov iz 5 različnih

fakultet. Za vse to pa mora skrbeti izredno skromen učni kader, ki ga trenutno sestavljajo 1 izredni oz. pridružen profesor, 4 suplenti ter 4 lektorji. Razume se, da zaradi teh neurejenih razmer in zaradi preobremenjenosti profesorjev trpi kakovost studija in sploh celotno življenje inštituta, saj je med drugim prav od stevila redno nastavljenih profesorjev odvisna tudi višina sredstev, s katerimi Inštitut razpolaga za knjige in opremo ter za dodatne dejavnosti.

Povedati moramo, da je Inštitut danes dosegel najnižjo točko na krivulji svojega polstoletnega obstoja. Ustanovljen je bil leta 1947 in vse do leta 1967 med drugim razpolagal z 1 stolico za rednega profesorja. Konkretno jo je zasedal docent za rusko književnost in jezik prof. Wolfgang Giusti, ukinili pa so jo, potem ko je leta 1967 prof. Giusti odšel v Rim. Do nedavnega so bili na Inštitutu stirje izredni oziroma pridruženi profesorji, in sicer prof. Joze Pirjavec za zgodovino slovanskih držav, prof. Ivan Verc za rusko književnost in jezik, prof. Benacchiova za slovansko filologijo in prof. Marija Pirjavec za slovansko književnost in jezik. Prvi trije so medtem odšli na druge fakultete oziroma univerze, kjer se jim je pač ponudila priložnost akademskega napredovanja, in sama prof. Pirjaveva zdaj razmišlja o možnosti premestitve. Pristavimo naj, da se je medtem zmanjšalo stevilo asistentov, stalno pa je ostalo stevilo lektorjev (2 za slovensčino, 1 za rusčino in 1 za srbohrvaščino).

Da bi Inštitutu zagotovili dostojno bodočnost, bi seveda najprej morali urediti vprašanje osebja, poleg tega pa bi kazalo Inštitut tudi okrepiti z ustanovitvijo novih stolic, med temi tudi nekaj rednih. Podroben predlog v tem smislu je pred skoraj tremi leti predstavil prof. Ivan Verc, na predlog prof. Marije Pirjavec pa so pred nedavnim v univerzitetni statut vpisali tri nove predmete, in sicer moderno in sodobno slovansko književnost, slovenski jezik in zgodovino slovenskega jezika.

Vse to pa je do danes ostalo zgolj na papirju. Zakaj? Kolikor smo mogli ugotoviti, je treba od-

govornost za sedanje stanje iskati predvsem v fakultetnem vodstvu. Verjetno gre za merjenje moči med različnimi instituti, predvsem pa za kulturno-politično izbiro celotne fakultete. Očitno nekaterim ni dosti do tega, da bi tu, na stičišču med romanskim in slovanskim svetom, razvili dostojno univerzitetno središče za slavistčne in

se posebej slovenistčne studije. V brk vsej retoriki o »oknu na Vzhod« ipd. Pa tudi v brk pravimam avtohtone slovenske manjšine, ki potrebuje univerzitetno izobrazene kadre v slovenistiki za potrebe svojega državnoprizanega solstva.

Da bi se stvari premaknile z mrtve točke, je skupina studentov pred tedni sestavila petico in pod njo zbirala podpise. Doslej jih je zbrala več kot tisoč. Bo dovolj?

POGOVOR S PROF. KMECLOM

V korist samega Trsta je razviti slavistične studije

V tem tednu se je na Inštitutu za slovansko filologijo zaključil niz predavanj o slovenskem romanu. Predavatelj je bil predstojnik oddelka za slavistiko na Univerzi v Ljubljani prof. Matjaz Kmecl. Zaposliti smo ga za kratek pogovor, na katerega je rade volje pristal.

Prof. Kmecl, o čem ste pravzaprav predavali?

V Trst sem prisel na povabilo prof. Marije Pirjavec predavat o začetkih slovenskega romana v preteklem stoletju. Tematiko sem zajel nekoliko sirše, saj sem govoril tudi o tedanjem evropskem kontekstu, domači tradiciji pripovedne proze, tedanjih literarnih programih in o formiranju slovenskega jezika.

Kakšen je bil odziv slušateljev?

Zelo dober. Naletel sem na odprte in pozorne studente, ki niso samo trpno sprejemali, ampak ob potrebi tudi odpirali diskusijo. Vtis imam, da so bili dokaj selekcionirani po interesu, in to bolj kot študentje, na katere sem vaje v Ljubljani.

Vam je znan položaj, v katerem se nahaja trzaski Inštitut za slovansko filologijo?

Marsikaj sem slišal in videl. Razmere res niso dobre. Ze zaradi prisotnosti slovenske manjšine in zaradi krajevne kulturne tradicije bi moralo biti v Trstu mocno univerzitetno središče za slavistiko in se posebej za slovenistiko. Ce tega ni, je slabo sprice-

valo za trzasko univerzo in sploh slabo za Trst.

Kaj bi lahko napravili v Sloveniji v prid Inštituta?

To vprašanje sodi predvsem na raven meddržavnih pogovorov. Omenim naj, da se prav zdaj snuje 3. slovenska univerza v Kopru in da bi po načrtih morala obsegati pomemben center italinistike tudi zaradi tamkajšnje prisotnosti italijanske manjšine. Ne bi rad videl, da bi vse to nastajalo ob negativni hipoteki, ki jo predstavlja sedanji položaj Inštituta za slovansko filologijo v Trstu. Ne gre za problem reciprocnosti, to Slovenija odklanja. Gre tudi in predvsem za spoštovanje pravic avtohtonih manjšin. Sicer pa tudi mislim, da bi bilo koristno med drugim okrepiti sodelovanje med trzasko in ljubljansko univerzo. (M. B.)

PODKUPNINE / V KORONEJSKIH ZAPORIH

Zasliševanja tečejo v najstrožji tajnosti

Scagnol (KD) hoče soočenje s Tripanijem

Pricakovanjem navkljub ni bilo včeraj na Trzaskem nobenega novega sodnega pregona v okviru odmevne podkupniške afere.

Sodnica za predhodne preiskave Alessandra Bottan je dopoldne v koronejskih zaporih kot prvega zaslišala trzaskga upravnega tajnika Krsćanske demokracije Al-da Scagnola in to v navzočnosti namestnika državnega tožila Antonia De Nicola ter obtožencevega branilca odv. Bo-reana. Scagnola, bivšo desno roko prav tako bivšega pokrajinskega tajnika KD Sergia Tripa-nija, dolžijo, kakor je znano, sprejetja nezakonito pridobljene dobrine oziroma, da je prejel od trzaskga podjetnika En-

nia Riccesija okoli 100 milijonov lir podkupnine, sam pa je včeraj zatrdil, da tega denarja sploh nikdar ni videl, kaj sele dobil. Ne samo, zahteval je tudi neposredno so-ocenje s Tripanijem, ki naj bi ga spravil v to kaso in ki so ga v preteklih dneh prav tako aretirali, predsinocnjim pa ga iz ječe poslali v hišni pripor.

Sledilo je dveurno zasliševanje nekdanjega podpredsednika deželne vlade in odbornika za teritorialno načrtovanje, sicer pa dolgoletnega voditelja trzaskih socialis-tov Gianfranca Carboneja, ki ga brani odv. Esti in je obtožen sodelovanja pri izsiljevanju.

V sklopu preiskave, ki zadeva trzaskga podjet-

nika Maria Cividina, pa je sodnik za predhodne preiskave Vincenzo D'A-mato včeraj zaslišal njegovo zaupno tajnika Di-no Sbrizzi, ki so ji nadeli lisičice pred nekaj dnevi in včeraj prepeljali iz vidi-demske v tukajšnjo jet-nišnico. Kakor znano, je ženska povedala, da je sama kasirala 200 milijonov lir, ki so jih lažno fakturirali, da bi s temi sredstvi podjetje Cividin ustvarilo črn sklad za finansiranje političnih strank. Toda sodniki ji ne verjamejo in menijo, da hoče na ta način prikriti odgovornosti svojega delodajalca.

Večjih podrobnosti o tem, kaj so osumljenci oziroma obtoženci povedali, ni bilo dano zvedeti.

ZGONIK / VINSKA RAZSTAVA

Odprtje z razglasitvijo najboljših vin v občini

V Zgoniku so včeraj v poznih popoldanskih urah odprli 29. občinsko razstavo vin. Stevilne ugledne goste je nagovoril zupan Milos Budin, ki je podčrtal vse večjo strokovno pripravljenost in napredovanje domačih vinogradnikov, ki se kaže v povečani kakovosti pridelka. Na ta način se uveljavljajo tudi nasi kraji in se tudi v mestnih krogih polagoma veća pozornost do Krasa.

Razglasili so najboljša vina, ki sta jih izbrali strokovni komisiji. Podelili so tri zlata odličja za belo vino, ki so jih preje-

li: Srečko Stolf a iz Saleza st. 46, kmetijski obrat Colja (Samatorca 20) in Stanko Milic (Zgonik 34). Za teran pa je srebrno odličje prejel kmetijski obrat Colja iz Samatorce. Tako nagrajenecem kot vsem petnajstim razstavljalcem so poklonili v dar priznanja, pokale in denarne nagrade, ki so jih prispevale številne banke, ustanove in organizacije.

Danes se bo ze jutraj začel mednarodni bali-narski turnir, kioske pa bodo odprli ob 18. uri. Za ples bo od 21. ure dalje igral Kraski kvintet. (-bs-)

ACLI

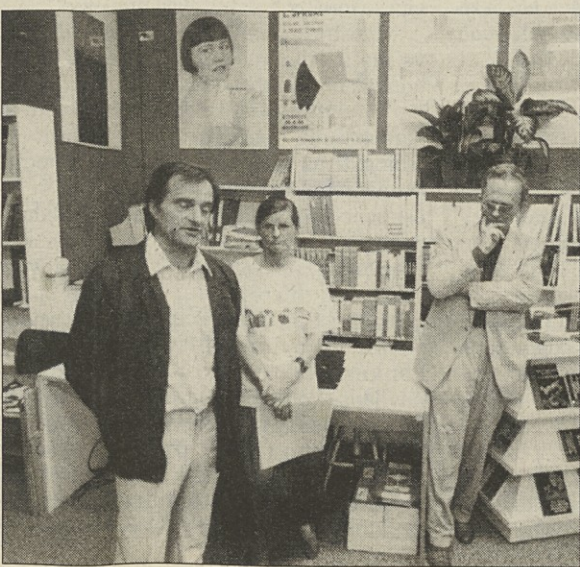
Franco Purini predsednik

Franco Purini je novi pokrajinski predsednik ACLI. Nasledil je Franca Codego, ki kandidira za predsednika trzaskga pokrajinske uprave. Dr. Purini, oženjen in oče treh sinov, je konzulent za delo, v preteklosti pa je med drugim predsedoval Krozku Milani. Pokrajinski svet je hkrati izvolil tudi tri podpredsednike, ki so Renata Brovedani, Vincenzo Cutazzo in Leda Zocchi, ter pet članov predsedstva: Tarcisio Barbo, Silvio Bruni, Mario Paron, Enzo Pianigiani in Roberto Sasco.

LITERARNA ZGODOVINA / PREDSTAVITEV PATERNUJEVIH RAZPOTIJ V TK

»Zaznamoval sem vidnejša mesta v slovenski prozi«

Zbirko esejev, ki je izšla pri Dolenjski založbi, je izčrpno predstavila pisateljica Ivanka Hergold

Z esei, ki so zbrani v knjigi Razpotja slovenske proze, so zaznamovana vidnejša mesta v slovenski prozi. Tako je med drugim pomen svojega dela opredelil avtor zanimivih studij prof. Boris Paternu na včerajšnji predstavitvi knjige v Trzaski knjigarni (foto Ferrari). Seveda gre za strokovno knjigo, ki ni namenjena najširšemu krogu bralcev oz. »ni za trg«, kot je rekel Paternu, in se zato se posebej zavalil založniku Francu Saliju, ki se je tudi udeležil včerajšnje predstavitve. »Razpotja« so izšla

pri Dolenjski založbi, in sicer v Seidlovi zbirki, ki je namenjena strokovnemu tisku. Do izdaje zbirke Paternujevih esejev je prišlo po profesorjevem sodelovanju z založbo, ki je ob 60-letnici Pavla Zidarja zelega ponatisnil njegov roman Oče nas. Uvod k delu je napisal Paternu, ki je tedaj priznal, da ima pripravljena esejistična razmišljanja o slovenskem romanu. In tako je nastala knjiga, ki jo je včeraj v Trzaski knjigarni predstavila pisateljica Ivanka Hergold. Pravzaprav je Hergoldova pripravila temeljito

analizo v razmeroma skrceni obliki. Najprej je izpostavila ugotovitve, da je tudi literarni zgodovinar ujet v zgodbo, v pripovedi, ki jo piše o literaturi.

Po nujno kratkem prikazu bistvenih Paternujevih značilnosti je ob koncu naglasila se pomenu njegove »odprtosti pristopa« do literature: ko bi ne bilo »tistega mesta opazovanja, na katerem usmerja tudi literaturna sama v opazovalca svoj sestavljeni pogled«, bi knjiga ne bila napisana na današnjega in jutrisnjega bralca.

PROSEK / GORA KAMENJA

270.000 kubikov čaka na kamione

Jusarji: odpeljejo naj jih do 3. 1. 1994!

MARJAN KEMPERLE

Pisati o grmadi kamenja ob Trbiški cesti pri Proseku postaja že malce monotono. In vendar je moglo vsak izvedeti kaj novega, tudi takega, da se ti lahko najezijo lasje. Tako je bilo tudi med sredinim strokovnim pregledom območja, na katerem so se skušali protagonisti prosekne kamenske afere sporazumeti o njeni dokončni rešitvi.

Da ne bo nesporazumov: na srečanju je obveljala zahteva, ki jo je predsednik prosekne jurskega odbora Bruno Rupel že iznesel na prejšnjem sestanku na trzaski občini: območje je treba »bonificirati« najkasneje do 3. januarja prihodnjega leta. To zahteva so v sredo podprli zgoniski odborniki Luciano Milic, predstavnik trzaska občine Marina Dotto Laurenti, predstavnik pokrajine Riccardo Ravalli in predstavnik deželne nadzorništvaz za gozdove Aldo Cavani. Slednji so dejansko ponovili, da je treba izpeljati že odobreni načrt za »bonifikacijo«. Ta načrt obvezuje cestno podjetje ANAS in podjetje Place Moulin in Cortazzo, da odpeljejo nagrmadeno kamenje in nato prekrijejo površino z zemljo, ugodno za rast zelenja.

Zadeva, ki se vleče že od leta 1982, bi bila pre-

prosto rešljiva, če ne bi prav ta podjetja zavlačevala z deli.

Predstavnik ANAS Enrico Cortese je že spet potegnil na dan stari predlog: »Zakaj pa ne bi kupa kamenja zravnali z zemljiščem? Na ta način bi bilo vse hitro rešeno!« Cavani mu je odgovoril, da bi na ta način spremenili lice tistemu kraju, umetno ga bi zvisali za meter ali več, čemur njegovo nadzornišvo odločno nasprotuje. Rupel je dodal, da bi morali v tem primeru pripraviti in odobriti nov nacrt, zaradi česar bi se vsa dela ustavila se za vsaj tri do štiri leta. Taka rešitev torej ne more priti v postev.

Luigi Cortazzo, lastnik istoimenskega podjetja za prevoz materialov, je skušal stalno speljati vodo na svoj mlin: »Najboljše bi bilo material sortirati, da nato zdrobiti in odpeljati.« Tajnik prosekne jurskega odbora Bogdan Bogatec je predocil senčno stran te rešitve: sortiranje je zamudno, prav v toplih poletnih mesecih bi zaprasilo bližnje območje, drobljenje bi akustično onesnažilo bližnje kraje. Luigi Cortazzo je za vedel, zakaj je dal tak predlog: z vsakim prodanim kubnim metrom sortiranega materiala bi zaslužil kakih 18.000 lir...

In prav tu se laiku najezijo lasje. Po podatkih podjetja ANAS naj bi bilo na območju nagrmadenih kakih 70.000 kubikov materiala. Ta meritev je iz casa, ko podjetje Cortazzo se ni »delovalo« pri Proseku. Odkar je dobilo od podjetja Place Moulin območje v podnajem, se je gora kamenja in zemlje mnogo razširila. Po meritvah, ki jih je opravila Trzaska občina 24. novembra lani, je na območju kar 270.000 kubikov materiala. Ko je Bruno Rupel pomolil predstavniku podjetja Place Moulin Guidu Moru pod nos to številko, je slednji najprej demantiral, čes, da je po meritvah njegovega izvedenca pri Proseku »le 95 do 100 tisoč kubikov« materiala, zatem pa je vendarle dopustil možnost, »da bi lahko bilo tudi do 200.000 kubčnih metrov kamenja in zemlje.

Te računске zdrahe ze same po sebi mnogo povedo. Podjetja skušajo ze spet zavlačevati, kar pa krajevne oblasti ne smejo dopustiti. Trzaska občina jih je že uradno opomnila. Če se ze spet ne bodo držala dogovorjenih rokov, bo možna le se ena pot: tista, ki vodi na sodisce.

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

Ladi Ferluga Cvek 80-letnik

DRAGO POZAR

Trzaski rojak Lado Ferluga - Cvek praznuje prav danes 80. življenjski jubilej. Rodil se je namreč 29. maja 1913 v Lonjeru pri Trstu. Mladostna leta je preživel na Trzaskem. Osnovno in poklicno solo je obiskoval v Trstu. Zavedni slovenski učitelj in okolje, v katerem je preživel mladost, sta ga izoblikovala v trdnega in odločnega Slovenca. Svoj poklic je opravljal, dokler ga niso agenti Ovre aretirali in zaprli v Coroneo, kjer je ostal do razpada Italije, ko je odšel v partizane.

Njegova partizanska leta so bila zelo razburkana. Lado je eden od redkih se živčnih članov vojske misije »Miramar« v okviru komande mesta Trsta. Kot zanimivost iz časov NOB naj navedemo kot zanimivost, da je bil jubilar od leta 1944 zve-

venije poznamo kot nasmejanega, veselega, predvsem pa kot postnega in zavednega Slovenca. V vsem tem časovnem obdobju je bil Lado aktiven družbeno politični delavec.

Med prijatelji in znanci je znan kot odkrit in posten sogovornik. Kot tak se je zavzemal in se se danes zavzema za »Delavsko enotnost«, za pravice delavskega razreda, čeprav je doživel marksitero razočaranje zaradi raznih dogodkov teh zadnjih let na socialnem in delavskem področju, kot so zlasti ukinjanja raznih simbolov novejših zgodovine slovenskega naroda, začeni s simboli iz NOB, pa tudi razne spletke, ki jih spremljamo zadnje case.

Toda Lado je se vedno poln življenjske energije, optimizma in je trdno prepričan v boljše ter mirnejše case. Prav zaradi takšnih lastnosti ga prijatelji in znanci spoštujemo ter cenimo.

Iz vsega srca Ti dragi Lado zelimo, da bi se dolgo, dolgo živel med nami veseli in zadovoljen. Ob tako visokem življenjskem jubileju ti izrekamo iskrene čestitke! Voščilo in čestitkam se iskreno pridružuje tudi Primorski dnevnik.

URNIK sprejemanja osmrtnic, sožalij, čestitk, oglasov in raznih brezplačnih obvestil za objavo v Primorskem dnevniku za naslednji dan:

vsak delavnik 8.30 -12.30 PUBLIEST - Tel. 7796611
samo osmrtnice in sožalja tudi popoldne **od 13.30 do 17.00:**
ob sobotah 13.30 - 17.00 redakcija Primorskega dnevnika
Tel. 7796600

OBCINA ZGONIK Vas vljudno vabi na

XXIX. RAZSTAVO IN POKUŠNJO DOMAČIH VIN
ki bo v ZGONIKU 29. in 30. maja 1993

DANES, 29. maja 1993
ob 9. uri - Mednarodni balnarski turnir SK KRAS za XX. KRASKI POKAL - finale ob 18. uri
ob 18. uri - Odprtje kioskov
od 21. do 01. ure - PLES na prostem ob zvokih ansambla KRASKI KVINTET

JUTRI, 30. maja 1993
ob 10. uri - EX TEMPORE za otroke vrtcev in osnovnih sol
ob 14. uri - SHINKAI KARATE CLUB - Mednarodni turnir karateja za 4. POKAL ZGONIK v SKC v Zgoniku
ob 16. uri - Odprtje kioskov
ob 17. uri - Turnir "med dvema ognjema" za XIII. KRASKI POKAL osnovnošolske mladine
ob 18. uri - Prikaz karateja
ob 18.30 uri - Koncert godbe na pihala
ob 19. uri - Nastop mladinske gledališke skupine SKD TABOR - Općine - ODRČEK POJE
od 21. do 24. ure - PLES na prostem ob zvokih ansambla KRASKI KVINTET

Zagotovljen parkirni prostor **VABLJENI**

PD Mačkolje vabi na

praznik češenj

DANES, 29. maja: ob 16.00 odprtje kioskov;
od 20.30 dalje ples s ansambлом »KRT«

JUTRI, 30. maja: ob 15.00 odprtje kioskov;
ob 18.00 začetek kulturnega programa - nastop kvarteta »KAPRIS« iz Izole - nastop gasilske pihalne skupine iz Kamnika - nastop otroškega pevskega zbora »Slovenski sopek«;
od 20.30 dalje ples s ansambлом »KRT«

PONEDELJEK, 31. maja: ob 17.00 odprtje kioskov;
od 20.30 dalje ples s ansambлом »HAPPY DAY«

Mesnica PUNTAR
Mira in Melita
Prosek 3

obvešča cenjene odjemalce da je
znižala cene mesa

KINO

ARISTON - 17.45, 20.00, 22.15 »Florile«, r. Paolo in Vittorio Taviani.
EXCELSIOR - 18.15, 20.15, 22.15 »Un giorno di ordinaria follia«, r. Joel Schumacher, i. Michael Douglas, Robert Duvall.
EXCELSIOR AZZURRA - 17.45, 19.50, 22.00 »Lezioni di piano«, r. Jane Campion, i. Holly Hunter.
NAZIONALE 1 - 15.30, 17.00, 18.40, 20.30, 22.15 »Dracula«.
NAZIONALE 2 - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Basic instinct«.
NAZIONALE 3 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Magnificat«, r. Pupi Avati, i. L. Deliberti, A. Ninci, D. Lahav.
NAZIONALE 4 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Un'incantevole aprile«, i. M. Richardson.
GRATTACIELO - 17.45, 19.50, 22.00 »Proposta indecente«, i. R. Redford, D. Moore, prepovedan mladini pod 18. letom.
MIGNON - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La scorta«, r. Ricky Tognazzi, i. C. Amendola, E. Lo Verso, L. Gullotta.
EDEN - 15.30, 22.10 »Baby, la figlia libidinosa«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.
CAPITOL - 18.00, 20.00, 22.00 »Alive - Sopravvissuti«, r. Frank Marshall.
LUMIERE - 18.00, 20.00, 22.00 »Il pasto nudo«, r. David Cronenberg, prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, SOBOTA, 29. maja 1993
MAKS

Sonce vzide ob 5.21 in zatone ob 20.44 - Dolžina dneva 15.25 - Luna vzide ob 13.44 in zatone ob 1.29.

Jutri, NEDELJA, 30. maja 1993
BINKOSTI

VREME VČERAJ: temperatura zraka 25,5 stopinje, r. Pupi Avati, i. L. Deliberti, A. Ninci, D. Lahav. r. Pupi Avati, i. L. Deliberti, A. Ninci, D. Lahav. r. Pupi Avati, i. L. Deliberti, A. Ninci, D. Lahav. r. Pupi Avati, i. L. Deliberti, A. Ninci, D. Lahav.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI

RODILI SO SE: Dennis Riosa, Nicole Callegaris, Francesco Belletti, Deborah Savko, Lorenza Miss, Nicolas Baskar.

UMRLI SO: 69-letna Ernesta Basa por. Novak, 87-letni Pietro Canziani, 91-letni Vito Masto, 83-letni Giovanni German, 82-letni Vittorio Cinco, 83-letni Luigi Bilucaglia, 85-letna Grazia Aloisio, 70-letna Amelia Vivoda, 87-letna Marija Fachin.

vabi na okroglo mizo na temo:

VLOGA TRSTA V RAZVOJU OBMEJNEGA GOSPODARSTVA

Začetek danes ob 16. uri v mali dvorani gledališča Franca Prešeren v Boljuncu.

Govorili bodo: prof. Aleš Lokar, Vinko Ozbič, inž. Aljošo Vesel in Hadrijan Corsi.

Jutri, 30. maja ob 10.30 v Kulturnem domu na Colu okrogla miza na temo:

ODNOS NAŠEGA SLOVENSKEGA PREBIVALSTVA DO OKOLJA URBANI IN KULTURNI VIDIKI

Sodelujejo: Ivo Jevnikar, arh. Danilo Antoni, odv. Jože Škerk, Andrej Fajt in arh. Aleš Princič.

OGLAS NAROCILA SLOVENSKE SKUPNOST - TRST

MPZ Vasilij Mirk
Prosek - Kontovel

priredi v kontovelski cerkvi v petek, 4.6.1993, ob 20.30

celovečerni koncert
Sodeluje tudi zbor Primorje iz Ajdovscine Vabljeni

Kje se boste zabavali danes?
V Boljuncu seveda
Nadja in Nataša vas vabita na
"Praznik piva" v Bar Rosandra
Zabaval vas bo ansambel ANTI-STRESS

OKLICI: bolničar Ciro Zampedri in uradnica Alessandra Possa, avtoprevoznik Paolo Furlanetto in točakja Desirè Bussetta Pitacco, delavec Giuseppe Sferco in prodajalka Carolina Vascotto, uradnik Fulvio Luglio in uradnica Palmira Alaluna, uradnik Paolo Vouch in trgovka Paola Podgornik, delavec Luca Aere in uradnica Morena Legovini, pristanišnik Fulvio Roman in delavka Miriana Samitz, geometer Ezio Chiussi in uradnica Anna Maria Cucchiari, trgovec Furio Micoli in tajnica Zuzana Kankova, delavec Libero Paoletti in točakja Daniela Fabi, uradnik Matteo Marsano in uradnica matilde Funari, finančni straznik Augusto Boccanera in frizerka Manuela Sain, skladišničnik Roberto Pecoraro in prodajalka Barbara Cenni, trgovec Giuliano Nider in studentka Lidia Guicciardi, agent JV Alberto Piccirilli in agent JV Rossana Visaggio, strežnik Antonio Petrazzuolo in prodajalka Sabrina Tisma, instalater Alessandro Vizzintin in čistilka Tatjana Parovel, finančni straznik Michele Verde in uradnica Tiziana Giaco, podcastnik finančne straze Pasqualino Cavarra in prodajalka Paola Trani, delavec Loris Apollonio in delavka Dorian Lepore, spediter Walter Zoli in uradnica Morana Gigante, tehnik Davide Dell'Andrea in uradnica Cecilia Veronica Cardenas Franz, trgovski potnik Andrea Quindici in tajnica Elena Sancin, prodajalec Roberto Torrisi in prodajalka Daniela Zappi, tiskar Roberto Giacomini in trgovka Maria Ravbar.

LEKARNE

Od ponedeljka, 24. do nedelje, 30. maja 1993
Normalen urnik lekarn:
od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg S. Giovanni 5 (tel. 631304), Ul. Alpi Giulie 2 (tel. 828428), Mazzinijev drevored 1 - Milje (tel. 271124).

SESILJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Trg S. Giovanni 5, Ul. Alpi Giulie 2 (Altura), Largo Sonnino 4 (Mazzinijev drevored 1 - Milje).

SESILJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

SEKCIJA VZPI-ANPI in Partizanski klub Boljunc organizirata, ob 48-letnici osvoboditve, v soboto, 5. junija izlet v Idrijo na ogled Muzeja stare rudniške opreme in v Cerkljo na ogled Muzeja NOB in obnovljene bolnišnice Franja. Vpisovanje v prostorih Partizanskega kluba v Boljuncu. Informacije tel. 228378 ali 228050.

Klub prijateljstva vabi v četrtak, 3. junija na zanimiv izlet po Istri "Po poteh učenec sv. Cirila in Metoda" (Roč, Hum in Draguc). Vpisovanje pri Fortunatu v Ul. Paganini 2 v Trstu.

Primorsko Macolje priredi clanski izlet 13. junija na slovensko Korosko: ogled Minimundusa, knežjege prestola in Vrbskega jezera. Vpisovanje in popisna lista Navenka Tul do 31. t.m. tel. 232493 ob 18. do 20. ure.

Društvo Slovencev miljske občine organizira izlet 13. junija: BELA KRAJINA v PESMI IN PLESU. Voznja po dolini reke Krke mimo Zuzemberka v Metliko, topla malica po belokranjsko, ogled muzeja, nadaljevanje poti do Adlesicev, ogled domačih obrti, popoldan povratek v Cernomelj in dobro kosilo. Nastop belokranjske skupine harmonikasev. Cena izleta 60.000 lir. Za informacije tel. na št. 271862 v dopoldanskih urah (Vesna).

DRUŠTVO NARAVO-SLOVCEV IN TEHNIKOV »T. Penko« obvesča, da iz tehničnih razlogov odpade izlet na povedan za nedeljo 30. maja.

ŠOLSKÉ VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE sporoča, da so razpisane stipendije za študijske obiske na deželah EGS, pri manjšinskih skupnostih v Belgiji, Baskovskih deželah, Bretaniji, Nemčiji, Frijiji, na Irskem in v Katolniji v solskem letu 1993/94. Koledar obiskov in obrazec prošnje na sedzu SSS.

CELODEVNI OSNOVNI SOLI »M. Samsa« - Domjo in »I. Trinko-Zamejski« - Ricmanje ter otroški vrtci iz Ricmanj vabijo na razstavo ročnih del in likovnih izdelkov, ki bo jutri, 30. maja od 9. do 12. ure ter od 16.30 do 19.30 v soli v Ricmanjih.

OS ALOJZ GRADNIK na Repentabru vabi na ogled razstave likovnih izdelkov in ročnih del jutri, 30. t.m., od 9.30 do 12.30 in od 16. do 19. ure.

ČESTITKE

Danes se vzameta RENATO in NADJA. Vse najboljše na skupni poti jima zeli SKD Cerovlje-Mavhine.

rele EDI ZERJAL. Odprtje razstave v torek, 1. junija 1993, ob 20.30. Predstavitelj Boris Zuljan. Na večeru sodeluje kvartet gojencev GM: Rafaela Petronji in Ambra Cossutta - violini, Aleksander Sluga-celo, Aljosa Starc - cembalo. Sola Marko Bitenznik Vabljeni.

GLASBENA MATICA TRST - Sola Marij Kogoj prireja sredo, 2. junija, ob 18. uri ZAKLJUČNO AKADEMIJO svojih gojencev v Muzeju Revoltella, Ul. Cadorna 26 v Trstu. Vljudno vabljeni!

OBVESTILA

VZPI-ANPI, ANED in ANPPI trzasko pokrajine vabijo na zalno proslavo v spomin 10 talcev obesnih pred 49-let, ki bo jutri, 30. t.m., ob 11. uri ob spomeniku na travniku pri prosekni železniški postaji. Sodelovalce bodo domače kulturne ustanove. Govorila bosta predstavnika VZPI-ANPI tovarisa Skrlj Franc in Baccichi Silvano.

Vas zanima filmski video seminar laboratorij? Seminar je odprt tako začetnikom kot tistim, ki se že polprofesionalno ukvarja z mediji. Seminar je teoretski in praktični, obsega pa bo razne teme: Teorija in praksa videa in filma, posebnosti dela s kamero, fiziologija luči, montaža, dramaturgija, scenarij ipd. Prireditelj seminarja, ki bo potekal v Ljubljani je Zveza slovenskih kulturnih organizacij Slovenije. Informacije na ZSKD - Ul. S. Francesco 20 - tel. 635626 vask dan razen ob sobotah ob uradnih urah.

Koordinacijski odbor univerzitetnih studentov prireja v Prosvetnem domu na Opčinah danes, ob 19. do 23. ure PROTESTNI VEČER proti nacifasizmu. V okviru prireditve bo dokumentarna in fotografska razstava organizacij, ki so poudarile podpre. Glasbeni del večera bo vodil d.j. Radio fragola.

IZLETI

Sekcija VZPI-ANPI in Partizanski klub Boljunc organizirata, ob 48-letnici osvoboditve, v soboto, 5. junija izlet v Idrijo na ogled Muzeja stare rudniške opreme in v Cerkljo na ogled Muzeja NOB in obnovljene bolnišnice Franja. Vpisovanje v prostorih Partizanskega kluba v Boljuncu. Informacije tel. 228378 ali 228050.

Klub prijateljstva vabi v četrtak, 3. junija na zanimiv izlet po Istri "Po poteh učenec sv. Cirila in Metoda" (Roč, Hum in Draguc). Vpisovanje pri Fortunatu v Ul. Paganini 2 v Trstu.

Primorsko Macolje priredi clanski izlet 13. junija na slovensko Korosko: ogled Minimundusa, knežjege prestola in Vrbskega jezera. Vpisovanje in popisna lista Navenka Tul do 31. t.m. tel. 232493 ob 18. do 20. ure.

Društvo Slovencev miljske občine organizira izlet 13. junija: BELA KRAJINA v PESMI IN PLESU. Voznja po dolini reke Krke mimo Zuzemberka v Metliko, topla malica po belokranjsko, ogled muzeja, nadaljevanje poti do Adlesicev, ogled domačih obrti, popoldan povratek v Cernomelj in dobro kosilo. Nastop belokranjske skupine harmonikasev. Cena izleta 60.000 lir. Za informacije tel. na št. 271862 v dopoldanskih urah (Vesna).

DRUŠTVO NARAVO-SLOVCEV IN TEHNIKOV »T. Penko« obvesča, da iz tehničnih razlogov odpade izlet na povedan za nedeljo 30. maja.

ŠOLSKÉ VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE sporoča, da so razpisane stipendije za študijske obiske na dezelah EGS, pri manjšinskih skupnostih v Belgiji, Baskovskih deželah, Bretaniji, Nemčiji, Frijiji, na Irskem in v Katolniji v solskem letu 1993/94. Koledar obiskov in obrazec prošnje na sedzu SSS.

CELODEVNI OSNOVNI SOLI »M. Samsa« - Domjo in »I. Trinko-Zamejski« - Ricmanje ter otroški vrtci iz Ricmanj vabijo na razstavo ročnih del in likovnih izdelkov, ki bo jutri, 30. maja od 9. do 12. ure ter od 16.30 do 19.30 v soli v Ricmanjih.

OS ALOJZ GRADNIK na Repentabru vabi na ogled razstave likovnih izdelkov in ročnih del jutri, 30. t.m., od 9.30 do 12.30 in od 16. do 19. ure.

ČESTITKE

Danes se vzameta RENATO in NADJA. Vse najboljše na skupni poti jima zeli SKD Cerovlje-Mavhine.

V Krizu praznuje danes 80. rojstni dan
Kristina Tence
Ob visokem jubileju ji želijo vse najboljše in se mnogo zdravih in srečnih let hčerka Majda, vnuk Andrej in sestra Julka.

V Krizu praznuje nasa
Kristina
visok jubilej. Vse dobro in zdravja ji zeli sestra Julka z vso njeno družino, ki potrpeljivo čaka na svojo vrsto.

MALI OGLASI

OSMICA je odprta pri zajci farmi v Repnici st. 52. **OSMICO** odpre Jozef Kukanja - Devinsina st. 10. **OSMICO** v Bazovici odpre Nada. **OSMICA** je odprta pri Mariji v Logu st. 1. **OSMICO** ima odprto Walter Pertot v Nabrezini st. 10. **OSMICO** je odprl Alojz Kante - Praprost st. 18. **V PREBENEKU** sta odprla osmico Boris in Gabrijela. Cenjenim gostom se priporočata za obisk. **V PREBENEKU** farma Kraljic odpre osmico. Jutri strezemo pečen-topel prsut. **OSMICO** so odprli pri Batkovi - Repen 32. **OSMICO** ima odprto Marjo Milic v Repnici 39. **OSMICO** ima odprto Just Skerlj v Salezu 44. **OSMICO** je odprl Alfredo Brajnik, Domjo 172. Toči belo in crno vino, tel. st. 281244. **V STANDREZU** je Stanko Marusič odprl osmico. Toči belo in crno vino ter nudi domač prizgizek. **OMIGO** je odprl Mario Pahor v Jamljah, Zupanciceva 8. Nudi prijetno domačo kapljico in prizgizek. **OSMICO** je odprl Radovan Semec v Preknici. **OSMICA PRI LOJZETU** je odprta na Brjah pri Komnu.

PRODAM fiat pando 750 CL, letnik '89, prevoženih 50.000 km, v odličnem stanju. Tel. 228338 v večernih urah. **PRODAM** Fiat 500 L zadnji model. Tel. 827832. **ORIGINAENO** stitno pohištvo: jedilnica, razne kredence in omare, česnjeva spalnica leta 1920 prodam. Tel. 54390 - 575145. **PRODAM** gume za fiat ritmo, v dobrem stanju. Tel. 0481/78188 ob uri kosila. **PRODAM** metaliziran Opel Corsa 1200 GL, dec. 89. Tel. 421412. **PRODAM** profesionalno flauto, tri leta stara, znamke Jamaha YFL2215. Tel. st. 327240. **NUJNO ISCEMO** stanovanje v najem v Dolini ali bližnji okolici. Tel. 228152. **NUJNO** iscem delo kot zidarski pomočnik. Tel. 0481/78188 v večernih urah. **KAROSERIJA** in avtomehanična delavnica Gustin - Ul. Carsia 45, Općine isce resnega in izkusnega avto-larčarja za takojšnji sprejem v službo. Tel. 214522. **ISCIMO** gospos ali gospodince za pomoč na osmici za en mesec; zdravstvena knjižica; javiti se v Repnici 52- zajcja farma. **29-LETNI FANT**, Slovenec, domacin, s srednjevisjo izobrazbo zeli spoznati slovenko, posteno, iskreno, nekadilko z resnimi nameni. Pisati na: Publiet, Ul. dei Montecchi 6 - Trst pod sifro »Slovenka«.

KOMUNIKATIVNA, simpatična, elegantna vdova, višje postave, zeli spoznati gospoda 50-60 let, vdovca, ljubitelja narave ter z veliko srčne kulture. Ponudbe na sifro »IZLETI«, oglasni oddelk Pd Trst - Ul. dei Montecchi 6. **POSTENO** in marljivo 22 letno dekle isce delo pri slovenski družini v Trstu - Općinah za opravljanje raznih gospodinskih del ter varstvo otrok. Sprejem kakrsnokoli delo. Tel. 0038-67-31270. **NA BLEDU** ne daleč od jezera dam v najem hišico do 6 oseb v juniju, juliju in septembru. Tel. 662111.

PRISPEVKI

Ob 2. obletnici smrti drage hčerke Laure darujeta Marica in Nesti Pertot 50.000 lir za pomoč otrokom iz BiH, 25.000 lir za TPK Sirena in 25.000 lir za TFS Stu ledi. Ob 10. obletnici smrti nepozabne mame Fani Klemencic-Sergas darujeta družini Sancin in Starec 50.000 lir za TFS Stu ledi. Ob 10. obletnici smrti oceta Pepija Zagarja darujeta hčerki Ada in Dorica 150.000 lir za Sklad Mitja Cuk in 50.000 lir za TPK Sirena. V spomin na drago ženo Caterino Rauber-Praselli daruje mož Andrej 120.000 lir za SD Kontovel.

Rekreacijska skupina Trim-Bor globoko sočustvuje s svojo članico Ondino Tavcar ob težki izgubi, ki jo je prizadela, ter izreka njej in družini najiskrenejše sozalie.

29. 5. 1991 29. 5. 1993
2 leti sta ze, kar nas je zapustila

Laura Pertot por. Kozina

Zivi pa v vseh, ki smo jo imeli radi.

SVOJCI
Lakotiče, Barkovlje, 29. 5. 1993

Rekreacijska skupina Trim-Bor globoko sočustvuje s svojo članico Ondino Tavcar ob težki izgubi, ki jo je prizadela, ter izreka njej in družini najiskrenejše sozalie.

V spomin na Maksa Spetica daruje casnikarski oddelk Radia Trst A 220.000 lir za KD Lonjer-Katinara.

†
Nepričakovano nas je zapustila nasa draga mama in nona

Ema Furlan vd. Legiša

Pogreb bo danes, 29. t.m., ob 10.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče v Sesljanu.

Zalostno vest sporočajo hčeri Lucia in Silvana, sinova Oskar in Ninko z družinami, brat Miljo, sestri Jolanda in Lidja, svakinji Slavka in Elodia, svaka Feruccio in Germano, vnuki, pravnuki ter ostalo sorodstvo

Vizovlje, 29. maja 1993

Ob smrti dolgoletne raznasalke Eme Legiša izreka prizadetim svojcem globoko sozalie
upravnica in uredništvo Primorskega dnevnika

Tiho se je poslovila od nas nasa draga ljubljena mama, stara mama in prababica

Terezija Mesesnel roj. Kobal

Od nje se bomo poslovili danes, 29. maja, ob 17. uri iz hise zalosti na domače pokopališče v Gocah.

Njeni sinovi in hčere: Silvan, Ivan, Elda, Nadija in Edo z družinami

Goce, Trst, Ljubljana, Koper, 29. maja 1993

Ob prerani izgubi dragega Borisa izreka globoko sozalie prizadeti družini

družina Paoli

Za dragim Borisom Tavcarjem zalujejo

KOMIČNI TEATER / GLOBOGAS

Zadnja v nizu Velika pokovka

Nastopil je soavtor Anatoli Balasz

BOJANA VATOVEC

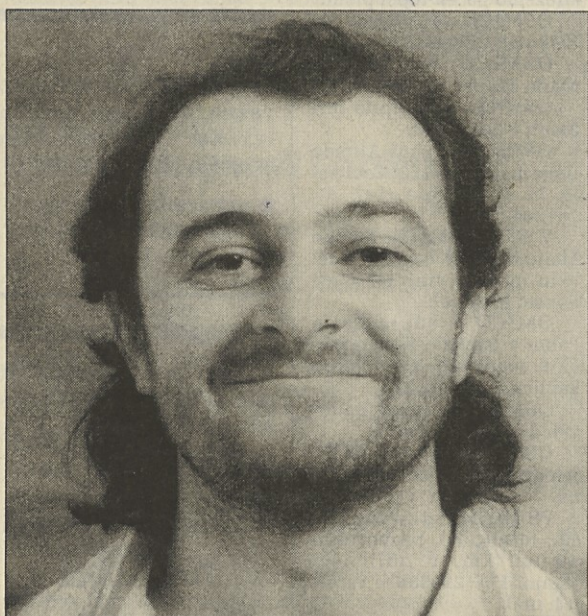
V torek, 25. maja se je zaključil kratki niz alternativnega komičnega gledališča, ki ga je že drugo leto zapored priredilo trzasko združenje Globogas. Zanimivo pobudo, ki se je iz dvorane Verdi v Miljah preselila v trzasko gledališče Miela, spremlja precej obotavljiva sreča. Znan priljubljeni komiki, lahko bi jim rekli velika imena italijanskega kabaretnega gledališča, napolnijo dvorano do zadnjega kotička kot denimo Paolo Hendel. Ostali komiki z manj zvenecimi imeni morajo zal nastopiti pred na pol prazno dvorano, pa ce-

prav je avtor in režiser predstave sam Stefano Benni, ki ga kritiki kujejo v zvezde, medtem ko navadni bralci njegove knjige kupujejo kot tople zemlje in čeprav v njej nastopajo igralci iz filma, ki je prejel oskarja.

Usodo, ki je zadela Benijevo Gospodico Papillon, je pričakala tudi zadnja predstava iz niza Globogas Velika pokovka, Il grande popcorn z Anatolijem Balaszom (na sliki), ki je nadomestila napovedane tri monologe Risate selvagge, Divji smeh. Veliko Pokovko bi lahko označili kot kabaretni nastop

komika solista za intelektualistično nastrojenim obiskovalcem namenjen v nočni klub. Saj nekako kliče okvir dobrih glasbenih in plesnih točk ter dobro razpoloženo občinstvo v udobnih foteljah ob mizah s pijaco. V klasični gledališki dvorani v popolni temi in igralcem, ki se sam samcat premika po odru med ogromnim rdečim naslanjajem in zmrzovalem, ki se predstava zdi nekako osiromašena.

Anatoli Balasz eden stvilnih bolonjskih komikov, ki je doslej že veliko nastopal na državnih in zasebnih televizijskih mrezah v raznih oddajah za obupane komike kot sam pravi. Tekst za Veliko pokovko je spisal v sodelovanju z Maurizioom Grandjem. To je niz skečev, ki slonijo na paradoksu, besednih igrar, satiricnem in ironičnem opazovanju in razmišljanju o sedanjih in polpretekli stvarnosti. Vse skupaj povezujejo le kot pajčevina rahli in krhki prehodi. Pretveze, ki se lahko sesujejo ob najmanjšem zgrešenem dihu. Predstava, ki jo je režiral Paola Galassi sloni torej na krhkem ravnotežju, ki ga Anatoli Balasz sicer uspešno lovi, vendar bi potrebovala več topline od občinstva v dvorani, da bi se razvnela.

Letos je izšla 20. zaporedna številka osnovnošolskega časopisa Hoo-ruk. Izdaja ga celodnevna sola Mara Samsa od Domja in Ivan Trinko Zamejski iz Ricmanj.

Hoo-ruk je prvič izšel v solskem letu 1973-74. Istega leta so združili osnovni soli iz Ricmanj in od Domja ter ustanovili solo s celodnevni poukom. Celodnevni pouk je vnesel v didaktično-vzgojni proces nekaj novosti, predvsem raziskovalno delo, ekskurzije, izlete. Sola se je tako bolj povežala z okoljem in z bližnjimi vaskimi stvarnostmi. Na soli so se poleg kurikularnih predmetov zvrstile raznorazne dodatne dejavnosti. Da bi raziskovalno delo učenec ostalo nekje dokumentirano, se je učiteljsvo odločilo za izdajo časopisa. Na začetku vsakega solskega leta učitelji nacrtajejo vodilno temo za vse razrede, temo, ki se smotrno povezuje z vsemi predmeti.

Učenci so tako lahko raziskovali in obravnavali teme kot: Spoznavanje naše občine, Prometne zveze, Obvesčevalna sredstva, Energetski viri, Zivali, Drevo-vir življenja, Morje, Varstvo okolja, Voda-vir življenja...

Učenci tekom solskega leta vodilno temo preučujejo, iščejo po-

datke...in jo obravnavajo z različnih vidikov: jezikovnega, zgodovinskega, naravoslovnega, zemljepisnega...Zbrane podatke zapisujejo, izdelujejo statistike, grafikone ter rišejo to kar so predhodno opazovali. Učenci se tako navajajo na skupinsko delo, na organizacijo dela in na sistemizacijo gradiva. Iz vsega tega celotnega dela nastane proti koncu solskega leta časopis. Prva leta so časopis ciklostilirali, sedaj pa ga preslikujejo. Otroci časopis tudi zložijo in vežejo.

Poleg rednih letnih izvodov pa so izšle tri izredne izdaje. Prva je izšla leta 1975 in je bila posvečena 30-letnici osvoboditve. Druga pa je izšla leta 1976 ob priliki poimenovanja ricmanjske sole po Ivanu Trinku Zamejskem. Leta 1982 pa so redno izdajo posvetili poimenovanju domjanske sole po Mari Samsi.

V solskem letu 1990/91 sta 4. in 5. razred ricmanjske sole izdelala posebno številko Hoo-ruka, ki je bila napisana dvojezično, v slovenscini in italijanscini in jo poslali na vsedravnini natečaj solskih časopisov »Il giornale di...«. Časopis je bil uvrščen na drugo mesto na deželni ravni in razreda sta tako dobila lep diaprojektor.

Letošnja številka Hoo-

ruka prinaša nekaj novosti. V njej je tudi nekaj posvečenih otrokom, ki obiskujejo zadnji letnik otroških vrtcev v dolinskem ravnateljstvu. Na teh straneh je nekaj poborvan, labirintov, sestavljenk; otroci otroških vrtcev pa so povabljeni, da se udeležijo likovnega natečaja na temo Cirkus.

Prispevki učencev prvega in drugega razreda nas seznanjajo s prehranjevanjem in z živalskim svetom. Učenci tretjega razreda pa nas popeljejo v pravljčni svet, saj so otroci sestavili fantazijske spise, tako da so jih razvili okoli nekaterih ključnih besed. Učenci četrtega in petega razreda pa nas seznanjajo s solskim življenjem, potekom raznih ekskurzij, solskim izletom, prireditvami in aktualnimi tematikami.

Poleg časopisa Hoo-ruk pa je na soli še veliko dejavnosti. Tako bo 30. maja na soli v Ricmanjih razstava ročnih in likovnih izdelkov otrok iz vrtca in celodnevne sole. Razstavljene bodo tudi vse dosedanje številke Hoo-ruka. Prve dneve junija bo podeljevanje bralnih značk. Solsko leto pa bodo sklenili z zaključno prireditvijo, ki bo 10. junija, ob 20. uri v občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu.

ŠOLA / OSNOVNOŠOLSKI ČASOPIS

Dvajset svečk glasila Hoo-ruk

Izdaja ga celodnevna osnovna šola
Mara Samsa in Ivan Trinko Zamejski

RAZISKOVALNO DELO

V evangeličanskih cerkvah v Trstu je glasba doma

JOZE KOREN

Kdor spremlja glasbeno življenje v Trstu bo lahko ugotovil, da je bogato in raznoliko. Vse prej kot obrobno se to življenje, ob vrsti institucionalnih središč, odvija tudi v trzaskih cerkvah različnih veroizpovedi (in ne samo zaradi orgel v njih), med njimi pa pritiče pomembno mesto obema evangeličanskima cerkvama: baziliki sv. Silvestra sv. carsko-valdeske evangeličanske skupnosti in evangeličansko-luteranski cerkvi nemškega porekla na Trgu Panfili (na sliki Krizmančica).

V današnji časovni mrzlici in zalutidi površnosti se ob obiskovanju koncertov v teh dveh cerkvah le redkokdo vprašuje, kje so njihovi začetki, katera energija jih napaja, kakšna je pravzaprav glasbena in siceršnja zgodovina teh dveh mestnih kulturnih središč. Očitno se je tega zavedal tudi prof. Sergio Cernecca, ta tihi in kot mravljaj marljiv glasbeni entuziast, organizator in v zadnjih letih umetniški vodja in koordinator glasbene dejavnosti v evangeličansko-luteranski cerkvi na Trgu Panfili, ko se je pred leti lotil temeljite raziskave tega poglavja od začetkov v zdaj že kar davni preteklosti, do danes. Izsledke svojega raziskovanja dela po vseh mogočih arhivih in časopisih je zdaj zbral na več kot 1500 tipkopisnih straneh, zvezanih v tri zvezke, pripravljene za tatis. Ko mi je prijateljsko ponudil v branje to svoje delo in ko sem z branjem prišel do kraja, sem se lahko ugotovil, ne le kako obsežen in dragocen posel je opravil, marveč predvsem bogastvo glasbenega mentorstva in posredništva teh dveh cerkva, osvobodeno vsakršnih nacionalističnih predsodkov in zaprtosti do umetniških tokov in generacij.

Tako obsežnega in podrobnega raziskovalnega dela seveda ni mogoče strniti v kratek informativni zapis, zato le nekaj osnovnih povzetkov.

Zgodovinski viri o nastanku bazilike sv. Silvestra segajo v tretje stoletje našega stetja. Od takratnih temeljev ni ostalo nič, obstajajo pa podatki in poznejše restavracije tega kulturnega objekta iz stiriinastega in sedemnajstega stoletja. Baziliko je leta 1785 odkupila švicarsko-valdeska skupnost, za evangeličansko obrednost pa je bila posvečena leta 1786. V tem stoletju je bila restavrirana še po potresu leta 1924 in na zadnje v letih 1956-58, dokončno pa je bila za versko dejavnost spet odprta leta 1967.

Evangeličansko-luteranska cerkev na Trgu Panfili je mnogo mlajšega izvora. Zgradila jo je v poznogotškem slogu skupnost nemških luteranov v letih 1871-74, ko ji je občina odstopila takratni trg Corradoni (danes Trg Panfili). Člani te skupnosti so se naselili v Trstu po letu 1707, ko je Karel VI. podelil mestu ugodnosti nastajajočega prostega pristanišča, pravni status je cerkev dobila leta 1849, s cesarskim patentom iz leta 1861 pa tudi enakopravnost z ostalimi cerkvami.

O prvih začetkih glasbenega življenja v njiju, predvsem seveda v baziliki sv. Silvestra, ni dosti znane, o redni koncertni dejavnosti v njiju pa lahko govorimo šele od leta 1870 dalje z namestitvijo orgel. Orgle so bile v obeh cerkvah v naslednjih letih večkrat obnovljene ali zamenjane z vedno popolnejšimi. Sedanje orgle v baziliki sv. Silvestra so iz leta okoli 1900, tiste v cerkvi na Trgu Panfili pa celo iz leta 1874. Vsekakor prof. Cernecca v svojem nadrobnejšem kronološkem in opisanem podajanju koncertne dejavnosti v obeh cerkvah navaja prav leti 1873 in 1974, ko sta bili v cerkvi sv. Silvestra (1873) in v cerkvi na Trgu Panfili (1874) koncerta z nastopom domačih organistov Marka in Juliusa Kugyja ter dunajskega violinista Hellenja.

Iz Cerneccovega pregleda je razvidno, da je bilo v prvih letih v obeh cerkvah le po nekaj koncertov, do leta 1892 več na Trgu Panfili, nato do leta 1899 več pri sv. Silvestru vse do sezone 1980 s prekinjivostjo med prvo svetovno vojno. Ze od leta 1928 dalje so koncertni cikli v baziliki sv. Silvestra obsegali postopno celo do 30 koncertov v sezoni, posebno številni in redni pa so postali z letom 1975, ko se je vanjo preselila koncertna dejavnost združenja »Appuntamenti musicali« (Glasbena srečanja), kateremu namenja prof. Cernecca posebno poglavje. To

združenje je leto prej ustanovilo v kavarni Tommaseo skupina glasbenih navdušencev, prof. Cernecca pa je bil izbran za umetniškega vodjo in organizatorja. Vloga, ki jo je združenje »Appuntamenti musicali«, od leta 1977 dalje tudi skupaj s koncertnimi cikli »Glasbeni september« opravilo vse od svoje ustanovitve do leta 1986, ko je svojo dejavnost prekinilo, je bila za trzasko glasbeno življenje pomembna iz več razlogov, predvsem mentorskih in programskih, saj je bilo eno od vodil njegove programske politike na eni strani promocija mladih glasbenikov-koncertantov in skladateljev, na drugi pa sirjenje glasbenih obzorij iz ožjega trzaskega in deželnega okvira v širši italijanski, in kar je se posebej pomembno, v bližnje in širše srednjeevropsko kulturno zaledje Trsta s posebnim poudarkom na Slovenijo in Hrasko in na odpirajoči se svet nekdanjega »realnega« socializma (Romunija, Madžarska, Bolgarija itd.). V odpiranju svoje promocijske glasbene politike znotraj trzaskih meja, pa je združenje »Appuntamenti musicali« namenilo ustrezno pozornost tudi mladim slovenskim trzaskim glasbenikom-koncertantom kakor tudi ustanovi »Glasbeni matici«, kateri je rade volje odstopilo cerkev na Trgu Panfili ne le za posamezne koncertante in njenih solskih vrst, pač pa od leta 1986 vse do lani tudi za njene vsakoletne zaključne akademije. (Zdaj je cerkev zaprta zaradi obnovenih del.) Vsaj omembe vredno je pri tem še to, da so vsa slovenska ali druga južnoslovenska imena navajana pravilno.

Vseh koncertov, ki so se zvrstili v obeh cerkvah v zadnjih desetletjih

in za katere je prof. Cernecca zbral vse dostopne podatke od programov in kritičnih ocen (pogosto tudi z navajanjem lastnih kritičnih misli o nekaterih pojavih v trzaskem glasbenem svetu) ne moremo navajati. Zato naj zadosča le podatek, da je od leta 1873 pa do konca sezone 1986, ko Cernecca zaključuje svoj pregled (obenen s prenehanjem dejavnosti združenja »Appuntamenti musicali« in »Settembre musicale«), bilo v obeh evangeličanskih cerkvah 485 različnih, v veliki večini komornih koncertov, in da obsega seznam priimkov izvajalcev, avtorjev, kritikov in drugih, ki so v njegovem delu omenjeni, vsaj 1000 oseb vseh narodnosti in da je glede na skupno število, število slovenskih imen ca. 200. Besedila dopolnjujejo tudi številne fotografije nastopajočih koncertantov in koncertnih programov.

Dokler Cerneccovo delo ne bo izšlo v knjižni izdaji je vsem, ki se zanimajo za ta del starejše in novejšega glasbene zgodovine Trsta, na razpolago za konzultiranje v mestnem gledališkem muzeju G. Schmidl.

Za sklep le še to: mnogi mladi koncertanti, ki so se skozi sezone predstavljali v obeh cerkvah, bi težko našli možnost javne uveljavitve v tradicionalnih zaprtih in s predsodki (v Trstu neredko tudi nacionalističnimi) obremenjenih »uradnih« glasbenih institucijah in mnogi so začeli svojo uspešno koncertno kariero prav v teh dveh gostoljubnih cerkvah po zaslugi ljudi, ki so se zapisali plemenitemu poslanstvu glasbe.

RAZSTAVA / NA GORIŠKEM GRADU

Svetlikajoča se nit

Gre za zanimiv prikaz razvoja industrije svile in ženske mode do 1. svetovne vojne

MARKO WALTRITSCH

Tako so se nekdaj oblačile in nastavljele fotografu »prave« mešne gospe

Gorici so že prej imeli razstavljen lesen tkalski stroj. V Gorico ga je iz Krmina ze v letih pred 1. vojno pripeljal goriski muzealec Cossar. Stroj se deluje, baje je iz začetka 18. stoletja, je eden redkih strojev tiste dobe, ki so ohranjeni. Prav tako iz Krmina je se en pletilni stroj, ki je po mnenju najboljšega italijanskega izvedenca Flavia Crippe najbrz edini se obstoječi na svetu. V goriskem muzeju so imeli še nekaj lesenih strojev, ki kažejo kako so ljudje delali v prejšnjih sto-

letjih. V skladiščih je bilo več starih oblek, primerkov svile in drugih stvari, ki so dandanes dragoceni muzejski eksponati. Doslej vse to ni bilo v takšni zaokroženosti celoti kot sedaj prikazano javnosti.

Morda bo vse to, tako pravi iz Gorice odhajajoča ravnateljica muzeja Maria Masau Dan, ostalo urejeno kot stalna zbirka, saj prikazuje eno izmed pomembnih dejavnosti v goriskem gospodarstvu. Čeprav so stroji in drugi eksponati stari že dobrih dvesto let so v izlozbah raz-

stavljene obleke sodobnejše, iz let pred 1. svetovno vojno. Gre za bogato zbirko Verchi iz Trsta, v kateri je nekaj sto oblek. To zbirko je goriski muzej odkupil, nekateri primerki bodo letos na ogled na grajskem griču.

Morda bo kdo, ki gorisko gospodarsko zgodovino pobliže pozna, nekoliko razočaran, ker na razstavi ni prikazan razvoj goriske industrije svile in tekstila naploh. Se pred francoško zasedbo je v Fari delovala tovarna svile. S svilorejo so bili zapo-

padeni ne le Furlani marveč tudi Slovenci, saj se v marsikateri hiši, se zlasti v Sovodnjah, ljudje spominjajo, da so jim predniki govorili o svilogojstvu. Sredi prejšnjega stoletja je bila prva sodobno urejena tekstilna tovarna odprta v Ajdovscini, zatem pa so podobne tovarne (gradili so jih trzaski industriji) bile zgrajene v Gorici, v Ronkah, v Zdravscinah, v Trzicu in v Podgori. To pa je že druga zgodba, ki je zahtevala prostor za še eno razstavo kot tudi poglobljeno strokovno analizo.

Kogar pobliže zanima dokumentacija bo vzel v roke nad 200 strani zajeten katalog, ki ni le vodnik po razstavi. Po uvodnih besedah ravnateljice, ki piše o muzealcu Cossarju, najdemo v njem monografske članke o goriskih trgovinah in o tem kako so se »preselile« iz Rastela na korzo, o industriji svile na Goriskem, o modnih fotografijah preteklega časa kot tudi o zenski modi v Mitteleuropi.

Sedanja razstava je zadnji »muzejski izdelek« ravnateljice Marie Masau Dan. Po desetih letih zares uspešnega vodenja pokrajinskih muzejev v Gorici odhaja na ravnateljsko mesto muzeja Revoltella v Trst. Pravzaprav je v Trstu že nekaj časa, v Gorico je prihajala le nekajkrat na teden. Bila je pač angazirana s pravo v četrte prirejen razstave.

Na naslovni strani reklamnega prospekta razstave z naslovom »Il filo lucente«, ki so jo pred dnevi odprli v gornjih prostorih goriskega pokrajinskega muzeja na grajskem griču, je fotografija iz časa pred prvo svetovno vojno. Na njej vidimo kočijo na tlakovani ulici pred Trgovskim domom. Če bi pomanjšano sliko pogledali s povečevalnim steklom bi pod okroglo streho na vogalu stavbe lahko videli v kamen vklesan napis »TRGOVSKI DOM«. Lepo pa je videti nad vhodnimi vrati na vogalu stavbe napis »A. Gabršček«. Znan goriski trgovec, politik in casnikar Andrej Gabršček je tam imel knjigarno in prodajalno casopisov. V tej si poleg v Primorju izhajajočih v vseh treh deželnih jezikih, slovenscini, italijanscini in nemščini, dobil tudi casopise in knjige v vseh slovanskih jezikih.

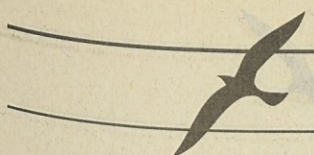
Naistem korzu, kjer so na začetku tega stoletja bile številne slovenske trgovine, je bil, v prostorih, kjer je sedaj velebragovnica Oviessie, že leta 1903 uredil trgovino z izlozabami slovenski trgovec Anton Medved. Bila je to največja modna trgovina v Gorici z lastno delavnico. V velikih izlozbah so mlada dekleta - mame imele defileje z novimi modeli. Za Gorico je to takrat bila

senzacija, Medved si je mel roke, ker mu je posel dobro nesel. V službi je imel kar sto šivilj, prodajalk in manekenk. Njegova trgovina je bila prva na goriskem korzu z velikimi izlozabami.

Tudi o tem je govor na razstavi v goriski modi in o goriski industriji svile, ki so jo pred dnevi odprli v Gorici. Na ogled v muzeju na grajskem griču bo tja do konca leta. Razstavo so uredili v gornjih prostorih muzejske stavbe na zelo domiselni način. Razdeljena je na dva oddelka. V enem je prikaz goriske industrije svile v 18. stoletju in v prvih desetletjih 19. stoletja. V drugem oddelku pa so uredili v več sobanah nekakšno staro mestno ulico z izlozabami. V njih dobiš to, kar so ljudje potrebovali za oblačenje v času pred 1. svetovno vojno.

Ravnateljica dr. Maria Masau Dan je povedala, da se je zamisel o tej razstavi porodila že pred časom. Morda že pred nekaj leti, takrat ko so v Tolmecu priredili veliko razstavo o tamkajšnjem industriji Jacopu Linussiju, ki je v 18. stoletju imel v Karniji, Furlaniji in Venetu več tovarn. Zanj je v njih kot tudi na domu delalo nekaj deset tisoč delavk. S tekstilnimi izdelki je takrat opremljal polovico Benetk.

V tedaj majhnem pokrajinskem muzeju v

GORICA, TRŽIČ / OBSODBA ATENTATA V FIRENCAH

Proti ustrahovanju in za demokracijo

Delavci stavkali dve uri - Shod v Trizču

Delavci so včeraj zborovali pred trziško ladjedelnico (foto Studio Reportage)

Strahovita eksplozija, ki je prejšnjo noč povzročila smrt in razdejanje v središču Firenc, je ponovno zdramila demokracijo in političnih sil, ki so na Goriskem kot drugod po Italiji tudi v preteklosti že večkrat nastopile proti nasilju in v obrambo demokracije. Tako kot že pogosto v zadnjem petindvajsetletju, ki so ga označevali občasni izbruhi strategije napetosti, so med prvimi reagirali delavci. Sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL so včeraj tudi na Goriskem oklicale delavno stavko ob koncu vsake izmene, dopoldne pa je bila demonstracija pred trziško ladjedelnico. Delavci Fincantieri in bližnjih tovarn so se zbrali pred spomenikom več kot petsto padlim delavcem v boju proti nacifasizmu. S tem so hoteli tudi simbolično izprizicati potrebo po zgodovinski kontinuiteti upiranja mravnim silam.

V imenu treh enotnih sindikalnih zvez je okrog tisoč udeležencev protestnega zborovanja nagovoril Flavio Snidero. Tajniki treh sindikatov so tudi v skupni izjavi, ki so jo sestavili predstavniki, najodločneje obsodili nov zločinski poskus ustvarjanja terorja in ogrožanja demokracije reda v državi. Kdoroli je oborožil kriminalno roko teroristov, ki je za seboj pustila krvavo sled nedolžnih ljudi in razdejanje, ugotavljajo sindikati, je njegov cilj jasen: pretresti demokracijo, ustvariti paniko in s tem preprečiti pozitivne procese korenite preobrazbe, ki jih doživlja italijanska družba. Zato klicajo sindikati vse delavce in za

demokracije vrednote občutljive državljanke, naj z odločnim nastopom dvignejo zid solidarnosti, ki naj zaustavi izvajalce in netilce novega terorja.

Atentat sta obsodila tudi predsednik Pokrajine Gino Saccavini in goriski zupan Erminio Tuzzi. Prvi je ocenil, da gre za poskus zaustavitve prenove institucij, ki pa bo spodletel, če se bodo znali vsi državljani kompaktno upreti terorističnemu ustrahovanju. Tuzzi prav tako meni, da so atentatorji hoteli zaustaviti vse novo, ki se

uveljavlja v državi.

Doberdobski zupan Marjo Lavrencic je pred sinoči na volilnem shodu v Sovodnjah dejal, da lahko atentat v Firencah pomeni nadaljevanje starrega, lahko pa je tudi znak, da je Italija na poti prenove in zakrinkani manjšini to ni po godu, ker bi bila ob svoje privilegije. DSL bo proti poskusom ustrahovanja, ogrožanja demokracije in procesov preobrazbe italijanskega političnega sistema priredila manifestacijo danes ob 18. uri na trgu Unità v Gradiscu.

GORICA / KONZULTA ZA VPRAŠANJA SLOVENSKE MANJŠINE

Goriška občinska uprava zanemarlja slovenske šole

Slovenska konzulta napoveduje priziv na pravobranilca, sodno pot pa bo ubrala tudi za avtonomijo sekcije ITI

MARKO MARINCIC

Konzulta za vprašanja slovenske manjšine pri Goriski občini bo za reševanje raznih odprtih vprašanj se posebej na področju solstva ubrala pot sodnih prizivov in internacionalizacije problema krsitve osnovnih manjšinskih pravic. Tako so sklenili na pred sinočnem zasedanju, potem ko je predsednik Albin Sirk podal nespodbudno sliko odziva na številne vloge, ki jih je naslovil tako na občinsko upravo kot na solske in druge oblasti. Odgovora ni bilo, problemi ostajajo nerešeni: odtoč soglasni sklep konzulte o poti prizivov.

Se pred pregledom najbolj perečih med odprtimi vprašanji so člani konzulte obravnavali ministrski odlok o združitvi učiteljskega Simon Gregorčič z gimnazijo-licejem Primož Trubar. Konzulta se je soglasno izrekla proti vsakršnemu združevanju sol in proti poskusom očitne slovenskega solstva. Pri tem je izrekla zadovoljstvo zaradi zamrznitve odloka o združevanju, četudi ostaja problem racionalizacije postava odprt in se utegne ponovno pojaviti že v bližnji bodočnosti.

Zatem so člani konzulte vzeli v pretes večkrat postavljeno zahtevo po osamosvojitvi slovenske sekcije industrijskega zavoda Galilei. Danasnje stanje je v nasprotju z ustanovnim zakonom slovenskih sol (zakon št. 1012/61), ki določa, da se slovenske šole ustanavljajo z dekretom predsednika republike. Dosedanje zgolj z upravnim aktom vzpostavljeno delovanje v okviru drugega zavoda, brez primernih jamstev za upravno poslovanje v slovenskem jeziku je v nasprotju z zakonom. Konzulta je zato za poverila odvnetniku naloge, naj preuči zadevo in bo pozvala krovni organizaciji goriskih Slovencev naj podpreta izbiro te poti.

Na samo. Na solskem področju so odprta se družna, morda preprostejša vprašanja, ki pa se ne premaknejo z mrtve točke. Govor je bil o ureditvi solskega centra v Ul. Puccini, o potrebnih popravilih poslopja šole Trinko in drugem. Goriski zupan doslej ni pokazal niti najmanjše volje, da bi se rešili ti problemi: minili so meseci in leta vendar zaman. Odtoč sklep o posegu pri državljanovem pravobranilcu pri goriski občini, saj tako obnasanje mestne uprave gotovo krši pravice slovenskih občanov, a tudi sklep, da se preverijo vse možnosti posega razsodišča za manjšinske pravice pri Evropski skupnosti.

tem področju bi najbrž učinkoviteje reševali problem odpadkov, obenem pa bi prihranili na stroških.

Nadalje so na sestanku govorili tudi o avtocestni povezavi Gorice z avtocesto na Razdrtem. Novogoriški zupan Marušič je dejal, da se bo za to povezavo zavzel pri slovenski vladi in tudi zagotovil, da se bodo za ureditve avtoceste Vrtojba-Razdrto zavzemali vsi slovenski parlamentarci z novogoriškega območja. Novogoriški zupan in predsednik goriske Pokrajine sta se nato pogovarjala se o trgovinski izmenjavi in izboljšanju ekonomskih odnosov. Na koncu srečanja je predsednik Saccavini zavezal zupanu Marušiču veliko uspeha pri delu in zelel, da bi se se okrepili dobri obmejni odnosi.

POKRAJINA / OBISK NOVOGORIŠKEGA ŽUPANA

Marušič pri Saccaviniju

Ob ustaljenem razviti tudi novo sodelovanje pri varstvu okolja

Včeraj je bil na svojem prvem uradnem obisku na goriski Pokrajini nedavno izvoljeni novogoriški zupan Tomaž Marušič. Spremljal ga je predsednik izvršnega sveta občine Crtomir Spacapan. Na goriski Pokrajini sta ju sprejela predsednik Gino Saccavini in glavni tajnik Raffaello Fabbro.

Na sestanku so se pogovarjali o netaireh konkretnih vprašanjih za obe obmejni mesti. Obravnavali so varstvo okolja, ki je bistvenega pomena za obe strani meje in se dogovorili, da naj bi čimprej pripravili skupen načrt za nadzorstvo Soce in njenega porčja. Delegaciji sta si bili edini tudi v tem, da bi morali najti primerne oblike sodelovanja za skupno unicevanje odpadkov. S koordiniranjem delovanja obeh mest in sosednih na

tem področju bi najbrž učinkoviteje reševali problem odpadkov, obenem pa bi prihranili na stroških.

Nadalje so na sestanku govorili tudi o avtocestni povezavi Gorice z avtocesto na Razdrtem. Novogoriški zupan Marušič je dejal, da se bo za to povezavo zavzel pri slovenski vladi in tudi zagotovil, da se bodo za ureditve avtoceste Vrtojba-Razdrto zavzemali vsi slovenski parlamentarci z novogoriškega območja. Novogoriški zupan in predsednik goriske Pokrajine sta se nato pogovarjala se o trgovinski izmenjavi in izboljšanju ekonomskih odnosov. Na koncu srečanja je predsednik Saccavini zavezal zupanu Marušiču veliko uspeha pri delu in zelel, da bi se se okrepili dobri obmejni odnosi.

RAZSTAVA / ODPRLI SO JO V POKRAJINSKEM MUZEJU NA GRADU

Svetleča nit vodi obiskovalca skozi zgodovino svilarstva pri nas

Bogata in lepo urejena razstava prikazuje proizvodnjo in uporabo svilenih izdelkov, za izdelavo katerih ima Gorica pomembno tradicijo

Na gradu so odprli v prostorih Pokrajinskega muzeja veliko razstavo z naslovom "Svetleča nit", ki prikazuje proizvodnjo svile in modo v Gorici med leti 1725 in 1915. Predstavila jo je dr. Maria Masau Dan. Razstava, na kateri je res kaj videti, bo odprta do konca leta in je organizirana s pomočjo uprave goriske Pokrajine in Goriske hranilnice.

Razdeljena je na dva večja dela: v prvem si lahko ogledamo, kako so na naših tleh proizvajali svilo, v drugem pa njeno uporabo in trgovanje z njo. Predstavljenih je precej starih strojev za obdelavo svile, predvsem pa bo obiskovalca očaral drugi del razstave, kjer si bo lahko ogledal, kaj vse so nasi predniki delali iz zlahtnega blaga. Razstavljeni so tako svileni mašni plasci, ki so se uporabljali za cerkvene potrebe, kot neznani zenski stezniki, ki so bili takrat v modi.

Razstava je vredna ogleda tudi zato, ker bo težko razstavljeno blago spet videli, res ga je sicer večina v lasti Pokrajinskega muzeja, res pa je tudi, da ga ne morejo vsega razstaviti v redni muzejski zbirki. Ob odprtju so predstavili tudi bogat katalog razstave in drugega kulturno-zgodovinskega bogastva, ki ga hranijo v pokrajinskih muzejih. Katalog je izdala založba "Edizioni della Laguna".

dal, kaj vse so nasi predniki delali iz zlahtnega blaga. Razstavljeni so tako svileni mašni plasci, ki so se uporabljali za cerkvene potrebe, kot neznani zenski stezniki, ki so bili takrat v modi.

Razstava je vredna ogleda tudi zato, ker bo težko razstavljeno blago spet videli, res ga je sicer večina v lasti Pokrajinskega muzeja, res pa je tudi, da ga ne morejo vsega razstaviti v redni muzejski zbirki. Ob odprtju so predstavili tudi bogat katalog razstave in drugega kulturno-zgodovinskega bogastva, ki ga hranijo v pokrajinskih muzejih. Katalog je izdala založba "Edizioni della Laguna".

Dr. Masau Dan govori ob odprtju (foto Studio Reportage)

LITERATURA / SREČANJA V FEIGLOVI KNJIŽNICI

Paternu sklenil niz predavanj

Ugledni gost osvetlil kompleksni pesniški lik Edvarda Kocbeka

Niz predavanj o slovenski književnosti se je v čitalnici knjižnice Damir Feigel sklenil s predavanjem uglednega gosta, dr. Borisa Paternuja. Dr. Paternu je osvetlil pesniški lik Edvarda Kocbeka, pri tem pa se osredotočil na vprašanje Kocbekove vere oz. nevere v besedo ali jezik. Ze filozof Heidegger je ugotovil, da je jezik hisa biti; beseda je za človeka začetek njegovega bivanja. Jezik ni le sredstvo sporočanja, je objekt, preko katerega vzpostavljamo stik s svetom. V moderni poeziji se

zачne dvom v besedo, ki je istocasno dvom v višje moralne vrednote v času destabilizacije človeka in sveta. Pesnik Kocbek se nenehno ustavlja ob temi besed, tu preverja svoj lastni jaz, svoj globinski strah in pogum. V njegovi poeziji tečeta dve nasprotni crti, je pojasil prof. Paternu: dvom v jezik in vera v jezik. Obe liniji se nenehno prepletata in sta del njegove poetike paradoksa. Kocbek namrec vidi svet v ostrih nasprotjih, zato razvije svojo poezijo do ekstreme. Paradoksnosti viziji sveta odgovarja seveda

začne dvom v besedo, ki je istocasno dvom v višje moralne vrednote v času destabilizacije človeka in sveta. Pesnik Kocbek se nenehno ustavlja ob temi besed, tu preverja svoj lastni jaz, svoj globinski strah in pogum. V njegovi poeziji tečeta dve nasprotni crti, je pojasil prof. Paternu: dvom v jezik in vera v jezik. Obe liniji se nenehno prepletata in sta del njegove poetike paradoksa. Kocbek namrec vidi svet v ostrih nasprotjih, zato razvije svojo poezijo do ekstreme. Paradoksnosti viziji sveta odgovarja seveda

Kocbek je vrhunska postava naše poezije, je poudaril prof. Paternu, je eden največjih vernikov in istocasno heretikov našega časa, človek paradoksa, ki se ni izmikal ničemer v življenju. NEVA KLANJSCEK

PRIREDITVE

GLASBENA MATICA GORICA, podružnica Sovodnje vabi na Večer z glasbo v torek, 1. junija, ob 18. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah. Nastopali bodo gojenci sole Glasbene matice.

OBVESTILA

SPD vabi jutri na izlet v Brezje v Beneciji z vzponom na Breski jalovec ter možnostjo obiska izvirna Nadiže. Prevoz z lastnimi sredstvi. Odhod ob 7. uri s Travnika.

DRUŠTVO KRVOJALCEV iz Doberdoba poziva izletnike, ki bodo 26. junija potovali v Spanijo, naj poravnajo do 15. junija preostali znesek in obvešča, da bo avtobus odpotoval iz Doberdoba ob 6. uri. Za informacije tel. 78103.

POLETNO SREDISCE bo v dijakem domu Simon Gregorčič od 21. junija do 10. julija (vsak teden od ponedeljka do petka). Vpisovanje v uradu dijaškega doma od 12. do 15. ure do 11. junija.

AKCIJA TABORNI-KOV RMV ob 40-letnici ustanovitve: Nazaj v taborniški raj. Prijave do konca junija. Prijavnice so na razpolago v ulici Malta, v knjižnici D. Feigel ter pri članih.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE sporoča, da bo jesenski seminar za solnike v zadnjem tednu avgusta v Murski Soboti. Goriskim solnikom je odmerjenih 10 mest. Prijave sprejemajo odborniki SSS do 18. junija 1993.

PRISPEVKI

V pcastitev spomina moža Radota Faganella daruje Nives 100 tisoč lir za pevski zbor Oton Zupancič. Namesto cvetja na grob Mirolava Zottija daruje družina Rudolf Devetak iz Gorice 50 tisoč lir za kulturno sportno središče na Vrhu.

ČESTITKE

Danes se v Ljubljani vzameta DINO in MANUELA. Obilo sreče in zadovoljstva v zakonu jima želijo vsi domaći.

KINO

GORICA VITTORIA 20.30-22.15-24.00 »Magnificat«. Rez. Pupi Avati. CORSO 18.15-20.15-22.15 »La scorta«. VERDI 20.00-22.00 »Un giorno d'ordinaria follia«. Prepovedan mladini pod 14. letom.

TRZIC EXCELSIOR 17.30-22.00 »Alive, i sopravvissuti«.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI BASSI RITA, Ul. don Bosco 175, tel. 32515 DEŽURNA LEKARNA V TRZICU S. ANTONIO (Vittori), Ul. Romana 147, tel. 40497

ČRPALKE

Danes popoldne in jutri bodo na Goriskem obratovale naslednje bencinske crpalke. GORICA IP - Ul. di Mahzano ESSO - Ul. Aquileia ESSO - Ul. Trieste MONTESHELL - Trg Municipio AGIP - Ul. Lungo Isonzo TRZIC MONTESHELL - Drevored S. Marco AGIP - Ul. Valentinis IP - Ul. 4. novembra

JAVNA DRAŽBA pri GORISKI HRANILNICI Na sedezu zastavljalnice CASSE DI RISPARMIO DI GORIZIA (Goriške hranilnice) v Ul. Carducci, bo v četrtek, 3. junija 1993, ob 10. uri javna dražba

NOVICE

Goriška Caritas za begunce

Delegacija goriske Caritas je bila pred dnevi v Novem Mestu, kjer je zbirni center za okrog 700 bosanskih družin. Izročili so dve toni in pol najbolj potrebnih stvari, zlasti toaletnih pripomočkov. Ze v ponedeljek, 31. maja, pa bo goriska Caritas poslala v Banja Luko 26 ton hrane. Obenem sporočajo, da se vedno zbirajo denar za opremo obnovljenega vrtca v Osijeku: oprema - otroške postelje - bo stala 10 milijonov lir. Do sedaj je goriska Caritas že dala za ta otroški vrtec 100 milijonov lir.

Srečanje učencev v Laškem

Kot je že več kot ustaljena tradicija, se bo tudi letos odvijalo ze 14. srečanje učencev v Laškem, ki ga prireja Slovenska komisija pri javnem večnamenskem središču v Ronkah v sodelovanju s slovensko sekcijo otroškega vrtca in osnovno šolo v Romjanu. Srečanje bo jutri ob 10. uri na prireditvenem prostoru v Selcah. Sodelovali bodo učenci slovenskega vrtca in šole v Romjanu in gostje iz osnovne šole iz Kojškega v slovenskih Brdih.

Koncertna matineja

Jutri ob 11. uri bo v avditoriju Fogar nedeljski koncert društva Lipizer. S koncertom se želijo oddolžiti spomenu preminulega glasbenika in pedagoga Luciana Ganteja. Glasbo Brahmsa, Liszta, Schumanna, Busonija in Rachmaninova bo izvajal pianist Roberto Turrin, ki je bil Gantejev učenec.

Tekmovanje z zmaji na letališču

Jutri bo na goriskem letališču od 14. ure dalje ze osmo leto zapored tekmovanje z zmaji, t.i. "Aquilonata", ki ga prireja občinska ludoteka. Ob tekmovanju bo tudi delavnica za izdelovanje zmajev. Za prvouvršcene bodo lepe nagrade, za vse pa veliko zabave na prostem. V primeru slabega vremena bo prireditve 13. junija.

Poskus vloma na Korzu

V četrtek so goriski policisti prijeli mladega Trzaccana Morena Sainza, ki je bil ze izgnan lansko leto s policijskim odlokom in v Gorico tako nima vstopa. Prijeli so ga po telefonskem pozivu na Korzu Italija. Sumijo ga, da je pri poskusu vloma v neko stanovanje razbil vhodna vrata. Preiskava je v teku.

PIHALNI ORKESTER »KRAS« - DOBERDOB

vabi na

Glasbeno srečanje

Danes, 29. maja, ob 19. uri Finale kosarkarskega turnirja ob 20. uri Ples z ansambлом LÖJZE FURLAN

Jutri, 30. maja, ob 18. uri Koncert pihalnih orkestrrov iz VOGRSKEGA, TREBE in DOBERDOBA ob 20.30 Ples z ansambлом HAPPY DAY

Prijetno razvedrilo, zabava in umetniški užitek. V slučaju slabega vremena bo prireditve 12. in 13. junija.

Prosvetno društvo STANDREŽ prireja v Standrežu Praznik špargljev

Danes, 29. maja, ob 20. uri otvoritev in plesna zabava

Jutri, 30. maja, ob 19. uri nastop pihalnega orkestra Goriška brda in ritmične skupine iz Nove Gorice - Sledi ples.

Sobota, 5. junija, ob 17. uri slikarski ex-tempore ob 20. uri prosta zabava

Nedelja, 6. junija, ob 17. uri tekmovanje v pritkovanju nastop pevskih zborov in standreške dramske skupine z veseloligro Obpravna - Sledi plesna zabava

Na voljo odlični sparglji, domaca pijača in jedaca. Bogat srecolov.

OBVESTILO

Naročnike Primorskega dnevnika, ki so se v začetku leta odločili za plačilo letne naročnine v treh obrokih, prosimo, da poravnajo drugi obrok 105.000 lir najkasneje do konca tega meseca.

Dolžni znesek lahko izročite našim raznašalcem ali položite v blagajno Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici od 9. do 12. ure, ob sobotah zaprto. Pravtako se lahko poslužite tudi okenc pri slovenskih denarnih zavodih na Trzaskem in Goriskem s pologom na tekoči račun PRAE - DZP.

Trgovina SOFFICI FANTASIE VAS VABI DANES OB 18. URI NA MODNO REVUJO S PREDSTAVITVIJO KONFEKCIJE IN KRZNENIH OBLACIL KOLEKCIJE 1993/94 Trg Tommaseo 26 - GORICA

NOVICE

Novi članci Združenih narodov

NEW YORK - V petek sta bili v članstvo ZN sprejeti se Eritreja in Monaco. Tako se je število članic svetovne organizacije, ki je imela ob ustanovitvi leta 1945 51 članic, povečalo na 183. (Reuters)

Eksploziji v Madridu

MADRID - Španski radio je poročal, da sta v uradu Delavske stranke v zgradbi mestnih oblasti eksplodirali dve bombi. Zrtev ni bilo, je pa nastala precejšnja gmotna škoda. Policija odgovornost napad pripisuje teroristični skupini Grapo. Neznanci so v petek sporočili, da so minirali več javnih zgradb v Madridu, med njimi tudi poslopje španske tiskovne agencije EFE, vendar so bila poročila o tem lažna. (STA)

Demonstracije južnokorejskih študentov

SEUL - V spopadu med južnokorejskimi študenti, ki so obkolili hiši dveh nekdanjih predsednikov, Du Hvana in Ro Tai Vuja, in policijo je bilo ranjenih 30 demonstrantov in policistov. Nekdanja predsednika so študentje obtožili za vojaško agresijo maja 1980 proti protestnikom, ki so demonstrirali proti zakonu o vojski v jugozahodnem mestu Kvangju. V neredih je bilo tedaj ubitih okrog 200 ljudi. (Reuters)

Protest iranske vlade Savdski Arabiji

TEHERAN - Iranska vlada je uradno protestirala pri savdskih oblasteh, ker je savdsko ministrstvo za romanje prepovedalo romarjem iz Irana, da bi v Meki priredili veliko protiamerisko zborovanje. Visoki uradnik iranskega zunanjega ministrstva je izjavil, da se je bilo več kot 100.000 iranskih romarjev pripravljenih udeležiti zborovanja, vendar so jim je udeležbo preprečila savdska policija. Letošnje romanje v Meko poteka v napetem ozračju, saj se savdske oblasti bojijo, da bi se ponovile demonstracije, ki so leta 1987 zahtevale več sto življenj. (Reuters)

Začel se je četrti krog pogovorov o Hongkongu

PEKING - V Pekingu se je v petek začel četrti krog pogovorov med Veliko Britanijo in Kitajsko o politični prihodnosti Hongkonga. Obe strani, ki imata precej nasprotujoča si stališča, v prejšnjih treh krogih nista pokazali znakov približevanja. Peking najbolj moti sprejem zakona v hongkonskem parlamentu, ki zadeva delitev na volilne enote in postopek za izpeljavo volitev leta 1994. Kitajsko znanje ministristvo je pozvalo britansko vlado, naj prouči to potezo Hong Konga. Obe strani naj bi tudi nadaljevali pogovore o izgradnji novega letališča. (STA)

RUSIJA / BOJ ZA OBLAST

Jelcin išče zaveznike

Republikam in avtonomnim območjem je obljubil več gospodarske samostojnosti, vendar jih opozarja, naj ne pričakujejo tudi politične

MOSKVA - Predsednik Boris Jelcin, ki išče je zaveznike za ustavno bitko v Rusiji, je v petek ponudil več gospodarske samostojnosti posameznim območjem, hkrati pa jih je opozoril, naj nikar ne hlepijo preveč po politični moči.

Vodilnim predstavnikom in deželnim uradnikom po vsej širni ruski federaciji je sporočil, da jim je pripravil zagotoviti več svobode pri določanju davkov, pri financiranju gospodarskih vprašanj. Hkrati pa je poudaril, da bi bilo prezagodaj, če bi jim prepustil tudi možnost za izdajanje lastnih zakonov.

Teden dni pred izrednim zasedanjem skupščine je tudi pozval k razpravi o svojih predlogih nove ustave. »Sprejem nove ustave bo pomagal pri

preganjanju krize oblasti in ohranil enotnost in celovitost ruske federacije,« je izjavil.

»Če ne bomo sprejeli nove ustave, ostajata samo dve možnosti: ali diktatura ali razpad federacije.« Jelcin si prizadeva končati boj za politično prevlado z novo ustavo, ki naj bi zagotovila več moči predsedniku in manj parlamentu. Razpustila bi kongres ljudskih poslancev, ki so skušali Jelcinu marca spodma-

kniti tla pod nogami. Jelcin je omenil različne možnosti oblikovanja nove ustavnega zakona. Lahko bi ga sprejela ustavodajna skupščina, ki jo je pozval, naj začne s svo-

MARK TREVELYAN / REUTER

jim delom 5. junija, lahko bi ga izglasovali na referendumu, prav tako pa bi ga lahko izglasoval parlament, vendar sele tisti, ki bi bil izvoljen po novih volitvah. Nikakršne vloge, več pa ne pripisuje sedanjemu kongresu, edine- mu telesu, ki lahko po sedanjih ustavi sprejme tudi ustavni zakon. Jelcin namreč v kongresu, ki je bil izvoljen leta 1990, ko je se obstajala Sovjetska zveza, ne vidi nič drugega kot ostanek preteklosti. Svojo moč utemeljuje na zmagi prvih ruskih svobodnih predsedniških volitev leta 1991 in iz zaupanja, ki mu ga je izrekel referendum prejšnji mesec, na katerem so ste-

vilni volilci podprli njega osebno in korenito politično reform.

Poslanski »jastrebi« so njegove ustavne predloge ozigovali kot pripravo na diktaturo in zagrozili, da bodo zagnali vik in krik, če bo Jelcin zares uresnil svoje groznje, da bo parlament v celoti obsel. Zdi se, da so v tem spopadu ključne regije in dvajset ruskih republik, katerih podporo si Jelcin skuša pridobiti z zagotovilom, da bodo moskovske vaje manj napete. Njegov poglavitni nasprotnik, predsednik parlamenta Ruslav Hasbulatov, je izjavil, da bo prepušcanje oblasti regijam neizogibno vodi-

lo v zlom države. Na petkovem srečanju je Jelcin jasno poudaril, da bo trdno zategnil vajeti na izredni skupščini 5. junija, na kateri naj bi se zbrali pokrajinski delegati, predstavniki družbenih in gospodarskih skupin in nekateri člani parlamenta.

Ruski podpredsednik Aleksander Ruckoj, ki mu je predsednik Jelcin odvzel skoraj vsa pooblastila, je v petek sklical tiskovno konferenco, na katero pa predstavniki sedme sile niso mogli priti. Pred vstopom v Kremelj so jih zaustavili varnostniki, ki so zadržali, da novinarji in fotografi na srečanje z Ruckojem ne morejo priti, češ da prej niso dobili nobenega seznama za njihovo akreditacijo.

Predsednik Jorge Serrano je v torek razpustil kongres in vrhovno sodišče in objavil, da bo vladal z dekreti, dokler ne bo oblikovana ustavna skupščina.

Ozadje nemirov

Na sodobno zgodovino dežele je v veliki meri vplival državni udar leta 1954, ki ga je organizirala CIA, proti izvoljenemu levo usmerjenemu predsedniku Jacobu Arbenzu, ki so ga ocenjevali kot sovražnega do ameriških banan družb. Nacionalistični levičarski oficirji, jezni zaradi vmešavanja ZDA, so leta 1960 poskusili nasprotni udar, nakar so se umaknili na podeželje. Organizirali so uporniške skupine, ki so se od leta 1962 borile proti številnim vladam, od katerih so bile mnoge vojaške.

Politika

Vojska je formalno izročila oblast civilni vladi leta 1985, vendar je še vedno politično močna. Le peščica vojakov je bilo obsojenih, kljub tisočem umorov, ugrabitev, posilstev in drugih hudodelstev, ki so jih skupine za človekove pravice pripisale vojski. Odkar je Jorge Serrano leta 1991 prevzel predsedniško funkcijo, je skušal zboljšati položaj človekovih pravic, vlada pa je z nekaterimi ukrepi povečala civilni vpliv nad vojaškimi strukturami.

Vojska

V državljanski vojni je umrlo blizu 120.000 ljudi. Stevilni civilni so se znašli ujeti med uporniki in armadnimi napadi, ki so opustošili deželo v poznih sedemdesetih in v začetku osemdesetih. Mnogi so pred napadi zbežali v vasi, osumljene, da skrivajo levčarje. Tisoči beguncev so ostali v Mehiki. Mirovni pogovori so se začeli leta 1991, vendar so zastali.

AP/Wm. J. Castelli

POLJSKA / ODPSTOVLJAJE

Le glas premalo

Kljub temu, da je gospodarstvo že začelo okrevati, je morala »druga železna lady« predsedniku Walensi ponuditi svoj odstop

MICHEL VIATTEAU / AFP

vanja v Evropsko gospodarsko skupnost. Hanna Suchocka, mima meščanka iz Poznania, ki velja za najbolj zahodno mesto na Poljskem, je znala popraviti zunanji vtis o svoji državi v tujini. Ker je njena vlada padla z večino enega samega glasu, se zdi, da je njena vlada zrtev popolnega naključja (nekdanji pravosodni minister Zbigniew Dyka, cigar glas bi jo resil, je prisel v parlament z zamudo). Vlada je padla v trenutku, ko se je začela črta gospodarskega razvoja blago vzpenjati s povečano industrijsko produkcijo, vendar pa so bili ti sadovi še preveč zeleni in picli, da bi lahko prepricali javno mnenje. Od svojega nastopa 11. julija 1992 se je Hanna Suchocka ves čas gibala na robu parlamentarnega prepa-

da: njena koalicija ni imela parlamentarne večine. Vseeno pa je imela premierka, ki bi ji Margaret Thatcher lahko odstopila naziv »druge železne lady«, na voljo dva aduta: podpora predsednika Lecha Walensa in splošno željo po stabilnosti, po vseh nemirih, ki so znamenovali prejšnjo vlado Jana Olszewskega zaradi odprtih spopadov s predsedstvom in nerodnega poskusa, da bi iz drža-

vnege aparata odstranili vse, ki so bili kakorkoli povezani s komunizmom. Zelja po utišanju teh spopadov ji je prisla prav med stavko, ki se je začela julija v rudnikih svinca in v avtomobilski industriji ter nadaljevala decembra v šlezjskih premogovnikih.

Njena vlada, zlasti njen minister za delo, nekdanji oporečnik Jacek Kuron, si je prizadevala skleniti s sindikati družbeni sporazum z več posameznimi »sporazumi«, od katerih je bil prvi podpisan februarja, a se ni stopil v veljavo. Hanna Suchocka je s hudimi težavami uveljavljala svojo politiko zataganja pasu v parlamentu, ki je uveljavljal precejšnje stroške, zlasti za pokojnine, ne da bi ob tem znal ponuditi drugačen recept. Predsednik Walensa je odločno posegel v podporo vladi, ko je 9. februarja zagrozil, da bo razpustil parlament, ce ta ne bo sprejel proračuna za leto 1993, ki so ga končno le izglasovali tri dni pozneje. Naslednji spopad pa je bil se teži. V začetku aprila je minister za kmetijstvo Gabriel Janowski, predstavnik kmetijskega lobi- ja, odstopil, potem ko je vlada raznila njegov predlog o določitvi najnižjih

cen za nekatere kmetijske pridelke ter o omejitvi uvoza. Kmečka stranka je takrat zapustila koalicijo, ki je postala proti parlamentu se sibihejsa. Vendar to Hanni Suchocki ni preprečilo, da v začetku maja ne bi predložila za-

kona o privatizaciji. Pri tem pa se je zapletla s Solidarnostjo, ki je zahtevala zvišanje plač v javnem sektorju. Vlada je to zavrnila, sindikat pa je predlagal glasovanje o njeni zaupnici. Poskus pogajanj s (postkomunistični) socialdemokrati je propadel in vlada je obvisela na nitki.

Dosedanja predsednica poljske vlade Hanna Suchocka

NEMČIJA / PRAVICA DO SPLAVA

Zakon delno protiustaven

O novem zakonu o abortusu bodo glasovali 16. julija

KARLSRUHE - Nemsko ustavno sodišče je razsodilo, da je zakon, ki razširja pravico do abortusa tudi na Zahodno Nemčijo, delno protiustaven, je v petek izjavil podpredsednik ustavnega sodišča Ernst Gottfried Mahrenholz. Ustavno sodišče je razglasilo za »nelegalno« prostovoljno prekinitev nosečnosti do 12. tedna, ki jo je zakon, izglasovan leta 1992 v parlamentu, enotno dovolil za celotno Nemčijo. Zakon ni nikoli stopil v veljavo, saj ga je ustavno sodišče nemudoma suspendiralo, vendar pa so se sodniki hkrati odločili, da prostovoljna prekinitev nosečnosti ne bo več kazniv, kot je bila na Zahodu, razen v izjemnih primerih. Ustavno sodišče je za celotno Nemčijo določilo zacasna pravila, ki so odpravila dvojnost prava v obeh delih države v zvezi s pravico do splava v nekdanji NDR. Ta pravila bodo stopila v veljavo 16. julija, ko bodo glasovali o novem zakonu.

Posledica te sodbe bo, da iz socialnega zavarovanja ne bodo povrnili denarja za splav, kot je bilo v navadi v nekdanji NDR. Takoj po združitvi sta obe Nemčiji ziveli, kar zadeva splav, pod različnimi zakonodajama. V nekdanji NDR je bila prostovoljna prekinitev nose-

čnosti do 12. tedna povsem svobodna, na Zahodu pa je veljala le izjema, strogo omejena na posamezne medicinsko-zdravstvene in socialne probleme.

Regina Hildebrandt, ena od voditeljic socialnih demokratov v nekdanji NDR, borka za pravico do abortusa, je nemudoma protestirala: »Prava katastrofa. Ta razsodba je nekaj nezასlisane, saj se je po 20 letih pravice do abortusa pred nami vse sesulo.« je izjavila na televiziji in poudarila, da pomeni ta odločitev velikanski korak nazaj v izborjenih pravicah žensk na Vzhodu.

»Tiste, ki bodo imele denar, si bodo to lahko privosile, ženske na Vzhodu pa ne,« je menila. Pritožbo je vložilo tudi 249 poslancev Zveze kristanskih demokratov (CDU) kanclerja Kohla in dežela Bavarska.

Sodišče pa je imelo podporo katoliške Cerkve, ki je zelo vplivna zlasti na jugu Nemčije. Osem sodnikov - med njimi tudi ena sodnica - je s šestimi glasovi proti dve-

ma menilo, da je več členov zakona »nezdružljivih z 2. členom ustavnega zakona«. Drugi člen v svojem drugem odstavku namreč pravi, »da ima sleherni pravico do življenja in svoje psihične integritete.« (AFP)

SVET TA TEDEN

Evropa rezervatov in železnih zaves

TONE HOČEVAR

Ko so beli Američani, oboroženi s puškami in topovi, premagali Indijance, ki so se branili z loki in tomahavki, so jih potisnili v rezervate, edine kraje, kjer so lahko preživeli. V rezervatih, njim namenjenih »varovanih« krajih, potomci tedanjih Indijancev, domorodcev in staroselcev povečini živijo se dandanes, bolj zdi- jo kot živijo. Sem in tja prodajo spominek radovedne- mu turistu, popivajo po pivnicah bližnjih mest, poci- sa zagotovo izginjajo z obličja zemlje, se pred nekaj stoletji njihove Amerike.

Ko je svet pred pol stoletja sklenil popraviti krivice, ki so jih stoletja prej zagrešili drugi in je Judom »podaril« kosček zemlje ob Sredozemskem morju, je storil novo hudo krivico. V rezervate, zacasna taborišča, ki so postala stalna, večna, je potisnil Palestince, ki so se raztepli na vse strani sveta. Palestinci so bili potem tisti, ki jih je svet obsojal zaradi teorizma, Palestinci so bili »krivi«, ker so jih - Palestince - pregnali se iz Egipta, Jordanije, od povsod, kamor so se zatekli in se hitro vzpenjali, ker so bili prodorni, sposobni, tudi agresivni. Palestincem so pripisali izvirni greh za »balkanizacijo« Libanona, odkoder se je potem po svetu, tudi na Balkan, vrnil nov pojem - »libanonizacija«.

Te dni, ta teden, so se Američani, vajeni postavljanja rezervatov, Rusi, ki so večji preseljevanja narodov, ker jih je tako laze obvladati, Britanci, Francozi in Spanci, ki so stoletja veljali za kolonialne metropole in tudi vedo, kako ravnati z domorodci, odločili postavljati ograje in raketami oboroženi Srbi (ki jih nihče ni skušal zaustaviti, ki je bil se pravi čas), in bolje oboroženi, prodornejši in bolj prebrisani Hrvati. Ko so si razdelili Bosno in Hercegovino, je za rezervate ostalo Sarajevo, se pred dobrim letom prestolnica, in pet manjših mest, ki se jih ne Srbom ne Hrvatom ni posrečilo zasesti. »Varnostna območja«, ki niso nič drugega kot rezervati za Indijance, geti za Jude ali taborišča za Palestince, so namenili bosanskim Muslimanom, domorodcem, staroselcem, potem ko so jih vojaško premagali s topovi, letali in raketami oboroženi Srbi (ki jih nihče ni skušal zaustaviti, ki je bil se pravi čas), in bolje oboroženi, prodornejši in bolj prebrisani Hrvati. Ko so si razdelili Bosno in Hercegovino, je za rezervate ostalo Sarajevo, se pred dobrim letom prestolnica, in pet manjših mest, ki se jih ne Srbom ne Hrvatom ni posrečilo zasesti.

Precejšen del svetovne javnosti je zadnje dni opozarjal in obsojal, tudi rotli, vendar je načrt, ki mu pravijo »program skupne akcije«, že začel dobivati oprijemljivejšje obris - resolucije, ki pomenijo majhne korake k »izvršenim dejstvom«, prva dogovarjanja o tem, kdo bo poslal vojske in koliko jih bo, prve ponudbe, celo tistih, ki »program« sicer odločno obsojajo.

»Prvič po drugi svetovni vojni bodo sodili vojnimi zločincem,« so z velikimi naslovi zapisali svetovni časniki, ko so v Združenih narodih ustanovili mednarodno sodišče, ki pa najbrž ne bo zasliševalo in obsodilo Milosevića, Karadžića in Seslija, ampak kaksnega zrtvovanega kaplarja ali narednika, ki ga bodo - ker je ubijal ali na povelje posiljeval - v Haag poslali Milosević, Karadžić in Seselj.

V Bosni se nasprotniki (za zdaj sicer se brez uspeha, ker Srbi hočejo vsak dan več) že pogajajo o vzpostavljanju, organizaciji, varovanju rezervatov. Muslimani na institucionalni, oblastni ravni rusko-ameriško-britansko-francosko-španski program, ki so ga v resnici zacrtali in spodbudili v Moskvi, zavracajo in obsojajo, ljudje, ki so prestali toliko hudega kot Judje med zadnjo svetovno vojno (pa tudi kdaj prej), pa ne razmišljajo več, kaj se dogaja na globalni ravni, ampak si želijo trenutek miru, čeprav morda za zidatimi ograda- mi in pod strazarskimi stolpi, na katerih bodo strumno stali vojaki z modrimi celadami.

Stara, uspravna in vase zagledana Evropa je za trenutek obnemela, za trenutek protestirala, potem pa se je spet ozrla vase in na svoje težave, ki se ji zdijo večje in pomembnejše od vojne na lastnem dvorišču. Vojne, kot je bosanska, jo motijo, ker prav tako kot izgon Palestincev z zemlje, na kateri zdaj živijo Judje, prinasajo tisoče izgnancev, beguncev, revezev brez strehe nad glavo, ob njih tudi ljudi, ki iščejo večji kos kruha in si za to skušajo pomagati tako, da se pridružijo rekam izgancev in beguncev in iscejo (politično) zatočišče. V casih, ko je Evropa »železna zavesa« delila na demokratični Zahod in diktatorski Vzhod, so bili politični begunci (ki niso bili zmeraj in povsod samo politični) dobrodošli. Ko je stara pregrada padla, so revezi z Vzhoda postali samo revezi, nič več nasprotniki nasprotnega tabora. Ker so se jim pozneje pridružili se begunci, zrtve vojne, so vsi skupaj postali nadležni. Skoroj natanko tam, kjer je nekoč stala prejšnja, politična železna zavesa, postavljajo novo pregrado med bogatim, samozadovoljnim Zahodom in revnim, v nasprotju in vojnah dusecim se Vzhodom. Tiste države, ki se jim je posrečilo izkoptati iz brezna in vsaj navidez nekako prestopiti na lepšo stran, bodo graditile nove železne zavesne prej ali slej prisilili, da jim bodo ravile kot ščit, obrambni okop pred begunci in revezi. Prisiljene bodo postavljati svoje železne zavesne. Nemška politika do priseljencev, ki je bila morda res zelo radodarna in je bržčas zato ni hotel nihče prav posnemati, se je ta teden cez noc spremenila v svoje nasprotje, ki pa utegne najti veliko posnemovalcev, veliko novih tovarnarjev boode zice.

Svet se je ta teden ukvarjal z rezervati za Muslimeane v Bosni in z železno zaveso za begunce in reveze z Vzhoda. Eksplozija v Firencah je zato izzvenela kot grda barvna fotografija za prve strani časnikov, aretacije politikov in Italiji pa že kot »italijanska folklorica«. Če samo streljaj od naše meje zapirajo ljudi, s katerimi so se nasi politiki se nedavno pogovarjali in pogajali, in če ljudi ubijajo bombe v osrčju sosednje države, to za nas ne more biti ne muha enodnevna na naslovnici ne folklorična bučnih sosedov. Kvečjemu opozorilo, spodbuda za premislek o lastnem početju.

GVATEMALA / PO PREVRATU

Washington grozi z omejitvijo pomoči

WASHINGTON - V ce- trek se ZDA sporočile, da bodo zaustavile večino svoje pomoči Gvatemali v odgovor na državni udar, ki ga je v torek izvedel predsednik Jorge Serrano. Tiskovni predstavnik Bele hiše Richard Boucher je povedal, da ta ukrep zadeva finančno pomoč gvatemalski vladi ter programe vojaškega in policijskega usposabljanja. Za kolikšno vsoto gre, niso sporočili. Človekoljubna pomoč, poveza- na z okoljem, kakor tudi zasebni projekti, v to niso zajeti. »Obsojamo od- pravo svobode tiska v

Gvatemali in uvedbo cenzure. Ta dejanja kaže- jo, da je Gvatemala kreni- la po nevarni poti, na ka- teri je vse več groženj z represijo in vse več ogro- zanja demokracije,« je izjavil Boucher.

Washington je že več kot pred letom dni uma- knil svojo vojaško po- moč Gvatemali zaradi položaja človekovih prav- ic v tej državi, ki ji za- gotavlja le minimalno pomoč pri vojskem usposabljanju. Od pre- dvidenih 400.000 dola- rjev so v ta namen odo- brili približno 270.000 dolarjev. (AFP)

BOSNA IN HERCEGOVINA / HRVATI IN MUSLIMANI SO SE DOGOVORILI O MEJAH SARAJEVSKEGA REZERVATA

Srbi zahtevajo več

General Mladić ni prišel na pogajanja o načrtovanju meja »varnostnega območja« v prestolnici BiH, ker zahteva razorožitev Muslimanov v Srebrenici in Žepi ter »zmanjšano« Sarajevo

SARAJEVO, WASHINGTON, BRUSELJ - Čeprav se bodo v Združenih narodih dokončno odločili o vzpostavljanju tako imenovanih varnostnih območij v Bosni sele sredi prihodnjega tedna in veliko članic svetovne organizacije rusko zamisel zavrac, čes da gre za rezervate, ta območja na terenu že postajajo stvarnost. Hrvati in Muslimani, ki so sicer načelno zavrnili washingtonski »program skupne akcije«, so se v petek že dogovorili o mejah prvega, sarajevskega rezervata, pogovore pa so bojkotirali Srbi, ki jim gre sicer program z varnostnimi območji vred najbolj na roke, vendar zdaj zahtevajo se več zase in spet postavljajo pogoje, kot pritiče »močnejšemu na bojnem polju«.

Pod pokroviteljstvom francoskega generala Morillon sta v petek prisla na pogajanja o varnostni coni v Sarajevu poveljnik (muslimanske) vojske BiH general Halilović in komandant hrvaškega obrambnega sveta general Petković. Zacrta sta meje, ki naj jih v prihodnje varujejo modre celade, se dogovarjala o ustanavljanju skupnih policijskih enot in se, ker sta bila sama, pogovarjala tudi o utrjevanju premirja v Mostarju.

»Muslimani in Hrvati zdaj ubirajo isto melodijo

o Sarajevu, problem pa je tak kot vedno - Srbi se ne strinjajo in s topovi tolčejo po mestu.« je po pogajanjih izjavil posrednih svetovne organizacije. Povedal je, da sta se Halilović in Petković strinjala, naj bodo meje varnostnega območja na meji sedanjih spopadov oziroma področja, ki ga nadzoruje uradna sarajevska vlada. V skladu z zahtevami VS OZN bi morali Srbi s sedanje frontne črte umakniti težko topništvo. Srbski general Mladić se s tem ne strinja, ker menda zahteva zoženje varnostne cone in siritev »svojega« ozemlja, pravi pa tudi, da je nezadovoljen, ker se Muslimani niso razorožili v Srebrenici in Žepi v vzhodni Bosni, kjer so vzpostavili varnostna območja po dolgotrajnem srbskem obleganju. Obtožuje tudi, da so Muslimani prav iz Zepe in Srebrenice napadali srbske položaje v okolici.

Petković in Halilović bosta včeraj doseženi sporazum uradno podpisala v tork, potem pa bosta dokument poslala v podpis se srbskemu poveljniku Mladiću, ki je Sarajevo kot za stavo obstreljeval ves čas hrvaško-muslimanskih pogajanj. Srbska vojska pa je nenehno s topovi streljala tudi na Maglaj na severu Bosne. Združeni narodi so sporečili, da bodo začeli prebi-

valcem Maglaja pošiljati zdravila in hrano s pomočjo letalskega mostu iz ameriškega oporišča pri Frankfurtu, saj je mesto po stotinastih dneh bombardiranja v plamenih in ni nobene možnosti, da bi se mu kdorkoli približal po kopnem.

O usodi Sarajeva, Maglaja in vse Bosne se po vsem svetu se naprej vneto pripravljajo politiki in diplomati. V ameriskem kongresu in senatu so predlagali zakon, s katerim bi odpravili embargo na izvoz orožja v BiH in odobrili 200 milijonov dolarjev vojaške pomoči Muslimanom. Senator Bob Dole je pojasnil, da so ZN izglasovali embargo na izvoz orožja v nekdanjo Jugoslavijo, ko BiH se ni bila samostojna, mednarodno priznana država, ki se ima pravico braniti.

V Washingtonu spet poudarjajo, da so odpravo embarga proti Bosni pripravljali že prej, vendar so temu nasprotovali evropski zavezniki, čes da bi novo orožje samo se zaostrilo spopade. Zdej, ko so tudi Američani podpisali »program skupne akcije«, ki predvideva rezervate za Muslimane, in so se v petek tudi Američani na sestanku zveze Nato v Bruslju strinjali, da bodo muslimanske rezervate branili tudi z letali, je predlog odpravi embarga izzvenel čimnično. (R. S.)

Ze leto dni nespremenjen vsakdan sarajevskih bolničark (Telefoto: AP)

NOVICE

Čolni ZEU na Donavi

BUDIMPESTA - Spostovanje ukrepov proti ZRJ na madžarski strani Donave bodo nadzorovali colni Zahodnoevropske unije (ZEU), ki so včeraj prispeli na to območje. Colni bodo pod madžarskim poveljstvom in bodo nameščeni pri mejnem prehodu Mohač. Posadke colnov bodo uporabljale orožje izključno za samoobrambo. (Reuter, STA)

Vladajoča romunska stranka se reformira

BUKARESTA - V petek se je v Konstanci ob Crnem morju začela nacionalna konferenca vladajoče Fronte nacionalne resitve. Delegati se bodo ukvarjali predvsem s spremembo programskih usmeritev in s statutarnimi spremembami, spremenili pa naj bi tudi ime stranke. Predsednik stranke Petre Roman je izjavil, da se bo stranka odslej verjetno imenovala Romunska demokratska stranka. Stranka se bo zavzemala za tržno gospodarstvo, privatizacijo in parlamentarni sistem. (Reuter)

Albanska vojaška delegacija v Skopju

SKOPJE - V Makedoniji se mudi na uradnem obisku vojaška delegacija republike Albanije, ki se je odzvala na povabilo makedonskega obrambnega ministra Vlada Popovskega. Albansko delegacijo vodi načelnik generalštaba albanske vojske general Baki Seri. Skupaj z makedonskimi gostitelji se bodo posvetovali o položaju na Balkanu ter o morebitnem vojaškem sodelovanju med državama. (Morel)

Satanski stihli ponovno tarča skrajnežev

CARIGRAD - Vec tisoč islamskih skrajnežev je včeraj demonstriralo proti založbi Kaynak, ki je objavila sporne Rushdijeve Satanske stihe. Demonstranti so razbili več izlozb in ranili tri ljudi. Predstavniki založbe Kaynak je povedal, da vsak dan dobivajo grožnje skrajnežev, vendar bodo nadaljevali s tiskanjem sporne knjige, saj je Turčija laična in demokratska država, ki ne sme poklekni pred skrajneži. (Reuter)

ISTRA / PREBIVALCI POLOTOKA KRITIZIRAJO HRVAŠKO DIPLOMACIJO

Slovensko-hrvaški spor lahko poslabša položaj manjšine

Istrski demokratski sabor zagovarja celovitost polotoka

GORAN MORAVČEK / REKA

REKA - Istrani zelo kritizirajo hrvaško diplomacijo zaradi obmejnega spora s Slovenijo ob gradnji prehoda Plovanija-Sečovlje. Puljski Glas Istre zameri zunanjemu ministru Skrabbu, ker ni odgovoril na dve noti, ki sta bili poslani iz Ljubljane v Zagreb. Glas Istre zato pripominja, da je takšna »hrvaška diplomacija potrdila, da po pravici uživa sloves, da je zmedena«.

Zaskrbljenost zaradi obmejnih sporov s Slovenijo je v Istri velika, saj v letošnji turistično sezono po triletni »suši« polagajo veliko upov. Odzval se je tudi

Istrski demokratski sabor (IDS) Ivana Jakovčiča, ki ima podporo dveh tretjin volilcev na polotoku. Jakovčič je prepričan, da od tega spora ne bi smelo priti, posebno ne pred turistično sezono; Sloveniji pa zameri, da je zgradila svoje mejne prehode pred dokončno opredelitvijo hrvaško-slovenske meje in brez soglasja s Hrvaško.

V Pazinu, kjer ima IDS svoj sedež, ocenjuje, da bi zaostrovanje odnosov med obema državama utegnilo prinese zelo neljube posledice. Zato je Istrski demokratski sabor sklical sešatek županov z obeh

strani državne meje, da bi zmanjšali napetosti.

Nobenega dvoma ni, da lahko Istrani veliko naredijo za razvoj dobrososedskih odnosov, tako da je čudno, kar je tudi glavni očitke IDS, da o usodi državnih meja razpravljajo tako v Zagrebu kot v Ljubljani, ne da bi se posvetovali z ljudmi, ki živijo na istrskem polotoku.

Dino Debeljuh, poslanec v hrvaškem saboru, meni, da bodo napetosti v zvezi z mejo še poslabšale položaj italijanske narodnostne manjšine. Italijani v Istri z obeh strani meje zahtevajo enak status in »mehke« meje, da ne bi

bilo 21.000 Italijanov na Hrvaškem in blizu 8.000 v Sloveniji etnično »razcepljenih«. IDS podpira predlog, da bi objekte na meji med obema državama uporabljali skupno.

Jakovčič je prepričan, da je Istra geografsko enovita, zato bi se morali cimprej dogovoriti za skupno sodelovanje prebivalcev z obeh strani meje.

To pa predvsem pomeni, da bi Hrvati lahko uporabljali storitve izolske bolnišnice, Slovenci pa svoje počitniške domove, vikende in druge dobrine na področju hrvaškega dela Istre.

OB DNEVU DRŽAVNOSTI NA HRVAŠKEM / SPORI V POLITIČNEM VRHU

Budiševi liberalci menijo, da je novi mirovni načrt za BiH samo podlaga za nadaljevanje etničnega čiščenja

REKA - Herceg-Bosna, ki jo ima predsednik BiH Alija Izetbegović za »državo v državi«, vodja Hrvatov v BiH Mate Boban pa za »zagotovilo obstanka hrvaškega naroda«, je razdelila Hrvate. Hadezejevci, ki jih vodi »oče naroda« Franjo Tuđman ter močan hercegovski lobi, zagovarjajo obstanek Herceg-Bosne, liberalci Dražena Budiše, najmočnejša opozicijska stranka in večina klera pa menijo, da bi ta tvorba lahko ogrozila samo Hrvaško. Prvic v zadnjih treh letih so se Hrvatje tako razdelili, in to bo imelo nedvomno dolgoročne politične,

morda pa celo vojaške posledice. Za vladajočo HDZ, posebno se za Tuđmana, bo praznovanje državnosti pomenila tudi pitje zolca v kozarcu sampanjca. Kajti do razkola med Hrvatji je prišlo v najbolj neugodnem trenutku. Država je v položaju, ki ni ne vojna, se manj pa mir. Obsežni predeli države so zasedeni, gospodarsko stanje je vedno slabše, zavezničnice obracajo Zagrebu hrbet in grozijo s sankcijami, številni izseljenci pa niso več pripravljeni v nedogled podpirati Tuđmana.

Voditelj liberalcev Budiša, cigar stranka je po neka-

terih raziskavah javnega mnenja že dosegla priljubljenost HDZ, on sam pa je že resno ogrozil karizmo Franja Tuđmana, pravi, da je vladna politika do BiH zadosten razlog, da opoziciji ni potrebno brez zadržkov podpirati vlade. Budiša meni, da je nov mirovni načrt za BiH izhodišče za etnično čiščenje. Hrvaško sprejemanje varnostnih območij, pa tudi skupnostni Herceg-Bosne ter Tuđmanove trditve, da skupno življenje z Muslimani ni več mogoče, so za liberalce nesprejemljivi. Mate Boban se svobodno sprehaja po Graduh v Her-

cegovini, ki so njegov rodni kraj, hkrati pa se zaradi uradne hrvaške politike ne bo mogel vrniti v rodni Drnis, ki je v sestavi srbske Krajine.

Največ pomislekov o Herceg-Bosni so povzročila tuja obvestila o tem, da si Hrvatje svoje roke mažejo z muslimansko krvjo in tako izvajajo etnično čiščenje. Na to je reagiral tudi zagrebški kardinal Franjo Kuharić. Sprejel je Alija Izetbegovića in obsodil zločine. Tako je Tuđman precej izoliran v svoji politiki do BiH in Dan državnosti ni ravno povod za slavo.

Goran Moravček

PISMO IZ PEKLA

Sarajevska letališka steza - ali tek čez kukavičje gnezdo

STANISLAV KOBLAR / SARAJEVO

sramoten pečat za prebivalce tega svobodoljubnega mesta. V tolikanj opevanem novem svetovnem redu morajo moški in ženske, starci in otroci vsak dan teči dirko s smrtjo. Nekateri to počno noč za nočjo, vse dokler se jim ne posreči ali jih ne zadene krogla.

Vse letališče je obdano z zemeljskimi ali zračnimi ovirami, opremljeno z elektronskimi napravami za nadzor. Povprečno osem do dvanajst, včasih pa tudi več transporterjev čaka v zasedi ali krozi po letališču. Ti prizori spominjajo na rimske arene. Ko se clovek znajde na robu letališča in poišče »svojo luknjo v ograji«, počaka na pravi trenutek, da lahko z nekaj izkušnjami in z veliko sreče teče tristo do petsto metrov. Mogoče bo pritekel do

cilja. Pride do nasipa, pod katerim je strm prepad, dolg stiri do pet metrov, prepleten z bodedo zico. Zdrs z roba nasipa je lahko usoden. Pri izhodu iz rova, ki se ob dežju napolni z blatno travo, je treba paziti na lovce v modrih celadah. Zato je treba karseda hitro steči čez zeleni pas do prve letališke steze. Potem dosežes drugi zeleni pas, ki deli prvo

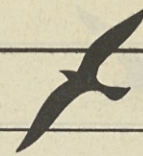
letališko stezo od druge. Tu nastopijo težave; polno je lukenj in grbin, ki jih povzročajo transporterji. Ljudje tečejo, se spotikajo in padajo. Nestetokrat jim zmanjka moči. Začne se agonija, s pogledom pa begajo po majhni točki na nasprotni strani letališča.

Ko se prebijejo čez zračno ograjo, ki je speljana po vsem letališču, se prikazejo obrisi druge steze in v ljudeh zraste novo upanje. Za prehod čez se en zeleni pas crpa jo zadnje atome moči. Naenkrat pa se zaslišijo transporterji, zabliškajo zarometi in krogle zvizgajo po zraku. Padec na tla in naivno pričakovanje, da cloveka ne bodo opazili. Toda lovec je vedno hitrejši, močnejši, svoj zrvet vidi tudi ponoči. Ujete matere z otroki ti lovci včasih usmiljeno odložijo na zeleni strani, vse druge pa na koncu steze v blatinah bazenih prepustijo tistim, ki ne lovijo, ampak ubijajo s strastjo. Zgodba se ponavlja noč za nočjo. Pot, blato, kri in solze, agonija se nadaljuje, brez občutka za čas in kraj. Do naslednje noči, druge, tretje ali zadnje.

Po neuspelem poskusu sledi pohod ob letališki ograji čez polja do prvih vasi. Zaspane oči dobrinskih oken nemo in brez zanimanja gledajo v mrak. Na misel mi prihajajo novinarski članki o monstrozni turistični ponudbi evropskih agencij, ki ponujajo ogled razrušenih mest in vasi na Hrvaškem. Sprasujem se, zakaj ne ponudijo blazirani klienteli tega evropskega Safarija. Tu ni nič potrvojenega, nič izmiselnega, nič kulis in sminke. Tu zares lovijo in ubijajo ljudi. Tu resnično teče kri. Clovska kri.

Sarajevsko letališče je zalosten primer neučinkovitosti ukrepov OZN (Foto: P. Predalič)

SLOVENIJA IN HRVAŠKA / MEJA

Je Žagarjev nastop le »obliž«?

Veleposlanik Žagar trdi, da je Snežniški gozd nesporno hrvaški - Za naravne meje

LJUBLJANA - Veleposlanik Miljenko Žagar je na včerajšnji tiskovni konferenci poudaril, da se je Hrvaška doslej trudila za dobre in prijateljske odnose med državama in jih ni oteževala, čeprav so se stvari reševale v njeno škodo. Temeljni vzrok za nesporazume so po njegovem mnenju različna merila za ugotavljanje meje: Slovenija vztraja pri katastrofskih mejah, Hrvaška pa upošteva tudi naravne meje. Za Hrvate ni bilo nikoli sporno, da so Rasa, Dragonja in Mirna njihove reke, zato ni sporno tudi ozemlje, na katerem gradijo mejni objekt. Žagar je ob tem izrazil prepričanje, da bomo nesporazume rešili v skladu z načeli mednarodnega prava, pravi-

BOSTJAN LAJOVIC

čnosti in obojestranskih koristi, saj Hrvaška želi, da bi bili »odnosi med državama vzor za druge«. V zvezi z drugimi neusklajenimi točkami na meji med državama je veleposlanik Žagar dejal, da je snežniški gozd nesporno na hrvaški strani. Omenil je tudi, da zagrebska nadškofija sprasuje, kdaj ji bodo povrnil grad Mokrice. Tudi Razkrižje je po Žagarjevem mnenju nekoč moralo biti hrvaško, ker spada v zagrebško nadškofijo. Sklepanje o sporazumov med državama je pocasno, je dejal Žagar, hrvaška vlada pa je zdaj sprejela sporazume o trgovinskih in gospodarskih

odnosih ter o plačilnem prometu, ki jih bodo poslali slovenski vladi. Nastop Miljenka Žagarja je v slovenskih političnih krogih sicer močno odmeval, v uradni izjavi pa se vlada za zdaj omejuje le na presojo, da Žagarjev nastop ni v skladu z mednarodnimi diplomatskimi normami. Glede na mimejske tone iz uradnega Zagreba v zadnjih dneh je Žagarjev nastop svojevrstno presenečenje. Poznavalci ga povezujejo z govorom predsednika Tudmana, ki ga bo imel ob dnevu hrvaške državnosti. Radikalnejši krogi naj bi namreč zaustavitev gradnje prehoda v Secovljah razumeli kot hrvaško popuščanje Sloveniji, zato zahtevajo »obliž«.

Hrvaški veleposlanik Miljenko Žagar (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

KOMISIJA ZA POSLOVNIK

Čimprej sprejeti zakon o ljudski pobudi

Sindikati in obrtna zbornica so že dali pobudi za sprejem dveh sprememb - Kako to uresničiti?

LJUBLJANA - Kaj storiti, ker je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije na osnovi več kot 26 tisoč podpisov državnemu zboru predlagala, naj sprejme predlog sprememb zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju, Obrtna zbornica Slovenije pa je na podlagi nekaj več kot 13 tisoč podpisov predlagala spremembe zakona o prevozu in mednarodnem cestnem prometu?

Gre seveda za povsem legalni in legitimni pobudi, saj je slovenska ustava uvedla t. i. ljudsko zakonodajno iniciativno, ki omogoča, da najmanj pet tisoč volilcev predlaga poslanecem v sprejem neki zakon. Težava je v tem, da poleg ustavne določbe nimamo nobenega drugega predpisa, ki bi bolj natančno opredelil, kako zakonodajno iniciativo uresni-

MAJDA VUKELIČ

čiti v praksi. S tem vprašanjem se je na včerajšnji seji ukvarjala komisija državnega zbora za poslovniki. Menila je, da bi morali za uresničitev ljudske iniciative sprejeti poseben zakon. Z njim bi lahko tudi uzakonili vprašanja, ki zadevajo zakonodajni referendum, in to čimprej, saj sta dve pobudi že vloženi.

V zakonu bi morali urediti pravno veljavnost zakonske iniciative, zlasti način zbiranja podpisov in osnovna pravila, kaj mora vsebovati predlog zakona. Dolociti bi morali pristojne upravne organe, ki bi izdajali ustrezne obrazce in preverjali, ali imajo podpisniki iniciative volilno pravico. Zakon bi moral tudi določiti

datum, do katerega bi morali biti zbrani podpisi, zato da ne bi prihajalo do manipulacij. Ker sta pobudi že dani, je komisija menila, da v nobenem primeru ni mogoče zavlačevati njune uresničitve, saj gre za ustavno pravico volilcev. Treba pa je preveriti del podpisov, zato da bi ugotovili, ali so verodostojni oziroma ali so se pod predlog zakona res podpisali samo tisti, ki imajo volilno pravico. Če bi pri tem ugotovili kakršnekoli napake, bi morali predlagatelji predložiti novo pobudo.

Komisija je potrdila tudi delovno besedilo predloga poslovnika državnega zbora. Ta naj bi se kmalu znal na poslanskih klopeh. O težah za zakon in poslovniki o parlamentarni preiskavi se bo komisija izrekla v ponedeljek.

DEMOKRATI / KRITIKA ZUNANJE POLITIKE

Kaj ima dr. Sigmund Freud opraviti z odnosi med Slovenijo in Hrvaško?

LJUBLJANA - Predstavnik poslanske skupine Demokratske stranke so včeraj predstavili svoje poglede na parlamentarno dogajanje, večino novinarske konference pa so namenili presoji ponovnega zapleta glede slovensko-hrvaške meje. Dimitrij Rupel je kritiziral predvsem delo vlade na tem področju, saj je po njegovem mnenju po nastopu zunanega ministra Lojzeta Peterleta napočilo obdobje izrazi- to postopne politike v odnosih do Hrvaške, kar se kaže v vedno novih incidentih in zapletih. Po Ruplovem mnenju so trenutno v zvezi z mejo aktualna tri

ANTISA KORLIJAN

vprašanja: meja po kopnem, meja v Piranskem zalivu in vprašanje dostopa Slovenije na odprto morje. Glede meje na kopnem je Rupel dejal, da bi jo bilo treba določiti v skladu z veljavnimi dokumenti, predvsem ustavo. Po njegovem mnenju je najmanj sporno vprašanje meje v Piranskem zalivu, saj ga je Slovenija nadzirala 25. junija 1990. To dejstvo naj bi veljalo kot eden temeljev v nadaljnjem reševanju spornih vprašanj. Glede dostopa do odprtega morja je Rupel menil, da bi bilo treba zaprositi

za mednarodno arbitražo. Tudi France Bucar je izrazil začudenje zaradi hrvaške nepopustljivosti v zvezi z mejami. »Vzhodno mejo imajo popolnoma odprto, ob tem pa ne nadzirajo tretje lastne ozemlja. Zakaj torej tolikšna natančnost na meji s Slovenijo,« se je spraševal Bucar in se ob tem zahteval izoginil interpretacijam dogajanja po vzorcu Freudove sole psihoanalize. Vzroke za stalne zaplete je Bucar pripisal želji, da bi Slovenijo ponovno potegnili v balkanski kotel, s čimer bi si Hrvaška po njegovih besedah bistveno izboljšala položaj v mednarodni skupnosti

NEGOSPODARSTVO / KOLEKTIVNA POGODBA

Predlog vlade ni zadovoljiv

Sindikati vztrajajo pri zahtevah - Pogajanja se bodo nadaljevala

MIJA GACNIK

LJUBLJANA - Tudi včerajšnja pogajanja predstavnikov vlade s predstavniki sindikatov niso pripeljala do sporazumne rešitve. Pogajalci so sicer ugotovili, da je bilo o normativnem delu pogodbe že prej doseženo soglasje obeh strani. Ugotovili so, da tudi ni razhajanj o količinskih tarifnih skupin in eskalacijski lestvici.

Vlada se je sicer tokrat premaknila z mrtve točke. Izhodiščno placlo za prvi tarifni razred, ki je doslej znašalo 23.833 tolarjev, je pripravljena 1. junija zvišati na 25.000 tolarjev in jo vsaj formalno izenaciti z zajemčnimi placeli. Vlada bo tako ovrgla najglasnejše očitke sindikatov, da izhodiščne plače ne morejo biti nižje od zajemčnih. Pa vendar so se sindikati že na včerajšnjem usklajevalnem sestanku pred pogajanjem odločili, da bodo vztrajali pri zahtevi, da izhodiščna placlo znaša 30.600 tolarjev.

Vlada je na današnjem sestanku tudi predlagala zvišanje regresa za junij: s

25 tisoč na 30 tisoč tolarjev. Vendar ta ponudba ne bi veljala v primeru, če bi se sindikati odločili podpisati pogodbo, ki bi izhodiščne plače že junija dvignila na 25.000 tolarjev.

»Današnja ponudba vlade je ključna in naravnost izziva stavko,« je današnja pogajanja z vlado komentiral predsednik Neodvisnosti - KNSS France Tomsic. Pojasnil je, da je zaradi inflacije mogoče pričakovati dvig zajemčnih plac, ce se bodo sindikati strinjali s predlogom vlade. To bi povzročilo, vrnitev gospodarstva v prvotno stanje, ko bodo izhodiščne plače nižje od zajemčnih. Vinko Kastelic, pravni zastopnik pri ZSSS, o današnjih pogajanjih meni, da morajo predlog vlade sindikati pogajalci poslati v verifikacijo članstvu in svojim vodstvom, to pomeni, da bo članstvo hkrati s to odločitvijo ponovno odločalo tudi o možni stavki. Pogajalski skupini se bosta za zaprtimi vrati spet sestali v torek.

Kdaj sporazum med vlado in sindikati (Foto: J. S. /TRIO)

PRED KONGRESOM STRANK ZDRUŽENE LISTE

Ostali bodo samo klerikalci in liberalci

Po nekaterih napovedih lahko levica v Sloveniji preprosto izgine

TANJA STARIC

LJUBLJANA - Današnja združitve prenoviteljev, delavske stranke, socialdemokratske unije, dela upokojsenske stranke in skupine socialistov v Združeno listo socialdemokracije bo po tem, ko so h krščanskim demokratom pristopili narodni demokrati, druga večja sprememba v strankarskih razmerjih po volitvah. Gre predvsem za simbolno dejanje: stranke Združene liste bodo po mesecih pogajanj končno formalizirale predvolilni »sporazum«, ki jim je prinesel položaj tretje najmočnejše stranke v parlamentu in stiriinajst poslanskih mest. Politični zemljevid Slovenije ne bo zato nič bolj pregleden in prav vse različice (pre) oblikovanja ostajajo v igri.

Se vedno prevladujeta dve teoriji razvoja slovenskega političnega prostora. Po prvi naj bi bila najbolj verjetna delitev na tri velike bloke. Zasnova te delitve naj bi bila sedanja velika koalicija, druge manjše stranke pa naj bi se postopoma priključile k velikim ali pa bi - ce bi volilni sistem ostal proporcionalen - ostale v parlamentu le kot marginalne politične skupnosti.

Ta napoved ima seveda precejšnjo lepoto napako - v starih mesecih obstoja velike koalicije so se med-

strankarska razmerja tako silno zapletla, da ta hip združitve praktično ni mogoča niti v enem od predvidenih treh političnih blokov. Na levici so se s precejšnjimi težavami sicer združile stranke Združene liste, vendar so bolj ali manj glasno ze priznale, da je pričakovano povečanje s socialdemokratsko stranko po izvolitvi Janze Janse, edinega politika z leveice, ki ga podpira desnica, za predsednika SDSS praktično neizvedljivo. Sredinske stranke (predvsem liberalni demokrati in demokrati) so se z aferami, ki pretresajo politične vrhove, v starih mesecih znašale na popolnoma nasprotnih straneh barikade. Nekaj podobnega se dogaja tudi na desnici, kjer so krščanski demokrati in ljudska stranka praktično prekinili pogajanja. Se več, po nekaterih podatkih naj bi se o »tesnejšem sodelovanju« s Podobnikovo stranko pogovarjali donekdanji politični sovražniki - demokrati in druge stranke neformalne male koalicije.

Zaradi nezmožnosti dogovora med potencialnimi političnimi partnerji niso vedki zagovorniki večinskega volilnega sistema, ki bi končno pomenil oblikovanje dveh močnih političnih strank. To bi lahko pomenilo nekakšno repri-

zo razdelitve slovenske politike na klerikalce in liberalce. V tem primeru bi se verjetno upravicili strahovi levice, da bodo v nekaj letih politično preživeli samo krščanski demokrati in liberalni demokrati s »sateliti«. Socialdemokracija oziroma levica, ki se pravzaprav niti ne ni oblikovala v prepoznavni in jasni obliki, bi izginila, desne in leve skrajne stranke pa bi »pokrili« politični marginalci. Volilna baza Združene liste naj bi, trdijo zagovorniki te napovedi, sčasoma preprosto »izumrla«, saj se stranka po šestih prenovah se vedno ni otresla svoje lastne preteklosti. Jansevi socialdemokrati pa naj bi se močno premaknili na desno.

Po mnenju nekaterih poznavalcev bi delitev na dve veliki stranki končno stabilizirala politično dogajanje in preprečila »italijanski sindrom«. Tega naj bi povzročilo prav veliko stevilo majhnih strank in nujnost sklepanja koalicij. Drugi so proti takšni razdelitvi političnega prostora zaradi slabih izkušenj iz slovenske večstrankarske predvojnne zgodovine. Oboji priznavajo, da se za zdaj ne bo zgodilo nič, intenzivna strankarska pogajanja pa lahko pričakujemo že jeseni, pred lokalnimi volitvami.

Nadaljevanje združevanja - tokrat na levici (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

Združeni podmladek SKD in ND za politično stabilizacijo

LJUBLJANA - Na fedni tiskovni konferenci Slovenskih krščanskih demokratov je glavni tajnik stranke Edvard Stanic poročal o četrtkovem sestanku vodstev SKD in LDS. Ob pregledu delovanja v zadnjem obdobju so v obeh skupinah ugotovili, da je njihovo sodelovanje v vladi primerno, se vedno pa obstaja nekaj nezaupanja med poslanci obeh strank, kar ne pomeni, da je koalicijski sporazum v nevarnosti, kaj se, da bi katera izmed obeh strank skušala prevladati nad drugo.

Naslednji teden je predviden slavnostni podpis sporazuma med SKD in krilom Narodnih demokratov in vzporedno s krovnim podpisom tudi podpis sporazuma Mladih krščanskih demokratov in Mlade iniciative pri Narodnih demokratih. Predsednik Mladih krščanskih demokratov Primož Bulc je pojasnil, da se bosta oba podmladka združila po istem principu kot materinski stranki, torej v razmerju ena proti sedem. MLIN bo tudi predlagal kandidata za mesto v. d. podpredsednika (to je Peter Volasko) in tri kandidate za svet Mladih krščanskih demokratov. Primož Bulc je tudi pojasnil, da so si pri Mladih krščanskih demokratih že prejšnja leta prizadevali za združitve podmladka desnih strank, čemur so nasprotovali le v Slovenski ljudski stranki; Bulc ponovno poziva SLS, naj se tudi njihov podmladek pridruži MKD. V nasprotnem primeru, je dejal Bulc, bo SLS prevzela odgovornost za povečano nestrpnost med posameznimi strankami.

AFERA HIT — VIS / POGOVOR Z REPUBLIŠKIM TOŽILCEM ANTONOM DROBNIČEM

»Tožilstvo je prepuščeno državnim organom«

Dosje Tomaža Miklavčiča - Kršenje veljavnih pravil

IVANKA MIHELČIČ

Anton Drobnič (Foto: Ales Pavletič/TRIO)

LJUBLJANA - Afera Hit-Vis dobiva iz dneva v dan nove razsežnosti, čeprav so poti njenega razkrivanja dokaj nenavadne. Zdi se, da so vloge vseh močno zamesane, kar vsekakor vpliva tudi na občutek brezizhodnosti. O vlogi tožilstva v takšnih okoliščinah smo se pogovarjali z republiškim javnim tožilcem Antonom Drobničem.

-Zakaj tožilstvo molči?

Tožilstvo ni poklicano, da govori, ampak je poklicano, da dela.

-Ali ste doslej sploh kaj ukrepali glede afere? Po zadnjih informacijah so ded so nekaterim pomočnikom ljubljanskega temeljnega tožilca omogočili vsaj vpogled v 1500 strani Visovih dokumentov o aferi Casino - Hit.

Tožilstvo je zahtevalo teh 1500 strani tanih dokumentov, ki naj bi se nanašali na nepravilnosti pri Hitu, vendar jih doslej se ni dobilo. Temeljno tožilstvo je bilo pozvano, naj si jih ogleda, vendar so bili pogoji vpogleda takšni, da tožilci niso mogli dokumentov niso mogli pregledati, zlasti pa jim niso omogočili fotokopiranja tistih dokumentov, za katere so ugotovili, da jih potrebujejo. Zato so s tem pregledom prenehali.

-Ali ste ukrepali glede na javno objavljeno stališče komisije za nadzor nad zakonitostjo dela varnostnih in drugih obveščevalnih služb, da vam bodo namreč kopijo vseh teh dokumentov izročili, ce bo sekretariat za zakonodajo državnega zbora menil, da je to ustrezno? Kasneje se je izkazalo, da se je predsednik komisije France Bucar sam odločil druga-

ce. Večkrat je namreč izjavil, da se je osebno dogovoril s tožilcem le za predajo seznama dokumentov, tožilstvo pa naj se odloči, kaj pač potrebuje; ob tem je treba povedati, da so ze na samem začetku v parlamentu naredili fotokopije vseh teh papirjev ravno za potrebe tožilstva.

-Moram reči, da sem seznanjen samo s tem, da sta namestnika ljubljanskega tožilca začela pregledovati te papirje, vendar nista mogla delati nemoteno. Glede na to, da si je težko zapomniti, kaj piše na 1500 straneh, poleg tega pa s tem, kar si si zapomnil, na tožilstvu ni mogoče nič narediti, saj je treba imeti listine, sta ugotovila, da je takšno delo nesmiselno in sta prenehala z njim. Tožilstva namreč ne zanimajo papirji le iz gole radovednosti. Gre za to, da so li-

stine potrebne in pregled dokumentov je bil nujen zato, da bi se odločili, kaj potrebujejo. Ker tega nista mogla storiti, bi vsako njuno nadaljnje pregledovanje res bila navadna radovednost in nič drugega.

-Kakšno bo ravnanje tožilstva v bodoče? Tožilstvo je prepuščeno na milost in nemilost državnemu organu, ki je sicer po zakonu dolzan izročiti listine, a tega ni storil. Drugega ne moremo ukrepati.

-Po zadnjih informacijah je predvčerajšnjim komisija vrnila originalne dokumente Visu. Ali lahko te dokumente zdaj zahtevate od njih? Prvic slišim, da so jih vrnili. Vsekakor jih lahko zahtevamo tudi od njih, tako kot pač lahko to zahtevamo od vsakega državnega organa. Proti nobenemu pa ne moremo ukrepati, ce tega ne stori.

-Kaj menite o tem, da so člani komisije državne zbora na nočnem obisku na sedzu Visa zahtevali vpogled v dokumentacijo ljubljanskega tožilca Tomaža Miklavčiča?

O teh zadevah nisem bil uradno obveščen. O tem mi je poročal naslednje jutro Miklavčič sam. Strinjal sem se s tem, da ni dovolil pregleda osebne dokumentacije, zlasti ne brez vednosti višjega tožilca. Mislim tudi, da takšno ravnanje nekega državnega organa, ko nižjega tožilca nekam pozove in ga zaslusuje brez vednosti njemu nadrejenega tožilca; nikakor ni v skladu z neodvisnostjo te službe.

-Kaj nacelno menite o tem, da ima tožilec kakršnekoli dosje v takšni službi, kot je Vis?

Moje stališče je zelo jasno. Nihče ni kriv, da je imel na biviš udbi dokumentacijo, se zlasti ne, ce je bil nasprotnik bivšega režima.

-In kakšno je vaše mnenje o »aferastvu« pri nas?

Kot tožilec se lahko opredelim le v obsegu uradnih informacij. Poznani so mi samo tisti uradni podatki, ki se nanašajo na lastnjenje Hita, nikakršnih pa nimam o igralništvu, Casinoju in drugem. Zato teh stvari ne morem komentirati.

-Kam nas pelje vse to?

Trenutno je situacija videti »divja«, vendar mislim, da v resnici ni takšna, da je tudi nekoliko strahu ter zacetne nervoze, ker teh zadev nismo javni. Mislim, da se bodo zadeve uredile, ce bodo državni organi delali naprej mirno in brez zalestavosti.

AVSTRIJA

Velika koalicija v Nižji Avstriji

ST. PÖLTEN - Odločitev o novi vladi v Nižji Avstriji je padla: najvidnejši politiki ljudske in socialdemokratske stranke so se včeraj zedili na nadaljevanje velike koalicije. Sporazum med najmočnejšima strankama pomeni, da se je socialdemokratski kandidat Höger odpovedal kandidaturi za položaj delžnega glavarja in bo to mesto prepustil sedanjemu glavarju in glavnemu kandidatu ljudske stranke Erwinu Pröllu. Höger pa ne bo ostal praznih rok: postal bo namestnik delžnega glavarja.

Kot smo obsirno poročali, sta tako ljudska stranka kot tudi socialdemokrati izgubili delžnozbornske volitve 16. maja letos. ÖVP s Pröllom na celu je izgubila tri sedeze v delžnem zboru, SPÖ pa dva poslanska mesta in en sedež v delžni vladi.

Največje presenečenje na volitvah v Nižji Avstriji je bil rezultat Liberalnega foruma svobodnjakov dizidentke Heide Schmidt. Novi, se le začel tega leta ustanovljeni stranki je pri prvem volilnem nastopu uspelo prekoračiti prag delžnega zbora, in to kar s petimi poslanci. Haiderjev svobodnjaki so pridobili dva sedeza, Zelena pa so ostali zunaj.

INTERVJU / ALOIS MOCK

»Konec države Bosne in Hercegovine ne bi bil samo tragičen dogodek, temveč izredno nevaren precedenčni primer...«

IGOR SCHELLANDER

Kaj to po Vašem mnenju pomeni za Bosno in Hercegovino?

Dr. Mock: Res je dana nevarnost, da mednarodna skupnost prvič po drugi svetovni vojni po prehodni agresiji vzame na znanje konec države, ki jo je priznalo nad 70 držav in ki je članica Organizacije združenih narodov ter drugih važnih mednarodnih organizacij. To ni samo tragičen dogodek za prizadeto muslimansko prebivalstvo, temveč izredno nevaren precedenčni primer, ki bi lahko postal vzgled tudi v drugih nestabilnih področjih v osrednji in zlasti v vzhodni Evropi.

Mirovni načrt Združenih držav Amerike, Rusije, Velike Britanije, Francije in Spanije predvideva ureditev varnostnih območij. Ta zamisel ni nova, saj ste jo prav Vi že lani nešteto predlagali. Kako ocenjujete zdajšnji predlog peterice, ki menda ni povsem enak Vašemu?

Dr. Mock: Seveda sem obžaloval, da predlog o varnostnih območjih niso sprejeli v obliki prvotne zamisli. Kajti varnostna območja so samo smiselna in verodostojna, če so aktivno vojaško zascitena in branjena. Za to so se tako imenovana varnostna območja v veliki meri obnesla v severnem Iraku v prid tamkajšnjim Kurdom, in zato je avstrijska delegacija lansko leto podala ta predlog, ki je naletel na odobravanje vse tja do sprejema v neko resolucije varnostnega sveta Organizacije združenih narodov v novembru leta 1992.

Zdaj obstaja nevarnost, da bo tudi ta zamisel o varnostnih

območjih razvrednotena glede svojega prvotnega namena: Če se namrec uveljavi mnenje, da Muslimani smejo samo se v varnostnih conah preživeti, in če se svetovna javnost spoprijazni s teritorialnimi pridobitvami agresorja.

Tudi Hrvati se zdaj bojujejo proti Muslimanom in izvajajo etnično čiščenje. Kot avstrijski zunanji minister uživate na Hrvaškem velik ugled - ga boste uveljavili za intervencijo v prid ogroženim bosanskim Muslimanom?

Dr. Mock: Svojim hrvaškim prijateljem sem vedno spet dal vedeti, da ostro obsojamo kršenje človeških pravic ne glede na to, kje se to dogaja in kdo je za to odgovoren. To kajpada nič ne spremeni na dejstvu, da je Hrvaška država, ki je prizadeta od agresije in ki je utrpela okupacijo ene tretjine svojega ozemlja, in za katero je tudi Varnostni svet Organizacije združenih narodov odločil, da mora Hrvatoma biti zopet zagotovljena suverenost nad celotnim teritorijem in da mora biti omogočen povratek beguncev. Res nič od tega ni bilo uresničeno. Vendar tudi to ne sme biti opravičilo za to, da bi si zdaj lahko privrscili napake.

Dodal bi se to: Če ne bo uspelo vojaški konflikt na Balkanu v doglednem času vsaj ukrotiti, bo na vseh straneh prislo do se večjega neupoštevanja pravil, ker se bodo vsi zgedovali po slabem vzgledu - uspehu agresije. Če bo torej mednarodna skupnost priznala oblast in brutalnost agresorja, potem se ne smemo čuditi, če bodo tudi drugi poskusali v svojih območjih uveljaviti svoje interese z nasiljem.

Hvala za pogovor.

CELOVEC / NASTOP GLASBENIH ŠOL

Mladi slovenski glabsbeniki navdušili

30 udeleženci iz prostora Alpe-Jadran

CELOVEC - V Modestovemu domu je v četrtek Glasbena sola na Koroskem organizirala 11. Srečanje mladih glasbenikov Slovenije in za meje. Srečanje je po organizacijski in umetniški strani zelo uspelo, saj je 30 mladih glasbenikov iz glasbenih sol iz Slovenije, Italije in Koroske navdusilo strokovno publiko.

Ceprav so bili vsi nastopajoči dobri, bi izpostavili zelo dobre izvedbe koroskih glasbenikov: pianista Tima Wüsterja, harmonikarja Alberta Korenjaka, saksofonista Sama Wakouniga, klarinetista Marka Kassla in kvartet trobent p.v. Francija Ogrisa. Odlični so bili tudi prvonagrajenci 22. tekmoval-

ja mladih glasbenikov Republike Slovenije, flavtska Katja Stare iz Kranja, oboist Jure Volk iz Velenja, sopranistka Bernarda Zemljic iz Maribora in trio Mojca, Arnold in Matjaž Avsič (violina) ter Igor Seme (klavir) iz glasbene sole Vic-Rudnik, Ljubljana.

Glasbena sola Zabnic v Kanalski dolini se je predstavila s kitarskim duom, Glasbena matica Gorica z odličnim violonistom Simone Bais, Slovenski center za glasbeno vzgojo »E. Komel« iz Gorice z odličnim klavirskim triom (Peter Gus, Verene Cevdek, David Bandelli), Glasbena matica Trst pa z izredno pianistko Aleksandro Pavlovič (bravurozna izvedba Hacaturjanove Toccate),

odlično izvedbo Ruske suite harmonikarja Roberta rebca in za konec, z uigranim klavirskim triom (Tatjana Jercog, David Zerjal, Alexander Sluga).

Prisotne - med njimi je bil tudi slovenski generalni konzul v Celovcu Jože Jeraj, je pozdravil predsednik Glasbene sole na Koroskem Urh Kassel, ki je posebej omenil, da nastopajoči na tem srečanju prvič igrali na novem klavirju, za katerega jim pa manjka še polovica sredstev. Na koncu je skupno s pedagoskim vodja glasbene sole prof. Lovrom Sodjo podaril vsem pristoinim ravnateljem in predstavnikom glasbenih sol miniaturni celovski simbol - celovskega zmajca. (L.S.)

V okviru srečanja je bila tudi krs novega klavirja celovske Glasbene šole. Slika: Fritz

DUNAJ / AFERA NORICUM

Bremenoče izjave prič na račun bivših vodilnih politikov socialdemokratske stranke

Razširjena obtožnica proti nekdanjemu ministru Blechi

DUNAJ - Pri sodni obravnavi proti bivšim vodilnim politikom sta v preteklih treh dneh kot price bili zaslusani zunanje politični referent ÖVP Andreas Khol, nekdanji generalni sekretar državne VOEST Peter Strahammer in bivši generalni tajnik Zveze industrijalcev Kehrler. Khol in Strahammer sta v svojih izjavah bremenila bivše vodilne politike (kancler Sinowatz, notranji minister Blecha, zunanji minister Gratz), katerim obtožnica očita zatajevanje ilegalne prodaje avstrijskih topov vojskujocemu se Iranu v letu 1985 ter ogrožanje avstrijske nevtalnosti.

Strahammer se spominja pogovora s svojim nadrejenim vodjo VOE-

STA, medtem umrlim Heriberto Apfalterjem v februarju 1986, ko mu je le-ta razodel, da bi razkritje (ilegalnega) iranskega posla imelo za posledico ogromen politični potres v Avstriji. Prav tako Strahammer izpostavlja svojo (takratno) domnevo, da je notranji minister Blecha (pri tozadevnih pogovorih z njim) točno vedel za dejanskega kupca orožja, vendar beseda 'Iran' pri njunih pogovorih nikoli ni bila omenjena.

Andreas Khol je dan poprej nastopil s se težimi očitki: Sinowatzov vladni kabinet je bil ščitil posel z Iranom, pri tem pa naj bi manjša krivda zadela bivšega kanclerja, ki je po Kholovi oceni moral le reševati težave,

ki so mu jih povzročali drugi. Bremenoče je tudi Kholova izjava, ces v notranjem ministrstvu naj bi mu bili takrat zatajili obstoj cetrtega telesa atenskega ambasadorja Amryja, v katerem je le-ta podrobno obvesčal ilegalni prodaji avstrijskega orožja Homeinijevemu režimu. Celotna afera je bila »državni komplet«, pravi zdaj Andreas Khol.

Pričevanje Kehrlerja je bilo manj spektakularno. Dejal je, da je verjel v to, da gre orožje v Libijo in ne v Iran.

Državni tozilec je meted razširil obtožnico napram notranjemu ministru Blechi zaradi nepopolne informacije avstrijskega zveznega parlamenta.

likem zanimaju za to delo.

Prav to je pa bilo tudi vodilo Mohorjevi družbi Celovcu (vodja dipl. inz. Franc Kattinig), ki je sama pristopila k avtorju in mu ponudila prevod njegovega dela. Le-tega se je lotil mladi zgodovinar in slovenist Hanz Filipic, ki je misel avtorja podal bralcu avtentico in vsekakor zelo strokovno.

Odlicen prevod torej, ki pripoveduje tragiko slovenskega naroda med prvosvetovno vojno, ki se na eni strani bojuje za italijanskega

kralja, na drugi za avstrijskega cesarja, v samem bistvu pa razkriva globoko bolečo rano slovenskega naroda, ki se bori za tuja in sam proti sebi, Slovenec proti Slovencu.

Uspešen avtor Vasja Klavara objublja že tudi drugo knjigo, ki bo tvorila s prvo zaokroženo celoto. Prva je posnetek dejanj, ki so se dogajala na območju Bovca. Druga, katere rokopis bo končan konec tega leta, pa se posveca Tolminskemu in Kobariskemu področju.

(Tamara Deu)

NOVICE

Skupen nastop Schmidtove in Ferrarija na volitvah?

CELOVEC/DUNAJ - »Liberalna ideologija je skupni imenovalec« - tako pravi Mario Ferrari-Brunnenfeld, ustanovitelj in zvezni predsednik - do zdaj nepomembne - Svobodne demokraticne stranke (FDP). Zato bi rad pri bodočih koroskih delžnozbornskih volitvah nastopil na skupni volilni listi z Liberalnim forumom svobodnjakov dizidentke Heide Schmidt. Ne gre mu za lastno korist ali kandidaturo, poudarja Ferrari-Brunnenfeld, gre v prvi vrsti za ujemanje političnih vsebin, zato se skupna lista lahko imenuje tudi »Liberalni forum«. Heide Schmidt je signalizirala zanimanje za tako sodelovanje, a hkrati poudarja, da je Liberalni forum odprt na vse strani in da ne misli opustiti svoje samostojnosti in neodvisnosti. Zdravnik Mario Ferrari-Brunnenfeld je bil do sredi 80-tih let vodja koroskih svobodnjakov, dokler tudi sam ni postal zrtev neustavljivega vzpona Jörga Haiderja. Letos v februarju je skupaj z vrsto somišljenikov na Dunaju ustanovil Svobodno demokraticno stranko (FDP). Za uspešen nastop liberalnih strank na Koroskem, kjer ima Haiderjeva FPÖ v avstrijskem merilu največ pristavev, je po njegovem mnenju potrebna skupna lista liberalnih sil, saj je po koroskem volilnem redu potrebnih najmanj 8.000 do 10.000 glasov za mandat v delžnem zboru. V tem pogledu se Ferrari-Brunnenfeldu mascuje preteklost: kot vodja koroskih svobodnjakov je nekoč tudi sam podprl novo ureditev volilnega reda, ki naj ni preprečila v prvi vrsti uspešen nastop Slovenske Koroske enotne liste pri delžnozbornskih volitvah. Zdaj bi protimanjšinska ureditev lahko onemogočila uspešen nastop FDP in Liberalnega foruma. (I.S.)

Prepovedano sežiganje slame

DUNAJ - Sežiganje slame na poljih in tudi sežiganje drugih rastlinskih proizvodov (npr. les, trst) na prostem je v Avstriji do nadaljnjega prepovedano. Državni zbor je na svojem zadnjem zasedanju sprejel tozadevne nove zakonske ureditve, ki naj bi z jasnimi prepovedmi in ukrepi preprečile, da se tvori strupeni prizemeljski ozon. Nekontrolirano zgorevanje rastlinskih ostankov na prostem ima za posledico, da se tvorijo plini, iz katerih v naslednjem koraku nastaja ozon. Izjeme v novem se naprej dovoljujejo (razen v primeru alarmantne koncentracije smoga ali ozona) taborski ogenj, zar in ogenj ob folkloristčnih prireditvah.

Kriminalna statistika 1991

DUNAJ - Leta 1991 je bilo beleženih v Avstriji 472.157 kriminalnih deliktov, kar je za 3, 2 odstotka več kot leta 1990. S 45, 4 odstotki je nekoliko višja kot leto poprej tudi delež razčiščanih deliktov. Najbolj so se 1991. leta stopnjevali naslednji delikti: kraja z orožjem ali v okviru organiziranih tolpa (+ 37, 8 %), goljufija (+ 21, 2 %), zatajevanje listin (+ 13, 9 %), ter prestopki zoper določila zakona o orožju (+ 41, 4 %). Podatki so bili predstavljeni avstrijskemu državnemu zboru v okviru razprave o varnosti.

Odstopil žitajski župan

CELOVEC - Zadnja občinska seja v dvojezični občini Žitara vas v okraju Velikovec se je končala z velikim presenečenjem. Župan Herbert Lepicnik, ki je na volitvah leta 1991 zmagal s prepricljivo večino, je na koncu seje napovedal svoj nepreklicen odstop. Svojo odločitev je utemeljil s preveliko obremenjenostjo. Ob Lepicnikovem odstopu je slovenska Enotna dejala, da obžaluje odločitev priznanega social-demokratskega politika, saj je ravno v njem videla komunalnega politika, s katerim je bil možen konstruktiven dialog. Dezelna vlada mora zdaj razpisati volitve župana, ki bodo se poleti letos ali najkasneje jeseni.

Uspelo »Srečanje sosedov«

KOTMARA VAS - Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« sože drugič povabili sosedo, da bi z njimi nekoliko prepevali. Srečanje sosednjih zborov, ki ga prireja vsako leto drugo društvo z Gur, je bila letos spet v Kotmari (mešani zbor in otroški zbor). Prvič je bila sestava zelo pestra, vsak zbor je pokazal svoje značilnosti - »Gorjanci« kljub majhnemu številu solidni, otroci priscni, »Vascani« iz Zgornje vesce pod vodstvom profesorja Jozka Kovacika bleščeci, Selani pa zborovsko prijetni. Pravo doživetje pa so bili sentanelski Pavri.

DUNAJ / PREDSTAVITEV PREVODA KLAVOROVE KNJIGE »PLAVI KRIŽ«

Več kot samo skupek dejstev

DUNAJ - »Plavi križ« je knjiga - prvenec Vasje Klavore. Pred kratkim je izšla v Mohorjevi založbi Celovcu, na svoji predstavitvi v parlamentnem klubu ljudske stranke na Dunaju pa je pozela veliko zanimanja. Kako tudi ne bi, saj govori o skupni zgodovini obeh dežel, Avstrije in Slovenije, o času 1. svetovne vojne, natančneje povedano, o Soski fronti.

Vasja Klavara, po klicu zdravnik, kirurg Sempeterske bolnišnice, se je pisanja knjige lotil pred dvema letoma, in-

tenzivno zbiranje materiala pa je trajalo 4 leti. »Pravzaprav je moje zanimanje zorelo že kar lepo stevilo let. Na raziskovalnih sprehodih po gorah Pošocja, v pogovoru z ljudmi, ki so imeli kakršnokoli zvezo s tem zgodovinskim dogajanjem, skozi branje, pa je počasi dozorevalo. Kmalu sem začel brskati po arhivih, kustosi so me začeli opozarjati na številne zanimivosti, prijatelji zgodovinarji pa so me spodbujali k nadaljnjemu delu«, opisuje porojevanje knjige avtor.

Raziskovanje zgodovinskega ozadja je pomenilo v samem začetku konjček, ki se je razvil do te mere profesionalnosti o kateri vsekakor ni dvomiti. Končno delo ni suhoparen skupek dejstev in podatkov. Knjiga je »splet komentarja, pričevanj in seveda zgodovinske resnice«, berljiva je, poskusa pa biti tudi objektivna. Bralec v Sloveniji jo že pozna.

Po besedah avtorja je prvi natis Plavega križa izšel je v zalozbi Lipa septembra leta 1991 - že pošel, kar prica o ve-

Kako knjižnicam vrniti avtoriteto

Dilema: kapitulirati pred invazijo sodobnejših medijev ali pa spremeniti delovno filozofijo

»Kultura je tisto, kar ostane, ko pozabimo vse.

Herriot

Obdobje, ko so v delezu prostega časa navada in kultura branja in s tem tudi pomen knjižnice zavzemali kar pomembne odstotke, je mimo - shranjeno je v muzej starin. Na eni strani vse številnejši novi množični mediji, hiperprodukcija neskončnih vrst medijsko posredovane zabave kot najpomembnejši del hiperstazirane množične kulture, na drugi strani pa nadaljevanje inertnega pojmovanja in vodenja knjižnic, bodo/so to kulturno-ekonomsko izjemno pomembno dejavnost pripeljali v situacijo, ko njenega obstajanja

in njene javne in množično predstavljene ponudbe skoraj sploh ne občutimo.

V konkurenci različnih, napadalno in komercialno ponujanih ter navidez ugodnejših oblik porabe prostega časa, zabave in rekreacije se zdi, da takšne knjižnice, kakršne so, nimajo izgleda, da bi osvojile široki spekter množičnih porabnikov - bralcev, razen redkih in v ozkih skupinah strokovno in znanstveno usmerjenih posameznikov, ki pa tudi pričakujejo sodobnejšo in bolj učinkovito knjižnično dejavnost. Skratka, knjižničarstvo je danes postavljeno pred dilemo: kapitulirati pred invazijo sodobnejših medijev ali pa

se prestrukturirati in spremeniti svojo delovno filozofijo, kar v bistvu pomeni dejavnost marketinško zastaviti. Knjižničarstvo kot neizogiben del splošne kulture tipa »maison de la culture« lahko razumemo kot nadosebno skupinsko oziroma institucionalno prenasanje pomembnih spoznanj, ki nam pomagajo, da bi bili nasa sedanost in prihodnost boljši, humanejši, plemenitejši, bogatejši in bolj estetski, kot je bila preteklost. Znani kitajski izrek pravi: »... kar je bilo, ce ni zapisano v knjigi, za današnje generacije sploh ne obstaja.« Podobno je s sedanjem in prihodnjim časom. Knjižnice so vsekakor

BESIM SPAHIĆ

eden od najpomembnejših virov in prenosnikov kulturno-komunikacijskega blaga.

Osnovno, »marketinško zastavljeno«, vprašanje pa je: kako naj to shranjeno in uskladiščeno blago v aktualnih casih postane dostopno in dobi nalogo kulturno-civilizacijskega in izobraževalno-vzgojnega oblikovanja prebivalstva v najširšem smislu? Kako to neprecenljivo kulturno bogstvo spremeniti iz »mrtvega« v »živi« kapital? Očitno je, da knjižnica ni sama sebi namen, ampak opravlja svojo nalogo le, če se

potrudi in doseže, da koristi tistim, ki jim je namenjena - se pravi, če bogati materialno in duhovno življenje okolja, v katerem deluje.

Kaj naj bi pravzaprav bil marketing v kulturi, določeneje v knjižničarstvu? Ne da bi se spuščali v podrobnosti, bomo to skušali pojasniti na najpreprostejši način.

Cilji sleherne marketinško zasnovane dejavnosti so:

1. Za razliko od pasivnega stališča ter proizvajanja - ponujanja tistega, kar suobjekt dejavnosti misli, da je najboljši, je treba v središče pozornosti postaviti (posneti stanje in raziskati) potrebe odjemalcev. Ugotoviti je treba, kaj in v kakšnem obsegu (kvantitativno) in obliki (kvalitativno) tisti, ki jim je dejavnost namenjena, zares potrebujejo, kaksne so variacije teh potreb v različnih sociodemografskih segmentih in podobno.

2. Sleherne kulturna institucija se mora čim bolj uveljaviti, se pravi, da mora imeti čim boljše pozicijo v konkurenci z enakimi oziroma sorodnimi ustanovami. Sleherna knjižnica se mora truditi, da pretežno na osnovi svojega specifičnega koncepta vsebine - ponudbe in poslovne strategije doseže kar največji ugled in čim bolj zadovolji potrebe obiskovalcev. To preprosto pomeni, da

se mora vsaka knjižnica bojevati za svoje porabnike in ne sme dovoliti, da bi jo konkurenca potisnila na rob. Materialna, tehnična, organizacijska, kadrovska in programska - vsebinska infrastruktura se morajo podrediti predvsem njihovim interesom.

3. Naslednja naloga vsake knjižnice je, da vzpostavi s posredniki, dobavitelji, resornimi državnimi institucijami in z vsemi tistimi, brez katerih ne more delovati, čim boljši stik in z njimi dobro sodeluje. Ob tem mora v skladu z namenom svojega obstoja skrbeti posebej za najpomembnejše - za vzpostavitev čim boljše interaktivne komunikacije z obstoječimi in potencialnimi uporabniki uslug oziroma z najširšo javnostjo, podobno kot vsak gospodarski oziroma politični subjekt: a) interpersonally, b) direktno na hišni naslov (Direct mail Marketing) in c) s posredništvom množičnih medijev vseh vrst.

4. Poslovni cilj oziroma cilj dejavnosti vsake knjižnice je, da na marketinški osnovi ustvari čim boljše bazo dejavnosti, da bi si ob državnih podpori, ki največkrat ne zadošča, zagotovila sredstva za ustrezno inovativno in atraktivno spremljanje potreb porabnikov, tako v smislu kvalitete kakor tudi kvantitete. Z drugimi besedami, knjižnica mora delovati tako, da imajo zaposleni v njej nenehno

osebno, poklicno in materialno motivacijo, da se borijo za čim boljše uresničevanje vseh omenjenih marketinških ciljev ter da so zares izvirni animatorji uporabljanja knjižničnih uslug.

5. Vsaka kulturna institucija in s tem seveda tudi knjižnica mora nenehno spodbujati k uporabi svojih uslug, celo z najsodobnejšim marketinškim promocijskim miksom: s sinhronizirano, simultano in osmišljeno rabo vseh oblik promocije: a) z informiranjem, b) s publiciranjem, c) z odnosi z javnostjo (Public relations) in d) z reklamo - propagando. To naj bi privlačilo uporabnike knjižnice (»pull« v marketingu). Po drugi strani je treba izvesti vrsto akcij, ki so s prvo usklajene (marketing sinhronizacije), ki dejavnost knjižnice oziroma njeno ponudbo uslug »porivajo« (»push«) proti uporabniku (podobno tako imenovano »pospeševanje prodaje« v gospodarstvu). Osmišljeno in kreativno ter knjižničarstvu primerno upoštevanje teh parametrov (kot temeljnih marketinških principov) je jamstvo za uspešnost delovanja in za danes nujen ustrežnejši položaj knjižnic, seveda ob ustreznih kadrovski politiki, ki mora poleg vrhunskih strokovnega znanja upoštevati tudi vsaj nekaj znanja ali inte-

resa za marketing in promocijo.

Pri navajanju nekaterih najpomembnejših marketinških principov v knjižnični dejavnosti je izjemno pomembno poudariti bistvene razlike med klasičnim blagom in tako imenovanim »kulturnim blagom« oziroma storitvami, kot so knjige in sodobnejše oblike prenosnikov znanja. Za razliko od klasičnega, izključno komercialno in tržno usmerjenega blaga ali storitev, kulturno »blago« ni potrošno, saj predstavlja trajno uporabno vrednost. Preracunano je na trajnost v času in prostoru, na prenos generacij na generacijo, na povezano preteklost, sedanost in prihodnost. Kulturno blago zadovoljuje predvsem duhovne oziroma kulturne potrebe posame-

znika kot tudi celotne populacije. Kulturne vsebine kot kulturna dediščina nekega naroda, prenesene v mentalne strukture tega naroda, postanejo bitje posameznika, skupine ali naroda, njihova spoznanja pa obogatitev, ki naredi življenje humanejše in znosnejše. Poleg tega, tako imenovane civilizacijske misije, imajo knjižnice v sodobnem času tudi neprecenljiv pragmaticen pomen v procesu ozko usmerjenega izobraževalnega procesa mladih generacij. Zato je z njimi treba ravnati odgovorno, visoko profesionalno, modro, kreativno in družbeno učinkovito. Razen v visoki strokovni usposobljenosti knjižničarjev je treba odgovor na vprašanje »Kako?« vsekakor poiskati v marketingu kot delovni filozofiji!

Obe fotografiji: Tomi Lombar/TRIO

SLIKARSTVO / GLEDALIŠČE / PLES / GLASBA

EVROAGENDA

FILM / KIPARSTVO / ARHITEKTURA / FOTO

MOERS

Pester in tudi ekskluziven program

28. do 31. maj 1993, Jazz festival, tel. 9949/28-41-77-41. Sloviti glasbeni festival, ki se bo letos že dvaindvajsetič odvijal v nemškem Moersu, mestecu, ki leži med Essenom in nizozemsko mejo, tudi letos nosi uradni naziv »festival novega jazz«, kar pa ne pomeni, da je zgolj jazzovski obarvan. Stidnevna prireditev v Meki aktualne glasbene ponudbe, ki vsako leto v mestni park privablja do 40.000 obiskovalcev, tudi letos obljublja pester in v marsicem ekskluziven program, ki ob jazzu (novem in tradicionalnem) ponuja nastope afriških skupin z vrhuncem v zurerski nedeljski afriški noči (letos s poudarkom na glasbi z Madagaskarja in zvezdo večera, ki bo tokrat pri nas že videni zairski pevec Papa Wemba). Med newyorskimi funk-hip hop izvajalci velja opozoriti na koncerta očetov rapa The Last Poets in pa na skupino Basso Neavou s stirim basisti, ki jo vodi Jamaaladeen Tacuma. Poseben programski poudarek Moersa '93 gre novemu skandinavskemu jazzu, med izstopajočimi imeni inovativcev pa so slej ko prej v ospredju kitarist Fred Frith (v mednarodni zasedbi Looping Home Orchestra), kitarist Rene Lussier in Bob Ostertag s samplerjem (v kanadsko-ameriški zasedbi Le Tresor De La Langue) in klavirist Richard Teitelbaum, ki bo v družbi z improvizatorji v dopoldanskih urah skrbel za pestro improvizatorsko dogajanje v bližnji glasbeni soli. Za sladokusce bosta se posebej privlačna ponedeljkova nastopa Trio de Clarinettes Louisa Sclavsa skupaj z Arcado String Triom in pa nastop skupine Musica Elettronica Viva s Frederikom Rzewskim in Steveom Lacyem. Razen prvega, otvoritvenega festivalskega dne, se torej obeta več kot dvajset ur glasbe na dan, z dodatnimi pozno-nočnimi sessioni, kramarskim sejemom, hvaležno publiko pod velikim cirkuškim sotorom, ki iz Moersa vedno naredi Moers. (Ic. V.)

KOLN

Dvajset del ameriške slikarke

Galerija Karsten Greve, Wallrafplatz 3, do 12. junija: Laura Craig McNellis, odprto od torika do petka od 10. do 13. ure in od 14.30 do 18.30 ure, ob sobotah od 10. do 16. ure.

Razstava v eni najimenitnejših kölnskih galerij je hkrati prva evropska razstava ameriške slikarke Laure Craig McNellis. Enajst njenih del je v luzanski zbirki Art Brut, ki jo je ustanovil Jean Dubuffet. Nenavadnost te avtodidaktične umetnice je do neke mere odraz njene duševne zaostalosti. Pri svojem delu je skrajno disciplinirana, saj je že od otroštva vse noči v svoji bolniški postelji slikala, pri tem pa uporabljala predvsem tempero in akvarelne barve. Njene slike so majhne, najpogostejši format je 61x76 cm. Kljub jezikovnim in socialnim težavam, ali pa ravno zaradi njih, njene slike izzarevajo bogastvo čustev in sposobnosti natančnega opazovanja sveta okoli sebe. Svoji svet slika z izredno močnimi potezami. V galeriji Karstena Greve je na ogled dvajset del Laure Craig McNellis. (A. K.)

LONDON

Vsakdanje

Strukture, tudi kolo

Science Museum, Exhibition Road: Superbike - oblikovan za uspeh, odprto do 20. junija, od ponedeljka do sobote od 10. do 18. ure, ob nedeljah in praznikih od 11. do 18. ure. V londonskem Science Museum so ob izteku razstave in začetku solskih počitnic pripravili se stiri zanimive delavnice. Od torika, 1. junija, do četrtka, 3. junija, bo trikrat na dan (ob 12., 14.30 in 16. uri) delavnica z naslovom Raziskovanje struktur pod vodstvom Stelle Beaver. Udeleženci delavnice (otroci od sedmih do enajstih let) bodo ob spremljavi odraslih raziskovali in gradili nekatere vsakdanje strukture, med drugim tudi kolo. V sredo, 2. junija, pa bo ob 13. in ob 15.30 uri predavanje restavracija in kolearskega zgodovinarja Johna Pinkertona o kolearskih oblačilih skozi stoletja. V petek, 4. junija, pa bo Richard Hill, ki se pri podjetju Lotus Engineering ukvarja z aerodinamiko, spregovoril o njihovi tekni s casom, ko so se trudili (in uspeli) izdelati najhitrejši kolo na svetu. Predavanje bo ob 13. in ob 15.30 uri. V soboto, 6. junija, pa bosta ob 13. in ob 15.30 uri Richard Ballantine, avtorja priročnika Richard's Ultimate Bicycle Book, predstavila gorska kolesa, vozila, ki jih poganja človeška sila in razvoj koles v prihodnosti. (A. K.)

CELOVEC

Kulturni festival Avstrije

Informacije: Stadthaus, Theaterplatz 3, 9020 Klagenfurt/Celovec, tel. (0 46 3) 537-227

Na stiriindvajsetem kulturnem festivalu Avstrije, ki bo potekal od 4. do 27. junija v Celovcu, bodo letos ponudili sto sedemdeset prireditev sodobnih in eksperimentalnih oblik umetnosti. Na festivalu bodo sodelovali slovenski režiser Emil Hrvat in gledališko produkcijo Zenska, ki nenehno govori. Poligon, koreograf Matjaz Faric s plesno predstavo Potoples in vodja centra INART iz Ljubljane Andrej Drapal, ki bo skupaj s Hrvatinom sodeloval na razpravi o aktualnem gledališkem dogajanju v Ljubljani. Brezplačni festival z imenom »Kjer gre kultura na kopanje« letos ne bo srečanje folklorne in ljudske umetnosti, temveč bo namenjeno sodobnim in eksperimentalnim oblikam umetnosti. V teh dneh se bodo v Celovcu zvrstile plesne in gledališke predstave, razstave likovne umetnosti, glasbene prireditve, filmske projekcije ter literarna srečanja. Na bregu Vrbskega jezera pri Celovcu bosta v času festivala vsak večer dva koncerta rock, funk, pop, jazz, disko ali eksperimentalne glasbe. Ogledati si bo mogoče projekcije klasičnih in najnovejših filmskih produkcij, krstne gledališke uprizoritve, v zadnjih dneh festivala, pa bodo književni ustvarjalci nemško govorečih področij javno prebirali svoja dela. Multimedijalni projekt Citta invisibili - Nevidna mesta, je predstavilo 400 umetnikov vseh vrst na lanskolnetnem Tednu srečanja in je bil na ogledu tudi v Italiji in na Malti, sedaj pa je v Celovcu razstava tega projekta. Poleg avstrijskih in slovenskih ustvarjalcev bodo sodelovali še umetniki iz Nemčije, Belgije, Nizozemske, Češke ter ZDA. (R.P.)

DUNAJ

Prva retrospektiva filmov Johna Cassavetesa

Wiener Stadtkino
Schwarzenbergplatz 7/8
A-103 Wien
9943-222-72 62 76

Poleg Mie Farrow je bil John Cassavetes edini zvezdnik v horror filmu Rosemaryjin otrok (Rosemary's Baby) v režiji Romana Polanskega. Toda Cassavetes ni bil samo igralec in zvezdnik, temveč tudi sam režiser velikega formata.

Vse njegove filme bodo tokrat prvič skupaj prikazali v Dunajskem mestnem kinu (Wiener Stadtkino) od 28. 5. do 9. 6. 1993. Retrospektiva je nastala v sodelovanju z organizacijo Viennale, ki nam je pred kratkim ponudila še zadnje Slovo od Jugoslavije, sklop filmov, ki je predstavil vse najboljše jugoslovanske filme, izdelane v letih 1945 do 1992.

Filmi se bodo odvrteli v izvirniku z nemskimi podnapisi, hkrati pa bo izšla tudi knjiga z naslovom John Cassavetes - režiser Andreja Lang in Bernharda Seiterja. Na Dunaj bodo prisli tudi zvezdniki, ki nastopajo v njegovih filmih: Gena Rowlands, Ben Gazzara in Seymour Cassel. 1929. leta rojeni John Cassavetes je pravzaprav »oče neodvisnega filma v Ameriki«. Najprej se je proslavil kot igralec v Rosemaryjinem otroku Romana Polanskega, potem pa se s prisluznim denarjem lotil režije in realizacije lastnih filmskih projektov. Vse skupaj dvanajst filmov z različnimi stilskimi interpretacijami, ki predstavljajo pomembno delo tega posebnega in individualista med umetnostjo in komercialnostjo. Ko se je gibal v krogu alternativnega filma v New Yorku, ki se je zbral okoli Jonasa Mekasa in skomercializiranega Hollywooda, je poskušal Cassavetes brezkompromisno ustvarjati svoje lastne filme. Dunajski mestni kino poskuša s to retrospektivo prikazati predvsem njegovo režijsko delo, ponuja pa tudi izbiro nekaterih filmov, v katerih je Cassavetes igral. Ti filmi so: Rosemary's Baby Romana Polanskega, Crime in the Streets in The Killers Dona Siegla ter Fury Briana de Palme. (T. D.)

POPULARNA GLASBA / 25 LET NEW SWING QUARTETA

Beli zamorci

»Četrto stoletje prepevanja, ki so jih živi NSQ zakrivali z Down By The River, naliv in avtobus mestnega prometa,« nam je v pogovoru zaupal Marjan Petan, bas NSQ

BRANE PIANO

Amerike med Washingtonom in Atlasko obalo, kjer je skoraj polovica prebivalstva crnskega. Tu so Severna Karolina, Južna Karolina, Georgia, Alabama, Atlanta, Florida, Louisiana, Mississippi... Na turnejo gremo prav v te kraje, naredili pa bomo še skok na sever v Wisconsin in Minnesota. Baptisti so v ZDA med najboljše organiziranimi, tudi predsednik Clinton je baptist, in mnogo pojejo v cerkvah. Nasa turneja je nekaj takega, kot če bi prisli v Ljubljano stirje crnci in zapeli slovenske narodne pesmi, mi pa bi rekli - lepo prosimo, kapo dol...

Je to vasa doslej najdaljša turneja?

Ne, v bivši Sovjetski zvezi smo bili v letih 1974-75 že 53 dni skupaj in imeli 47 koncertov.

Lani novembra ste bili

tudi pri svetem očetu?

Veleposlanik Slovenije pri Sveti stolici v Vatikanu nas je povabil, da zapojemo papežu, tam pa smo priložnost izkoristili in na Radiu Vatikan ter za njihov slovenski arhiv posneli tri pesmi. Nastopili pa smo tudi na prvem slovenskem diplomatskem sprejemu v Vatikanu, ki ga je pripravil veleposlanik Falez v hotelu Holiday Inn. Pomagale so celo naše soproje, ki so se oblekle v slovenske narodne nose in diplomate pri vratih pričale s kruhom in soljo. Poleg crnskih smo tam zapeli seveda tudi slovenske pesmi.

Kdo je sploh prišel na zamisel, da bi pričeli peti crnske duhovne pesmi?

Z Daretom Heringom sva se spoznala na celjski gimnaziji, kasneje pa skupaj studirala tudi na filo-

zofski fakulteti v Ljubljani. Ko sva se nekoč peljala s trolo, prav v Askercevi nasproti Petrola je bilo, zunaj je lilo kot iz skafa, je pričel Dare peti naprev Down By The River, jaz pa sem zraven zabundral. Pa mi je rekel, veš kaj, fino, a bi prisel malo v Sentjur, imamo trio, pa potrebujemo basista. Sel sem v Sentjur, dobili smo ploščo Golden Gate Quarteta in se takoj naučili tri pesmi - mislim, da so bile Somebody's Knockin', When The Saints, Josua Fit The Battle of Jericho...

Ta glasba je bila pri nas takrat zelo prisotna, kajne?

Sama crnska glasba ne toliko, pač pa sam Golden Gate Quartet. V petdesetih letih je ansambel prišel iz ZDA. Golden Gate je prišel v Evropo in pravzaprav iz Evrope na-

zmaje za crnsko gospel glasbo. Naj ne kopiramo njih ali kogarkoli drugega. To je bil impulz za Ota Pestnerja, da se je spomnil, kaj pa če bi res... Potem smo kaksnih pet, šest plošč naredili kar po svoje. Kasneje je nekatere dobre priredbe od nas prevzel celo Golden Gate Quartet.

Kako kot glasbenik komentirate pripombe, da belci vendarle ne morejo crnske glasbe peti tako kot crnci sami?

Pred petimi leti smo tudi sami ugotavljali, da na evropskem tržistu ne bomo prodli samo s crnsko glasbo. Evropa zeli crnsko glasbo, ki je bolj avtentična od crncev samih. Zato je bil in je še Golden Gate Quartet v Evropi tako popularen in poje se danes, čeprav so člani stari že okoli 80 let.

Se da pri teh letih sploh se peti?

S pravo tehniko in rednimi vajami se da. No, ko smo torej ugotovili te omejitve, smo se odločili, da k crnskemu programu vključujemo tudi evergreene in izredno redek vokalni jazz. Za spremljavo k slednjemu imamo po mojem na voljo najboljši možen slovenski jazz trio, ki ga sestavljajo takšni glasbeniki, kot so Ratko Divjak, Djuro Penzeš in Blaz Jurjevič, ki je nadomestil Boruta Lesjaka in Mirana Juvana. Tradicionalne crnske glasbe res nihče ne more zapeti tako, kot crnci sami. Če pa to razširimo na gospel glasbo z nekim sporočilom, ki ga gospel vedno ima, pa je možno. Gospel glasba namreč ni samo crnska. Zelo znani gospel pevci so recimo bili Cliff Richard, svoj čas tudi Pat Boone in najbolj znan beli gospel pevec Elvis Presley... Mnogi pevci, ki jih imamo danes za pevkarje, imajo v svojem programu gospel. Se pravi, da je gospel glasba, ki ni predvsem crnska. Golden Gate Quartet so nam na primer povedali, da je zelo dober kvartet na Japonskem, na Poljskem... Gospel glasba je stvar osebne interpretacije in priredbe in zato ne kaže imeti kompleksov.

RECENZIJA / PESNIŠKA ZBIRKA

Poetika spomina in zgodovina

France Pibernik, Ajdova znamenja, Založba Mihelac, Ljubljana 1993

Ce bi Ajdova znamenja, izbor iz dosedanje pesniške ustvarjalnosti Franceta Pibernika, izšla leta 1988, bi pocastila njegovo šestdesetletnico; a zdi se, da jim petletna »zamuda« ni kaj bistveno skodovala. Ostaja morda le praznina med Pibernikovo lastno ustvarjalnostjo in njegovim, posebej v zadnjem času odmevnim odkrivanjem belih lis slovenske polpretekle literature. Prav zadnje oddobje Pibernikove ustvarjalnosti je namreč intenzivno zapolnilo literarnozgodovinsko in uredniško delo, s katerim je Slovencem »vrnil« v spomin in zavest kar nekaj »zamorčanih in prezrtih« literarnih imen, med drugim predvsem, v več izdajah, Franceta Balantića. Ob tem intenzivnem uredniškem delu, ki posameznika, kot smo že nekajkrat zapisali, po sili razmer spreminja v institucijo, je ostajalo njegovo lastno pesniško delo nekako v senci.

France Pibernik ni clovek, ki bi svojo poezijo vsiljeval, kot počnejo mnogi pesniki različnih generacij, ki se bolj kot na poezijo spoznajo na trženje poezije, čeprav ne trdimo, da tudi to - se pravi trženje - ni potrebno. In ker je tako, je njegova poezija, katere estetska in artistična vrednost je nesporna, znana le poznalcem in tistim, ki sami, brez tuje pomoči, iščejo dvogovor s poezijami. Razni sestavljalci izborov je niso upoštevali, verjetno tudi iz nepoznavanja razmerij v sodobni literaturi. In zdi se - prebiranje skrbno pripravljene, zgoščenega, notranje uravnotežene izbora pa misel potrjuje -, da je Pibernikovi poeziji »samota« samo koristila. Če se ta poezija v zacetnih verzih naslanja na izpovedne temelje slovenskega neoromantizma, ce najde v ciklu Osmerokotno sonce notranje povezave s slovenskim neoromantizmom, se že v ciklu Razlage povsem osredotoci

DENIS PONIZ

na dve vrsti vprašanj: logiko pesniškega jezika in estetiko pesniške metafizike. Tako bi lahko sumarično opredelili lok pričujočega izbora. Podrobno pa kažejo mnoge značilnosti, v katerih je utemeljena Pibernikova poetika.

Od tod do konca izbora se tako pred nami razgrinja poezija, ki ne skriva svojega začudenja nad paradoksalnostjo sveta, katerega je vržena; pri tem pa zna in zmora razlikovati »plasti«, razbrati »znamenja« in strniti »spoznanja«, ki ji omogočajo, da v amorfnosti prostora in odsotnosti časovnih koordinat znova najde tiste točke, ki svet »sestavljajo« v novo celoto.

Na prvem mestu je jezik, jezik kot temelj zavesti in zavest o temelju. Razlage prepenetrujejo slovenska paleolitska besedila, sprasujejo se po prazizvoru »snovi«, s katero se ukvarja sleherni slovenski pesnik, pesnik jim pridružuje še nekatera bitja iz nacionalne mitologije in datume iz nacionalne zgodovine. Tako zgrajeni »svet« pripoveduje o pesniški »tezi«, ki jo prinašajo tiste ključne besede, v katerih ni utemeljena samo poezija, marveč tudi narod sama.

Na drugem mestu sta dom in zgodovina. Dom je podoba domovine, ki jo (se) lahko zajame s svojo zavestjo posameznika, ki mu ni vsesno, kakšna je njegova osebna usoda in kolektivna usoda naroda. V Pibernikovi poeziji ni nič »nacionalnega«,

vendar je v njej mnogo tiste tradicije, ki je povezana predvsem z domom kot bivaliscem zgodovine, cloveka in jezika. Druga doma Pibernik ne pozna, v tem pa se mu razpira spominski svet, hkrati ga povezuje tudi z zgodovino. A tudi zgodovina je v Pibernikovi poeziji, posebej v tisti iz zadnjega obdobja, razumljena kot iskanje logosa, ki se skriva za nerazumnostjo in nepredvidljivostjo tega, kar se nam kot zgodovina »kaže« na prvi pogled. Pibernikovo prodiranje v globine, o čemer posebej eksplicitno govori zadnji razdelek Ajdovih znamenj, Udarci iz tvojih spominov je vsekoli tematizirano. V globinah pa se mu odkrivajo nova vprašanja, ki ga intenzivno zaposlujejo v zadnjih zbirkah; dikcija teh pesmi govori, da so se vedno odprte za nove pesniške odgovore.

Na tretjem mestu je Pibernikov odnos do lastnega ustvarjanja, v katerem pesnik ne razgrinja samo spominskega sveta, ne oživlja samo spominske rekonstrukcije tega sveta, marveč odpira še druga poetološka vprašanja. Pibernik v pesmih iz zadnjega obdobja na novo preiskuje tiste plasti, ki so jih, ne brez romantičnega zanosa, imenovala njegove zgodnje pesmi oziroma zbirke. Vračanje k upesnenim temam poteka na dveh ravneh: kot nadaljevanje zacetih vprašanj, ki jih je distanca izčistila, in kot dialog z vprašanji, ki jih je postavljala zgodnja poezija. Druga pot je uspešnejša, estetsko relevantnejša, kaže tudi, da Pibernik enako suvereno obvlada različne pesemske strukture. To se posebej velja za sklepni cikel, Zgodovina za črednika, kjer se Pibernikova pesem zgosti in strne v eno samo »znamenje«.

Ajdova znamenja prihajajo tako pred bralca kot sklenjena »zgodba«, ki svojoarno moč črpa iz različnih plasti pesničkovega spomina, objektivne in magične zgodovine.

LITERATURA IN HUMANISTIKA

Sovretova nagrada Marjanu Strojano

LJUBLJANA - Društvo slovenskih književnih prevajalcev je v četrtek podelilo najpomembnejšo stanovsko nagrado za leto 1992. Za prevod Beowulfa, najstarejšega angleškega epa, (izšel je v zbirki Kondor) je nagrado prejel prevajalec Marjan Strojani, ki se je v občutljivem prevodu starogermanskega teksta »upri skušnjavam učenjakega arhaiziranja in nasilnega moderniziranja«, kakor je komisija poudarila v utemeljitvi. (T.D.V.)

Slovenija pripravljena na knjižne sejme

LJUBLJANA - Združenje založnikov in knjigotržcev Slovenije pri GZS sta podala nekaj informacij o reorganizaciji Združenja in o pripravah na 45. Frankfurtstki knjižni sejem in 11. Slovenski knjižni sejem, ki se bosta odvijala oktobra in novembra. Združenje je oblikovalo tri podrocne odbore in sicer odbor za izdajanje solskih knjig, odbor za varovanje svobode izdajanja in zaščito avtorskih pravic in odbor za trženje knjig. Trenutno v Sloveniji velja zakon o varstvu avtorskih pravic, ki smo ga podedovali iz bivše jugoslovanske zakonodaje. Zakon sicer resda obstaja, sankcioniranje krstitev pa se ne izvaja (spomnimo lahko vsaj na piratske video filme, računalniške programe...)

V zvezi s pripravami na knjižne sejme se kot osnovni problem, ki ves projekt postavlja pod vprašaj, to je problem financiranja. Lanska prva enotna predstavitev slovenskega založništva v Frankfurtu je pokazala, da je usmeritev pravilna, saj mnogo prispeva tako k navezovanju stikov s

tujimi založniki, kot tudi k promociji Slovenije. Letos pripravljajo podoben koncept, za idejni projekt oblikovanja stojnic pa bo razpisan natečaj. 11. Slovenski knjižni sejem se bo kljub majhnosti prostora odvijal tako kot doslej v Cankarjevem domu. Za popestritev bodo letos poleg tradicionalnih nagrad (za najboljši prevenc, Križati lev in Spendlerjevo nagrado) podelili tudi Nagrado za najlepšo knjigo, in sicer založniku te knjige. (V.S.)

Občni zbor Prešernove družbe

LJUBLJANA - V torek so se na rednem letnem občnem zboru Prešernove družbe v Cankarjevem domu sestali predstavniki vseh organov Prešernove družbe, družbe ki prav letos praznuje 40 let svojega plodnega delovanja v slovenski kulturi in ki se zal v zadnjem nekajletnem obdobju srečuje s organizacijskimi, upravnimi in finančnimi težavami, tako da je po vrsti uspešnih poslovnih let tokrat prvič končala leto z izgubo, saj ministrstvo za kulturo Republike Slovenije v letu 1992 ni podprlo Prešernove družbe s subvencijo, pomoč pa so ji odrekli tudi nekarerji stalni sponzorji, med njimi tudi Ljubljanska banka - Združena banka, kasnejša delniška družba, ki je kar 18 let podpirala Prešernovo družbo.

Najemanje posojil, kopicenje zalog, nedorečen status PD in prepletanje najrazličnejših silnic gospodarjenja je zelo odločno napovedovalo trajno blokiran račun PD že v drugi polovici leta 1992, zato je PD potrebovala ob svojem blokiranem ziro računu odprt nov ziro račun za sproščeno prodajo in za izterjavo dolgov tudi z osebnim kontaktom s pomočjo svoje zastopniške mreže. V ta namen je ustanovila svoje podjetje Vrba d.o.o. - s svojimi 100 odstotnimi ustanoviteljski-

mi in lastninskimi pravicami. Od 20. novembra 1992 dalje tako podjetje Vrba d.o.o. dokaj uspešno rešuje poslovanje in življenje PD, vendar pa namerava PD v 18 ali najkasneje 24 mesecih rešiti sedanjo likvidnostno problematiko z lastnimi močmi, ce se razmere in konkurenčnost na tržišču ne bodo bistveno poslabšale. V ta namen so na torkovem občnem zboru, prisostvovalo mu je le 35 od 100 članov, med sedmimi obravnavanimi točkami izglasovali tudi sanacijski program Milana Bratca, ki je 1. aprilom prevzel mesto v.d. glavnega urednika PD, enoglasno pa so tudi sprejeli poslovnik za delo obcnega zbora PD. Ob razrešitvi organov Prešernove družbe (upravni, nadzorni odbor in castno razsodišče) in izvolitvi novih, ki jih je predlagala kandidacijska komisija, so za podpredsednika in v.d. redsednika izbrali Pavla Bergleza, v upravni odbor pa so izvolili 11 članov. Prav tako je bil na glasovanju tudi predlog za spremembo pravil Prešernove družbe, med katerimi velja opozoriti na enoglasno sprejet sklep, da se predsedstvo in upravni odbor združita v eno telo, upravni odbor, ki šteje 11 članov, da sta upravnik in glavni urednik imenovana ter da se občni zbor sklicuje na dve leti. Udeleženci obcnega zbora so po končanem zasедanju izrazili prepričanje, da se bodo razmere po nekaterih kadrovskih in organizacijskih spremembah v Prešernovi družbi toliko izboljšale, da bo omogočeno delovanje brez samovolje posameznikov, in da bo Prešernova družba ponovno stopila na pot nekdanjih uspehov. (M.T.)

32 kandidatov za nagrado Marjana Rožanca

LJUBLJANA - Založba Mihelac in časopis Dnevnik sta letos prvič razpisala natečaj za nagrado

Marjana Rožanca za izvirno slovensko esejistiko. Nagrado bodo v višini 8.000 DEM podelili 26. junija na Rozancevi domaciji v Volčjem potoku.

Zalozbe ali pa avtorji sami so komisiji, v kateri so Tone Pavček kot predsednik, Joze Horvat in Jaroslav Skrušny poslali dvaintrideset knjižnih del, ki so izšla v Sloveniji in na tujem. Med njimi so npr. Studije o slovenski poeziji Franceta Bernika, Spocetje ekonomske samostojnosti Navena Boraka, Na robu Andreja Inkreta, Albansko Ghandijevstvo na Kosovu Shelzena Maliqija, Argentinski spisi Vinka Brumna, Sanjacevo slovo od devete dezele Petra Handkeja, Med Hitlerjem in Titom Ljuba Sirca, Zakaj ubogamo oblast Renate Salecl, Totalni strah Bohumila Hrabala.... (V.L.)

Predavanja, vredna večje pozornosti

LJUBLJANA - Pred koncem akademskega leta so se minuli teden na ljubljanski Filozofski fakulteti kar vrstila zanimiva predavanja. V torek je v sklopu ISH - Evropskega centra za humanistične studije o tem, ali ima komunikacija sploh kake temelje, predavala tržaska profesorica dr. Marina Šbiš, v sredo in četrtek pa je katedra za sociologijo kulture (jasno - sociologi nimajo pogojev za prestop v višji letnik) pripravila dve zanimivi »ekstremistično levičarski« predavanji: Modhumita Roy je znotraj odnosa prvi/tretji svet predavala o knjiškem romanopiscu Ngugiju, american Michael Sprinkler pa je kritično obdelal isti odnos preko orientalističnih studij Jamesona, Amada in Saida. Poudaril je predvsem misel, da literature tretjega sveta (obremenjene s prehodnim stadijem svetovnega impesializma) od evropsko-severnoame-

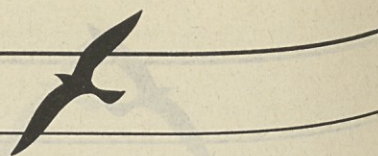
riskih locuje predvsem eksplicitna alegoričnost z jasnimi političnimi referencami. Pri vseh omenjenih predavanjih je treba poudariti, da bi prireditelji prazne predavalnice z nekaj reklama lahko napolnili s pazljivo publiko - ce bi bila le-ta kakorkoli obvesčena. (T.D.V.)

Slovenec, gost na proslavi stoletnice Društva švedskih pisateljev

STOCKHOLM, MALMOE - Aer aenglar groena (So angeli zeleni) je pesniška zbirka Tomaza Salamuna, ki je v prevodu Jona Milosa, v Sutjeski rojenega pesnika romunskega rodu, ki živi na Svedskem, izšla pri tamkajšnji zalozbi Symposium in vzbudila pozornost svedske kritike.

Tomaza Salamuna je svedsko društvo pisateljev kot enega izmed gostov iz tujine 14. maja povabilo na sprejem ob stoti obletnici svojega delovanja. Pod pokroviteljstvom kralja so se na njem kot govorniki zvrstili sedanj in predhodni predsednik svedskega društva pisateljev Peter Curman in Jan Gehlin, predsednik Evropskega kongresa pisateljev Jochen Kelter, predstavnik Skandinavskih pisateljskih zvez Ingmar Svedberg, Per I Gerdin kot predstavnik Zveze svedskih založnikov, medtem ko je svedski pesnik Alf Henrikson predstavil pesnitev Desetletja, ki opisuje razvoj svedske književnosti v preteklem stoletju.

Tomaz Salamun je na Svedskem ostal do 21. maja kot udelezenec mednarodnega pesniškega festivala v Malmoeju, ki se ga je udeležilo šestindvajset pesnikov iz vsega sveta, med njimi tudi Czeslaw Milosz iz Poljske in James Merrill iz ZDA. (L.B.N.)

EPIDEMIOLOGIJA

Sistemiški lupus in lažipozitivni Hiv test

MILAN KOTNIK JR.

Skupina, ki jo vodi dr. R. Jindal iz Mount Sinai School of Medicine v New Yorku, poroča o zanimivem primeru lažipozitivnega Hiv testa pri bolnici s sistemskim lupusom eritematodesom in z ledvično odpovedjo. Gre za 32 letno bolnico, doma iz Haitija, ki je na dializi zadnjih 6 let, v ZDA pa živi že 15 let. Bolnica ni navajala nobenih rizicnih faktorjev za HIV okužbo, saj oba z njenim možem živita monogamno, ne jemljeta mamil in nista dobila transfuzije krvi. Opravljeni so bili tudi testi za citomegalno virus, za virus Epstein-Barr, za herpes, za toksoplazmozo, za hepatitis, za sifilis in vsi ti testi so bili negativni. Encimski imunološki test ELISA za HIV-1 je bil močno pozitiven. Test so ponovili trikrat s šesttedenskimi presledki. Vendar pa je pri analizi krvi bilo ugotovljeno normalno število limfocitov T. Bolnica je bila zaradi ledvične odpovedi in mladosti idealen kandidat za presaditev ledvice, zato so za dokaz oziroma ovrenje infekcije HIV uporabili še imunogenetske teste. Opravili so testiranje za antigen p24, polimerazno veržno reakcijo in analizo virusne kulture. Vse preiskave so bile negativne. HIV infekcija je bila tako ovzrena in bolnica je bila uvrščena na listo čakanja za presaditev ledvice. Razlaga lažne pozitivnosti prvega testiranja niti ni tako zapletena, kot se zdi na prvi pogled. Pri sistemskem lupusu eritematodesu se pojavljajo avtoprotitelesa, ki niso strogo specifična. Iz literature so znani primeri lažno pozitivnih testov VDRL za sifilis in ne-normalni koagulacijski testi zaradi prisotnosti serumskega kardiolipina. Leo-Amader poroča o rezultatih sereolgijskih testov pri sedemdesetih bolnikih s sistemskim lupusom eritematodesom. Test ELISA je pokazal pozitivne vrednosti pri starih bolnikih, pri ponovnem testiranju pa sta ostala pozitivna le dva bolnika. Pri bolnikih, ki sta ostala pozitivna tudi po drugem testiranju, zal niso bili opravljeni kontrolni imunogenetski testi. Primer kaže na kompleksnost imunološkega dogajanja. Prehitro in premalo poglobljeno interpretiranje laboratorijskih izvidov lahko pripelje do usodnih zmot. Pri bolnikih s sistemskimi avtoimunimi boleznimi pa moramo računati z nestandardnimi in nespecifičnimi protitelesi. Zdravniki iz New Yorka so opisali izredno zanimiv primer, ki lahko služi kot opozorilo, da bo najbrž tudi za rutinsko uporabo potrebno poseči po bolj sofisticiranih metodah.

The New England Journal of Medicine
Massachusetts Medical Society

RADIESTEZIJA

Kristal junija je mesečev kamen

TOMAZ KRISTAN

Danes bomo obravnavali uporabo naravnih sredstev, ki jih strokovna literatura priporoča za nevtralizacijo škodljivih geopatogenih žarčenj, zlasti tistih, ki so zemeljskega izvora. Ta sredstva uporabljamo predvsem za zaščito postelje in delovnega mesta, stola. Seveda priporočamo, da se poskusa posteljo ali delovno mesto najprej premakniti na nevtralno mesto, ki ga z meritvami določi radiesteziist. Sele potem, ko smo ugotovili, da postelje ni mogoče premikati, uporabimo sredstva za nevtralizacijo sevanja. Ena najbolj uspešnih in cenemeni rešitev je uporaba plodov divjega kostanja. Divji kostanj jeseni nabereimo v večjo papirnato vrečo in ga položimo pod ležišče. Zazeleno je, da se plodovi divjega kostanja v vreči prestejejo, kar je priporočljivo, da je v vreči vedno liho število kostanjev. Nekateri nosijo kostanje (tri, pet, sedem ali več) v žepu vedno s seboj, ker trdijo, da izboljšujejo njihovo počutje.

Drugo uspešno sredstvo za nevtralizacijo sevanja je lesno oglje v papirnati vreči, ki se tudi postavi pod posteljo ali pod delovni stol.

Slamo in praprost so za ležišča uporabljale že nase prababice, s čimer so si hotele ali nehotе, vede ali nevede, zelo izboljšale pogoje za spanje. Ali se danes lahko odpozememo udobnosti jogijev? To je seveda povsem drugo vprašanje. Tudi navadno rastlinsko jedlino olje v plastenkah (zaradi priročnosti) je odlično sredstvo za nevtralizacijo geopatogenega žarčenja. Priporočam, da se za vsako ležišče nabavi tri plastenke: eno položimo pod vzglavje, drugo v višino trebuha in tretjo pod gleznja na tla pod posteljo. Olje moramo po enem ali dveh letih zavržiti in si preskrbeti novega. Namesto olja lahko kupimo tudi tri pločevinke rib (sardele) in jih razporedimo tako kot oljne plastenke. Tudi naravni, nebrušeni kristali in kamni so odlično sredstvo za nevtralizacijo žarčenja. Ob vsaki »polni luni« pa jih moramo očistiti na način, ki smo ga opisali že v enem od prejšnjih člankov.

Literatura priporoča, da se pri gradnji novih stanovanjskih hiš, ko betoniramo ploščo, v kleti cementu pri meša tudi manjša količina zvepla, apna ali morske soli. Na ta način zgradbo vsaj delno zaščitimo pred sevanji. Na barjanskih in zamocvirjenih terenih ali tam, kjer je zelo veliko podzemnih voda, priporočamo vbetoniranje dveh ali treh plasti aluminijevе folije po celotni površini betonske plošče na podu v kleti. Na vseh robovih naj bo folija tudi ozemljena.

Priporočam tudi uporabo vsaj 1 mm debele pločevine iz nerjavečega jekla, aluminija, svineca ali cinka. Ta pločevina naj bo enake velikosti kot jogi in ne sme imeti nobenih razpok, rez ali lukenj. Pločevino je potrebno ozemljiti. Pred uporabo je potrebno pločevino oprati pod tekočo mrzlo vodo in jo posušiti na soncu. Sonce popolnoma očisti s sevanji »nabite« površine. Tako čiščenje pločevine je treba ponoviti vsaj enkrat letno. Vam seveda da prepričamo odločitev o tem, kateri način zaščite postelje in delovnega mesta se vam zdi najbolj ustrezen in primeren za vas.

EKOLOGIJA / NEZGODE ALI KATASTROFE?

Diagnoza in terapija naftnih razlitij v morje

MARJAN ERJAVEC

Nezgode ali katastrofe?
Diagnoza in terapija naftnih razlitij

Kadarkoli kak tanker izlije svoj tovor v morje, dogodek označimo za ekološko katastrofo, ki rada postane celo »doslej največja«. Nekaj dni gledamo posnetke oljastega morja, zamazane obale in zamazanih ptic, nato pa vse skupaj utihne - do naslednjega nasedlega tankerja. Nikoli pravzaprav ne zve, kakšne so resnice ali celo dolgoročne posledice večjih razlitij nafte, ki jim v zadnjem česu sledi tudi »temeljito in drago čiščenje«. Resnica ostaja navadno znotraj sten nekaterih raziskovalnih ustanov in znotraj ovitkov specializiranih revij za ekologijo, ki se ukvarjajo s tem, vse odkar je leta 1967 izteklo iz Torrey Canyon 120.000 ton nafte na obale Rokavskega preliva.

V resnici je vsako različje drugačno. Kopica dejavnikov odloča o tem, ali bo nesreča res huda, ali pa bo količina po vseh morjih razsute nafte le preprosto povečana. Tudi pri isti nesreči se ocene razsežnosti škode včasih močno razlikujejo. Poučen je primer Exxon Valdeza, ki je leta 1989 razlil po devških obalah Princ Williamove ožine na Aljaski 38.000 ton nafte. Na pritisk zelene javnosti primer raziskujejo še danes. Alan Maki, znanstveni sodelavec Exxon, je kmalu pričel razglasiati, da obale Ožine »hitro okrevaljo«. V nasprotju s tem druge raziskovalne skupine trdijo, da je bilo 36.000 zbranih poginulih ptic le drobec uničene populacije, razplojevalni sistem pešice preživelih pa so toksični ostanki nafte tako prizadeli, da se ne množe več. Podobno je, kot kaže, tudi z morskimi vidami. Poginulih so našli kakih tisoč, v tklivih preživelih živali pa so se po 4 letih strupeni ogljikovodiki, tako da vidre umirajo mlade in se ne plode več. Strupi z dolgoročnim učinkom so ostali tudi v školjках, ki so pomemben člen moske prehranjevalne verige.

Podatki so ponekod zelo natančni: Na Sedmih otokih pred bretonsko obalo ze celo stoletje vestno stejejo neko posebno vrsto njork. Bilo jih je na desettisoce, lov pa jih je zdesetkal na vsega 1000 ob začetku tega stoletja. Od tedaj je njihovo število naraslo na 2500 parov. Nafta iz Torrey Canyon jih je spet sklestila na 400 in enajst let kasneje tista iz Amoco Cadiza na 150. Od tedaj je preteklo že 15 let, vendar vrsta ni več okrevala. Po-

dobno usodo so doživele tudi druge populacije tega obucovanega pticjega zatociša.

Občutljivi morski ptici in sesalci pa so le najvidnejši del nastale škode. Nekateri biologi trdijo, da je to bolj posledica običajnega čiščenja tankerjev kot pa velikih razlitij v času Zalivske vojne. Tudi sicer kaže, da je biologija akvatorijev, kronično zastrupljenih z nafto, temeljito spremenjena, predvsem na škodo ptic. Mediji o tem ne poročajo, ker jih bolj zanimajo spektakularne nesreče, ki pa proti pričakovanju pušajo včasih celo manjši posledic kot pa samo čiščenje naftnih madežev. Na bretonskih obalah so težka gradbena vozi-

vzhodno od nje - »škoda se vedno opazna, čeprav sorazmerno majhna«, kot pravijo raziskovalci.

V onesnažena morja pa le polovica nafte prihaja z ladij in velik del tega so namerna izlitja pri čiščenju ladijskih skladis. Po podatkih ZN drugo polovico prispeva suhozemska industrija z majhnimi, toda trajnimi izpusti nafte, ki prav tako konca v morju. Težko je reci, katera od obeh povzroča večjo škodo. A. McIntyre, biolog iz Aberdeena, meni, da so oljni madeži in katranske kroglice sicer ogabne ocesu, da pa večje biološke škode ne povzročajo, razen tam, kjer nafta trajno curlija v morje. Temu nasprotuje nemški biolog G. Graf, ki ze vrsto let zasleduje kronično onesnaževanje zaliva. Odkril je, da je v njem masovno porastel plan-

la, ki so pospravljala nesnago iz Amoco Cadiza, napravila mnogo več škode kot pa nafta sama. Podobno velja za toksične dispergente, ki jih po oljnih madežih raztresajo iz letal in plovil, pa tudi za čiščenje z vročo paro, ki je na Aljaski dobesedno skuhala vso drobno obalno favno in floro.

Bolj kot razlita količina določajo obseg škode drugi dejavniki, predvsem zemljepisna lega, vreme in bližina zivalskih selisec. Največji oljni madež vseh časov je tehtal pol milijona ton, ugoden veter takratnega leta 1979 pa ga je iz mehiškega zaliva odgnal na odprto morje, kjer ga je vzel čas. Nasprotno temu pa obalna močvirja na Floridi se po 20 letih cutijo posledice vsega 630 različnih ton.

Tudi temperatura okolja

je pomembna. Hlad zavira bakteriološko razkrajanje nafte v ogljikov dvokis in vodo ter narobe. Med zalivsko vojno so razlili silne količine nafte, ki pa je sorazmerno hitro in brez hujših posledic izginila. Vecina madežev je izhlapela, ostanek pa je v obliki katranskih kroglic taval naokrog in na kraju potonil.

Razlitju kujejo usodo tudi morski valovi. Po brodolomu Braerja ob Setlandskih otokih je divje morje preprečilo nastanek večjega madeža in ptice so jo odnesle sorazmerno poceni. Lahka severnomorska nafta je hitreje hlapela in se bolje mesala z vodo kot pa težko arabsko olje. Emulzija pa je potonila in

ske tovrne ladje izteklo nekaj sto ton goriva.

Zagotovo so najucinkovitejše plavajoče neoprenske zavese, ki nekaj metrov debele masne cinke zadrže; posnamejo in vsaj delno pospravijo jih posebne čistilne ladje. Zavese so drage, ucinkovite pa le meter nad in pod gladino morja. Nafta zadrže pri valovih do jakosti 4, kar pa je le redka sreča.

Naftne družbe izdelujejo detergente in vedno jih imajo na zalogi tudi za lastne potrebe. Niso nič cenejši od zaves, uporabiti jih je mogoče tudi na razclenjenih skalinah, imajo pa tudi blagodejen kozmetični ucinek: nafta se očesu skrije. Britanske obalne oblasti lahko na primer kadarkoli posljejo v zrak ceseno z izvidniškimi senzori, ze 30 minut kasneje pa osem starih dekot, s po 7 tonami dispergenta na krovu vsake. Kemikalije razbijajo oljni madež v mlečkasto emulzijo, drobne kapljice se zmešajo z globljimi sloji vode, biodegradacija pa jih polagoma presnovi v nesškodljive minerale. Uporabiti jih je treba naglo, ker se v dveh dneh oljni madež z vodo in zrakom rjavkasto speni in postane takemu čiščenju skoraj nedostopen. Meč pa je dvorezen: toksične sestavine nafte bi - pušene na površju - lahko hlapela, potopljene z dispergenti pa zastrupljajo podmorski živelj, posebno tistega na dnu. Na Norveškem optimalne dispergente ze leta raziskuje poseben institut, ugotavljajo pa, da skoraj vsaka vrsta nafte terja drugačno obravnavo.

Na Aljaski so uporabljali mehanska in druga fizična sredstva z zelo omejenim dodatkom dispergentov. Exxonovi ljudje so nafto s 1600 km dolge obale pospravljali nazaj v morje celo z vrela paro in metlami. Prvic so - in to menda uspešno - poskusili uporabiti bakterije, ki ze po naravi razkrajajo nafto. Te za svoj razvoj potrebujejo se kisik, dušik in fosfor, kar so jim dodajali v obliki tekočega in zrnatega »gnojila«, na pesčenih obalah pa so razkoraj se posebej katalizirali z oleinsko kislino. Nizke temperature biološko čiščenje seveda zavirajo in se le cas bo pokazal, koliko bolj so si opomogla biološko kot pa mehansko očiscena področja.

Bodo uspehi Exxonovih prijemov se povečali brezskrbnost kapetanov na tankerjih, ali pa bo astronomska cena takega podviga vendarle omejila njihovo plovbo po nekaterih najnevarnejših delih morja?

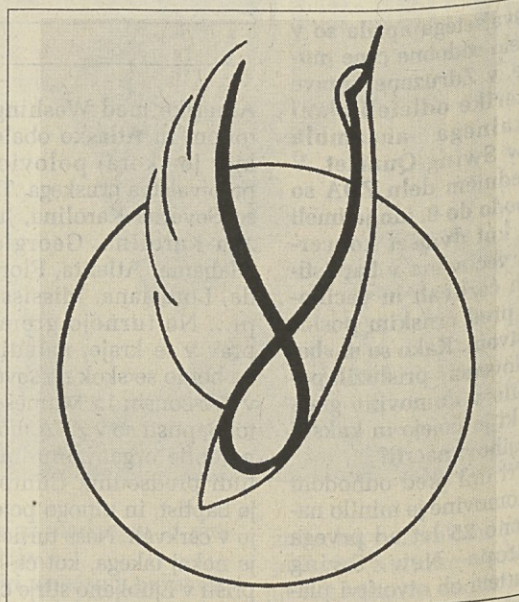
Na Aljaski so uporabljali mehanska in druga fizična sredstva z zelo omejenim dodatkom dispergentov. Exxonovi ljudje so nafto s 1600 km dolge obale pospravljali nazaj v morje celo z vrela paro in metlami. Prvic so - in to menda uspešno - poskusili uporabiti bakterije, ki ze po naravi razkrajajo nafto. Te za svoj razvoj potrebujejo se kisik, dušik in fosfor, kar so jim dodajali v obliki tekočega in zrnatega »gnojila«, na pesčenih obalah pa so razkoraj se posebej katalizirali z oleinsko kislino. Nizke temperature biološko čiščenje seveda zavirajo in se le cas bo pokazal, koliko bolj so si opomogla biološko kot pa mehansko očiscena področja.

Bodo uspehi Exxonovih prijemov se povečali brezskrbnost kapetanov na tankerjih, ali pa bo astronomska cena takega podviga vendarle omejila njihovo plovbo po nekaterih najnevarnejših delih morja?

MEDITACIJE 1

Šola osebne reintegracije

TOMAZ FLAJS

Ko slišimo besedo meditacija, se v nas utirnjajo najrazličnejše predstave. Domisljija nas morda popelje k osamljenemu asketu, ki miži v svoji votlini, ali pa se spomnimo na kipce spokojno smehljajočega se Bude iz bližnjega inter-shopa... Na karkoli že pomislimo, ima to najpogostejše nekakšno povezavo z vzhodom, eksotiko in odmaknjenostjo od vsakdanjega življenja. So te predstave res odsev dejanskega stanja, ali pa je morda pravo bistvo meditacije kje drugje?

V zadnjem času lahko pri vse večjem številu ljudi opazamo vse več zanimanja za različne meditativne prakse. Če bi se poglobili v vprašanje, odkod ta nenadni porast zanimanja za meditacijo, bi lahko kaj hitro ugotovili, da v veliki meri morda bolj kot kdajkoli poprej hrepenimo po miru, notranji stabilnosti, zdravju, harmoničnih odnosih s soljudmi in iščemo pravi smisel življenja. Glavni namen meditacije je ta, da nas obraca k sebi, k svojemu pravemu bistvu, in nam tako pomaga odkrivati in uresničevati se neizkoriščene notranje potencialne za kreativno razreševanje izzivov vsakdanjega življenja. Kot orodje duhovne rasti predstavlja alternativo površinskih in zbanaliziranih, ki smo ji priče v sodobnem svetu.

Izvor meditacije je v človekovi večni potrebi po stiku s svojo transcendenco, ki presega njegovo zavest o sebi kot o omejenem umrljivem bitju in ga v globinah lastnega bitja povezuje z vsem bivajočim - v potrebi po spoznanju resnice. Nastopi tam, kjer v našem raziskovanju resničnosti cutila in razum odpovedo in nam omogoča, da postopoma, sistematično prodiramo onkraj fizičnih pojavov, čustev in misli v področje zavesti, kjer smo zlit z univerzumom, ne da bi pri tem izgubili svojo identiteto. To nam omogoči, da lahko neposredno prepoznavamo globlji smisel in pomen življenja.

Čeprav je cilj pri obeh deloma enak, se meditacija razlikuje od molitve. Pri molitvi gre za bolj čustven in verski pristop, za nagovarjanje božanske instance zunaj sebe v prošnji za nekaj, bodisi da gre pri tem za materialne dobrine, izhod iz stiske, pridobitev določenih značajskih vrlin, pomoč drugim, ali za globlje spoznanje. Meditacija pa v primerjavi z molitvijo predstavlja bolj razumski pristop, ki sam po sebi ni nujno vezan na religijo. Gre za obracanje pozornosti vse globlje vase in zlivanje z božanskim iskro v sebi.

Zgodovina meditacije sega v obdobje pred našim stetjem. Vendar pa je bila svojcas rezervirana samo za najvišjo duhovno elito, medtem ko postaja danes dostopna vsakomur, ki želi najti mir in se razprosti vrelcu tihe radosti v sebi. Da bi lahko boljše razumeli pomen priprave na meditacijo, proces meditacije in njene učinke, si bomo prihodnje ogledali duhovno konstitucijo človeka.

(Se nadaljuje)

IZNAJDITELJSTVO / NOVA PLASTIČNA SNOV BRITANSKEGA IZUMITELJA ŠE VEDNO OSUPLJA ZNANSTVENIKE

Od česalnice za dame in gospode do kemije

MILOŠ KRMELJ

teli.

Nihče, niti njegov izumitelj, se ni natančno ugotovil, zakaj Starlite tako hitro odvaja toploto. »Tega ne razumem,« pravi sir Ronald Mason, nekdanji vrhovni znanstveni svetovalec pri britanskem ministrstvu za obrambo, ki sedaj svetuje tudi Wardu. »Razmislimo o stvarih kot je plazma in refleksija radiacije. To je izpopolnjena fizika.«

V obdobju, ko večina tehničnega napredka prihaja iz velikih in močnih

Prosimo, zapomnite si ime Maurice Ward. Morda bo nekoč zdaj 60-letni Yorksircan omenjen skupaj s tako uglednimi imeni kot so Marconi, Edison ali Stephenson. Trenutno pa je nekdanji frizer in ekscentrični amaterski iznajditelj v središču medijske pozornosti s svojo iznajdbo snovi, imenovane Starlite. O tem smo že poročali na straneh našega časopisa. Gre za nekakšno novo plastično maso, za katero se zdi, da ima poleg samih dobrih lastnosti še eno, in sicer neuničljivost. Medtem ko so ga prej mnogi prezirali in imeli za

cudaka in posebneza, ga zdaj nenadoma snubijo najrazličnejše vlade na svetu in ugledne korporacije. Vsi želijo videti, ali je novi polimer res tak, kot se o njem govori. »Ljudje so zelo presenečeni,« pravi Rupert Pengetley, urednik znane publikacije za obrambne zadeve Jane's International Defense Review, svetovno znane vojaške revije, ki je pred nedavnim objavila rezultate testov Starlita in jih označila za »osupljive«.

Laserski udari

V eni od prvih javnih demonstracij o sposobnosti odvajanja toplotne

energije je Ward obdal lupino surovega jajca s tanko prevleko Starlita in jo nato začel variti z varilnim aparatom. Jajce se ni skuhalo in je bilo na dotik celo hladno. Pri strožjih testih so se delci Starlita upirali temperaturi skoraj 10.000 stopinj Celzija in laserskim udarom, ki so komaj pustili kakšno sled. Sestava Starlita je se vedno skrivnost, ki je Ward noče in noče razkriti, vendar pa vztraja pri trditvi, da ne vsebuje strupenih snovi in je proizvodnja preprosta. »Če bi vam to povedal, bi ga zlahka naredili,« pristavlja izumi-

industrijskih korporacij, izum Starlita spominja na že pozabljeni cas iz znanega filma sira Aleca Guinnessa Človek v beli obleki, ki je govoril o odkritju cudne tkanine, ki se nikdar ne umaze. Brez ustreznih znanstvenih naslovov in priznanj ali celo univerzitetne izobrazbe je Ward dvajset let delal kot frizer. V sedemdesetih letih je začel z delom v podjetju, ki se je ukvarjalo z reciklažo. Toda ze kmalu po letu 1985, ko je v pristanšču v Manchesteru zgorel carterski reaktiv in z njim vred 54 potnikov, se je Ward odločil, da

ves svoj cas posveti izumljanju ognjevarne plastike. Po treh mesecih testiranju svojih ugotovitev v laboratoriju je prišel do formule za Starlite. To se je zgodilo leta 1986. Sam pristavlja, da ni nased nikogar, ki bi ga njegovo odkritje zanimalo. »Zadevo sem odložil za dve leti,« je povedal.

Svet se je začel prebujati potem, ko je laboratorij za atomsko orožje, ki je dobil vzorec, potem ko ga je Ward demonstriral na TV-programu družbe BBC, leta 1990 izvedel lastne teste polimera. Znanstveniki pri britanski vla-

dni ustanovi so poročali, da je cetrtil milimetra debel kos Starlita prenesel več kot 75 simuliranih jedrskih udarov, ki običajno uparjajo pol cole debele jeklo. Odtlej je zanimanje za Starlite strasansko naraslo - po njem povprašujejo tako japonski izdelovalci safrov kot Nasa. Starlit se lahko uporablja tako za ognjevarne naftne plosčadi kot tudi za novi toplotni ščit za znamenito vesoljsko letalo vrste Shuttle. Doslej Ward ni podpisal nobene pogodbe, za-trjuje pa, da nacrtnje se neprimerno bolj izjemne projekte.

Socialna politika in socialni programi

HELENA KMNAR

Pogosto je slisati trditev, da Slovenija nima socialnega programa. Ta trditev ne ustreza resnici, kar bomo pokazali v nadaljevanju.

Enoznačne opredelitve pojma socialne politike teorija in praksa ne poznata. Med številnimi opredelitvami, ki so ali izjemno ozke (pri ameriških družboslovcih) ali pa nenavadno široke (pri nekaterih zahodnoevropskih družboslovcih) za nase nenehno se najbolj ustreza tista opredelitev, ki v socialno politiko postopno vključuje pomoč revnim (dobrodelna politika), varovanje prebivalstva pred življenjskimi in riziki industrijske in urbane družbe (zavaro-

valna politika), zagotavljanje ustrezne kakovosti življenja celotnega prebivalstva (politika blaginje) z egalitarno socialno stratifikacijo na koncu (socialna politika).

S socialnimi programi pa razumemo uresničevanje socialne politike oziroma njenih ciljev. V zeleznici nabor socialnih programov zahodnoevropskih držav sodijo program zavarovanja pred nesrečami pri delu, program invalidskega in pokojninskega zavarovanja, program javne pomoči socialno ogroženim družinam. Socialne programe lahko razvrščamo na različne načine: po funkcio-

nalnem nacelu (programi za varstvo socialnih in človekovih pravic, za rehabilitacijo prizadetih ali poskodovanih, za preventivno in kurativno dejavnost, za dejavnosti za prosti čas, za socialno varnost, za zaposlovanje, za stanovanjsko gradnjo in upravo, za varstvo okolja), po obsegu (splošni in izbirni programi). Možno je tudi drugačna razvrščanja: glede na področje, probleme, na prebivalstvene skupine, ki so jim namenjeni in podobno.

Kot dobrodelno socialno politiko lahko opredelimo programe javne pomoči oziroma socialnih transferov nekaterim ogroženim skupinam pre-

bivalstva: denarni dodatek, edini vir in nadomeščanje stroškov stanovanja po zakonu o socialnem varstvu, družbeno pomoč otrokom po samoupravnem sporazumu o socialnovarstvenih pravicah, stipendije in pravice borcev, vojskih invalidov in varstveni dodekati upokojevcem. Slednji je po svoji naravi čista socialna pomoč, čeprav je urejen v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in se financira iz pokojninskega sklada. Pomanjkljivost programov, ki sodijo v to skupino, je predvsem v tem, da nimajo nedvoumno opredeljenega »praga revščine« oziroma kri-

terija za pridobitev pravice.

Kot zavarovalno socialno politiko bi lahko opredelili zavarovalne programe za pokojninsko in invalidsko varstvo, programe zdravstvenega zavarovanja in programe zavarovanja za primer brezposelnosti. Vendar v pokojninsko-invalidskem zavarovanju poznamo kar nekaj pravic, ki jih posamezne skupine prebivalstva ne pridobivajo po nacelu zavarovanja. Podobno velja tudi na področju zdravstvenega zavarovanja, kjer obstaja kombinacija sistema prostovoljnega zavarovanja in nekdanjega sistema obveznega zdravstvenega varstva,

kjer riziki zavarovanja v glavnem niso pomembni, pa tudi zavarovalna premija ni vezana na rizike, temveč na plačilno sposobnost zavarovanca.

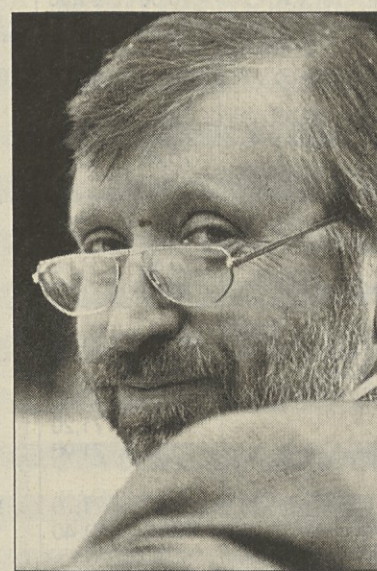
Kot politiko blaginje pa bi lahko opredelili programe, ki jih izvajajo javni zavodi na področju neprofitne dejavnosti kot javno službo: programi na področju kulture, otroškega in socialnega varstva, dela zdravstvenih programov, ki ne izvirajo iz zavarovanja, aktivne politike zaposlovanja, solstva, delno pa tudi znanosti. Omenjeni programi se med seboj razlikujejo glede na dostopnost uporabnikom: nekateri programi so za uporabnike brezplačni (zagotovljeni programi storitev centrov za socialno delo, sole), za

nekatero morajo uporabniki plačevati del cene (vrtci, nekatere kulturne ustanove, socialni zavodi), za nekatere pa morajo uporabniki ceno plačati v celoti (domovi za ostarele, pomoč družini na domu).

Ugotovimo lahko, da kritiki socialnega programa pravzaprav ne razlikujejo med pojmom socialna politika in socialni program. Bolj upravičeno bi bilo morda govoriti o tem, da država nima jasno in ustrezno opredeljenih ciljev socialne politike ali pa, da socialni programi, ki se izvajajo, ne ustrezajo v celoti zastavljenim ciljem, potrebam in pričakovanjem prebivalcev.

Majniška meditacija

DIMITRIJ RUPEL

Davnege leta 1968 sem si drznil napisati dolg polemičen članek zoper tedanje kulturniške korifeje kot so bili J. Vidmar, Bor, Stiglic, Mitja Mejak, Tone Svetina, Ribic, Bevk, Batic, Laskovic, Josmac, Kakac in Grabeljek.

Spominjam se zalostnega in prestrašenega obraza svoje matere. Bala se je, da me bojo zaprli. Nekoč v času moje zrelejše oporečniske dobe mi je telefonirala gospa, ki je prej nisem poznal, danes pa sva v isti stranki. Po telefonu ni hotela govoriti, zato sva se sestala na prostem, »da naju ne bi kdo slisal«. Rekla mi je: »Profesor, pazite nase, zelo vas imajo na piki. Moj sosed - ki je pomemben novinar - mi je zadnjič rekel, da vas bodo ubili.« Ruski zunanji minister Kozirev mi je nekoč razlagal, da mu je bila njegova mati odsvetovala druženje z Jelcinom, čes da se niti predsednik niti on ne zavedata, česa so sposobni njuni nasprotniki. Nekoč mi je dobronamerni član ZK rekel, da so v neki partijski družbi govorili o meni in da so me imenovali »pisunsko barabok«. Prav dobro se spominjam, kako so nas (oblastniki) oštevali in nam grozili zaradi 57. številke Nove revije; kako so se norčevali zaradi »pisateljske ustave« in kako so nas napadali zaradi **Majniške deklaracije**, v kateri smo leta 1989 zahtevali samostojno državo in parlamentarno demokracijo.

Teh anekdot in teh časov se ne spominjam po naključju. Dva dni nazaj sem po televiziji gledal ministrskega predsednika, ki je sredi govora o uspehih svoje vlade nenadoma imenoval svoje poslanske kolege »rogovileze«. Mimogrede je omenil, da vlada ne more ravnati tako neodgovorno kot parlament. Obtožbe na svoj račun in na račun svojih ministrov je gladko zavrnil. Nehote mi je prišla pred oči podoba iz starih časov. Ko se je na televiziji pojavil Tito ali kak visok politik, smo vedno postali nekako nemirni. Ponavadi so najprej povzdigovali dosežke socialistične graditve, nato so govorili o nepostojenosti in razvajenih intelektualcih, ki »vtikajo palice v kolesa«.

Od groženj z zapiranjem smo po vsej verjetnosti se daleč, toda posamezna znamenja niso ravno simpaticna. Med njimi je najnevarnejše poniževanje parlamenta. Njegovi poslanci imajo vsaj ena navadna stališča, toda nobena demokratična vlada si ne more privoščiti, da bi jih podcenjevala. Tokrat je podcenjevanje namenjeno poslanskim razpravam o najvažnejših problemih Slovenije: o meji s Hrvaško, o zakonih v zvezi z lastninjenjem, državljanstvom, gospodarskimi družbami in javnimi službami... Slovenska vlada najprej ni dovolila javne seje državnega zbora o zemljevidih, ki sta jih medtem objavila vsaj en slovenski časopis in hrvaška televizija (pogovor z Davorinom Rudolfom). Nato je s preglasovanjem razorožila opozicijo, da ni mogla postaviti vprašanja, kako daleč so pogovori o cestnih koridorjih, ki so jih predlagali Hrvati (**menida pričakujejo, da bo Slovenija čimprej zgradila avtocesti na relacijah Sentilj-Zagreb in Trst-Reka, hrvaškim vozilom pa dovolila prehod slovenskega ozemlja brez mejne kontrole**). Blokada parlamenta, ki jo je povzročila sama vlada, gotovo ne bo izboljšala pogajalskih pozicij slovenske stranke. Koalicija tudi ni dovolila razprave o strateških vidikih naših odnosov s sosednjim državo, recimo o politiki, ki ni dovolj pripravljena za spopad z idejo o nekakšni novi jugoslovanski skupnosti. S tem se je vlada, ki je ob svojem začetku s fanfarami oznanila, da je »končno speljal vlak« (dobrih odnosov s Hrvaško), izognila vprašanju, od kod nenadno in silovito poslabšanje. Toda ni se in se ne bo izognila odgovornosti za težave in nerešena vprašanja. Morda bo tudi takrat za krivce razglasila »rogovileze« iz opozicije, za dokazovanje takšne krivde pa se bo morala zelo potruditi.

Pred nekaj dnevi me je ameriški ambasador povabil na sprejem ob uradnem nastopu službe v Ljubljani. Na tem sprejemu sem se zapletel v kratek pogovor s soprogo znanega slovenskega poslovnega. Vprašala me je, kaj počnem - zdaj, ko nisem več minister? Možu je bilo nerodno in je odgovoril namesto mene, da sem poslanec in da je to pomembna funkcija. »Samo poslanec?« je razočarano vprašala spoštovana gospa. »Samo poslanec!« sem odgovoril. Po poti domov sem po tistem še enkrat ali dvakrat ponovil svoj odgovor. Počutil sem se lahek in razigran. Nastajal je večer, zapihal je svež veter, globoko sem vdihnil svobodni zrak pod krošnjami susednega in lesketajočega se drevereda pred NUK-om. Tam sem, kjer sem bil. Tak kakor nekoč. Opozicionalec. Plemeniti gospe pa sem pozabil omeniti, da pišem kolumen za Republiko. Sumim jo, da casnikov ne bere.

PARADIGMA

Nova zgodba

MILAN MEDEN

»Ljudje so občinstvo, ki sedi v veliki dvorani, kjer je moralo drago plačati svoje prostore. Vse luči v dvorani ugašajo, da drug drugega ne vidijo, le na odru, na velikem odru pred njimi je vse ožarjeno. Tam nastopajo v sentimentalnih igrah nekateri izbranci, ki hlinijo žalost in veselje, ljubezen in sovražnost, velike strasti, ki so gibala človeškega življenja. Da bi bile njihove besede, ki se jih nauče na pamet, se bolj naravne, da bi bile njihove kretnje videti se bolj pristne in iskrene, se nasmejijo v nalcu za to prirojene obleke ter si namazejo obraze s primernimi barvami, usta rdeče, da so bolj ziva, oči crne, da so bolj strastne, tisti, ki nimajo las, jih dobijo, tisti, ki jih imajo, jih pokrijejo z umetnimi golicavami. Okrog njih stoji na platno naslikane kulisice, ki predstavljajo lažne pokrajine in umišljene sobe in dvorane. Pod njimi, pred njimi, za njimi in nad njimi ter od vseh strani pa se vsipljejo nanje snopi ocarujoče luči, ki vsako kretajo igralca se bolj podčrtajo in vsako njegovo besedo se bolj poudarijo. Občinstvo,

ki sedi v temi in gleda na oder, pa ploska in se navdušuje nad temi utvarami, o katerih ve, da niso resnične, a ga navzlic temu tako prevzamejo, da jim napolnjen verjame in pozabi, da niso igralci vse, marveč, da stoje za njimi na kulisami odra nevidne sile, ki kulise premikajo, ki luči spreminjajo, človeške glasove ojačujejo po potrebi, celo solze in jok posnemajo, ki so vsak trenutek pripravljene, da spremene obraz igralcev s copicem novih barv in z novo lasuljo. To je politika. V zadnjem dejanju pobere po blagajnah denar, ki ga je prineslo ljudstvo, da z njim plača prevare...«

To so brutalne besede o politiki, ki jih je izrekel leta 1919 voditelj delavske stranke in kasnejši dolgoletni predsednik angleske vlade **Ramsy Mac Donald**. Tudi politiki ki tostran in onstran razmejitvene crte med evropskim mirom in evropsko vojno so pronicljivo utemeljili balkanske spopade: za pravice malih narodov, za osvoboditev zatiranih in izkoriščanih, za prelepo pravico samoodločbe narodov, za človečanske pravice, za mednarodno pravičnost, za zaščito narodnih in verskih manj-

sin, za vzvišene vrednote materinega jezika in domače kulture.

Najbolj zgovorna usta so te ideale slikala v najlepših barvah. Obsevale so jih najbolj ocarujoče luči duhovite - na plemenitih upih bocile in v srčih so vstajali junaški sklepi o potrebah vedno novih zrtv. Na desetine modrih avtobiografij je nastalo in v tisočih modrih člankov je načrtana propaganda znala te trditve naslikati pred ljudmi v barvah neovrgljive resnice. Ljudje nosijo nove zrtve za te ideale. Prav neverjetno je, kako ljubeznivo smo poskrbeli za svoje potomce: kaj vse bodo lahko raziskovali in citali!

Zdaj pa so ostale tudi v Sloveniji od propagande le še smeti. Slobodan Milošević je zrušil časopisno hišo Politiko v enem letu. Novi mediji niso mogli preprečiti kontaminacije. Afere Hit-Vis je pokopala slovensko zgodbo o neodvisnih poročevalcih v slabem tednu. Politiki in državni organi zasipajo javnost z nebitnimi podatki, da

bi prikrili resnico o gospodarski agoniji Slovenije. Pred kom? Gre namreč za to, da Slovenija nikoli več ne bo dolocila strategije svojega razvoja. Strategija je v rokah tistih, ki v modernem svetu obvladujejo denarno-blagovne tokove. To pa niso razsute slovenske banke, politične stranke, skupščina, vlada in obveševalne službe. **Samo-kakrsen bo zunanji politični in gospodarski interes, takšno vlogo bo dobila Slovenija.**

Vzemimo, da je vsaj ekspertom jasno, kaj se bo zgodilo v naslednjih tednih, če tečaj tolarja ne bo popustil za skoraj 25 odstotkov na mesec. Na cesti bo vrženih v dveh mesecih novih 25.000 delavcev. Toda tečaj tolarja mora ostati razmeroma stabilen, da ne izbruhne inflacija. To je pogoj mednarodnih finančnih institucij. Teh dejstev slovenske afere ne morejo utišati. Zato so začeli politiki paralelno z aferami lansirati, da je treba počakati na lastninjenje. Lastninjenje razumeje stranke kot prelokacijo kapitala med crne in rdeče strukture. **Toda nihče ne sme povedati, kaj je pravzaprav bistvo go-**

spodarskega uspeha. Najbrž samo to, da podjetja prodajajo svoje izdelke za več, kot stane njihova produkcija. Koliko pa je taksnih podjetij v Sloveniji? Vsak dan manj. Kaj naj si torej delijo crni in rdeči lastniki?

Simulirajmo domnevo, da bi skušali politiki naplahtati javnost s kolektivnim podjetnistvom z glasovanjem o tržnih ciljih. Tisti, ki bi glasovali proti, ker ne dosegajo konkurenčnih cen - bi svoje delnice prodali na borzi. Tega pa lastniki delavskih delnic ne morejo storiti, ker se s tem odpovedujejo svojim službam. S tem omejujejo tudi razvoj uspešnih podjetij, ker jih davi država z višjimi davki. Težava s stroški je tudi v tem, ker se je odločila slovenska politika zgraditi državo po arhaičnem vzorcu: s ceremonialno patetiko redimonalni prelog. Fantje so namreč povsem brez smisla za plebejsko racionalnost.

Kaj je potemtakem bistvo parade vishit? Na koncu tega dramaleta bodo tako izbrani gresni kozli - to spada k predstavi.

Bistveno bi bilo jasno

povedati kriterije gospodarske uspešnosti za podjetja. Vsako podjetje mora biti finančno neodvisno od drugih. Podjetja morajo medsebojno tekmovati pri prodaji in nakupih. Nosilci odločanja v podjetjih so le tisti, ki so odgovorni za sprejemanje poslovnih odločitev. Na dlani je, da ne-sposoben podjetnik - dolgo časa tudi lastnik ne bo. Vlada mora omogočiti, da prideta v cim enostavnejših formalnih postopkih do izraza talent in podjetništvo. Toda če pozorno poslušate javno nastope politikov in vprašanja državljanov predsedniku republike - boste opazili, da se politiki radi razglasajo za nepristojne. **Probleme podtikajo vladi.**

Vlada, ki bi imela odgovore na vsa vprašanja - spada v avtarkičen model države.

Vendar zakaj ne bi politiki kar naprej komplicirali in strašili ljudi? Namesto da bi združili Slovenija preostalem svojih podjetniško-producentovskih potencialov (zametek zanimive osi predstavlja na primer Krekova banka) - jamra kot zlodej v zegnani vodi. Drugega načina za kooperativnost s svetom in ohranitev minimalnih atributov nacionalne sa-

mostojnosti enostavno ni.

Staromodne strankarske zdrahe Sloveniji ne bodo pomagale. Glede tega je rezultat vselej predvidljiv: na začetku tega stoletja je prišlo tudi pri Poljakih tako daleč, da že niso mogli za razne demokratske stranke (narodni demokrati, socialni demokrati, krščanski demokrati itd.) več najti pridevnika. **Zato so imeli avstrijski Poljaki celo brezpridevniške demokrate!** Kogar v Sloveniji mika potepanje v teh smereh, ker politiki radi brskajo po katastrofskih in zgodovinskih mejah, mora prebrati vsaj en ruskega letopisca Nestorja, ki nam je ohranil najstarejša domaća poročila iz skupnega življenja vseh Slovanov. Med slovanski rodovi najdemo tudi Gorutane (Slovence). Ziveli naj bi v neki zvezi pod vodstvom slovanskega rodu Du-lebov. Drzava je bila bogata, a reda v njej ni bilo. Zato so odšli odposlanci k tujcem - Varjagom - in jih prosili za pomoč. **Prisli so trije bratje: Rusik, Sincus in Truvor in jim začeli vladati...**

GLOSA

Greenpeace televizija

GREGOR KOZOVINC

V Gogi je završalo. Zgodil se je »Dogodek« (namenoma apostrofirani in z veliko začetnico). V cetrtek so ugrabili novinarje. Grozljivo, so verjetno pred televizijskimi ekrani pojarmali tisti, ki menijo, da je ugrabitev novinarjev že zaradi njihove »borbevske« drže brzkone bogokletno dejanje. Tisti drugi, predstavniki »razzajlenih in jeznih« so - najbrž - pri večerji udarili po mizi in skozi zobe iztisnili, kako prav jim je, no-

vinarjem. Kaj pa vtikajo nos tja, kamor ni treba. Teh radikalcev je bilo nedvomno manj kot prvih.

Toda kaj se je pravzaprav zgodilo? Nic - če seveda izvajamo tistih nekaj zausnic, ki sta jih bila delezna novinarja Rovani in Jerman ter snemalci Grajzeli. Te nikakor niso bile na mestu. Sicer pa se ni zgodilo praktično nič. Vsaj nič zelo pomembnega. Dogodek so naredili v našem televizijskem sprejemniku.

Tam so se namreč odločili, da je treba skoraj polovico televizijskega dnevnika nameniti inkriminirani vasi bogu za hrbtom. Priznati je treba, da je bila zadeva izvrstno dramaturško zastavljena. Najprej »highlight«, nato resen obraz voditelja in besede v-vasi-Kalisevec-so-ugrabili-nasaga-novinarja za uvod. Sledijo izjave odgovornih (med njimi tudi lucidna

izjava ministra Jazbinska, da je dogajanje v Kalisevcu v pristojnosti notranjega ministrstva in da ministrstvo za okolje nima nič s tem), za konec pa se sveže poročilo s terena in rariteta na naši televiziji - helikopterski posnetek kraja dogajanja.

Za kaj je torej slo? Televiziji so se očito odločili, da bodo slovenski javnosti - pravzaprav tistim

sestdesetim odstotkom populacije, ki redno spremlja tv dnevnik - uprizorili spektakel. Uspelo jim je. Ugrabljeni nesrečniki so bili več kot primeren izgovor za preskus profesionalnih sposobnosti, nujno potrebnih za »delanje televizije«. In v najboljstri maniri ekskluzivizma, ki dela elektronske medije tako zelo atraktivne, je stekla akcija, dostojna velikih te-

levizijskih his. Vse skupaj je imelo le eno samo napako - pri izbiri dogodka so brnili v temo.

Kljub vsemu pa so »ugrabljeni« novinarji doživeli svojih pet minut in nič čudnega ne bi bilo, če bi se Goran Rovani in enemu od naslednjih tv dnevnikov pojavil v vlogi hrabrega - v gojzarje in zascitni jopici oblečenega - raziskovalnega novinarja, ki brez kančka strahu intervjuja kočevske medvede.

Torej, televiziji je uspel

se en spektakel, novinarjem je bilo dano igrati heroje. Kaj pa vascani Kalisevca? Videti je, da so tudi oni zmagali. Z dejanjem, ki se resnici na ljubo ne more meriti z ugrabitvijo letala, vendar pa je - predvsem po zaslugi televizije - v javnosti pozelo več kot zadovoljivo pozornost, so si praktično že zagotovili, da v posavskih hribih skladišča za jedrske odpadke ne bo. In za to je pravzaprav tudi slo.

MENJALNIŠKI TEČAJI

menjalnica	28. maj 1993		Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	70,15	71,50	9,94	10,10	7,65	7,85		
Avtohiša*	70,00	70,90	9,90	10,30	7,60	7,95		
Atelje 92*	70,35	71,60	9,90	10,30	7,62	7,85		
Azur Grosuplje	70,50	71,50	9,80	10,30	7,60	7,95		
Banka Vipa	70,10	71,25	9,95	10,10	7,70	7,88		
Bobr Trzin in Fužine	70,50	71,10	9,95	10,20	7,70	8,00		
BTC Terminal Sežana	70,30	71,50	9,95	10,20	7,72	7,90		
BTC d.d. Ljubljana	69,00	71,40	9,70	10,15	7,60	8,00		
Burin Moste*	70,60	71,30	9,80	10,30	7,70	7,95		
Burin Center*	70,65	70,95	9,90	10,20	7,75	7,95		
Come 2 us	70,40	71,00	9,95	10,10	7,60	7,80		
Dom Kaffe*	70,20	71,00	9,95	10,09	7,70	8,00		
Dom na trgu	70,40	70,99	9,95	10,09	7,75	7,92		
Emona Globtour*	70,30	71,30	9,90	10,20	7,50	7,79		
Eros Ljubljana	70,50	71,00	9,95	10,10	7,70	7,90		
Eros Kranj	70,60	71,00	9,90	10,17	7,70	7,95		
Eurotours International	70,10	71,50	9,90	10,10	7,70	7,95		
Feniks Koper	70,10	71,40	9,95	10,10	7,60	7,89		
Feniks Markovec Koper	70,12	-	9,96	10,11	7,60	7,88		
Feniks Portorož	70,10	71,40	9,97	10,14	7,60	7,89		
Fiba Koper	70,30	71,20	9,96	10,19	7,68	7,89		
Flradas	70,05	71,90	9,90	10,30	7,35	7,85		
Gallileo - Kozina	70,40	71,70	9,80	10,20	7,60	7,80		
Golfurist Domžale	70,40	71,40	9,80	10,20	7,60	8,00		
Hida*	70,85	70,95	10,00	10,05	7,82	7,87		
Hipotekarna banka Koper	70,00	71,40	9,90	10,20	7,60	7,90		
Hram Rožice Mengeš	70,70	71,00	10,00	10,10	7,65	7,95		
Ilirika Ilirska Bistrica	70,35	71,50	9,95	10,25	7,73	7,89		
Ilirika Slovenj Gradec	70,70	71,49	9,95	10,09	7,66	7,88		
Ilirika Postojna	70,35	71,50	9,95	10,25	7,74	7,89		
Ilirika Sežana	70,70	71,25	9,95	10,09	7,74	7,89		
Ilirika Podgrad	70,05	71,70	9,95	10,30	7,65	7,95		
Italdesign Nova Gorica	70,00	71,20	9,90	10,10	7,68	7,85		
Klub Slovenijales	70,00	71,40	9,70	10,20	7,70	7,95		
Komercialna banka Triglav	70,30	71,50	9,95	10,18	7,70	7,95		
Kompas Hertz Celje*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Velenje*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Idrija*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Tolmin*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Novo Mesto*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Krško*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Bled*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Nova Gorica*	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Hertz Maribor	70,30	71,00	9,95	10,10	7,50	7,90		
Kompas Holidays	70,60	70,82	9,90	10,05	7,70	7,90		
Libertas Koper	70,45	71,20	9,97	10,10	7,70	7,87		
Ljubljanska banka d.d.	70,03	72,40	9,90	10,29	7,50	7,95		
LB Banka Zasavje d.d. Trbovlje	69,80	71,50	9,92	10,16	7,40	7,79		
LB Dolenjska banka NM	70,00	72,40	9,90	10,30	7,65	7,95		
LB Komercialna banka NG	70,00	71,95	9,68	10,41	7,30	7,89		
LB Kreditna banka MB d.d.	69,60	71,10	9,85	10,10	7,55	7,97		
LB Splošna banka Celje	69,50	71,70	9,74	10,19	7,46	7,81		
LB Splošna banka Koper	70,04	71,86	9,95	10,33	7,52	8,10		
Ma Vir	70,50	71,20	9,90	10,15	7,70	8,00		
Madai Nova Gorica*	70,20	71,20	9,96	10,10	7,73	7,85		
Madai Šempeter*	70,20	71,20	9,96	10,10	7,73	7,85		
Media*	70,50	71,10	9,95	10,10	7,70	7,95		
Moneta Invest	70,75	70,84	9,96	10,05	7,77	7,85		
Niprom I,II	70,70	70,90	10,00	10,10	7,80	7,90		
Otok Bled	70,20	70,99	9,93	10,00	7,58	7,75		
Optimizem Loz*	70,20	71,60	9,95	10,25	7,55	7,80		
Optimizem Postojna	70,25	71,60	9,95	10,35	7,75	7,93		
Petrol*	70,60	70,95	9,80	10,05	7,80	7,90		
Pigal Solkan *	70,10	71,30	9,95	10,10	7,70	7,90		
Pigal Kobarid *	70,10	71,30	9,95	10,10	7,70	7,90		
Pigal Obutek *	70,10	71,30	9,95	10,10	7,70	7,90		
Pigal Diskont *	70,10	71,30	9,95	10,10	7,70	7,90		
Postna banka Slovenije*	69,00	71,10	9,60	9,90	7,40	7,90		
Probanka Maribor	69,60	71,60	9,90	10,10	7,55	8,00		
Publikum Ljubljana	70,60	70,70	9,95	10,01	7,72	7,89		
Publikum Celje	70,70	71,30	9,70	10,09	7,60	7,81		
Publikum Dobova	70,50	71,60	9,95	10,15	7,49	7,90		
Publikum Kostanjevica	70,50	71,60	9,95	10,15	7,49	7,90		
Publikum Krško	70,50	71,60	9,95	10,15	7,49	7,90		
Publikum Maribor	70,00	70,68	9,85	10,00	7,68	7,88		
Publikum Metlika	70,50	72,10	9,90	10,10	7,70	7,95		
Publikum Mozirje	70,00	71,48	9,85	10,12	7,70	7,85		
Publikum Novo Mesto	70,50	72,10	9,90	10,10	7,70	7,95		
Publikum Piran	70,15	71,29	9,90	10,08	7,65	7,89		
Publikum Tolmin	70,55	71,49	9,92	10,25	7,73	7,87		
Publikum Šenčica	70,30	71,00	9,95	10,30	7,60	7,90		
Publikum Šentilj	70,00	71,09	9,80	10,09	7,68	7,88		
Publikum Šentjur pri Celju	70,60	71,25	9,90	10,10	7,60	7,90		
Publikum Trebnje	70,10	71,70	9,92	10,19	7,60	7,90		
Publikum Zagorje	70,00	71,20	9,92	10,15	7,60	7,78		
Publikum Zalec	70,60	71,25	9,70	10,09	7,60	7,90		
Shalaby Koper	70,00	71,20	9,90	10,20	7,68	7,88		
SKB banka d.d.* **	70,50	71,05	10,02	10,09	7,64	7,74		
Slovenijaturist Jesenice	70,20	71,30	9,95	10,08	7,70	7,90		
Slovenijaturist Ljubljana	70,30	71,00	10,00	10,15	7,70	7,90		
Slovenijaturist žel. p. Ljubljana*	70,60	71,25	9,97	10,10	7,65	7,85		
Slovenijaturist žel. p. Maribor	70,15	71,90	9,97	10,10	7,20	7,80		
Slovenska investicijska banka	69,80	71,20	10,00	10,15	7,65	7,90		
Sonce	70,60	70,90	9,80	10,08	7,80	7,96		
Tori	70,75	71,20	9,90	10,20	7,60	7,95		
Tartarus Postojna	70,18	71,67	9,95	10,31	7,68	7,97		
Tentours Domžale	70,10	71,15	9,80	10,15	7,65	8,00		
Tourist service Portorož	69,30	71,00	9,60	10,10	7,57	7,97		
Upimo	70,70	70,80	9,95	10,07	7,75	7,92		

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA
Pokrita tržnica Ljubljana
MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKE, KRONE, FUNTE IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI
Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 103 z dne 28. maja 1993 — Tečaji veljajo od 29.5.1993 od 00.00 ure dalje						
država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	75,2595	75,4860	75,7125
Avstrija	040	šiling	100	972,5307	975,4571	978,3835
Belgija	056	frank	100	332,9816	333,9836	334,9856
Kanada	124	dolar	1	86,0853	86,3443	86,6033
Danska	208	krona	100	1786,0296	1791,4038	1796,7780
Finska	246	marka	100	2017,3238	2032,3167	2038,4137
Francija	250	frank	100	2026,2197	2032,3167	2038,4137
Nemčija	280	marka	100	6843,0253	6836,6161	6884,2069
Grčija	300	drahma	100	—	50,5437	50,6953
Irsko	372	funt	1	—	167,4722	167,9746
Italija	380	lira	100	7,4110	7,4333	7,4556
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	4,7000	—
Japonska	392	jen	100	101,9953	102,3022	102,6091
Nizozemska	528	gulden	100	6097,1355	6115,4819	6133,8283
Norveška	578	krona	100	1608,1110	1616,9498	1617,7886
Portugalska	620	escudo	100	71,1675	71,3816	71,5957
Švedska	752	krona	100	1511,6243	1516,1728	1520,7213
Švica	756	frank	100	7645,7121	7668,7183	7691,7245
Velika Britanija	826	funt šterling	1	170,2545	170,7668	171,2791
ZDA	840	dolar	1	109,0778	109,4060	109,7342
Evropska Skupnost	955	ECU	1	133,1379	133,5385	133,9391
Španija	995	peseta	100	86,1537	86,4129	86,6721

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 29. MAJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. JUNIJA 1993:					1.000,000	648,527	684,627	1,333,155
12		129,7055%	137,2723%	133,3155%	100,000	64,853	68,463	133,315
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1,300,000	642,323	670,144	1,312,467
129		98,8190%	103,0991%	100,9590%	130,000	64,232	67,014	131,247

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

28. MAJ 1993	v SLT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Hida*	4,00	5,30
Hipotekarna banka Koper	2,00	4,00
Italdesign	4,00	6,00
Libertas Koper	4,00	5,30
LB Kreditna banka Maribor*	4,20	6,20
MA Vir	4,00	5,90
Niprom I,II	4,50	6,00
Sonce	4,00	5,50
Tentours Domžale	4,00	7,00
Tori	4,50	6,00
Upimo	4,00	6,00

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

23. APRILA 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1488,00	1535,00
nemška marka	940,00	960,00
francoski frank	276,50	285,50
holandski gulden	830,00	867,00
belgijski frank	45,50	46,80
funt sterling	2318,00	2392,00
irski šterling	2290,00	2397,00
danska krona	244,00	251,00
grška drachma	6,60	7,50
kanadski dolar	1178,00	1216,00
japonski jen	13,40	14,00
švicarski frank	1033,00	1056,00
avstrijski šilling	132,50	136,80
norveška krona	220,00	228,00
švedska krona	202,00	209,00
portugalski eskudo	9,80	11,00
španska peseta	12,60	13,75
avstralski dolar	1055,00	1095,00
HUF	10,00	15,00
ECU	-	-
slovenski tolar	13,70	14,60
hrvaški dinar	0,60	0,80

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE / EKONOMIJA

MADŽARSKA / NAPOVEDI

NOVICE

Clinton je dobil podporo za svojo davčno politiko

Američani bodo v prihodnje plačevali višje davke

WASHINGTON - V četrtek je ameriški predsednik Bill Clinton v predstavnem domu kongresa dosegel največjo zmago v svojem kratkem predsedništvu. Z majhno razliko glasov so sprejeli davčni program, ki bo za 337 milijard dolarjev zmanjšal proračunski deficit in je bistvo njegovega gospodarskega načrta.

Glasovali so z 219 glasovi za in 213 proti. Sprejetje programa mora potrditi še senat, v katerem bo moral Clinton se enkrat pojasniti vpliv obdavčitve energentov (zaradi slednjih program skoraj ni bil sprejet v spodnjem domu).

Toda prva stopnja zmage je bila za Belo hišo zelo dobrodošla, saj je že postala tarča kontroverznih kritik. V kongresu so demokrati vzklikali in ploskali, ko je elektronsko glasovanje pokazalo, da je pretežena nujna meja 217 glasov. Clinton se je isti večer pojavil pred televizijskimi kamerami pred Belo hišo: »Danes je predstavniški dom omogočil Ameriki, da premaga gospodarski zastoj.« Pred glasovanjem je v kongresu potekala večurna ostra debata.

Predsednikov načrt

je kombinacija zmanjševanja državnih stroškov in skoraj rekordnega povečanja davkov, da bi se proračunski primanjkljaj v naslednjih petih letih zmanjšal za 337 milijard dolarjev. Davčno stopnjo za najvišje osebnne prejemke je s 34 odstotkov povečal na 36 za družine, ki zaslužijo več kot 140.000 dolarjev po vseh odbitkih. Najvišjo davčno stopnjo za korporacije je dvignil na 35 odstotkov in določil tudi nove limite pri odbitkih za izvršena plačila. Načrtovano je tudi povečanje zneska za socialnovarstveno podporo - nekateri prejemniki podpore morajo namreč plačati davek. V urbanih območjih bodo ustvarili industrijske cone, ki naj bi spodbudile gospodarski razvoj. Glede zmanjšanja proračunskih stroškov je po načrtu predvidena redukcija za 87 milijard dolarjev (ki vključuje zdravstveno varstvo in subvencije za kmetovalce). Največje težave pri glasovanju so povzročili novi visoki davki. Po besedah predsednika komiteja za energetiko in trgovino demokrata Johna Dingella dejansko zmanjšanje primanjkljaja zahteva pogum in pripravljenost

DAVID LAWSKY/REUTER

sprejeti rizik.

Kljub njegovim besedam so številni demokrati neradi potrdili nove davke v višini 250 milijard dolarjev. Če-

prav Clintonovi ukrepi prinašajo nove davke na dohodek, ki naj bi v proračun prispevali 115 milijard dolarjev, je bila sporna zlasti tista točka

v njegovem programu, ki govori o davku na energente. Ta naj bi prinesel 72 milijard dolarjev. Med debato v predstavnem domu so republikanci napadli ravno davek na energente.

Tudi stroške v Beli hiši bodo poravnali z višjimi davki

Z rastjo ne bo nič

Trgovinski primanjkljaj naj bi narasel do milijarde dolarjev

MICHAEL SHIELDS/REUTER

BUDIMPESTA - Madžarska je spremenila svoje napovedi o triodstotni gospodarski rasti v letu 1993, za katerega zdaj napoveduje v najboljšem primeru stagnacijo gospodarstva. Velik padec izvoza in manjše domače povpraševanje bosta se naprej obremenjevala gospodarstvo in preprečevala njegov razcvet, je sporočilo finančno ministrstvo. Po najnovejših podatkih napovedi o rasti bruto domačega proizvoda, ki naj bi narasel od nič do tri odstotke, niso več realne. BDP bo po vsej verjetnosti dosegel lanskega raven, če bodo okoliščine neugodne, pa se bo lahko zmanjšal za dva ali tri odstotke.

Te spremenjene napovedi pomenijo slabo novico za milijone Madžarov, ki hrepenijo po materialnih dobrinah, ki naj bi jih po 40 letih komunističnega centralno-planskega gospodarstva prinesel kapitalizem svobodnega tržišča. Ministrstvo je moralo svoje napovedi o izvozu za leto 1993 znižati kar za 5 odstotkov v primerjavi s prvotnimi napovedmi, ki so govorile o 5 do 7 odstotkih povečanja rasti. Zadnja napoved odraža skoraj 30-odstotno zmanjšanje izvoza v prvem četrtletju

letosnjega leta. Tezave pri preobrazbi madžarskega gospodarstva, manjši pridelek kot posledica lanske letošnje suše in narasle protekcionizem Zahoda so skupaj prispevali k manjši prodaji na tujem. Tudi uvoz se bo v skladu s sedanjimi pričakovanji zmanjšal, nikakor pa ne bo dosegel zajetnih 6 do 8 odstotkov, kot so prvotno načrtovali. Ministrstvo prav tako predvideva primanjkljaj deviznih sredstev med 200 in 600 milijoni dolarjev, namesto napovedane uravnotežene bilance, kakor tudi trgovinski primanjkljaj, ki temelji na najnovejših carinskih podatkih in bo znašal med 700 milijoni in milijardo dolarjev (in ne 100 do 300 milijonov dolarjev več, kot so napovedovali).

Drobnoprodajne cene se bodo v letu 1993 dvignile v povprečju za 20 do 22 odstotkov. To je sicer nekoliko manj kot lani, ko so povprečno zrastle za 23 odstotkov, a se vedno več od prvotne napovedanih 14 do 17 odstotkov. Letošnje cene so se do aprila dvignile za 22, 8 odstotka. Podatki tudi kažejo, da se je madžarski gospodarski obseg leta 1991 zmanjšal za 11, 9 odstotka, lani pa se za nadaljnjih 5 odstotkov.

POLJSKA / PRIVATIZACIJA

NEMČIJA / ZUNANJA TRGOVINA V TEŽAVAH

ZDA IN EVROPSKA SKUPNOST

Najbolj učinkovita je prodaja malih podjetij

Zahod pomaga Poljakom v procesu lastninjenja s precejšno brezplačno tehnično pomočjo

ALENKA L. JAKOMIN

LJUBLJANA - Po ocenah nekaterih poznavalcev privatizacijskih procesov v državah srednje in vzhodne Evrope so Poljaki na področju privatizacije že korak naprej pred drugimi državami. Ne glede na to, ali njihova trditev drži, se tudi na Poljskem srečujejo z vrsto težav. Poljska vlada je v svojem privatizacijskem programu sprejela idejo o večstranskem pristopu in razlikuje med privatizacijo velikih podjetij ter privatizacijo malih in srednjih podjetij. Mala in srednja podjetja lastninijo predvsem tako, da jih preoblikujejo v delniške družbe in njihove delnice prodajo ali pa državna podjetja formalno zaprejo in prav tako prodajo s pomočjo lizinga, izposojanja ali njihovega fizičnega premoženja. Mala podjetja se prek agencije za privatizacijo hitro privatizirajo. Na tem področju je Poljska zelo hitro napredovala, saj je bilo do konca 1990 v zasebnih rokah že 40 odstotkov teh podjetij. Prav ta »mala« privatizacija v trgovini in cestnem transportu je bila najbolj učinkovita, vodili so jo vladni predstavniki skupaj s podjetji, ki lahko tudi sama prevzamejo pobudo, poteka pa na več načinov. Nekatera podjetja so komercializirali, njihove delnice pa razdelili. Privatizacijo lahko predlaga tudi kak potencialni kupec, ki namerava kupiti znaten del delnic, zaposleni pa so upravičeni do določene

ga dela delnic brezplačno, preostale delnice pa gredo lahko v prosto prodajo. Druga možnost je, da podjetje zaprejo, njegovo premoženje pa ali razprodajo (tudi prek lizinga) ali ga dobijo nova podjetja.

Na Poljskem so sprva menili, da bo do konca leta 1993 »komercializiranih« kaksnih tisoč največjih podjetij, katerih delnice naj bi prenesli na različne sklade. Skladi naj bi poskrbeli za restrukturiranje podjetij in uvedli nadzor novega menedžmenta. Toda očitno je, da se Poljaki na svojih izkusnjah in napakah hitro učijo. Strokovna mnenja o oblikah in hitrosti lastninskega preoblikovanja so cedale bolj deljena in od začetne Sachsove formule razdelitve, ki smo jo dodobra spoznali tudi v Sloveniji, so že močno odstopili. Mnogi privatizacija je postala le ena od metod, za katero je značilno, da se 50 odstotkov premoženja podjetja razdeli na različne sklade, 10 odstotkov zaposlenim, 30 odstotkov pa ostane v rokah države, ki poišče primerne investitorja ali pa delnice prenese na pokojninski sklad. Sicer pa se je takoj na začetku dogajalo nekaj podobnega kot divja privatizacija, saj so nekdanji politični močniki svojo moc sprejemili v ekonomsko, zato so uvedli moratorij, dokler niso sprejeli ustrezne zakonodaje, čeprav je privatizacija od začetka potekala pod močnim

političnim in socialnim pritiskom. Pred desetimi dnevi so sprejeli se zadnje manjkajoče podzakonske akte, ki med drugim urejajo tudi distribucijo lastniških deležev na različne sklade.

Do konca leta 1991 so Poljaki prodali 8000 trgovin, od tega 80 odstotkov trgovin na drobno in debelo, 50 odstotkov vseh transportnih podjetij in 40 odstotkov gradbenih podjetij, ki so že v zasebnih rokah. Poljska je pravzaprav znana po dokaj uspešni privatizaciji s pomočjo javne prodaje delnic malim investitorjem, predvsem znanih in dobro stoječih prej državnih podjetij. Manj uspehov so dosegli z neposredno prodajo investitorjem, kjer je sodelovalo ministrstvo za privatizacijo, ki je poslušalo predvsem tuje svetovalce.

Lahko bi torej rekli, da je poljska privatizacija znana predvsem po številnih različnih privatizacijskih metodah, pri čemer je najbolj značilna množična privatizacija prek brezplačne razdelitve delnic, ki pa ni edina pot privatizacije. Tudi mala privatizacija in prodaja zaposlenim in menedžmentu se je izkazala za dokaj uspešno, prek javne ponudbe pa se jim je posrečilo prodati tudi del velikih podjetij. Program privatizacije na Poljskem je podprt tudi z brezplačno tehnično pomočjo zahoda in nekateri pričakujejo, da bodo Poljaki zmogli uspešno rešiti privatizacijske zaplete.

Rešilna bilka so trgi v Aziji in drugih državah v razvoju

Globlja je recesija, večje so trgovinske ovire med državami

BONN - Leto 1993 je za nemško industrijo in trgovino eno najtežjih. Letos pričakujejo, da bodo prisiljeni zapreti 200 tisoč delovnih mest, od tega samo v zunanji trgovini in trgovini na debelo 10 tisoč. Izvoz in uvoz se bosta po napovedih znižala za približno pet odstotkov. Lani je izvoz blaga se narasel za borih 0, 7 odstotka, letos pa bo z 671 milijard zdrsnil na 640 milijard nemških mark. Predsednik nemškega združenja za zunanjo trgovino in trgovino na debelo (BGA) Michael Fuchs vidi vzroke predvsem v recesiji, ki je zajela vso Zahodno Evropo, z izjemo Velike Britanije, ki se ji po mnenju gospodarskih in finančnih strokovnjakov vendarle obetajo svetlejši časi. Nemčija 70 odstotkov svojega

ANA KOVAC

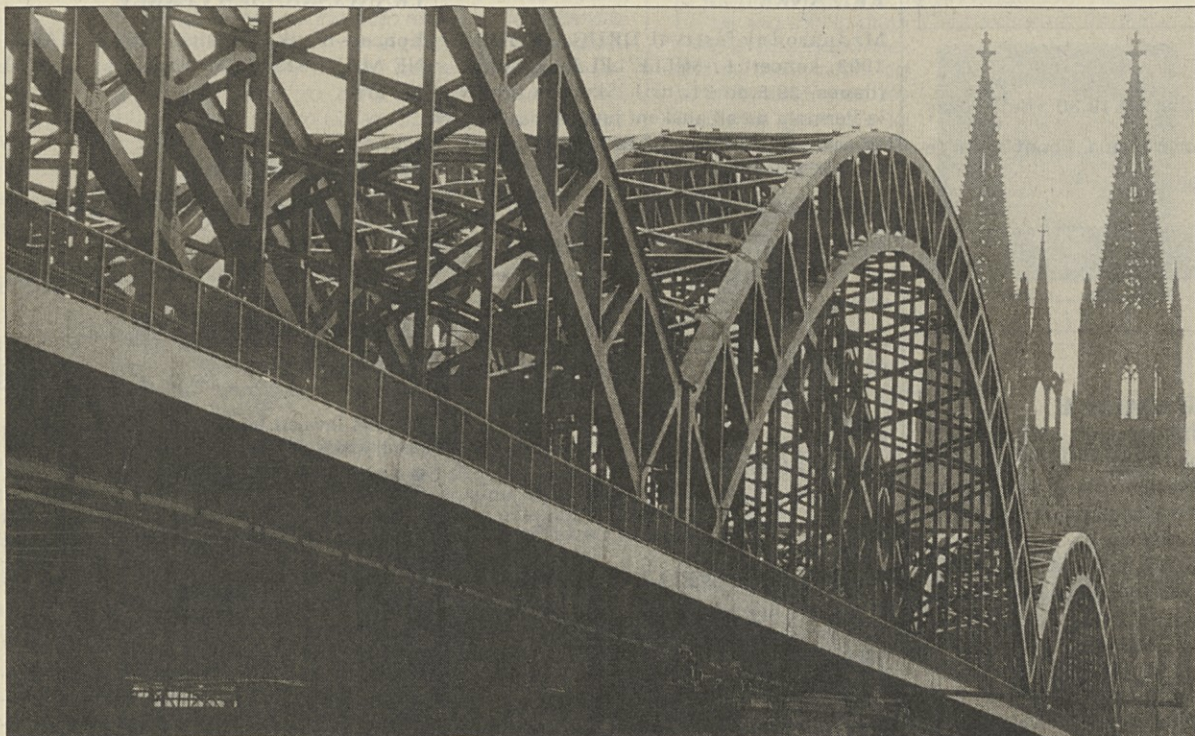
izvoznega blaga pošlje v države Evropske skupnosti in države članice Efte. Iz teh držav pripelje 65 odstotkov celotnega uvoznega blaga, ki prestopi nemško mejo.

Fuchs je zavrnil tolažilne napovedi bonške vlade, da bo konjunktura ameriškega gospodarstva zdravilno vplivala tudi na nemško. Glavna rešilna bilka nemške zunanje trgovine je po mnenju zunanjetrgovinskih podjetij Azija, zlasti Kitajska in dežele v razvoju. Uvoz na azijsko tržišče je narasel že lansko leto, zmerne tarife pogodbe pa bodo stabilizirale cene nemških proizvodov, kar je za izvoz na azijsko tržišče se posebej pomembno.

Razvoj svetovne zunanje

trgovine je odvisen predvsem od pogajanj v Gattu. Če pogajanja ne bodo uspela, bo to pomenilo konec proste svetovne trgovine, zato kaže spoštovati kompromis, podpisan konec leta 1991, je poudaril Fuchs. Poleg Francije, ki je stopila na stran vedno glasnejših kmetovalcev, je Nemčija oziroma BGA drugi največji trn v ameriški peti. Washington zeli z uradno strategijo »organizirane trgovine« ameriških izvoznikov izsiliti določena tržna dela, v tem pa vidi nemško gospodarstvo veliko nevarnost za svoj obstoj. »Globlja je recesija, tem višje so trgovinske ovire,« v zadnjih mesecih zagrenjeno ugotavljajo nemški gospodarstveniki.

Ker Amerika očitno ne more prevzeti vloge svetovne konjunkturalne lokomotive in ker poleg tega nemški izvoz na ameriško tržišče znaša le šest do sedem odstotkov, se bonnska vlada zanaša na evropsko skupno tržišče. Bonn pričakuje, da se bodo domače porabe posameznih držav uravnale brez skupnih krčev. Zato pa mora Nemčija poostriži kontrolo pri izvozu dobrin, ki se lahko uporabljajo tako v civilne kot vojaške namene. Lahko se namreč zgodi, da bodo evropski konkurenti nemška podjetja diskreditirali kot »pogodbeno nesposobna«. Da pa se to ne bi zgodilo, mora Bonn najti skupno rešitev za svoje gospodarstvo in se nehati obnašati »bolj papeško od papeža«.

Velikim nemškim mestom - tudi Kölnu - grozi izguba delovnih mest v trgovini (Foto: Srđan Živulović/TRIO)

Rusija dobila posojilo Evropske banke

LONDON - Evropska banka za obnovo in razvoj (-EBRD) je Rusiji odobrila posojilo v višini 174, 3 milijona ameriških dolarjev za modernizacijo proizvodnje nafte v zahodni Sibiriji, so sporočili iz te pomembne finančne institucije. Posojilo bo uporabilo združenje naftne industrije Purneftagas za opremo 300 vrtin v naslednjih treh letih. Vrednost celotnega projekta znaša 211, 3 milijona ameriških dolarjev. Rusija bo vanj vložila 31 milijonov dolarjev, preostalih 6 milijonov pa Nizozemska. (STA/Reuter)

Nizka brezposelnost na Japonskem

TOKIO - Stopnja brezposelnosti na Japonskem je aprila že četrty mesec zapovrstjo ostala nespremenjena, na nizki ravni 2, 3 odstotka aktivnega prebivalstva, je sporočila japonska vlada. Nazadovanje gospodarske aktivnosti pa vedno bolj povzroča negotovost na trgu delovne sile, saj je bilo japonsko gospodarstvo aprila sposobno ponuditi samo se 84 delovnih mest na sto iskalcev zaposlitve, marca pa 88 prostih mest. Konec aprila je imela Japonska 1, 57 milijona nezaposlenih od 66, 3 milijona aktivnega prebivalstva, kar je manj kot konec marca, ko je bilo prijavljenih 1, 68 milijona iskalcev zaposlitve. (-STA/AFP)

Hrvaška ima dovolj elektrike

ZAGREB - Hrvaška brez Dalmacije porabi dnevno 22 milijonov kilovatih ur električne energije, ki jih za zdaj pridobiva iz domačih elektran, je izjavil Jakov Sinopčić, šef dispečerske službe hrvaškega elektrogospodarstva. Izpad JEK na Hrvaškem nadomestijo s polno proizvodnjo termoelektrarn Sisak in Reka ter treh hidroelektrarn na Dravi in ene v Senju. Termoelektrarne proizvedejo dnevno okoli 17 milijonov, hidroelektrarne pa 5 milijonov kilovatih ur elektrike. Jakov Sinopčić je napovedal, da bo Hrvaška morala v prihodnjih dneh najverjetneje elektriko uvoziti, o čemer se že dogovarjajo. (STA)

Pogajanja o zaščiti naložb

BONN - V nemškem ministrstvu za gospodarstvo v Bonnu so se v sredo končala slovensko-nemška pogajanja o pogodbi med Republiko Slovenijo in Zvezno republiko Nemčijo o spodbujanju in vzajemni zaščiti naložb. Čeprav nemške naložbe v Sloveniji že zdaj predstavljajo 40 odstotkov vseh tujih vlaganj, je ob sklenitvi take pogodbe mogoče pričakovati še večji dotok nemškega kapitala v različnih oblikah. Slovensko-nemška pogodba o spodbujanju in vzajemni zaščiti kapitala bo scitila tudi sedanje naložbe, ki so jih Nemci začeli že pred uveljavitvijo pogodbe. Pogodbo med Slovenijo in Nemčijo o spodbujanju in vzajemni zaščiti naložb je treba še podpisati, nato pa jo morata pristojna parlamenta ratificirati. (STA)

Trgovinske sankcije veljajo

Evropska skupnost ne izključuje povračilnih ukrepov

PETER BLACKBURN/REUTER

BRUSELJ - Evropska skupnost in ZDA so se odločile, da pogajanj o svetovni trgovini ne bodo postavile na kocko in da ne bodo pripisovale posebnega pomena sankcijam (gre za vrednost približno dvajset milijonov dolarjev), ki jih je zaradi nesoglasja z javnimi pogodbami določil Washington. Spor se vleče se iz casov Busheve administracije in se nanaša na uvoz iz držav Evropske skupnosti. V začetku je slo samo za spor na področju telekomunikacij, in sankcije, ki so zacele veljati v petek, se v prvi vrsti nanašajo nanj, kasneje pa se je zapletlo sodelovanje tudi na drugih področjih, od obrambe industrije do gradbeništva.

Evropska komisija sicer priznava, da sankcije zajemajo veliko dejavnosti, vendar se po najboljših močeh trudi, da bi jih prikazala kot razmeroma nepomembno - nevesnost, in tako groženje o povračilnih ukrepih ni slišati. Strani se med seboj obtožujeta za diskriminacijo, češ da podjetja enih in drugih nimajo enakopravnega dostopa v svetovno areno velikih pogodb. Kljub temu je lord Brittan v četrtek dejal, da ne bodo dovolili, da bi ta tema zavrla napredovanje v urgovajskem krogu pogajanj z združenja Gatt. Uradni predstavnik Washingtona pa je s tem v zvezi dejal, da so sankcije po zakonu sicer obvezne, vendar »je cutiti željo, da se stvari premaknejo naprej in da

vse to ostane za nami« in da je ozračje se vedno konstruktivno.

Evropska skupnost in ZDA bodo nadaljevale pogovore v okviru združenja Gatt, in to na neformalnem sestanku ministrov za trgovino tako imenovane skupine Quad, ki zajema ZDA, Kanado, Japonsko in ES, in ki bo naslednji tork v Parizu. Pogovori v okviru Splošnega sporazuma o carinah in trgovini se bodo osredotočili na širši dostop trgov za celo vrsto proizvodov in storitev, cilj pa je, da bi bil cel sveženj pripravljen in sprejet do začetka julija, ko se bo sedmembra industrijsko najbolj razvitih držav sveta sestala v Tokiu. Ne ES ne ZDA si ne želijo ponavljajočih se trgovskih preprirov, ki bi eskalirali v trgovinsko vojno. Pretekli mesec sta obe strani dosegli dogovor na področju, kjer je bilo dolgo veliko težav, namreč glede pogodb o električni opremi; tako sta presegli sankcije za dvakrat večjo vrednost, se vedno pa jima ni uspelo premostiti razlik na področju telekomunikacij.

Evropska skupnost, ki jo veže njena lastna politika, ni izključila povračilnih ukrepov. Lord Brittan je imel intenzivne posvete s članicami ES, vendar bo o povračilnih ukrepih odločil svet ministrov ES. Zunanji ministri naj bi o sankcijah v trgovini z ZDA razpravljali na naslednjem zasedanju v Luksemburgu 8. junija.

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM (061/222-815)

P. Shaffer: LETICIJA IN LUSTREK (nedelja 30. 5. ob 21. uri, Stihova dvorana).

POEZIJA IN GLASBA (danes, 29. 5. ob 21. uri, Kosovelova dvorana). KATJA LEVSTIK izvaja pesmi Toneta Pavčka, avtor glasbe pianist SILVESTER STINGL.

Kuns - Stromajer: LA LA SLINA (ponedeljek, 31. 5. ob 18. uri). Igra PETRA GOVC.

DRAMA SNG (061/221-511)

J.B.P.Moliere: SVATBA PO SILI (danes, 29. 5. ob 19.30. uri). Za izven (konto).

MALA DRAMA

W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM (danes, 29. 5. ob 20. uri). Za izven (konto).

OPERA

G. Verdi: TRAVIATA (danes, 29. 5. ob 19. uri). Za izven (konto).

MESTNO GLEDALIŠČE

LJUBLJANSKO (061/210-852)

A. Dorfman: DEKLICA IN SMRT (danes, 29. 5., v ponedeljek, 31. 5. in v torek, 1. 6. ob 19.30. uri). Danes za abonma Sobota in izven, v ponedeljek za abonma E in izven in v torek za abonma Torek in izven.

L. Jagodic, M. Pokorn, B. Tadel: KLINIKA TIVOLI d. o. o. (danes, 29. 5. ob 22. uri). Za izven in konto.

E. Flisar: KAJ PA LEONARDO? (danes, 29. 5., v ponedeljek, 31. 5. in v torek, 1. 6. ob 20. uri). Gostovanje v Kranju.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE -
GLEDALIŠČE BAMBOLINI

I. Sancin-Z. More: SVETOVNO GLEDALIŠČE KANDRŠE (Zelo čudna komedija) (danes, 29. 5. ob 20. uri). Igrajo: Z. More, I. Sancin, B. Blenkuš, režija: Z. More in I. Sancin

MARIBOR

SNG DRAMA (062/221-206)

VELIKI ODER

LA DIVINA COMMEDIA - INFERNO (danes, 29. 5. ob 19.30. uri za red Sobota 2 in nedelja, 30. 5., ob 19.30. uri za red Torek).

Nastop plesne skupine RIRIE WOODBURY DANCE COMPANY (nedelja, 30. 5. ob 17. uri). Za izven.

ZIVLJENJE SO KRATKE SANJE (torek, 1. 6. ob 19.30). Plesni projekt v izvedbi plesne skupine NERO.

KAZINSKA DVORANA

JUBILEJNI KONCERT OB 10-LETNICI PRO MUSICE TIBICINIE (torek, 1. 6. ob 20. uri). Za izven.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

KULTURNI DOM

Gostovanja SSG s predstavo »Cesarjeva nova oblacila«: danes, 29. t.m., ob 17.00 v zbirnem centru Konstruktor v Mariboru; jutri, 30. t.m., ob 17.00 v Murski soboti-Vidonc; v ponedeljek, 31. t.m., ob 10.00, v torek, 1. junija, ob 9.00 in 11.00 ter v sredo, 2. junija, ob 9.00 in 11.00 v Gornji Radgoni..

DVORANA TRIPCOVICH

Operna sezona in Baleti 1992/93

Pri blagajni Dvorane Tripcovich je v teku predprodaja vstopnic za vseh šest predstav »Il matrimonio segreto« D. Cimarose. Urnik: 9-12, 16-19 (zaprto ob ponedeljkih), ob predstavi: 9-12, 18-21.

Prihodnji koncerti »Verdi Sinfonietta« cerkvene glasbe bodo v Trstu danes, 29. t.m., ob 21. uri v cerkvi »Immacolato cuore di Maria« v Ul. S. Anastasio in jutri, 30. t.m., ob 21. uri v cerkvi Sant'Apollinare Montuza v Ul. Capitolina.

V ponedeljek, 31. t. m., ob 18. uri bo v Avditoriju muzeja Revoltella srečanje s perujskim tenorjem Luigijem Alvo.

Od 4. do 10. junija bo na sporedu musical »Ulyssa« (»Bloom of Dublin«) Anthonyja Burgessa, za gledališče priredil Mario Ma-

KOROŠKA

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

Danes, 29. t.m., ob 19.30 - »Jesus Christ Superstar« - rockopera Andrewa Lloyda Web-

ZA NAJMLAJŠE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
(061/314-962)

Roald Dahl/Alja Tkacev: VDV - VELIKI DOBRODUSNI VELIKAN, KRSTNA UPRIZORITEV (danes, 29. 5., ob 19.30 uri, Veliki oder). Režija: Matjaz Milčinski

A. Jarry: UBU ROI (sreda, 2. 6. ob 20. uri). V francoščini!

KULTURNICA,
ZIDOVSKA STEZA 1

Albert Papler : HUDOBNI GRASCAK (danes, 29. 5., ob 11. uri). Za izven.

OPERA

G. Verdi: RIGOLETO (ponedeljek, 31. 5. ob 19. uri). Za red Zeleni. Dirigent: Boris Svara, režiser: Wazlae Orlikowsky

UNIONSKA DVORANA

SIMFONICNI KONCERT ORKESTRA OPERE IN BALETA SNG (sreda, 2. 6. ob 19.30). Dirigent: Pavle Despal, solist: Srečko Kovacic.

VOJASNICA »SLAVA KLAVORA«

CESARJEVA NOVA OBLACILA (danes, 29. 5. ob 17. uri). Gostuje Slovensko stalno gledališče iz Trsta.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE
(063/25-332)

Večer s plesno skupino RIRIE WOODBURY iz ZDA (danes, 29. 5. ob 18. uri). Za izven.

ODER HERBERTA GRUENA
(063/25-332)

D.Z. Frey: KRI IN KOSUTE (danes, 29. 5. in nedelja, 30. 5. ob 21. uri).

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
(064/222-681)

Evald Flisar: KAJ PA LEONARDO? (danes, 29. 5., v ponedeljek, 31. 5., v torek, 1. 6. ob 20. uri). Za abonma Sobota II., Konto in izven; za abonma Modri, konto in izven; za abonma Rumeni, konto in izven. GOSTUJE MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO.

Henrik Ibsen: NORA (torek, 1. 6. ob 14. uri). Gostovanje v Kulturnem domu Srečko Kosovel, Sezana.

MURSKA SOBOTA

6. LINHARTOVO SREČANJE
OTROSKIH GLEDALISČ

GRAJSKA DVORANA

A. Bole Vrabec: ZADNJE SANKE DEDKA MRAZA (danes, 29. 5. ob 9. uri). Nastopa gledališka skupina Skafjaka domislilje OS Valentin Vodnik, Ljubljana.

M. Mancek: PISCANCEK PIK (danes, 29. 5. ob 9. uri). Nastopa lutkovna skupina OS Oskar Kovacic, Ljubljana.

H.C. Andersen: KRALJICNA NA ZRNU GRAHA (danes, 29. 5. ob 15. uri). Nastopa lutkovna skupina Zvezdice OS Cvetko Golar, Skofja Loka.

C. Galtier: ZACARANA ANCKA (danes, 29. 5. ob 15. uri). Nastopa gledališka skupina Brez zadrege OS XIV. divizije, Senovo

F. Lainscek: BRATJE SKRATJE TATJE (danes, 29. 5. ob 20. uri). Nastopa lutkovna skupina OS Gornji Senik, Madžarska.

ranzana. Nastopajo

Maranzana, Fiamma Iz-zo, Stefano Santospago, Elio Pandolfi. Režija Edmo Fenoglio, scenografija Sergio D'Osno.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

Danes, 29. t. m., ob 20.30 (red II. sobota) gostovanje gledališke skupine Teatro di Roma z Goldonijev »La bottega del caffè«. Režija M. Missiroli. Predstava v abonmaju: odrezek st. 11. Prodaja vstopnic pri blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti. Zadnja ponovitev jutri, 30. t. m., ob 16. uri (red II. nedelja).

GLEDALIŠČE CRISTALLO

LA CONTRADA

V juliju, in sicer 2., 8. in 9., bo v okviru Festivala operete, v sodelovanju z občinskim gledališčem G. Verdi na sporedu predstava »L'amore è un treno« z Danielo Mazzucato in Max Renée. Cosottijem. Režija Francesco Macedonio.

DVORANA PRI CERKVI (Ul. Sturzo 4-
Trg Rosmini)

Danes, 29. t. m., ob 18.30: Robin Hood Folk country club organizira zaključni večer tečaja irskih ljudskih plesov s sodelovanjem občinstva. Vstop prost.

berja.

V sredo, 2. junija, ob 19.30 »Bela roža«.

opera Udo Zimmermanna. Ponovitev v ce-trtek, 3. junija, ob 19.30.

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Ava Lokosek: MUC VASUJE, MUC SE ZENI (nedelja, 30. 5. ob 11. uri). Kako se godi očku mačku, če z mladički ostane brez mame? Predstava je namenjena gledalcem od petega leta dalje. Režija: Tine Varl

J. Kolarič: O GOBAH, STONOGI IN PLEVE-LU (torek, 1. 6. ob 9. in 10.45). KD Rače za OS Race in Fram.

CELJE

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

CAROBNA SKRINJICA (1. 6. ob 10. uri). Lutkovna skupina FRU FRU Ljubljana.

ŽENSKA LIKOVNOST V TRŽAŠKI GALERIJ MINERVA

V tržaški galeriji Minerva je do 3. junija na ogled razstava likovnic (foto Križmančič), ki jo je pripravilo združenje FIDAPA. Gre za 33. tovrstno pobudo združenja, v katerega so včlanjene umetnice in podjetnice.

RAZNE PRIREDITVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

3. DRŽAVNO PRVENSTVO IN ODPRTO PRVENSTVO SLOVENIJE V MAKETARSTVU (danes, 29. 5. ob 8. ure dalje). Makete, knjige in drugo lahko kupite, prodate ali zamenjate na bolsjem sejmu. LETALSKE MAKETE (nedelja, 30. 5. ob 10. uri). Otvoritev razstave, ki bo na ogled do konca junija. Do konca junija je podaljšana tudi razstava MENJAVE DENARJA V 20. STOLETJU.

KRIZANKE/LETNO GLEDALIŠČE

PRIREDITEV ZA BEGUNCE - s pesmimi in plesi iz Bosne in Hercegovine (nedelja, 30. 5. ob 16. uri).

BERIČEVO

POD PIRNATOVIM TOPLARJEM (danes, 29. 5. ob 17. uri). Srečanje folklornih skupin.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

GLEDALIŠČE MIELA

V nedeljo, 30. t. m., ob 21. uri bo na sporedu film »Last date«, ki je posvečen glasbeniku

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

KRIZANKE

Mednarodni festival DRUGA GODBA 1993, koncert FAMILLE LELA (Albanija) (danes, 29. 5. ob 21. uri). Skupina bratov iz Permeta na albanskem jugovzhodu goji specifično instrumentalno in vokalno polifonijo a capella.

KONGRESNI TRG

Promenadni koncert (nedelja, 30. 5. ob 11. uri) Nastopa Pihalni orkester godbe Vic.

TRST

GLEDALIŠČE MIELA

ZATTERE ALLA DERIVA: v sredo 9. junija, ob 21.30 bo na sporedu koncert skupine Les Batteries v sodelovanju z La Gazza Pendente iz Trsta.

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

V sredo, 2. junija ob 18. uri zaključna Akademija svojih gojencev. Vabljeni!

TRŽIČ

OBCINSKO GLEDALIŠČE

V torek, 1. junija, ob 20.30 niz Danubio - Una civiltà musicale: nastopil bo Janosi En-

BLED

GRAD GRIMSCE

OTROSKI ZIV ZAV (danes, 29. 5. ob 15. do 18. ure).

CELJE

NARODNI DOM

Mednarodni mladinski pevski festival -tek-movanje mladinskih, mešanih in dekljskih pevskih zborov (danes, 29. 5. ob 11. ure dalje)..

AJDOVŠČINA

DOM KULTURE

Pozdravljena domovina, pozdravljena iz vsega srca (danes, 29. 5. ob 20. uri). Kulturni večer bivših in sedanjih dijakov srednje sole Frana Levstika s Proseka nad Trstom.

Ericu Allanu Dolphiuyu. Večer organizira Tržaški jazzovski krozek in Zadruga Bonawentura.

KAMNIK

FRANCISKANSKA CERKEV

Koncert iz cikla Musica Aeterna MARIJINE MAJNISKE PESMI (danes, 29. 5. ob 20. uri)

SLOVENJGRAD

ATRIJ GALERIJE LIKOVNE UMETNOSTI

Koncert Okteta Lesna Slovenj Gradec (danes, 29. 5. ob 20. uri).

samble. Izvajali bodo romunske in madžarske ljudske skladbe.

BASSANO DEL GRAPPA

V ponedeljek, 31. t. m. prvi koncert turneje Zucchera. Ob njem bosta nastopila Sting in Eric Clapton.

GAIO DI SPILIMBERGO

ROTOTOM

Danes, ob 21.30 večer glasbe reggae v spomin na Boba Marleya. Nastopili bodo Al Anderson, P.A.T., brazilska pevka Simone Miranda in Natty Dread.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Razstava OSKARJA KOKOSCHKE - Skice s potovanj (Galerija CD). Razstavo si lahko ogledate do 6. junija.

MESTNA GALERIJA

Na ogled je slikarska in kiparska razstava SODOBNA LITVANSKA UMETNOST iz Kaunas. Razstava bo na ogled do 15. junija.

GALERIJA ZDSLJ

Na ogled je razstava slikarskih del VALENTINA OMANA.

KUD FRANCE PRESEREN, Trnovo Na ogled je razstava slik NATASE RIBIC z naslovom The War and the Distance.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE Razstava RIHARD JAKOPIČ - To sem jaz, umetnik... Iz življenja in dela velikega slikarja.

NARODNA GALERIJA

Na ogled so dela RIHARDA JAKOPICA iz javnih in državnih zbirk.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO V foyeryu MGL razstavlja BOJAN KLANČAR grafike Ubiti v maju (osmrtnice), Bosna 1993.

GALERIJA INSULA (Dvorni trg)

Na ogled je razstava akademskega slikarja RAJMUNDA KOCBEKA.

SMELT

CARPE DIEM, razstava Zoisovih stipendistov ljubljanske regije do 5. junija.

LEKOVA GALERIJA (Verovškova 57)

Do 11. junija razstavlja grafik VENO DOLENC.

GALERIJA MIT (Dvorakova 12)

Do 11. junija si lahko ogledate dela ALENKE VICELJO.

GALERIJA KRKA

Do 23. junija je na ogled razstava plastik in grafik akademske kiparke MILENE BRANIŠELJ iz Cerknice.

GALERIJA SLOVENIJALE

Do konca junija je na ogled je razstava akademskega slikarja IVETA ŠUBICA slikovne predloge za freske.

GALERIJA STOPNIŠČE (Nazorjeva 12) Od 26. 5. dalje je na ogledrazstava fotografij.

MARIBOR

RAZSTAVISCE PEDAGOSKE
FAKULTETE

Na ogled je razstava risb BOJANA GOLIIJA iz cikla ZRCALCE, ZRCALCE, POVEJ...

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TK GALERIJA

Na ogled je fotografska razstava Martina Rauchenwalda (Avstrija), Maurizia Frullana (Italija) in Rajka Bizjaka (Slovenija).

GALERIJA TORBANDENA

Do 11. junija razstavlja Zoran Music. Na ogled bodo slike od 1946 do 1953 leta.

GALERIJA CARTESIUS

Na ogled je razstava slikarke Marie Terese De Zorzi.

GALERIJA RETTORI TRIBBIO 2

Na ogled je razstava slikarja Ottavio Bombenaa.

ART GALERY (Ul. S. Servolo 6)

Do 31. t.m. je na ogled razstava z naslovom »Progetto 92« videmske slikarke Manuele Plazzotta. Urnik: 10.30-12.30, 17-19.30, ob praznikih 11-13.

GALERIJA BASSANESE

Na ogled razstava Michaela Goldberga. Urnik: vsak delavnik od 17.00 do 20.00.

GALERIJA MINERVA

Do 3. junija je na ogled 33. razstava žensk umetnic, ki so včlanjene v Združenje FIDA-PA.

LABORATORIO P (Park bivše
umobolnice pri sv. Ivanu)

Do 3. junija razstavlja svoje pokrajine Diego Porporati. Urnik: vsak dan od 17.30 do 20. ure.

MUZEJ ŽIDOVSKJE SKUPNOSTI

CARLO IN VERA WAGNER

Na ogled je razstava Srebrniine in sakralne

KOROŠKA

CELOVEC

GALERIJA CARINTHIA Alter Pl. 30

Do 30. avgusta 1993 je na ogled razstava Hansa Staudacherja. Do 5. junija na ogled je razstava Jürgena Brodwolfa.

KOROSKA DEZELNA GALERIJA,
Burgg. 8

Do 30. t.m. je na ogled razstava Suse Krawagna in Michaela Keinzera »Ex Kathedra«.

KAVARNA UMETNIKOV, Goethepark
1

Se danes je na ogled razstava Gabriele Schurian.

EVROPSKA HISA (Reitschulgasse 4)

Do 4. junija bo na ogled razstava slik Gorana Horvata.

RAZSTAVNI PROSTORI
(na trgu B. Kraigerja 3)

Do 19. junija bo na ogled razstava skulpt

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1	
08.50	Radovedni Taček: Smeti
09.05	Oscar Junior
09.15	Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke
10.50	Pet prijateljev, 9/13 del angleške nanizke
11.15	Tok tok, kontaktna oddaja za mladostnike
12.05	Zgodbe iz školjke
13.00	Poročila
13.05	Tednik, ponovitev
13.45	Vecerni gost: Evald Flisar, ponovitev, VPS 1345
15.10	Obisku na domu, ponovitev ameriškega filma
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Svet odkritij, 9/11 del ameriske poljudnoznanstvene oddaje, VP 1710
18.00	RPL
18.45	TV mernik
19.10	Zrebanje 3 x 3, VPS 1910
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Utrip
20.30	Mednarodni pokal Slovenije v akrobatskem rock'n'rollu, VPS 2030 - Glasbeni gost bodo Don Menthony Band, voditeljica pa Eva Longyka.
21.35	Poglej in zadeni
22.35	MTV dnevnik 3
23.00	Sova
23.20	Dillinger, ameriški film
01.10	Video strani

SLOVENIJA 2	
13.45	Clovek in glasba: Klasični Dunaj, 5. del
14.40	Sova, ponovitev
15.10	Ljubezen da, ljubezen ne, 3. del ameriske humoristične nanizke (igrajo: Susan Dey, Jay Thomas, John Hancock in drugi, režija: Lee Shallat)
15.10	Vrtinec, 11/13 del južnoafriške nadaljevanke
16.00	Sportna sobota
16.55	Košarka NBA liga: Seattle Supersonics - Houston Rockets
16.55	Kvalifikacije za EP v odbojki, Z, Slovenija - Poljska, prenos iz Celja
18.50	Divji svet zivali, 6/25 del angleške poljudnoznanstvene serije
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Studio City
21.10	J. Vautrin-D. Franck: Berlinska gospa, 3/4 del koprodukcije nadaljevanke
22.00	Sobotna noč
22.40	Koncert Suzanne Vega
00.25	Video noč
00.25	Video strani

KANAL A	
09.40	RIS, risanke in spoti
09.50	Astroloska napoved
10.00	Popolni tujci, ponovitev ameriškega filma
11.30	Rock starine, ponovitev 16. oddaje
18.00	Napoved sporeda in vreme
18.30	Jazzbina, ponovitev 16. oddaje o jazzu
19.00	MCM
20.15	Dnevnoinformativni program in vreme
20.30	Modna dezela, oddaja o modi
21.00	Matlock: Profesor, 8. del nanizanke
22.05	Dnevno informativni program, ponovitev
22.45	Video grom, glasbena oddaja z Anjo Rupel
00.10	Erotična uaspavanka
00.30	MCM
01.00	Video strani

KOPER	
18.15	Zamejski zbori

RAI 1	
7.10	Film: Rita la zanzara
9.00	Aktualno: La penisola del tesoro (8. odd.)
10.10	Aktualno: Videl bos
10.30	Film: Urlatori alla sbarra (glas., It. '60)
11.50	Aktualno: Italija, navodila za uporabo
12.25	Vreme in dnevnik
13.05	Rubrika: Check-up
13.25	Izzrebanje lota
13.45	Dnevnik in Tri minute
14.00	Aktualno: Prizma
14.30	Rubrika za avtomobiliste TG Uno Auto
14.45	Sobotni sport
16.20	7 dni v Parlamentu
16.50	Variete: Disney Club
18.00	Dnevnik 1 in loto
18.15	Sport: Quelli del Giro
19.25	Nedeljski evangelij
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Luna di miele (vodi G. D'Angelo)
23.00	Nocni dnevnik
23.05	Posebnosti dnevnika 1
24.00	Dnevnik in vreme
0.35	Film: Re Lear (dram., VB '82, i. L. Olivier)

RAI 2	
6.10	Risanke in nanizanke
10.30	Evropski dnevi
11.00	Dnevnik iz Neaplja
11.05	Rubrika o lepoti Tua
12.10	Nan.: Medico alle Hawaii
13.00	Dnevnik, rubrika Dribbling in vreme
14.00	Segreti per voi
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.35 Santa Barbara
15.20	Videl bos
16.10	Izzrebanje lota
16.15	Sport: odbojka, rugby
18.45	Nan.: Miami Vice
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.20	Variete: Ventientini
20.40	Film: Hangfire - Fuochi di rivolta (krim., ZDA '92, i. B. Davis)
22.15	Film: Un ostaggio di riguardo (dram., ZDA '87, i. A. Finney, M. Modine), vmes (23.30) dnevnik
0.30	Sport: biljard, vaterpolo Italija-Poljska

RAI 3	
6.45	Rubrika o kmetijstvu
9.20	Neonews in Videl bos
10.05	Koncert RAI 3
10.45	Dok.: Pred 20 leti
11.00	Tenis: Open Francije, vmes (11.45) dnevnik
14.00	Deželne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	Okolje Italija
15.15	Sport: tenis Open Francije, karting in konjske dirke
18.10	Sportni tednik
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Deželne vesti
19.50	Aktualno: Insieme, 20.15 Lo dico al TG 3
20.30	Film: Il coraggio di Lassie (ZDA '46)
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Dok.: Prostituzione
23.45	Variete: Magazine 3

RETE 4	
6.25	Nanizanke
8.10	Nad.: General Hospital, Marilena, 9.55
10.50	Ines, 10.50 Soledad, vmes (9.30) vesti
11.35	Il pranzo è servito
12.35	Nad.: Celeste
13.30	TG 4 vesti
14.00	Nad.: Sentieri, 16.05
14.05	Anche i ricchi piangono, vmes (15.05) rubrika o lepoti
17.00	Kvizi: Io, tu e mamma, 17.35 Tra moglie e marito, 18.15 Il nuovo gioco delle coppie
19.00	TG4 vesti, nato nad.: La signora in rosa
20.30	Nad.: Micaela
22.30	Film: Orchidea selvaggia (kom., ZDA '89, i. M. Rourke), vesti
0.20	Koncert v Scali

CANALE 5	
6.30	Na prvi strani
8.35	Nanizanka
9.05	Aktualno: Sabato 5, 10.30 Nonsolomoda, 11.00 Antepima
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgrabi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum giovani, 14.30 Amici
16.00	Otroški variete
17.55	TG 5 Flash - vesti
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Variete: La corrida (vodi Corrado)
23.00	Glasba: koncert Dire Straits, vmes (24.00) nocni dnevnik
1.10	Nanizanka

ITALIA 1	
6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio
13.05	Otroški variete
13.45	Nan.: Dieci sono pochi
14.15	Glasba: TopVenti
15.00	A tutto volume
15.30	76. Giro d'Italia
17.30	Varieteja: Unomania, 17.35 Mitico
18.00	Studio sport
18.05	Nan.: Tarzan, 18.30 Baywatch
19.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Assassination (krim., ZDA '87, i. C. Bronson, J.G. Boyd)
22.45	Film: Una chiamata nella notte (krim., ZDA '92, i. P. Fonda)
0.45	Odprti studio, sport

TELE 4	
13.30	Lastne oddaje: Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper	
13.00	Crime Story, ameriška tv nanizanka
13.50	Čudovite dogodivščine najdenca Guerri- na, it. pustolovski film
15.45	Carobna svetilka
17.25	Jaz in Vincent, fr./kanadski film
18.00	Rotocalco Nostrano, tedenska rubrika, pon.
18.45	Zamejski zbori
19.00	Kabaretna oddaja
19.25	TV dnevnik
19.35	Verska oddaja
20.30	Crime Story, ameriška tv nanizanka
22.05	Sin, francoski film (- Yves Montand in drugi)
22.15	Koncert komornega orkestra in solistov - nagradjenec tekmoval- nja mladih violinistov
22.55	Alpe-Jadran, 1. del (posnetek iz portoroškega Avditorija)
23.20	Nocni sodnik, serija
23.20	Do konca sveta - ko spregovorijo slike

Avstrija 1	
09.00	Cas v sliki
10.30	Kako se poročis z milijonarjem, am. film
13.35	Moj oče igralec, nemski film
15.35	Duck Tales, risana serija
17.10	X-large, mladinska oddaja
18.00	Cas v sliki
18.30	Kopaliski mojstri iz Malibuja: Brodolomci
20.15	Večer domače glasbe s Karlom Moikom
22.00	Zlata dekleta: Zenska leta
22.30	Prekletstvo rdečega pajka, ameriška tv kriminalka (James Farentino, Amy Steele, režija: Jerry Jameson)
00.05	K vragu z denarjem ameriški film
01.40	Porocila/Ex libris
01.50	Tisoc mojstrovin

Avstrija 2	
12.55	Tisoc mojstrovin
13.05	Pustolovska pot v svobodo; Konec prerokov, zadnji del
14.30	Ali ljubiti klasiko?
16.55	Grascaka, 5/8 del serije
17.45	Kdo me hoče: Zivali isčejo dom
18.00	Nogomet
20.15	Sreča prve in druge, nemski tv film, 1992
22.00	Sport
22.35	Mefisto, madžarsko/avstrijski film, 1982
00.55	Manekenka in vohljac: Vroca ljubezen, mrzle noge
01.40	Porocila/Ex libris
01.50	Tisoc mojstrovin

Hrvaška 1	
08.10	Porocila
08.15	Slika na sliko, pon.
09.00	Dobro jutro, Hrvaska
10.30	Kaj se mi dogaja, 5. del
11.30	Deček z Andromede, ponovitev 4/6 dela otroške nadaljevanke
12.00	Porocila
12.05	Smisel življenja, 5/6 del, ponovitev
12.35	Družina Addams, ponovitev 10/16 dela
13.05	S pesmijo po Hercegovini, ponovitev
14.20	Porocila
14.25	Prizma
15.10	Sibenik v vojni in v miru, dokumentarna oddaja
15.55	Porocila
16.00	Televizija o tv
16.30	Turbo Limach Show
18.00	Porocila
18.20	Santa Barbara, 416. del
19.05	Na začetku je bila beseda
19.30	Dnevnik 1
20.30	Müllerjeva pisarna, avstrijski film
22.10	Preteklost v sedanosti: dr. Ante Starčević
22.45	Dnevnik 2
23.15	Slika na sliko
00.15	Sanje brez meja

Hrvaška 2	
17.35	TV koledar
18.30	Plavanje: mednarodni turnir Zlati medved, posnetek
19.30	Dnevnik 1
20.05	Crno-belo v barvah: James Brown Blues
20.15	Leto 1961
20.30	V avtobusu, 38/51 del New Orleans, ameriški film, 1947 - Po zgodbi Paula in Herberta J. Bibermana; igrajo: Louis Armstrong, Billie Holiday, Dorothy Patricia in drugi

Madžarska	
08.20	Baptistični verski program
08.30	Za otroke, risanke, igra
12.00	TV-magister
13.30	Mednarodno tekmoval- nje kajak-kanu
14.00	Marie Curie, 2. del
16.00	Nova moda, magazin
16.25	Nogomet, Irsko-Madžarska, prenos iz Dublina
18.20	Barometer, politični show
19.10	Kolo sreče, kviz
19.40	Večerna pravljica
20.00	Dnevnik
20.35	Ob dnevu otroka
21.00	Karate Kid, ameriški film
23.10	Bongo, zrebanje za maj
00.25	Roznata serija, francoski erotični film
00.50	Dnevnik

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz, od 16.00 SV 918 kHz)

4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00, 23.00

Porocila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Jutrarnja kronika; 8.05 Sobotna raglja; 9.30 Jezik naš vsakdanji; 10.05 Kulturna panorama; 11.30 S knjižnega trga; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Naši poslušalci čestitajo; 13.00 Danes do 13-ih; 13.20 Obvestila; 14.05 Poslušalci čestitajo; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Tedenski aktualni mozaik; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Radio na obisku; 22.30 Rad- dijska igra; 22.40 Veliki zabavni orkestri; 23.05 Lite- rarni nokturmo; 23.15 Nočni program - Glasba.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9 MHz)

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30

Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrarnja kronika; 8.00 Servisne informacije; 8.30 Sobotni val; 8.40 Koler- dar prireditve; 9.45 Sobot- na akcija; 11.00 Moped Show; 12.10 Sport; 13.00 Tematsko popoldne, vmes glasbene želje; 13.50 Oce- ne; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.30 Obvestila; 17.40 Sport; 19.00 Večer na 2; 19.30 PRS (pop-rock- soder); 21.30 Azzurro; 22.20 Ameriški rock na smetišču.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz, od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00

Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Zgodnja dela; 11.05 Jazz, blues, dixieland; 13.05 Izbiralni sm; 14.05 Izo- braževalni program; 15.00 Slovenski okef; 15.30 Do- godki in odmevi; 16.40 So- botni feljton; 17.00 Glasbe- ni arhiv; 18.05 Radijski ro- man; 18.25 Hector Berlioz; 19.35 Dve partituri; 20.00 Traviata; 22.30 Partiture; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slavenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Porocila; 12.30 Dnevnik; 6.00 Otvoritev, napo- ved programa, koledar; 6.30 Jutrarnji, osmrtnice; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informacije;

9.00 Pesem tedna; 9.35 Bla bla radio; 11.30 Turistična poročila; 14.00 Okno v svet; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.20 Zamejska reportaža; 16.30 Int. music news; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Osmrtnice; 18.00 Dajmo naši; 19.00 Dnevnik - prenos RS.

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Pozdrav, almanah; 6.20 Drobci; 7.45 Prireditve; 8.00 Ura je 8; 8.05 Horo- skop, slovarček; 8.35 Po- pevka tedna; 9.00 Ulica velikih vrhov; 9.35 Ugiba- lmo skupaj; 9.50 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Tema dneva; 11.00 Narečna oddaja; 11.30 Kulturna srečanja; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Mladinska redakcija; 16.00 Mixage; 17.00 Hot hits; 18.45 Il sogno andalu- so; 20.00 Nočni program.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00 14.00, 17.00 Po- ročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Kulturni do- godki; 8.40 Slov. lahka gla- sba; 9.00 Bucejan himalaj- skih hudournikov (piše Rafko Dolhar); 9.20 Revi- val; 10.00 Porocila; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 11.50 Orkestralna glasba; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta ro- zajanski glas, nato orkestri; 12.45 Glasnik Kanalske do- line; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kro- nika; 14.10 Krajevne stvar- nosti; Nediški zvon; 15.00 Ciril Zlobec: Italijanska srečanja slovenskega pe- snika; 15.20 Glasba za vse okuse; 16.00 Soljivo - resno; 16.20 Glasba za vse okuse; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: Le- tošnja srečanja glasbenih šol Primorske - Mladi kon- certanti na Opčinah 2. aprila letos, 1. del; 18.00 Mala scena: Ob srebrni reki (izbor izseljeniške pro- ze, pripravila Zora Tavcar, r. Marjana Prepeluh); 18.35 Vabilo na ples; 19.20 Na- povednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Porocila; 10.00 Foyer; 15.00 Gla- sba po željah.

Radio Koroška

18.10-19.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

08.00 Awake on the Wildside: Guns'n'Roses weekend; 11.00 The Big Picture, vodi Ray Cokes; 11.30 Yo; 14.00 Guns'n'Metallica; 17.00 Dance; 18.00 The Big Picture; 19.00 Braun European Top; 21.30 Beavis and Butt-head; 23.00 XPO; 23.30 Guns'n'Roses: Past, Present and Future; 00.30 Fa- mous Last Words: Axl Rose; 01.00 Video, vodi Marljine; 03.00 Nočni video

SKY ONE

07.00 Car 54, where are you?; 07.30 Rin Tin Tin; 08.00 Fun Factory; 14.00 Rich Man, poor Man; 15.00 Zaljubljen v carovnico; 16.00 Risanke; 19.00 Beverly Hills, 90210; 21.00 Ne- rešene skrivnosti, vodi Robert Stack; 22.00 Cops I; Cops II; 23.00 Ameriška rokoborba; 00.00 Entertainmet Tonight

PRO 7

05.55 Serije, ponovitve; 10.35 Rob Dog, pon. am. filma; 12.15 Mash; 12.45 Booker, pon.; 13.35 V kraljestvu divjih zivali, ponovitve; 15.20 Novo življenje, ameriška komedija; 18.05 Lev iz Špate, am. zgo- dovinski spektakel; 20.15 Voj- na zvezd, ameriški z film; 22.35 Tigerman, ameriški ak- cijski film; 00.20 Neizprosna peticia: Trgovci s smrtjo

PREMIERE

07.00 Romero; 13.15 Go Trabi Go, nemski film; 15.10 Nogo- met - nemška zvezna liga, prenos; 20.15 Rock-a-doodle, irska risanka, 1991; 21.20 Ma- ma, jaz in midva, ameriška

komedija; 23.35 Robin Hood - kralj tatov, ameriški pustolov- ski film s Kevinom Costnerjem; 01.55 Meso, italijanski film

EUROSPORT

08.30 Aerobika; 09.00 Medna- rodni motošport; 10.00 Moto- ciklizem; 10.30 Košarka: NBA; 11.00 Tenis: odprto prvenstvo Francije; golf, prenos; 22.00 Tenis; 23.00 Boks

3SAT

17.20 Težaven primer, 1. del serije; 22.45 Poti nove glasbe

SAT 1

07.15 Za otroke; 13.10 Windo- mova pot, britanski film;

KOŠARKA / PO JANEZU DRVARIČU

Walter Vatovec novi trener jadrancev

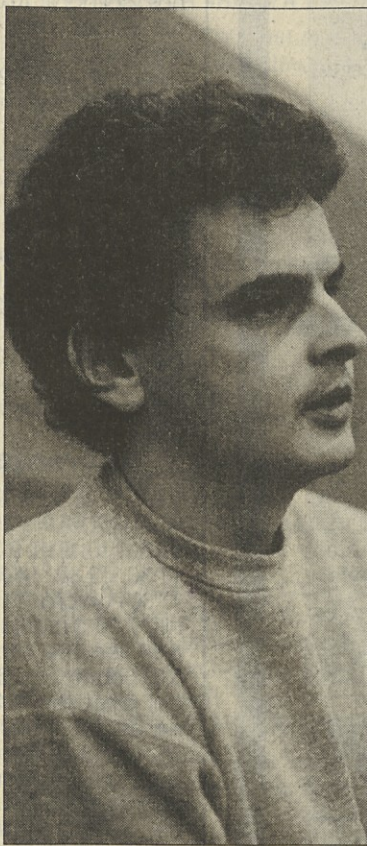
Pred leti je že vodil našo združeno ekipo

»Zadovoljen sem, da so me izbrali za jadrancevega trenerja, saj to pomeni, da sem pred leti kaj pozitivnega le napravil, čeprav vem, da je trenerstvo precej nevhvalno delo. Zadovoljen sem tudi, ker je v okviru novega odbora tudi tehnična komisija, ki mi bo gotovo v veliko pomoč.« je uvodoma izjavil novi Jadrancev trener Walter Vatovec, ki ga je odbor SZ Jadrancev imenoval na četrtkovi seji.

Vatovec se torej po dveh sezonah vrača na Jadranceve trenersko klop. Pri naši združeni ekipi je bil že v sezonah 1989/90 in 1990/91, ko je mostvo igralo v B-2 ligi in nato v C ligi. Zanimivo je, da je nasledil prav Janeza Drvarica, ki je bil njegov največji učitelj, ko je treniral mladinska mostva pri ljubljanskem Slovnanu.

Ob povratku v Trst je Vatovec tri leta treniral pri Boru: dve leti v promocijskem prvenstvu, tretje leto pa mu je uspel veliki met, da je popeljal ekipo v D ligo in z njo še eno leto nastopal v tej konkurenci.

Po enoletnem premoru pa je v sezoni 1989/90 prvič prevzel vodstvo Jadrancev članske in mladinske ekipe. Jadrancev je takrat igral v B ligi. V naši združeni ekipi je takrat prislo do korenite pomladitve (ekipo sta zapustila Marko Ban in Klavdij Starc, ki sta izbrala profesionalno pot), tako da je mostvo izpadlo iz lige. Ekipa se je v naslednji sezoni, čeprav je ostala še brez San-

dija Rauberja, kar zadovoljivo obnesla v C ligi, saj je osvojila skupno s trziškim Solvayom in Bassanom sesto mesto.

Vatovec je nato za dve sezoni nasledil Janeza Drvarica, ki je ekipo spet popeljal v B ligo, z njo pa letos izpadel v tretjeligaško konkurenco. Vatovec pa je medtem treniral Sokola v promocijski ligi.

V prihodnji sezoni Vatovca gotovo ne čaka lahka naloga. Tretjeligaška konkurenca bo še kako ostra, deželnih der-

bijev pa na pretek (Latte Carlo Servolana, Don Bosco, Italmonfalcone, Itala San Marco Gradisce, Cividale, San Daniele, dve pordenonski ekipi, Sacile ...). Kaze tudi, da bo pri Jadrancu prišlo do pomladitve v ekipi. Skratka, treba si bo zavhati rokave.

»Kot ves, dela se ne bojim. Trenutno seveda ne vem, s katero ekipo bomo igrali v prihodnji sezoni. Cimprej se bom sestal z odgovornimi pri društvu in z njimi skušal izoblikovati program za naprej, »je še dodal Vatovec.

Po dveh sezonah Drvaricevega dela pri Jadrancu se je društvo odločilo za domačega trenerja (kandidata sta bila Vatovec in Krečič). Kot je znano, je Drvaric prevzel vodstvo reprezentance Slovenije, ki je prav včeraj odpotovala v Wrocław na kvalifikacije za evropsko prvenstvo.

»Mislim, da bi bilo nespamentno, da bi uvajal v igro ekipe velike novosti ali kaj podobnega. Skušal bom nadaljevati po poti, ki jo je začel Janez Drvaric in se bom pri tem seveda skušal prilagoditi situaciji ekipe in igralcev,« je sklenil naš kratek pogovor Vatovec.

Do konca letošnje sezone bo trenerske posle pri SZ Jadrancu opravljal Drvaricev pomožni trener Andrej Vremec, ki bo ekipo tudi vodil na tradicionalnem turnirju Don Bosca »G. Sarti« in nato na prijateljski tekmi 12. junija v Postojni ob predstavitvi nove ekipe Erazem. (bl)

ODBOJKA / TROFEJA POKRAJIN

20 naših igralcev v reprezentancah Trsta in Gorice

Dvodnevno tekmovanje za Trofejo pokrajin v Huminu

V Huminu bo danes in jutri medpokrajinski odbojarski turnir FIPAV za »decke« in »deklice« (letnika 1977 in 1978), imenovan Trofeja pokrajin, na katerem bodo sodelovale reprezentance starih pokrajin FJK. V obeh reprezentancah Trsta in Gorice kar mrgoli slovenskih imen, naših reprezentantov in reprezentantk je namreč skupno kar dvajset (deset fantov in deset deklet) in sedmih društev.

Tako so v trzaski zenski reprezentanci med drugimi tudi borovke Tjasa Gruden, Tanja Zadnik, Martina Flego, Irena Vidali in Tanja Pitacco ter sokolovke Anamarija Antonić, Tjasa Svara in Irena Semec, v moški pa Aljosa Kralj, Robert Volčič (oba Sloga), Izot Furlančič in Rado Sustersic (oba Bor). Selektor zenske trzasko reprezentance je Branko Sain, moske pa bo vodil Mario Cac, sicer selektor pokrajinske reprezentance under 14, ki bo na tem turnirju nadomestil Paola Lipizera.

V zenski goriski reprezentanci bosta med drugimi igrali tudi Serena Pellegrin (Soca) in Petra Miklus (Dom), jedro moske ekipe pa bodo sestavljali člani združene ekipe Soca Valprapor Matej in Simon Makuc, Matej Makuc, Manuel Devetak, Danjel Radeti in Rajan Gravnar. Zenska goriska reprezentanca bo vsekakor nastopila oslajljena, brez igralke deželne prve Fincantierija, ki je istocasno zaposlen na tekmi meddeželne faze prvenstva »deklic«, fantje združene ekipe Soca Valprapor pa bodo v Huminu odigrali le dve koli, saj jih jutri popoldne v Sovodnjah (ob 16. uri) prav tako čaka nastop v meddeželni fazi proti ekipi Sisley iz Trevisa.

Spored tekem

Danes: 15.30 Videm - Gorica; sledi Trst - Pordenon.

Jutri: 9.30 Pordenon - Videm, sledi Gorica - Trst; 15.30 Videm - Trst, Gorica - Pordenon.

Memorial »M. Bressan« v Gradišču

Na odbojarskem memorialu »M. Bressan« za mladinke v prireditvi Torriane iz Gradišča bosta nastopili tudi vrsti Bora Friulexport in Koimpexa. Nastopilo bo sedem izmed najboljših deželnih sester. Borovke so v skupini z Volley clubom Monfalcone, Torriano in Asfir Cedat, slogasice pa bodo igrale proti Sagrađu in Cervignanu. Turnir se bo končal v nedeljo, 6. junija.

PLAVANJE / PK BOR NA DVEH TEKMOVANJIH

Vidna je težnja po napredku

Luka Peric v Trziču dvakrat finalist

V nedeljo so člani Plavalnega kluba Bor nastopili istocasno na dveh tekmovanjih. Mlajši so tekmovali v trziškem bazenu na Trofeji Adria, nekoliko starejši pa na 1. pokrajinskem (Trst in Videm) izločilnem tekmovanju začetnikov A in B v Trstu. 2. del.

Na prvem se je ponovno izkazal Luka Peric, ki se je uvrstil v finale na 50 m prosto in 50 m prsno. Dobro so igrali tudi drugi Borovi plavalci, nekateri so tudi izboljšali svoje dosedanje rezultate.

Drugo tekmovanje je predvidevalo razdalje na 100 in 200 m in 400 m, kar je zahtevalo precejšnjo mero napora. Izkazali so se Mojca Kovac, Biserka Cesar, Tomaž Metlika in Milos

Kalc, ki so potrdili svojo dobro formo in težnjo po napredovanju. Tudi pri ostalih plavalcih je treba pohvaliti pozitivno vrednost in napor pri zasledovanju čim boljših rezultatov.

Trofeja Adria

50 m prosto dečki finale: 6. Luka Peric 41, 2.; 50 m prsno dečki finale: 7. Luka Peric 54, 6; 50 m rosto dečki: Luka Peric 41, 4 - Dejan Mahne Kalin 41, 4 - Marko Coletta 53, 8 - Ivan Zupan 1:30, 1; 50 m prsno dečki: Luka Peric 53, 1 - Marko Coletta 1:03, 4 - Ivan Zupan 1:14, 7; 50 m hrbtno dečki: Dejan Mahne Kalin 56, 8.

1. Izločilno medpokrajinsko tekmovanje

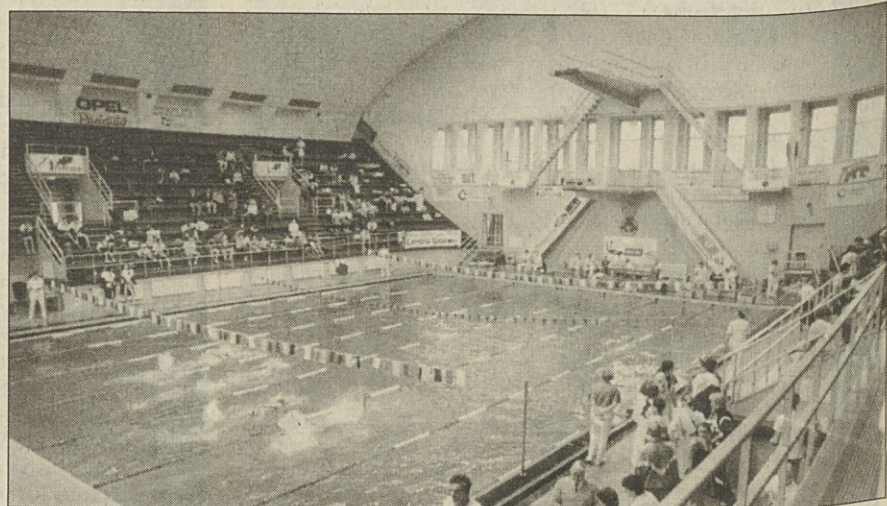
Začetniki A (letnika 80/81) in B (letnika 82/83) in začetnice A (letnika 81/82) in B (letnika 83/84).

100 m prosto, začetnice

A: 7. Mojca Kovac 1:15, 00 - 20. Micol Rosa 1:25, 50 - 30. Jana Ban 1:54, 90; 100 m prosto začetnice B: 7. Biserka Cesar 1:30, 20 - 16. Maria Alejandra Glavina 1:43, 30; 200 m prosto začetniki A: 19. Cristian Chirani 3:20, 00.

200 m prosto začetniki B: 15. Walter Bullo 3:16, 30 - 20. Marko Zupan 3:41, 00 - 22. Oskar Perosa 4:00, 00; 400 m prosto začetnice A: 7. Mojca Kovac 5:42, 90.

100 m hrbtno začetnice A: 9. Micol Rosa 1:38, 00; 100 m hrbtno začetnice B: 3. Biserka Cesar 1:36, 50 - 11. Maria Alejandra Glavina 1:53, 50; 100 m prsno začetnice A: 15. Jana Ban 1:56, 70; 200 m prsno začetniki A: 7. Tomaž Metlika 3:30, 00 - Cristian Chirani 4:06, 40; 200 m prsno začetniki B: 4. Milos Kalc 3:28, 80.

Trzaski bazen Bruno Bianchi

NOVICE

Uspešno slovo za Mladost

Mladost - Stanzano 3:3 (2:1)

STRELEC ZA MLADOST: Ferletić 3. MLADOST: Spacal, Gagliussi, Semolic, Zulian, Ferletić, Terpin, Lavrencić, Ferlez, Francescotto. Na svoji zadnji prvenstveni tekmi so se cicibani Mladosti spoprijeli z močno postavbo Stanzana. Gostje so se ze po uvodnih minutah podali v napad, tako da je moral doberdobski vratar Spacal nekajkrat drzno poseci. V protinapadu pa je spretni Devit Ferletić dosegel prvega od svojih treh zadetkov. Gostje so se povecali tempo igre in tudi zaslužen izenacili, za ponovno vodstvo Doberdobcev pa je spet poskrbel Ferletić, ki je preigral tri igralce gostov in dosegel gol.

V drugem polcasu so gostje imeli terensko premoč, najprej izenacili, nato pa celo povedli. Doberdobci pa se niso predali in prav v zadnji minuti je Ferletić preigral kar štiri igralce in vratarja Stanzana ter potisnil zogo v prazna vrata.

Kontovel ugnal Stefanel

Stefanel A - Kontovel 26:48 (13:19)

KONTOVEL: T. Nabergoj 10 (0:2), Pernarcic, Matijacic, Turco (0:2), Budin 6, Cernjava 10, Piculin 4, Zavaddal 3 (1:2), M. Nabergoj, Razem 15 (1:2), trener Meden.

Na predzadnji tekmi tega turnirja so Kontovelci v majhni telovadnici povsem zaslužen premagali se ekipo Stefanela A. Zaradi pretesne telovadnice je kajpak rado prislo do »fizičnih kontaktov«, toda brez hujših prekrskov. Za borbenost in pozitivnost je treba pohvaliti minikosarkarje obeh ekip.

DOMAČI ŠPORT Danes

ODBOJKA

1. MOSKA DIVIZIJA

18.30 v Stanzanu: Soca Valprapor - Torriana; 20.30 v Locniku: San Luigi - Valprapor Espago

1. ZENSKA DIVIZIJA

18.00 v Dolini: Breg - Prevenire; 20.00 v Gorici, Slovenski sportni center: Olympia - Pieris; 20.30 v Trstu, sola Campi Elis: Sant'Andrea - Kontove

MINIBASKET

16.00 na Opcinah (Prosvetni dom): Polet - Bor

Jutri

NOGOMET

NAJMLAJŠI

10.30 na Proseku: Primorje - Caneva

ODBOJKA

MEDDEŽELNA FAZA DECKOV

15.30 v Sovodnjah: Soca Valprapor - Sisley

DEŽELNI FINALE NARASCAJNIKOV

15.30 v Cordenonsu: nastopa tudi Valprapor Soca

DEŽELNI FINALE NARASCAJNIC

15.30 v Roveredu: nastopa tudi Bor Friulexport

KARATE

4. POKAL ZGONIK

14.00 v Zgoniku: nastopa tudi Shinaki karate klub

KOSARKA

PROPAGANDA

11.00 v Brisicah, dom Ervatti: Kontovel - Scoglietto

GORSKO KOLESARJENJE / BIKE SLALOM SK BRDINA

Tekmovanje in zabava

Nastopilo skoraj 100 tekmovalcev - Na spektakularnem vzporednem slalomu uspeha Šuberjeve in De Valdersteina - Na vidiku nove pobude

Ceprav je sneg ze skopnel se pri SK Brdina sportne aktivnosti se nadaljujejo. Tako so v nedeljo, 16. maja, kot smo bežno ze porocali, organizirali v Repnu II. Bike slalom, ki je postal letos mednarodni, saj se ga je udeležil tudi tekmovalac iz Avstrije!

Ceprav je vreme nagajalo je od 112 vpisanih startalo kar 90 tekmovalcev. Ti so morali s svojimi gorskimi kolesi voziti med pravimi veleslalomskimi vratici. Pokazalo se je, da je bila progla precej zahtevna, a tudi razvejana in zabavna. To je pripomoglo, da so se zabavali tudi gledalci, saj spektakularnih

prehodov ni manjkalo.

Najboljše uvrstitve Veterani: 1. Milan Skabar (Kraski dom) 4:07, 27; 2. Gianfranco Benedetti 4:09, 61; 3. Ivan Skabar (Kraski dom) 4:46, 85; 4. Sergio Ferluga (Brdina) 4:53, 33; 5. Rado Suber (Brdina) 4:56, 67.

Dame: 1. Luciana Privileggi (Brdina) 6:15, 12.

Ljubitelji: 1. Luciano Falomo (Bike point) 3:46, 83; 2. Aldo Metlika (Rovinj) 4:36, 51; 3. Maurizio Paoli (Pipperi) 4:58, 17; 4. Dolfo Purich (Brdina) 6:02, 49.

Senior zenske: 1. Gabriella Pieri (Devin) 6:17, 45; 2. Alenka Piccini (Brdina) 6:22, 72.

Za gorska kolesa navdušeni tudi pri SK Devin

MTB vzbuja vedno večji uspeh med mladimi, tako da je tudi SK Devin pred tremi leti ustanovil kolesarsko sekcijo. Z lanskim vpisom v italijansko kolesarsko federacijo so dokončno uredili vse potrebno za njen obstoj. Sedaj se tudi tekmovalci SK Devin udeležujejo, poleg navadnih promocijskih tekem, tudi agonističnih na deželni ravni. Po lanskim uspešni izvedbi 1. DEVIN BIKA so se odločili, da bodo letos znova ponovili preizkusnjo. Z vpisom v FCI imajo možnost izvesti agonistično tekmo na deželni ravni. Tako smo dolocili, da bomo 11. julija izvedli tovrstno tekmo na Zahodnem Krasu, in sicer na območju Grmade. Zato se že sedaj pripravljajo za številno udeležbo.

V pričakovanju teh in drugih tekmovalcev, pa tekmovalci SK Devin za temeljito treniranje, bodisi v telovadnici, kot z gorskimi kolesi. Danilo Bergamasco, cigar izkušnja v tej sportni panogi je poznavalcem dobro znana, bo brez dvoma dober svetovalec. Odgovorni referent za sekcijo pa je David Sossi, ki bo naredil vse mogoče, da bodo naši smučarji dobro trenirali tudi s kolesi skozi vso poletno sezono. Seveda patreningi niso namenjeni le smučarjem. Vsakdo, ki ljubi to panogo, je toplo vabljen, naj se vpiše v klub. V zameno mu nudijo strokovnost in veselo družbo. Vpise sprejemata David (tel. 220423) in Danilo (tel. 291262), ki nudita vse potrebne informacije. (S.S.)

Senior moski: 1. Andrej Pozar (Brdina) 3:22, 35; 2. Sergio Emilii (Brdina) 3:24, 01; 3. David Taucer (Brdina) 3:30, 82; 4. Giulio Taucer (Brdina) 3:31, 29; 5. Goran Succu (Kraski dom) 3:45, 11.

Mladinke: 1. Valentina Suber (Brdina) 4:33, 43; 2. Sara Sossi (Decin) 4:47, 09.

Mladinci: 1. Matteo Toscano (Brdina) 3:11, 27; 2. Peter Ferluga (Brdina) 3:41, 00; 3. Alessio Del Fabbro (Cicli TS) 3:50, 48.

Narascajnce: 1. Jasmina Strekelj (Brdina) 5:15, 15; 2. Martina Kufersin (Brdina) 5:51, 10; 3. Nina Taha (Brdina) 7:12, 00; 4. Christina Volpi (Brdina) 3:53, 78; 5. Marco Benedetti 4:02, 67.

Narascajniki: 1. Kristjan Leghissa (Devin) 4:06, 87; 2. Gabrijel Talotti (Brdina) 4:19, 62; 3. Francesco Micalessi (Brdina) 4:37, 30; 4. Marko Legisa (Devin) 4:58, 71.

Dečki: 1. Egon Taucer (Brdina) 4:17, 39; 2. Tomaz Srica (Devin) 5:36, 70. Cicibanke: 1. Ingrid Bianchi (Brdina) 1:41, 08; 2. Barbara Della Valle (Brdina) 2:33, 58.

Cicibani: Matej Crismancich (Devin) 1:22, 79; 2. Peter Ferluga (Brdina) 1:25, 19; 3. Erik Piccini (Brdina) 1:27, 20; 4. Thomas Zagar (Brdina) 1:27, 20; 5. Patrik Kocijancic (Devin) 1:28, 27; 6. Roberto Micali (Scat) 1:37, 74; 7. Andrea Pemper (Brdina) 1:44, 62.

Baby sprint 2.: Karin Malalan (Brdina) 2:10, 81; 2. Roberta Purich (Brdina) 2:10, 87; 3. Mateja Piccini (Brdina) 2:12, 98; 4. Federica Dercole (Brdina) 3:13, 58.

Baby sprint m.: Damijan Milic (Kraski dom) 1:31, 30; 2. Matteo Pipan (Brdina) 1:41, 45; 3. Martin Rebecchi (Kraski dom) 1:48, 96; 4. Gabriele Ferluga (Kraski dom) 1:52, 59; 5. Jaro Furlani (Devin) 2:02, 70; 6. Denis Polissa (Brdina) 2:05, 80; 7. Marvin Pipan (Brdina) 3:08, 73.

Nato se je najboljših 16 moskih oziroma 8 zenskih borilo na I. vzporednem bike slalomu za osvojitve trofeje Lea Motorbike. Slo je za res spektakularno tekmovanje. Po preplehi in navdušenih slalomskih dvobojih je med ženskami

zmagala Valentina Suber, ki je s svojo dobro fizično pripravo prekosila Soro Sossi.

V moskem finalu, ki se je odvijal pod dežjem, pa se je na najvišjo stopničko povzpeli Oskar De Valdestein, ki je z odlično tehnično zmago iz kroga v krog premagoval ostale konkurente.

Ker se je Bike slalom tudi v drugi izvedbi izkazal kot pozitivno tekmovanje, imajo organizatorji v svojem predalu še druge ideje, kot so naprimer nočni paralelni slalom in orientacijsko vožnjo z road bookom.

Obvestila

SD KONTOVEL - kosarkarska sekcija prireja kosarkarski tečaj za začetnike in minikosarkarje letnikov od 1987 do 1980. Tečaj bo od ponedeljka, 7. junija do petka, 18. junija na odprtem igrišču na Kontovelu. Urnik: 17.00 - 17.45 (za letnike 1987/86); 17.45 - 18.45 (1985/84); 18.45 - 19.45 (1983/82/81/80).

PK BOR

organizirana danes, 29. t. m. v bazenu pri Alturi zaključno tekmovanje sezone. Pričetek ob 16. uri. Ogrevanje v vodi ob 15.30, ob 18. uri nagajevanje in družabnost v Borovem sportnem centru pri Sv. Ivanu. Vabljeni vsi člani!

SK DEVIN

vabi vse člane in prijatelje na družabni večer drevi, 29. t.m., ob 19. uri na društvenem se-dezu v Cerovljah.

Kosarkarski klub BOR

obvešča, da bo v ponedeljek, 31. t.m., ob 20.30, v mali dvorani na stadionu 1. Maj Redni občni zbor. Dnevni red: 1. predsed-nisko poročilo, 2. tajniško poročilo, 3. blagaj-niško poročilo, 4. razno, 5. volitve novega odbora. Vabljeni!

JK CUPA

obvešča, da je v teku vpisovanje v jadralne tečaje za optimiste za otroke od 8. do 14. leta starosti. Tečaji bodo v naslednjih izmenah: od 21.6 do 2.7., od 5.7 do 16.7. ter od 19.7 do 30.7.

Vpisovanje na sedežu društva ob sobotah od 16. do 18. ure, tel. št. 299858.

SD ZARJA - nogometni odsek

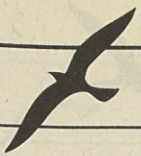
vabi dečke rojene v letih 1982, 83, 84, 85 in 86, ki jim je vsac nogomet in bi se hoteli pobliže seznaniti s to sportno panogo, na »Teden v igrah«, ki se bo odvijal v sportnem centru v Bazovici od 21. do 26. junija 1993. Za prevoz in hrano poskrbi sportno društvo. Pohitite z vpisom, ker je stevilo tekajnikov omejeno! Tel. 226483 vak dan od 19. do 21. ure.

SK DEVIN - sekcija M.T.B.

obvešča, da je v teku vpisovanje za sezono 1993. Informacije na tel. št. 220423 (David).

ROKOMETNI ODSEK SK KRAS

prireja od 26. junija do 2. julija 1993 v Zgoniku poletni kamp za vse fante in dekleta, ki bi se radi priključili rokometu. Društvo sprejema vpisnine do 3. junija. Vsa pojasnika lahko dobite v tajnistvu sport-nokulturnega centra v Zgoniku telefon 229477 v ponedeljek 18. - 20; sreda in cetr-tek 14. - 17.

KOLESARSKI GIRO / VČERAJŠNJO ETAPO DOBIL ITALIJAN BONTEMPI

Bugno in Chiappucci »pomagata« Indurainu

MESSINA - Ljubitelji kolesarskih dirk so udeleženci 76. Gira tudi včeraj precej razočarali. Etapa z dvema gorskima nagradama od Villafraunce do Messina, prva na sicilskih tleh, favoritov ni zdramila, vse pa se je končalo z množičnim sprintom, na katerem je bil najhitrejši Italijan Guido Bontempi. To je bila njegova že 16. zmagava na Giru. Vse kaže, da do preizkušnje na kronometer, ki bo v sredo v Sennigallii, ni priložnosti večjih pretresov. Moreno Argentin je seveda z dosedanjim razpletom več kot zadovoljen, saj se v blagajno njegovega mostva Mecair Ballan vsak dan steka poldrugi milijon lir, ki pripada lastniku roza majice, zanje pa se ne ne njemu ne njegovim tovaršem ni treba kaj prida truditi. Toda Argentin ni edini koristnik dosedanjega mrtvila na Giru. Ta se najbolj ustreza spanskemu asu Miguelu Indurainu, za katerega pravijo, da formo sele pridobiva, zato pa je doslej tudi vozil v ozadiju. Prav zaradi tega v Italiji ze plamtati polemika zaradi domnevne pasivnosti italijanskih kolesarjev. Bugno in Chiappucci očitajo, da »pokrivata« drug na drugega, s tem pa v bistvu favorizirata Induraina, ki bi ga bilo treba

ostreje napadati. Tako je včeraj Bugno zaježil poskus pobega Chiappuccija, na cilju pa je tvegval padec v sprintu za skromne stiri sekunde bonifikacije, kolikor mu jih je prinesla uvrstitev na 3. mesto.

Edini slovenski udeleženec Gira Valter Bonca se je tudi v včerajšnji etapi dobro odrezal. Vseh 130 km je prekolesaril v skupini vodečih, ki je vsak poskus pobega hitro zaustavila. Zahtevnejši gorski prehod S. Rizzo je prevozil v skupini zasledoval-

cev treh najhitrejših s povprečnim zaostankom 50 sekund. Med strmjeno skupino je prevozil cilj z istim casom kot zmagovalc Bontempi, brez zaostanka, ter zasedel 59. mesto. V skupni razvrstitvi pa je pridobil eno mesto. V zmagovalčevem casu je na cilj prispelo 66 kolesarjev, naslednja skupina pa je za njimi zaostala za tri minute in pol.

Današnja etapa od kraja Capo d'Orlando do Agrigenta je druga najdaljša na Giru (242 km), a ni prevec zahtevna.

Vrstni red 6. etape:

1. Guido Bontempi (Ita), ki je 130 km prevozil v 3.06:44 s povprečno hitrostjo 41,771 km/h; 2. Adriano Baffi (Ita); 3. Gianni Bugno (Ita); 4. Massimo Ghirotto (Ita); 5. Dimitri Konicev (Rus); 6. Laurent Brochard (Fra); 7. Franco Chioccioli (Ita); 8. Maurizio Fondriest (Ita); 9. Udo Bolts (Nem); 10. Marco Saligari (Ita) 59. Bonca (Slo) vsi v zmagovalčevem casu.

Skupni vrstni red:

1. Moreno Argentin (Ita) 25.37:21; 2. Pjotr Ugrumov (Let) +26 sek.; 3. Maurizio Fondriest (Ita) +35; 4. Gianni Bugno (Ita) + 38; 5. Miguel Indurain (Spa) i.c.; 6. Marco Saligari (Ita) +41; 7. Luc Leblanc (Fra) +42; 8. Enrico Zaina (Ita) +44; 9. Dimitri Konicev (Rus) +46; 10. Claudio Chiappucci (Ita) +47; 11. Luca Gelfi (Ita) +50; 12. Stefano Della Santa (Ita) +51; 13. Massimiliano Lelli (Ita) +54; 14. Francesco Casagrande (Ita) i.c.; 15. Stephen Roche (Irska) +55; 16. Armando De Las Cuevas (Fra) +1:02; 17. Zenon Jaskula (Pol) +1:05; 18. Franco Chioccioli (Ita) i.c.; 19. Paolo Botarelli (Ita) +1:07; 20. Roberto Conti (Ita) +1:08; 42. Valter Bonca (Slo) +2:29.

Padci so na Giru pogosti (AP)

TENIS / ROLAND GARROS IZGUBIL 5. NOSILCA

Španec Costa ugnal bledega Ivaniševića

Ugled hrvaškega tenisa pa rešuje Goran Prpić

PARIZ - V torek je izgubil sedmi nosilec Ivan Lendl. V sredo je izgubil četrti nosilec Boris Becker. V četrtek sta izgubila sedmi nosilec Petr Korda in osmi nosilec Michael Chang. Včeraj je kot peti izmed prvih osmih nosilcev moskega turnirja izgubil tudi peti nosilec Goran Ivanišević.

Goran Ivanišević je včeraj proti Špancu Carlosu Costi, v ponovitvi lanskega dvoboja v osmini finala, odlično zadel in dobil prvi niz s 6:2. Solidno je serviral in s pravočasnimi napadi razbijal nasprotnikov ritem. Ko se je zdelo, da bo njegova zmaga le vprašanje tehnične izvedbe, je popustil, Costa pa je v vsako dobljeno igro pridobil samozavest, ki mu jo je po padcu za 40 mest na lestevici ATP v zadnjih dveh mesecih že posteno zmanjkovalo. Costa je gladko dobil drugi niz (6:2) in z breakom v dvanajsti igri (7:5) nekoliko težje tretjega. Ivanišević bi takrat moral napasti, moral bi se zbrati, a je se naprej deloval, kot da bo začel igrati prodornejši in zbranejši tenis, ko se mu bo zljubilo. Costa je Ivaniševiću pri rezultatu 4:2 odvzel servis in v naslednji igri rešil z breakom zogo na svoj servis. Pri 5:3 je Costa nekoliko prevec razburjen serviral za končno zmago

Ivanišević je vnovič razočaran (AP)

(Ivanišević je imel dve zogi iz breaka) in izkoristil sele četrto zaključno zogo.

Kar ni uspelo Ivaniševiću, je presenetljivo uspelo Goranu Prpiću. V zadnjih sedmih tednih je premagal samo dva nasprotnika, včeraj pa je bil v treh nizih boljši od senzacionalnega zmagovalca nad Changom, Nemca Karbacherja. Prpić je s tem dosegel največji uspeh na turnirju Roland Garros. V osmini finala se bo pomeril z Michaelom Stichom, ki zaradi porazov velikih asov kljub odlični pripravljenosti ni v središču pozornosti. Stich v treh nastopih se ni izgubil niza, v Parizu je bil pred dvema letoma polfinalist, toda dvoboj bo vseeno zanimiv, ker mu Prpićeva igra ne odgovarja (Goran ga je nazadnje premagal lani v

cetrtnfinalu Monte Carla).

Prvi nosilec Pete Sampras in drugi nosilec Jim Courier sta včeraj spet zmagala. Sampras v nadaljevanju v četrtek prekinjenega dvoboja proti Južnoafričanu Ondruski, Courier pa v zelo trdem dvoboju proti rojaku Tarangu. Tarango, ki mu je mama do predlani sivala dres, v katerih je nastopal, je z neokusnim navdušenjem in popolnoma neobremenjeno odigral eno najboljših srečanj na pesku. Dobil je drugi niz in bil v četrtem na Jimov servis le dve točki oddaljen od zmage. Vendar je Courier v najtežjih trenutkih spet igral najboljše. Zato je že tri leta v vrhu svetovnega tenisa in zato Tarango nikoli ne bo.

Iva Majoli naj bi bila po Bolletierjevih trditvah nova Monika Seles.

Ima močan dvoročni backhand, se močnejši forehand, veliko samozavest in tudi njeni vzkliki na igrišču so podobni Monikinimi. Njena vzornica ni Seleseva, ampak Navratilova in tudi sicer bo Monika težko dosegla. Kljub temu Majolijeva v Parizu zelo dobro igra, včeraj je v tretjem kolu premagala 15. nosilko Sabine Hack in se bo v osmini finala srečala s prvo nosilko Steffi Graf. Grafova in Majolijeva sta se marca srečali na Floridi, Nemka je zmagala s 6:2, 6:2 in ni bila prevec vzvlicena nad Ivino igro: »Marca nisem imela veliko težav. Dobro igra na osnovni črti in je cvrsto dekle.«

Rezultati: ženske - 3. kolo: Graf (Nem, 1) - Gildemeister (Peru) 6:2, 6:2; Martinez (4. Spa) - Baudone (Ita) 6:0, 7:5; Huber (Nem, 8) - Hy (Kan) 6:1, 6:2; Majoli (Hrv) - Hack (Nem, 15) 6:0, 7:6 (7:5); Pierce (Fra, 12) - Po (ZDA) 6:7, 6:3, 6:3; moški - 3. kolo: Sampras (ZDA, 1) - Ondruska (JAR) 7:5, 6:0, 6:3; 3. kolo: Stich (9, Nem) - Fromberg (Avstral) 6:4, 6:4, 6:4; Muster (Av, 15) - Gilbert (ZDA) 7:5, 6:2, 6:4; Prpić (Hrv) - Karbacher (Nem) 6:3, 6:4, 7:5; Costa (Spa) - Ivanišević (Hrv, 5) 2:6, 6:2, 7:5, 6:3; Svensson (Sve) - J. Sanchez (Spa) 6:3, 6:7, 5:7, 6:3, 6:4; Novacek (13, Ceh) - Pescosolido (Ita) 6:3, 6:1, 3:6, 5:7, 8:6.

NOVICE

Športna pravica s TV posnetki

Disciplinska komisija pri italijanski nogometni zvezi bo lahko v prihodnji sezoni uporabljala TV posnetke za dokazno gradivo pri reševanju nekaterih kazenskih postopkov. Sklep je potrdil predsednik zveze Antonio Matarrese. Prejšnjo nedeljo je sodnik Brignoccoli na tekmi Inter - Foggia pomotoma izključil interjevca De Agostinija, potem ko je hud prekršek nad enim od nasprotnikov storil njegov soigralec Tramezzini, kar so TV posnetki jasno potrdili.

Slovenija 2. v skupini

BIRMINGHAM - V zadnji tekmi 9. skupine SP v badmintonu je reprezentanca Slovenije po pričakovanih gladko premagala Malto s tremi zmagami in po porazu proti Peruju zasedla 2. mesto. Polfinalna para SP sta J. Koreja - Danska in Kitajska - Indonezija, naslednji slovenski nastop pa bo sele v ponedeljek, ko se bo začel posamični del prvenstva.

Izidi 4. kola: Peru - Ciper 5:0, Izrael - Malta 3:2, Slovenija prosta; 5. kolo: Slovenija - Malta 4:1 (Kosnik - Vella 15:9, 15:6, Slatnar - Grech 11:6, 11:0, Vilar/Strah - Cole/Polidano 15:7, 15:2, Slatnar/Nagode - Dimech/Williams 15:10, 15:5, Babnik/Nagode - Vella/Dimech 18:13, 6:15, 12:15), Peru - Izrael 3:2, Ciper prost. Končni vrstni red: Peru 8, Slovenija 6, Ciper 4, Izrael 2, Malta 0. (Z. Z.)

Kvalifikacije za SP: danes Poljska - Anglija

CHORZOW - V petih dneh bo Anglija izvedela za svojo usodo glede nastopa na svetovnem nogometnem prvenstvu v ZDA 94. Danes bo namreč v Chorzowu igrala zelo pomembno srečanje proti Poljski, v sredo pa na Norveškem proti domači reprezentanci. Poljska pa mora danes nujno zmagati, če se še hoče upati na uvrstitev na SP v ZDA. Jordanija pa je včeraj v Irbidi v kvalifikacijskem srečanju A skupine azijske cone izgubila z Irakom kar z 0:8 (0:4).

Gretzkyjev »nesmrtni gol« števila 870

LOS ANGELES - Boj za drugega finalista tekmovalstva za Stanleyjev pokal se nadaljuje. V sedmi tekmi polfinala so Los Angeles Kings doma po podaljških premagali Toronto Maple Leafs s 5:4. Rezultat v zmagah je tako 3:3, Los Angeles Kings pa so tako izsilili odločilno sedmo tekmo, ki bo danes v Torontu. Zmagovalc finala Campbelllove konference se bo v torek, 1. junija, v prvi tekmi velikega finala Stanleyjevega pokala pomeril z Montreal Canadiens.

Usodo Toronta je zapечатil Wayne Gretzky. Po minuti in 41 sekundah igre v podaljšku je na podajo odličnega Robitaillea, ki je poleg gola prispeval tudi tri podaje, dosegel zmagovalni gol za Los Angeles Kings. To je 870. gol v njegovi karieri in z njim je postal najboljši strelac v zgodovini severnoameriškega hokeja. Po tekmi je Wayne povedal, da je to po vsej verjetnosti najpomembnejši gol v njegovem življenju. (M. J.)

INDIANAPOLIS / ZA NEDELJSKO ZNAMENITO DIRKO 500 MILJ VLADA V ZDA IZJEMNO ZANIMANJE

»Gospodje, prižgite motorje!«

Zaradi vratolomnih hitrosti so letos nekoliko zožili stezo in zmanjšali zadnja krilca dirkalnikov - Na treningih je Arie Luyendyk dosegel hitrost 360 km/h - Svetovni prvak v formuli ena Mansell bi se zadovoljil s 6. mestom

INDIANAPOLIS - Kar je za Evropo dirka formule 1 v Monacu, je za Ameriko 500 milj Indianapolis. Dvesto krogov na stiri kilometre dolgem ovalu je več kot samo običajna dirka. To je največji avtomobilistični dogodek za Američane in vse druge ljubitelje formule indy po svetu. Na tribunah v Indianapolisu se vsako leto zbere več kot 450 tisoč gledalcev. Mnogi so rezervacije za castna sedišča podedovali se od svojih dedov ali očetov, saj bo letošnja dirka že 77. po vrsti. Skoraj mesec dni trajajoči treningi in kvalifikacije ter tradicionalni program na dan prireditve so stvari, ki naredijo iz dirke enkratnega spektakla. Klasični »Gospodje, prižgite svoje motorje!« ponavadi izgovori kaka znana osebnost.

Za letošnje leto so pripravili nekaj sprememb, ki naj bi znižale vratolomne hitrosti. Kolumbijec Roberto Guerrero, ki ima rekord proge, je lani najhitrejši krog prevozil s povprečno hitrostjo več kot 374 km/h. Zato so

stezo nekoliko zožili, avtomobili pa morajo imeti manjša zadnja krilca in daljšo sasiijo. Prav nad ozkim prvim zavojem se pritožujeta Nigel Mansell in Mario Andretti, ki zatrjujeta, da lahko po startu pride do hude nesreče, če bo kdo od voznikov zasel v težave.

Kandidatov za zmago je vsaj deset. V prvih treh letošnjih dirkah so največ pokazali Paul Tracy, Emerson Fittipaldi, Nigel Mansell in Mario Andretti. Poleg njih bodo na startu se stiri bivši zmagovalci Indianapolis: Al Unser Sr., Al Unser Jr. (lanski zmagovalc), Danny Sullivan in Arie Luyendyk ter nekdanji prvak v formuli 1 Nelson Piquet, ki je lani prav v Indianapolisu doživel hudo nesrečo. Konkurenca v formuli indy je tako izenacena, dirka v Indianapolisu pa tako specifična, da zmaga kateregakoli izmed njih ne bo nobeno presečenje. Zelo razočaran je Bobby Rahal, zmagovalc dirke leta 1986 in skupni zmagovalc lanskega prvenstva, ki je iz družine

triinšdesetih, ki bodo startali, izpadel v zadnjih trenutkih nedeljskih kvalifikacij. Prehitel ga je nekdanji voznik formule 1 Eddie Cheever.

Glavni zvezdnik dogajanj pred dirko je Nigel Mansell, ki v Ameriki uživa izjemno priljubljenost. Sam te-

ga ni pretirano vesel: »Ko sem odhajal v Ameriko, sem mislil, da bo vse bolj umirjeno. Zdaj je se veliko slabše. Tu zahtevajo od mene več kot v formuli 1.« Kljub temu zeli biti realist: »Po tej dirki v skupnem seštevku ne bom več v vodstvu. Več kot zadovoljen bi

bil z vsako uvrstitvijo do šestega mesta, zmaga pa bi bila zame nekaj neverjetnega. Vendar bo zanimivo priti sem in videti pol milijona ljudi.« Anglez je zaradi okrevanja po operaciji hrbtenice treniral manj kot ostali. Vseeno je dosegel soliden cas in bo startal iz

tretje vrste (v Indianapolisu so na startu v vsaki vrsti trije bolidi). Mansell ne skriva spoštovanja do tamkajšnje dirkalnišča: »Česa podobnega se nisem videl. To je najmočnejše dirkališče na svetu in že iz letala je videti strah zbujujoče.« Mansell sicer se nikoli

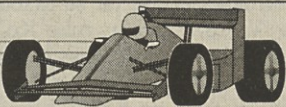
ni prevozil vse dirke na ovalu, a kot sam pravi, se je na treningih, predvsem pa z nesrečo v Phoenixu, veliko naučil.

Slavni dirkaci iz družine Andretti so tudi letos med favoriti, čeprav bo manjkal Michael, ki dirka v formuli 1. Najboljši na treningu je bil 53-letni Mario, ki bo z drugim casom kvalifikacij startal iz prve vrste. Njegov sin Jeff bo v sedmi vrsti, nečak John pa v osmi. Nekdanjemu svetovnemu prvaku v formuli 1 bo to že 28. nastop na tej dirki. Med bivšimi dirkaci Indianapolis je absolutni rekorder A. J. Foyt, ki je startal kar 35-krat in štirikrat zmagal. 58-letni American bo letos sodeloval samo kot lastnik ekipe, za katero bosta vozila zelo solidni novinec Robby Gordon in John Andretti, ki je priloznost za nastop dobil v zadnjem trenutku.

V kvalifikacijah je najvišjo povprečno hitrost (360 km/h) v starih zaporednih krogih (in s tem prvo startno mesto) dosegel Nizozemec Arie Luyendyk. Za njim so se do 10. mesta zvrstili: Mario Andretti, Raul Boesel, Scott Goodyear, Al Unser Jr., Stefan Johansson, Paul Tracy, Nigel Mansell, Emerson Fittipaldi in Roberto Guerrero. Nelson Piquet bo krenil s 13. mesta, edina zenska v družini »norih« voznikov, Lyn St. James, pa je dosegla 21. cas. (S. D.)

Startna lista

INDIANAPOLIS 500

33 dirkačev, ki bodo nastopili in dosežena hitrost na uradnem treningu (v km/h)

E. Cheever 350,334	Didier Theys 350,580	Jim Crawford 350,355	11
Willy T. Ribbs 350,514	Geoff Brabham 350,658	Davey Jones 351,649	10
D. Dobson 352,229	H. Matsushita 354,117	Robby Gordon (R) 354,336	9
J. Andretti 357,011	Al Unser Sr. 350,099	T. Bettenhausen 351,034	8
Lyn St. James 351,047	Stan Fox 352,211	Jimmy Vasser 352,536	7
G. Bettenhausen 251,034	Teo Fabi 355,027	Jeff Andretti 355,120	6
S. Gregoire (R) 355,570	Kevin Cogan 349,740	Nelson Piquet (R) 350,897	5
Danny Sullivan 353,279	Scott Brayton 353,615	R. Guerrero 353,628	4
Emerson Fittipaldi 354,441	Nigel Mansell (R) 354,610	Paul Tracy 354,679	3
Stefan Johansson (R) 355,526	Al Unser Jr. 357,054	Scott Goodyear 357,973	2
Raul Boesel 358,030	Mario Andretti 359,696	Arie Luyendyk 360,586	1

(R) = Rookie (Debitant)

Rekordna poprečna hitrost kroga:

359,801 km/h, 1992

Poprečna hitrost kroga

v letu 1993:

353,704 km/h

KAKO SO SE DIRKACI KVALIFICIRALI ZA DIRKO V INDIANAPOLISU

Vrstni red na startu je bil določen po štirih dneh uradnega treninga.

Vrstni red na startu je bil določen na osnovi hitrosti, s tem da najboljšo mesto pripade dirkaču, ki je bil najhitrejši prvi dan treninga

POLE POSITION

Arie Luyendyk
360,586

Prva vrsta

Mansell včeraj 358,06 km/h

Svetovni prvak v formuli ena Britanec Nigel Mansell je na zadnjem neuradnem treningu pred jutrišnjo dirkoformule indy 500 milj v Indianapolisu dosegel drugi najboljši cas.

Zadnji trening na ovalni stezi je trajal dve uri. Mansellu pa so izmerili povprečje 358,06 km/h. Najhitrejši je bil American Scott Brayton (359,75 km/h).

Tretji cas je dosegel Brazilc Raul Boesel (357,67), četrtega pa Mario Andretti (357,11).

CRNA KRONIKA

Ključavničarja

LJUBLJANA - Sredi noči je bilo, ko so v sredo kriminalisti na Tivolski cesti ustavili zastavo 128, v kateri sta bila 21-letna ponocnjaka - Sašo C. in Damijan Z. Vsekakor je bilo njuno nočno patroliranje po mestih ulicah dovolj sumljivo, da so kriminalisti pogledali, kaj imata v avtomobilu. Odkrili so šop avtomobilskih ključev in vložek pokrova bencinskega rezervoarja, za katerega so ugotovili, da sta ga le nekaj prej snela s fiata tipa, parkiranega na Poti na Fuzine. S ključavnico tega pokrova sta hotela narediti odlitek ključa avtomobila in pozneje izdelati ključ ter fiat odpeljati. Fantje s kriminalističnega oddelka so že ugotovili, da je Sašo na podoben način že izdelal ključ neke alfe romeo, avtomobil pa še ni odpeljal. Skratka, dovolj »materiala«, da so fanta s kazensko ovadbo posredovali preiskovalnemu sodniku.

Dva na enega

LJUBLJANA - Po Pavšičevi ulici je v četrtek ponoci - podprt z maligani - pripeljal 23-letni Andrej D. iz Novega mesta. Na križišču s (prednostno) Derčevo ulico je tako »spregledal«[»] znak stop in zapeljal na križišče. To pa se je v trenutku napolnilo s prevec avtomobili na enem mestu: z njegove leve je pripeljal jugo, z desne pa trenutek pozneje BMW. Iz zveržene pločevine so potegnili huje ranjeno Andrejevo sopotnico, ki se zdaj zdravi v Kliničnem centru.

Uspešen vlom

LJUBLJANA - V sredo je neznanec vlomil v stanovanjsko hišo na Cesti Andreja Bitenca. Odnesele je večje količine deviz, zlatega nakita in vrednih kovancev (numizmatiki, pozor: gre za zlatnike, srebrnike in druge kovance). Ukradeno cenijo na 23 milijonov tolarjev.

Mladoletniki napadajo

LJUBLJANA - Operacijsko-komunikacijski center so v četrtek popoldne obvestili o pretepu mlajših fantov na Malenskovi ulici. Policijska patrulja je tam našla osemnajstletnika, ki sta povedala, da ju je napadla - pozneje se je izkazalo, da je slo za 16 in 17 let stara fanta - dvojica, ki je od njiju zahtevala denar. Eden je imel v rokah palico, drugi pa nož. Po kratkem prerivanju sta napadena pobegnili, mulca pa sta ju malo pozneje spet »nadlegovala«[»] na Njgosevi in Bohoričevi ulici. Policisti so se odpravili na »cesanje«[»] območja in kmalu - po krajšem maratonu - na dvorišča Grabloviceve ulice ujeli mlada cestna razbojnika. Na policiji so potem napisali poročilo javnemu tožilcu, fanta pa so v domaco obdelavo s policije vzeli starsi.

KAKO UKREPATI

Bo mesto O.K. koral?

Nočna »nervoza«[»] na ulicah - Dogodek, ki opozarja

LJUBLJANA - Policijska patrulja, ki je v četrtek nekaj pred drugo uro zjutraj prišla na križišče Grabloviceve in Potrčeve, je našla na trojico, ki je pravkar vlomila v kiosk Vjestnika. Fantici, stari od 14 do 16 let, so se pogrnili v beg, policista pa za njimi. Eden od mož postavil je za otroki zavpil, naj se ustavijo, sicer bo streljal, zatem pa res ustrelil opozorilni strel v zrak.

To je verjetno naglano strah v noge petnajstletnika, ki je »ohromel«[»] za nekim avtomobilom na Potrčevi ulici, na preostala mladeniča pa je strel vplival ravno nasprotno - ucvrila sta jo se hitreje in izginila za vogal.

Ujetega mulca sta policista nato odpeljala na policijsko postajo in po pogovoru z njim so se policisti odpravili se na dom pobeglih fantovih pajdasev ter tudi njiju pripeljali na svojo postajo.

Po zelo resnem pogovoru s trojico nočnih porednežev - ki so iz kioska ukradli nekaj cigaret, zvečilih gumijev in kondomov - so ponje

morali priti vsekakor verjetno zelo zadovoljni starsi.

Zgodba zveni precej grozljivo, saj streljanje pri »obravnavi«[»] mladoletnikov ni ravno v navadi. Glede na stanje (in podatke) narasajočega mladostniškega kriminala, v katerem je pri mladcih zmeraj več nasilniškega obnašanja, pa ni nič čudnega, da so policisti na tako vedno bolj nevarnih nočnih ulicah nekoliko bolj nervozni.

Poglejmo se številke, ki bi morda lahko upravičevale tako »nervoza«, ki pa bi lahko - če bi je bilo prevec - naše mesto kaj kmalu spremenilo v O. K. koral, kjer so revolverski izstrelki leteli vse povprek: v prvih treh mesecih letošnjega leta so v ljubljanski Upravi za notranje zadeve zabeležili 4.311 kaznivih dejanj, ki jih je storilo 3.067 ljudi - od tega 2.083 odraslih, drugo so bili mladoletniki in otroci. Mladoletniki, v spisih jih je 769, so v tem času kaksno uspicili v 529 primerih, 215 otrok pa je gresilo v 142 kaznivih dejanjih.

AJDOVŠINA

Tegobe in težave

Alkohol, »trava«, preobremenjene ceste in še kaj

AJDOVŠINA - Po podatkih policije so krsitve javnega reda in miru v tej občini največkrat storjene pod vplivom alkohola. Nekaj pa je novost: krsitve so agresivnejše kot v preteklosti. Lastniki poslovnih prostorov in stanovanjskih hiš se vse pogosteje odločajo za tehnično varovanje, zato je tudi nekaj več lažnih alarmov. Policisti se odzovejo na vsakega in dvakrat so res zasacili storilce, ko so hoteli v nočnem času vstopiti, kamor pravzaprav niso bili povabljeni.

Občani so v tem kraju vložili šest pritožb zoper policiste, ki pa niso bile upravičene. Veliko nedoslednosti je pri organizatorjih večjih prireditve. Najbolj svež primer je z zadnje sportne prireditve, ko je uradni vodja redarjev na majskem teku po ulicah Ajdovščine menil tebi nič slekel trenirko in sel na start. Bil je namreč tudi tekmovalec... Spodbudno je, da so raziskana vsa težja kazniva dejanja. Pogosto ni mogoče najti sledov tatvin, prijave so podane z zamikom. Očitno pa je, da se tatvina ne splaca, saj pride slej ko prej na dan: v zadnjem času je policija raziskala in predala sodnikom storilce več tatvin in vlomnih tatvin, ki so se zgodile celo pred dvema, tremi in več leti. Odkrili so tudi, da se

ajdovska mladež rada ukvarja z »vrtinarstvom«[»]: nasli so namreč kar pet nasadov indijske konoplje z 211 sadikami. Tri take vrtnarje so odkrili in predali v postopek sodnikom. Seveda spremljajo policisti tudi gibanje prekupčevalcev trdih drog, a ti delujejo predvsem drugje, v drugih občinah in skozi ajdovsko le potujejo.

Policija, ki je v prihodnje ne bo več sofinancirala občina kot doslej, opozarja predvsem na nevarno cestno problematiko v občini, in to na magistralni cesti Nova Gorica - Razdrto. Samo v letošnjem letu je na njej (v mejah ajdovske občine) umrlo že petih ljudi (lani v vsem letu dva). Ne le slabe ceste, za katere upravljalet - Cestno podjetje iz Nove Gorice - nima denarja, tudi nevarnost, ki preži nanje, je za občino specifična. Tako na primer vsak dan iz Postojne pelje skozi občino po do kraja odsluženi cesti po 25 težkih tovornjakov goriva, da o prevoznih eksplozivnih in radioaktivnih snovi sploh ne govorimo. Če vemo, da prepelje vsak dan cez most reke Hubelj v samem središču Ajdovščine tudi po 20 tisoč vozil dnevno, je skrb zbujačo stanje skozi sicer suhoparne podatke policije že kar katastrofalno.

Artur Lipovž

Otroci na kolesih

CELJE, LASKO - Spomladi je na naših cestah največ nesrec, v katerih so udeleženi otroci, ki se sele privajajo na promet. Na Celjskem sta bili v četrtek dve takšni nesreči, k sreči brez najhujših posledic. Prek splavarskega mostu cez Savinjo v Celju se je proti mestnem parku malo pred poldnevom s kolesom peljal desetletni fantič. Ko je pripeljal na prehod za pesce na cesti, ki vodi mimo parka, je začel nenadoma obracati, v tem pa je iz smeri Laskega pripeljal osebno vozilo 63-letni Zvonimir G. Kljub zaviranju je v fanta trčil, da se je ta huje telesno poškodoval. Nekaj ur pozneje je prišlo do druge nezgode, v kateri je bil udelezen otrok, in sicer v Brnjski gori v občini Lasko. V blag desni ovinek je po sredini makadamskega cestisa zapeljal stitirajstletni fant na kolesu z motorjem, takrat pa je z osebnim avtomobilom nasproti pripeljal 44-letni Alojz K. Prišlo je do trčenja in mladi voznik kolesa z motorjem se je huje poškodoval. (B.P.)

Usodni potok

MOZIRJE - V četrtek pozno zvečer je v prometni nesreči v Ljubiji pri Mozirju umrla sopotnica v osebnem vozilu, ki ga je vozil 21-letni Robert F. iz Mozirja. Voznik je pripeljal v pregledni desni ovinek pred Ljubijo in zapeljal v levo zunaj vozišča, nato pa je avtomobil dvignilo v zrak in poletel je cez potok Ljubija. Na nasprotnem bregu je tresnil v betonsko steno in z visine treh metrov padel v potok, kjer je obstal na kolesih. Do ponesrečenec so se morali dokopati s pomočjo gasilcev, tako da so ju izrezali iz vozila. Ugotovili so, da je sopotnica, 49-letna Ana N. iz Kolovrate, umrla na kraju nesreče, hudo poškodovanega voznika pa so prepeljali v celjsko bolnišnico. (B. P.)

Tretjina kršilcev

CELJE - Na širšem območju Celja so policisti v četrtek zvečer šest ur preverjali, s kakšnimi vozili in v kakšni telesni in psihični kondiciji vozijo avtomobilisti. V tem času so zaustavili 586 udeležencev v prometu in ugotovili kar 177 različnih prekrškov. Zoper 90 voznikov bodo napisali predloge sodniku za prekrške, 28 pa so takoj odvzeli vozniska dovoljenja. Lahko si mislimo, da je bila večina med njimi, torej kar vsak dvajseti voznik, v rozicah. (B. P.)

Žito in seno zgorelo v dim

ZALEC - Električna napeljava v gospodarskih poslopih ali na kmetijskih mehanizacijah v njih je letos zakrivila že veliko požarov na deželi. V četrtek dopoldan je zagorelo še gospodarsko poslopje v Podkrajju. Policisti so ugotovili, da je požar najverjetneje zanetila prižgana električna zamica prav v času, ko so domači spravljali seno. V požaru je zgorelo ostrešje poslopja, z njim pa tudi za tri nakladalke kreme in približno dve toni pšenice in koruze. Skode je za blizu pol milijona tolarjev. (B. P.)

SLOVENSKA DEDIŠČINA

Bojevititi baroni Ravbarji

Velika zmaga avstrijsko-hrvaških čet nad Turki pred štiristo leti - V bitki pri Sisku sta se proslavila kranjska poveljnika Andrej Turjaški in Adam Ravbar

Vitezi Ravbarji (Rauberji) so bili kranjska plemiška rodbina, pobaronjena v 16. stoletju, na Kranjskem pa so izumrli v 19. stoletju. Legenda pravi, da so korenine rodbine segale nemara v dobo karantanskih vojvod, ko naj bi imel ta rod v času od smrti starega do ustoličenja novega vojvode pravico ropati po deželi.

Prvega viteza Ravbarja srečamo v zgodovinskem viru leta 1370 (Matija Engelschalk). Ravbarji so se odlikovali kot pogumni vojskaki in vojskovodje. Tako se med bojevniki cesarja Friderika III. v vojskah zoper ogrskega kralja Matijo Korvina omenjajo vitezi Ivan, Urh in Herman Ravbar. Leta 1462 je Nikolaj Ravbar skupaj z drugimi kranjskimi plemići resil cesarja Friderika na Dunaju pred obleganjem upornih Dunajcanov, trideset let pozneje pa je prišel na pomoč koroškemu plemstvu, pod vodstvom deželnega glavarja Rudolfa Khevenhuellera so pri Beljaku potolkli 20.000 Turkov, ki jim je poveljeval Ali pasa.

Gasper Ravbar je bil cesarski glavar v Trstu (1482-1498). Porocen je bil s Katrino Luegger iz rodu Predjamskih in je na cesarjevo povelje leta 1483 začel oblegati in leto kasneje pa tudi premagal (ubil) sorodnika Erazma Lueggerja Predjamskega, poslednjega kranjskega roparskega viteza. Iz te rodbine izvira tudi Kristof Ravbar (rojen leta 1466), ki je bil drugi ljubljanski škof. Zaradi njihovih zaslug, predvsem pomoči kronski oblasti, je le-ta Ravbarja decembra leta 1516 razglasila za cesarske barone. Najznamenitejši iz te rodbine pa je prav gotovo baron Adam Ravbar, gospodar na Kravjeku

in Krumperku, ki je kot korenjeniški glavar kranjskih teških strelcev v bitki pri Sisku 22. junija leta 1593 veliko pripomogel k zmagi nad Turki, ki jih je vodil Hasan pasa Predojevič.

Ravbarji so si na Kranjskem pridobili številne gradove in gosposcine. Tako so imeli vlasti grad Kravjek, in sicer od leta 1433 do 1764, Krumperk od leta 1513 do 1631, ko ga je pridobil njihov svak pl. Rasp, gospodovali pa so tudi na Socerbu, Skolju, Kozjaku, Malem gradu pri Planini, bili kastelani na starem Haasberku nad Planino, zakupniki Kočevja in Friedrichsteina, imeli v zastavni lasti Devin, poleg tega pa je bil njihova last lasti se Zgornji grad v Mengsu, dvorec Dragomelj, grad Kieselstein v Kranju in se bi lahko naštevati. V 15. stoletju so kupili posesti

tudi na Nizjeavstrijskem in Stajerskem, kjer so imeli gradove Krummau, Petronell, Karlstaetten, Thalberg, Breitberg in Plankenstein (Zbelovo, vzhodno od Zic).

Grad Kravjek (Weineck) blizu Muljave, prvič je omenjen leta 1243 kot castrum Weineck, so Ravbarjem leta 1433 podelili v fevd grofje Celjski, pred njimi pa so ga posedovali vitezi Weinecki, Hertenbaert in drugi. V 18. stoletju je grad, takrat že razvalina, presel v meščanske roke, Josip Jurčič pa ga je za vedno zapisal v zgodovino kot grad »Slemenice«. Danes o nekdanjem gradu spet pričajo le skromne razvaline.

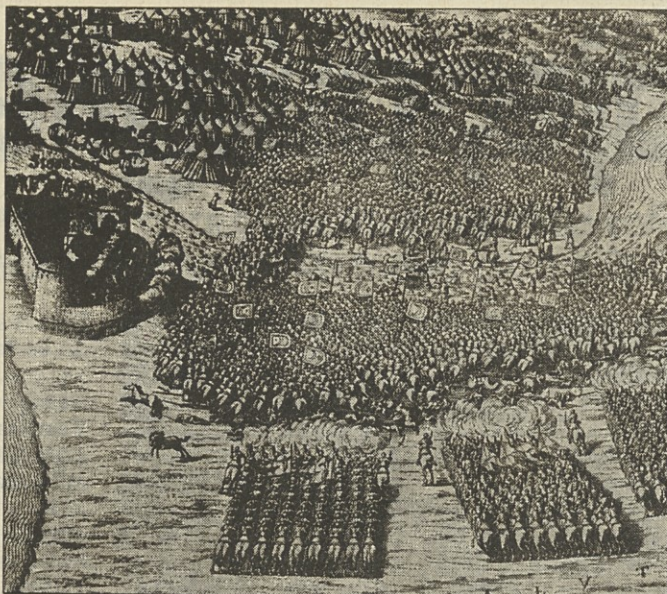
Baroni Ravbarji so v začetku 16. stoletja prezidali prvotni stolpasti grad Krumperk (Kreutberg) pri Domžalah v imenitno renesančno trdnjavo s stirimimi trakti in četvero-

tnimi ogelnimi stolpi. Naslednji lastniki so bili sorodniki Raspi, grofje Thurn-Valsassina in drugi, danes pa prazno in zanemarjeno grajsko poslopje počasi propada. V neposredni bližini stoji obnovljena grajska kapela.

Bosanski beglerbeg Hasan pasa Predojevič je 15. junija leta 1593 prišel z 18.000 vojakov redne vojske in 20.000 spahijske vojske, ki se je v taboril na desnem bregu reke Kolpe pri Sisku. Odločil se je, da bo kršćansko poslopje počasi propada. V neposredni bližini stoji obnovljena grajska kapela.

stvom hrvaškega bana Tomaza Erdődyja, karlovski oklepniški poveljnika Vojne krajine, grofa Andreja Auersperga, ki je za seboj povedel se kranjske in koroške brambovce, 200 vitezkih konjenikov barona Adama Ravbarja, Kristofa Obracana, Jurija Paradeiserja, Ivana Draskovića in Stefana Tahyja, stajerski plemići in vojskaki Ruprecht Eggenberga, slezijski strelci Melhiorja Roedherna, uskoki hrvaškega grofa Petra Erdődyja, krajjske cete iz Slavonije Stefana Grassweina pa Teitenauov polk in Montecuccolijev enote. Turke je najprej napadla hrvaška konjenica, vendar se je zaradi turške premoči pričela umikati. Takrat pa sta v boj posegla s svojimi strelci in konjeniki poveljnika Adama Ravbarja in Andreja Turjaškega. Turki so se začeli zaradi silne hrabrosti kranjskih čet umikati proti mostu, da bi pobegnili v svoj tabor na drugi strani Kolpe. To namero so jim onemogocili arkebuzirji grofa Stefana Ursini-Blagaja in Jakoba pl. Pranka. Tedaj so se Turki znasli v kotu, ki sta ga oklepali reki Kolpa in Odra. Prav v njem je nastal strašen bojni metez, Turki pa so začeli bežati v reko. Od 10.000 Turkov, kolikor jih je prek Kolpe popeljal Hasan pasa, se jih je resila komaj desetina. Vsi

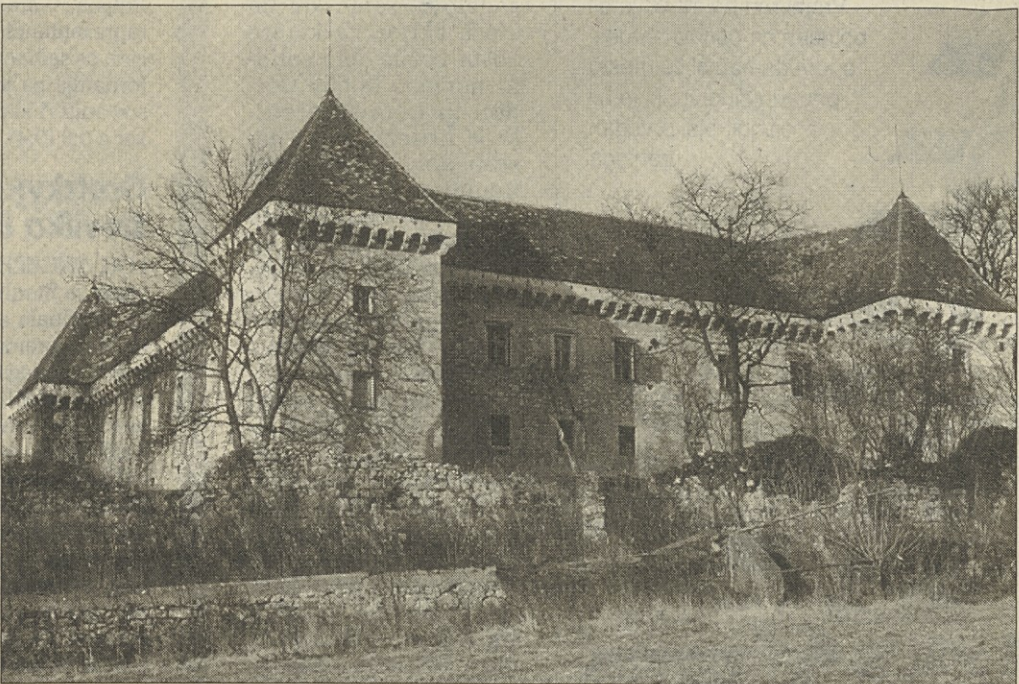
IVAN JAKIČ

V čas zmagovalcem v bitki pri Sisku so po vsej Evropi tri dni zvonili cerkveni zvonovi

drugih so nasli smrt pod krogli ali na meci ali pa so utonili v Kolpi. Utopil se je tudi Hasan pasa. Bitka se je začela 22. junija okrog pol enih popoldne in je trajala le približno eno uro. Na nemško-kranjsko-hrvaški strani je padlo le 40 - 50 mož. Zasegli so tudi plasc Hasana pase, iz katerega so naredili mašni plasc in v njem v ljubljanski stolnici mesevali vsako leto na dan sv. Ahaca (22. junija). Nazadnje so v njem mesevali leta 1909, leta 1931 pa so ga dali v varstvo Narodnemu muzeju v Ljubljani.

Zmaga se je poleg papeža razveselil ves kršćanski svet. S to bitko, v kateri so imeli glavni delez Slovenci in Hrvati, je bila pred Turki rešena vsa Evropa. Papež Klemen VIII., španski kralj Filip II. in nemški cesar Rudolf II. so odlikovali zmagovite poveljnike. Dne 5. julija leta 1593 je izdal cesar razglas z ukazom, "da se vsem takoj oznaniti to zmago s priznice in opravi marljivo molitev in zahvalo, obenem z zvonjenjem". In tako so po vsej Evropi zvonili cerkveni zvonovi v počastitev zmage pri Sisku, pri kateri sta velik delez imela velika kranjska junaka Adam Ravbar in Andrej Turjaški. Na to dejanje spominjajo številne pesmi in povesi, pa tudi ljudsko izročilo.

Ravbarjev grad Krumperk (Foto: Ivan Jakič)

JUTRI

30. maja

»Lepo prosim, gospod predsednik, vi imate prednost!«[»] je pri vrtnih vratih napravil prostor oslu François Marie Arouet. Tako je veliki filozof, ki ga poznamo pod imenom Voltaire cenil francoski parlament.

Rodil se je notarju leta 1694 v Parizu. Šest let so ga vzgajali jezuiti in spodbujali tudi njegov pesniški talent. Za njihov trud jim je ostal hvaležen vse življenje. Bistrega in razgledanega mladega si je pridobil v roke boter abbe Chateaufeuf, ki mu je odprl vrata svetovljanskih pariških salonov. Svobodomiselnaristokrata družba je bila Arouetu-Voltairu priljubljena, da je razvil vse svoje darove. S satirami na račun vplivnežev si je prislužil težave, izgon, pa tudi zapor.

Voltaire se je potrjeval s svojim literarnim usvajanjem. Bil je dobrodošel v visoki francoski družbi, dokler se znova ni zapletel v spore. Moral je emigrirati, kar pa je bil le še en izziv za neumornega misleca, satirika in kritika. Krizaril je po Evropi, se ustalil v Švici, potem pa docakal zmagovalno vrnitev v sicer vedno sovražen Pariz. Toda to so bili njegovi zadnji dnevi. 30. maja 1778 je umrl. Med revolucijo so njegove posmrtno ostanke prenesli v Pantheon, kjer roka s plamenico na sarkofagu lepo ponazarja njegovo delez v cloveski zgodovini: s plamenico razuma svetiti v mrak cloveske zaostalosti in zablod.

JEDILNIK

SLAVKO ADAMIČ

gratiniran ohrovt
govedina stroganov
kruhov cmok
peščena torta

Peščena torta

SESTAVINE:

125 g masla, 125 g moke, 125 g jedilnega skroba, 4 jajca, zlicko pecilnega praska, 225 g sladkorja, zavitek vanilijinega sladkorja

ČAS PRIPRAVE: 60 minut

Maslo gladko zmesamo. Polagoma mu dodajamo sladkor, rumenjak in vanilin sladkor ter maso penasto stepemo. Nanjo spustimo trdo stepen beljak. Potem v vse skupaj previdno vmesimo presejano zmes moke, jedilnega skroba in pecilnega praska. S tako pripravljeno testom napolnimo okrogel model, ki smo ga obložili s papirjem. Torto pečemo 40 do 50 minut pri 175 do 195° C. Ko se ohladi, jo na debelo posujemo s sladkornim prahom.

VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAJČ PREDAN

kruhovi kroketi s špinacoma
paradiznikova omaka
ocvrto pšenično meso - tofu

Kruhovi kroketi s špinacoma

SESTAVINE:

500 g spinace ali blitve, 1/2 l vode, 250 g suhega kruha, 85 g cele moke, 2 jajci, sol, majaron, petersilj, olje za peko

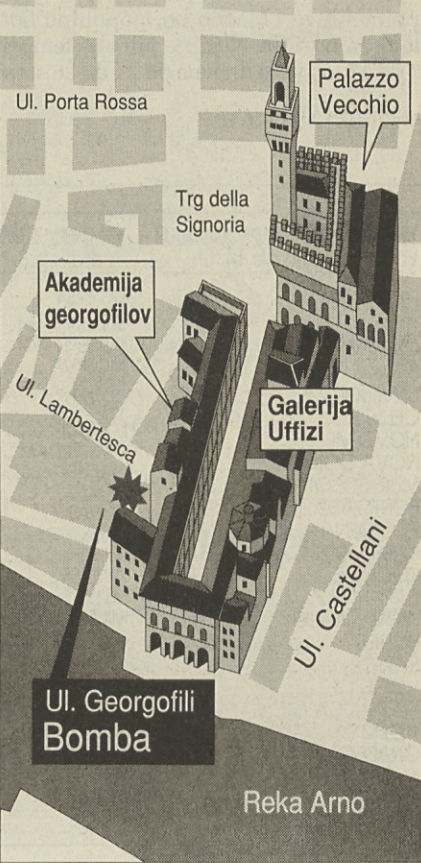
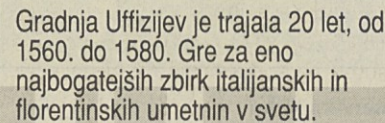
Spinaci porezemo peclje, jo operemo in poparimo z vrelo vodo. Vodo ocedimo, spinaco pa nasekljamo. Star kruh narezemo in ga namočimo v vroči spinacni vodi, nato ga ozmemo in zmesamo s seseklanim spinacom. Primesamo razvtrkani jajci in z moko zamesimo testo, ki naj počiva pol ure. Iz testa oblikujemo kroglice, jih sploščimo med dlanimi in opečemo z obeh strani kot polpete ali pa jih zvaljamo v slajke in ocvremo v globokem olju. Ponudimo se vroče s hladno hrenovo omako ali s chutneyem.

Stanje asarijevega hodnika, ki povezuje Palazzo vecchio s Palazzo Pitti, je pravzaprav simbol razdejania vsega muzeja. Prvih sto metrov je bilo treba celo podpreti s koli, da se ne bi porušili. Tu so bile razstavljene prej omenjene slike, ki jih je eksplozija uničila. Na stenah stopnišča, ki vodi k tistemu delu hodnika, ki pelje k Staremu mostu, zevajo velike razpoke, s stropa pa se je odkrnil omet. Sicer pa se je hodnik resnično zaradi svoje strukture, saj je eksplozija najhuje poškodovala prvi del hodnika, veliko manj pa preostali del, tako da se je resilo na stotine portretov, ki je tam razbošenih. Umetnine so ostale nepoškodovane predvsem zaradi nepo-bojenja stekla, ki so ga postavili pred najznamenitejše slike, da bi jih zascitili. Ponekod je steklo postavljeno pred

V tem trenutku je se nemogoče predvideti, kdaj bo mogoče spet odpreti muzej. Kustossinja je pojasnila, da je to odvisno od stanja vsega poploja, posebno pa stopnišča, ki pelje k izhodu. Izvedenci, ki so danes pregledali stavbo, so dejali, da bi lahko poskusili znova vsaj delno odpreti prostore čez en mesec. Obiskovalci bi si seveda mogli ogledati le vzhodno krilo galerije. Vse kaže pa, da so ti obeti le preveč optimistični in bo mogoče odločiti o odprtju galerije le potem, ko bodo preverili trdnost poploja. Kustossinja je dejala, da se Uffizi ne bodo sesuli in da bi lahko bilo se huje, če bi teroristi bombo postavili se bliže muzeju. Trenutno je se nemogoče natančno ugotoviti, kolikšna je škoda; domnevajo, da znaša nekaj deset milijard lir. Firenze so vsekakor kar dobro reagirale, podobno kot za časa poplave iz leta 1966, je dejal minister za kulturne dobrine Alberto Ronchey. Obrtniki in restavratordi so se že odzvali, da bi pomagali. Minister pa se je obvezal, da bo mestu nakazal podporo trideset milijard lir za najnujnejše ukrepe. Preden je odpotoval, je Fiorentincem priporočil, naj se ne prepustijo malodušju, pač pa naj se spravijo na delo, v korist vsega sveta.

Avtomobilska bomba je eksplodirala v Ul. Georgofili, pred poslopjem istoimenske Akademije in popolnoma porušila poslopje. Nadaljnja škoda je nastala v bližnji galeriji, kjer so popokale šipe in so se sesule notranje stene. Več slik in kipov je bilo popolnoma uničenih, nekateri pa močno poškodovani.

 Uničeno
 Poškodovano
 Manjša škoda

Prizaneseno arhivu ne pa bogati knjižnici

FIRENZE - Zgodovinski arhiv Akademije Georgofil se je čudežno nesil. To sta včeraj sporočili arhivarki Lucia in Luciana Bigliazzi po ogledu prizorišča atentata. Prizaneseno je torej bilo vsem listnam, rokopisom in pismom, ki jih je Akademija shranjevala vse od svoje ustanovitve leta 1753. Ves arhiv so pred časom elektronsko presneli in uredili, to gradivo pa je atentat popolnoma uničil skupaj s komputerji. Podobna usoda je doletela tudi knjižnico, kjer je bilo zbranih 42 tisoč knjig in starih rokopisov. Tajnik Akademije Franco Scaramuzzi in njegovi sodelavci pa vseeno upajo, da bodo kaj resili. Vse rusevine Torre del Pulci so se spravili na varno v neko bližnje poslopje, kjer bodo docenti in študenti fakultete za agronomijo skusali s potpljenjem in ljubeznjivo lociti knjige in ves papir od rusevin. Sledilo bo zahtevno rekonstrukcijsko in knjižno

vezno delo, v katerem pa bodo morali na pomoč priskociti strokovnjaki. Prizor v marsicem spominja na »blatne angele«, ki so reševali fireske umetnine po povodnji leta 1966.

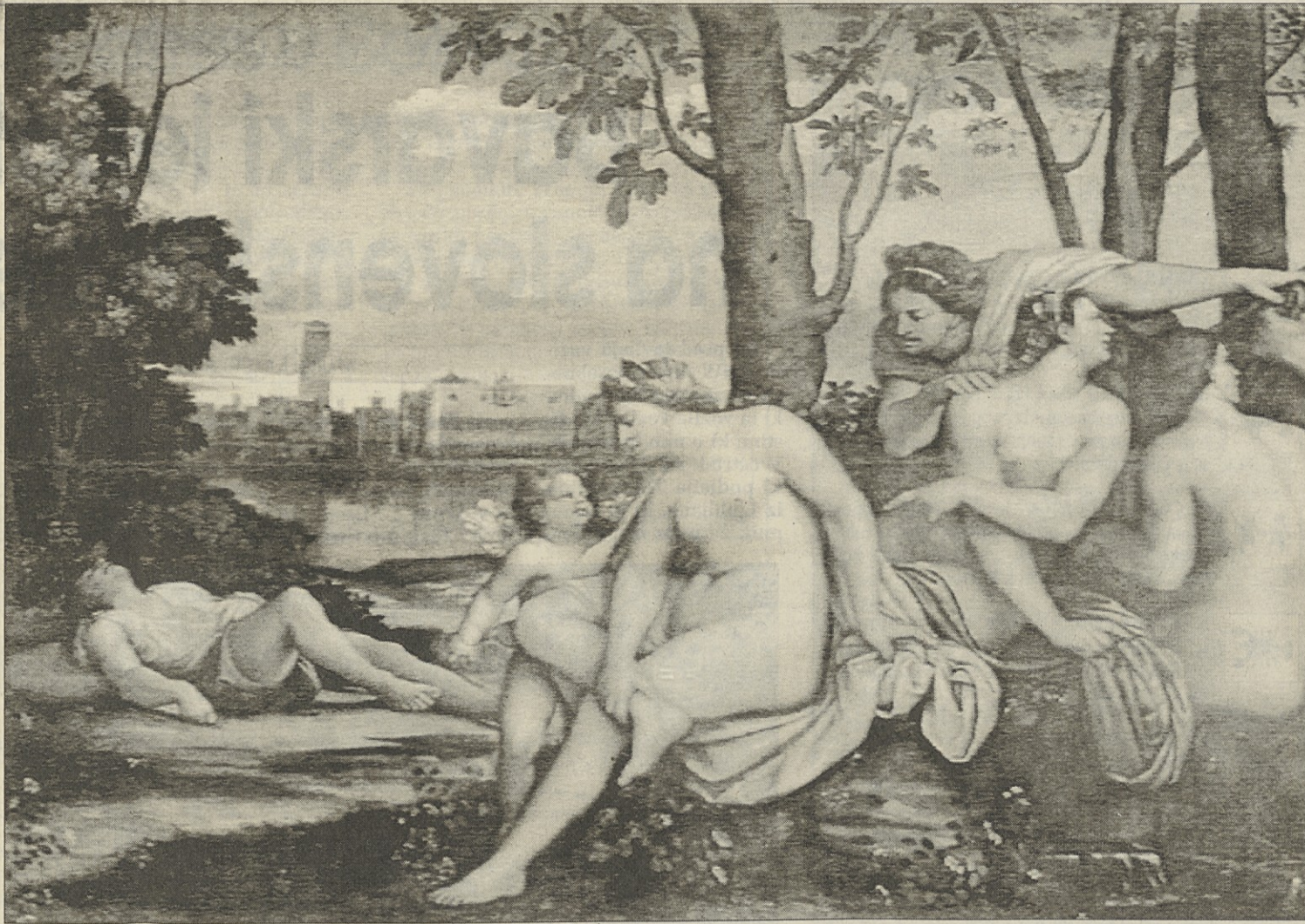
Medtem pa je florentinski zavod za spomeniško in zgodovinsko varstvo objavil uradni seznam uničenih in poskodovanih umetnin, ki pa jih bodo lahko restavrirali. Zavod je potrdil, da je atentat na Ulici Georgofili popolnoma uničil tri slike, a ne tiste, ki so jih navedli v četrtki. Eksplozija je popolnoma uničila delo Gherarda delle Notti »Oboževanje pastirjev« in deli Bartolomea Manfredija »Igralci kart« in »Koncert«. Vsa uničena dela so bila iz 17. stoletja. Te slike so bile razstavljene v prvem delu Vasarijevega hodnika, ki ga je eksplozija peklenskega stroja najbolj poskodovala.

Od tridesetih poškodovanih umetnin je najbolj prizadeto delo

Sebastiana del Piombo »Adoniso-va smrt«, sliko je šipa nekega okna prerezala na polovico po vsej širini. Izvedenci so prepričani, da bodo kljub težkim poškodbam to umetnino in ostale uspešno restavrirali. Med temi umetninami naj omenimo delo Rubensa »Portret Filipa IV.« in »Henrik IV. v bitki pri Ivryu«, Berninijevo »Glavo angela«, tri dela Gherarda delle Notti, dve deli Bartolomea Manfredija in dela manjpomembnih avtorjev, ki so se nahajala v drugem delu Vasarijevega hodnika.

Med poškodovanimi kipi je helenistični »Umirajoča Nioba«, rimski »Glava mladenica« in rimska kopia »Metalca diska« iz Mirona.

Poleg tega seznama sta med poškodovanimi umetninami tudi Giottova »Madona iz San Giorgia alla Costa« in delo neznanega avtorja iz 15. stoletja, ki sta bili shranjeni v skofovskem skladišču.

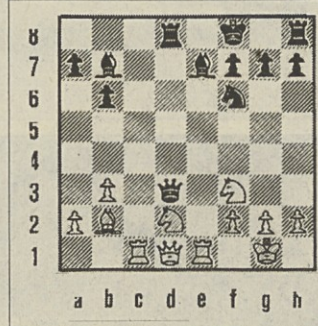
Med poškodovane slike sodi tudi ta umetnina iz 15. stoletja: gre za olje Benečana Sebastiana del Piomba »Adonisova smrt« (Telefoto AP).

1	2	3	4	5		6	7	8
9						10		
11				12				
13			14					
15		16						
17	18							
19				20	21	22	23	
			24	25				
26	27	28				29		
30					31			
32				33				
34				35				
36				37				

1. bratov ali sestrin sin, 6. sin Adama in Eve, praoce setivov, 9. nekdanji slovenski smučarski skakalec (Primož), 10. reka v Zahodnosibirskem nizavju, 11. krajsko oblika imena Mateja, 12. crna zemlja, brnje, 13. egipčanski bog sonca, Re, 14. rojstni kraj nemškega filozofa Karla Marxa, 15. veznik, 16. geometrični lik nepravil krog, 17. reka na Bliznjem vzhodu, pritok Mrtvega morja, 19. indijski bivol (iz crk Rina), 20. grof angleškega rodu, 24. kemijski element, sestavina kuhinjske soli, 26. restavracija, 29. glas krave, 30. zelo močan, velik človek, 31. jadranski otok, 32. ime holanjskega slikarja van der Neera, 33. zivinarskega farmarja v Severni Ameriki, 34. srbska trdnjava ob Donavi, 35. krajša obdobja povečane psihične dejavnosti med spanjem, 36. coln gorske reševalne službe, 37. zadnji del smučarske ali sankarske proge.

am, sanje, aki, iztek
a, Raa, Trier, in, elipsa, Jordan, arni, earl,

1. glodalca iz zrnega pasu Južne Amerike s cenjenim krznom, 2. ime ameriške filmske igralka Parker, 3. nenavadna južnoameriška ptica bodičarka s svilim čopom na tilniku, 4. nekdanji turški velikan, 5. avtomobilska oznaka Karlovača, 6. risana zabavna zgodba s kratkim besedilom, 7. nekdanji portugalski politik (Antonio Ramalho), 8. francoski pesnik romunskega rodu, utemeljitelj dadaizma (Tristan), 12. ženska rjavih ali kostanjevih las, 14. pod, 16. sloznost, enotnost, 18. kemijski znak za radon, 21. površinska mera, sto kvadratnih metrov, 22. uje-manje samoglasnikov in soglasnikov v besedah na koncu ali znotraj verzov, 23. moski, ki ima razmerje s poročeno žensko, 25. zoga izven igrisca, 26. ameriški pisatelj (John), 27. odprta kočija z vzdolžno postavljenimi sedeli (iz črk barke), 28. nekdanji finski atlet (Paavo), 31. slovenski likovnik (Franc) (iz črk Tarn), 33. greben, 35. kemijski znak za silicij.

↑ Naloga 185 Naloga 186 ↓

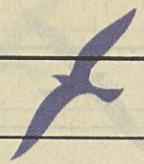

Crni, ki ni uspel kralja zascititi v rokado, izvaja pritisk po d liniji in po beli diagonali a8 - h1. Toda Euwe, ki je na potezi, je črne groznje zavrnil s kombinacijskim udarom po odprtih linijah in diagonalah. Pri analizi boste spoznali pravo moč belih figur!

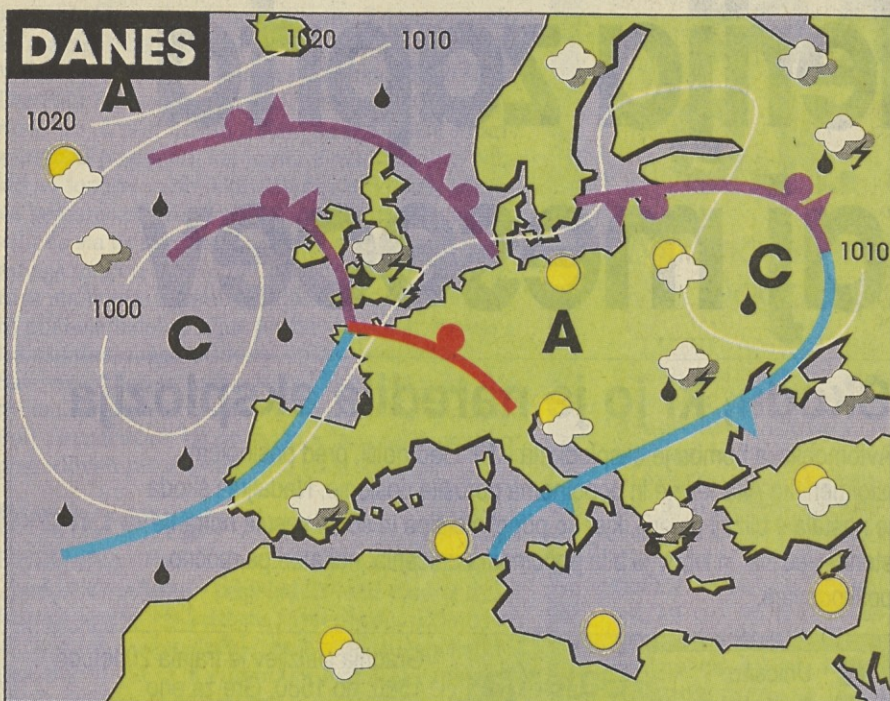
Velemojster Euwe si je na sahovnici ustvaril veliko terensko prednost in črna dama na polju a5 je lep motiv napada belih figur, ki posredno ogrožajo tudi rokadni položaj črnega. Kako je beli, ki je na potezi, spremenil terensko prednost v zmagoviti napad na črnega kralja!

Velemojster Aljehin je bil poln domisljije in je nasprotniku dokazal, da je v zmoti. 1...Dc4! 2.f3 Lf3:1 3.gf3 Sd4! Po žrtvah dveh figur je beli kralj ostal nezavarovan sredi sahovnice. 4.d3 Dd3:5.cd4 Le7! se zadnja poanta kombinacije. Aljehin je na 6.Dh8: pripravil 6...Lh4 mat!

Da so se znali svetovni prvaki tudi poigrati z nasprotniki, je lep dokaz Aljehinova poteza 1.Kg2! Tf1: Seveda je nasprotnik videl, da na 1...Dc3? sledi 2.Le2 mat! Beli kralj pa nadaljuje s potovanjem! 2.Kh3! g5 3.g4+ Kg6 4.Se5+ in matni obroč je sklenjen! Crni se vda. Po umiku črnega kralja v črni taborni vdr bel dama in matira kralja!

EVROPA/ SEVER-HLADNO, JUG-TOPLO

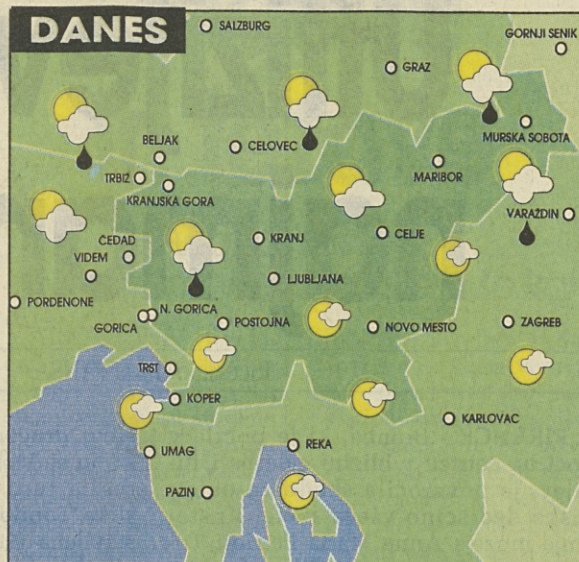
Vremenska slika:

Spremenljivo oblačno bo, popoldne bodo posamezne plohe in nevihte. Najnižje jutranje temperature bodo od 12 do 17, najvišje dnevne od 21 do 26 stopinj Celzija.

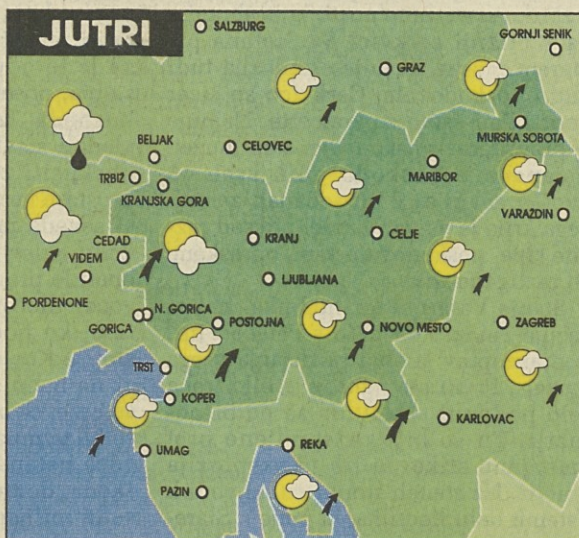
ALPE JADRAN /SPREMENLJIVO Z NEVIHTAMI

OBLACNOST	DEZ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	
nad 10 m/s	
MEGLA	

Slovenija: Oblačno bo, popoldne posamezne plohe in nevihte. Najnižje jutranje temperature od 12 do 17, najvišje dnevne od 21 do 26°C.

Sosednje pokrajine: Spremenljivo oblačno s popoldanskimi plohami in nevihtami.

V Sloveniji Sončno bo in spet bo začel pihati jugozahodni veter.

Obeti V ponedeljek bo spremenljivo oblačno s s krajevnimi plohami in nevihtami.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI

Ceste so normalno prevozne. Promet se odvija brez zastojev; tudi na mejnih prehodih ni daljšega kanjanja za prestop.

TEMPERATURE ALPE JADRAN

včeraj ob 8. in ob 14. uri

LJUBLJANA	20/26
TRST	22/27
CELOVEC	21/22
BRNIK	20/25
MARIBOR	20/27
CELJE	22/26
NOVO MESTO	20/25
NOVA GORICA	22/26
MUR. SOBOTA	22/28
PORTOROŽ	22/27
POSTOJNA	17/20
ILIRSKA BISTRICA	18/18
KOČEVJE	20/23
CRNOVELJ	23/26
SLOV. GRADEC	21/24
BOVEC	20/15
RATECE	16/18
VOGEL	10/11
KREDARICA	3/2
VIDEM	20/24
GRADEC	20/26
MONOSTER	20/26
ZAGREB	22/28
REKA	20/23

TEMPERATURE PO EVROPI

včeraj ob 8. in ob 14. uri

HELSINKI	4/11
STOCKHOLM	6/17
KOPENHAVN	8/17
MOSKVA	7/14
BERLIN	10/15
VARSAVA	10/13
LONDON	9/15
AMSTERDAM	12/16
BRUSELJ	12/20
PARIZ	12/24
DUNAJ	16/28
MÜNCHEN	12/25
ZÜRICH	11/22
ZENEVA	10/25
RIM	21/30
MILAN	15/27
BEograd	21/31
BARCELONA	8/23
BUKARESTA	18/28
ISTAMBUL	14/20
MADRID	11/18
LIZBONA	18/23
ATENE	19/25
TUNIS	16/32
MALTA	19/28
KAIRO	20/31

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo danes vzšlo ob 05.16 in zšlo ob 20.43. Dan bo dolg 15 ur in 27 minut. Luna bo vzšla ob 13.41 in zšla ob 01.26.

SETVENI KOLEDAR

Luna je v znamenju Device, element zemlja. Menjava lune v prvi krajec ob 20.21. Lahko sejete, presajate, okopavate zelenjavo s podzemnimi plodovi - peso, korenje, peteršilj itd.

TEMPERATURE JEZER, REK IN MORJA

Jezera: Blejsko NP, Bohinjsko NP, Vrbsko 17°C, Basko 19°C, Osojsko 16°C, Milstalsko 17°C, Weissensee 17°C. Jadransko morje: Koper 21,2°C, Trst NP, Gradec NP, Crikvenica 21,4°C, Pulj NP, Losinj NP, Split NP, Hvar 19,0°C, Vis 20,3°C. Reke: Mura (G. Radgona) NP, Sava (Radece) NP, Savinja (Lasko) NP, Ljubljana (Moste) NP, Bistrica (Sodražica) NP, Paka (Sostanj) NP, Sora (Suha) NP (Dvor) NP.

PLIMOVANJE

Danes: ob 5.31 najnižje -57 cm, ob 11.56 najvišje 27 cm, ob 17.09 najnižje -17 cm, ob 23.09 najvišje 47 cm. Jutri: ob 6.05 najnižje -54, ob 12.38 najvišje 24 cm, ob 17.45 najnižje -11 cm, ob 23.40 najvišje 41 cm.

Horoskop

piše

Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4 : Ne pričakujte, da se bodo danes zadeve odvijale tako kot ste si zamislili. Partner bo odločno nasprotoval vašim načrtom in taktiki bo bolje, da popustite.

BIK 21-4/20-5 : Dan boste posvetili dodatnemu izobraževanju, saj boste prej ali slej morali razjasniti luknje v znanju, ki ste jih že dolgo časa uspešno prikrivali.

DVOJČKA 21-5/21-6 : Kljub jutranjemu sporu na dobro poznano temo nepotrebne porabe denarja, vam bo partner predstavil stanje, kot ga vidi on in ki sploh ni kritično.

RAK 22-6/22-7 : Vaše želje se postopno izpolnjujejo. Uspelo vam je uresničiti določene osebne cilje, za katere ste bili že preprani, da so neuresničljivi.

LEV 23-7/23-8 : Zazeleli ste si spremembe pa ceprav je to le večerja v lokalu. Zaradi vašega psihičnega počutja, ki ni ravno najboljšo, je vsaka sprememba dobrodošla.

DEVICA 24-8/22-9 : Ne veste, kako bi nekomu pokazali svoja čustva, ne da bi se pri tem preveč razkrili. Morda je prav vaše omahovanje dobrodošlo, saj potrebujete čas za premislek.

TEHNIČAR 23-9/22-10 : Če se danes mislite posvetiti zaostalim službenim zadevam, se zavedajte, da doma ne boste pozeli odobravanja. Rezervirajte si nekaj časa tudi za družino!

SKORPIJON 23-10/22-11 : Ko se odločite vsemu svetu pokazati svojo jezo, vas prav nič ne gane, če druge ob tem postavite v neprijeten položaj, kajti preprani ste, da imate prav.

STRELEC 23-11/21-12 : Novica v zvezi z družinsko denarno zadevo, ki vas bo ujela zgodaj jutraj, najbrž se v postelji, vas bo tako razveselila, da boste želeli objeti ves svet.

KOZOROG 22-12/20-1 : Vedno bolj vam je jasno, da se s partnerjem popolnoma razhajata v mnenjih in da bosta težko pršla do sporazuma. Povprašajte za mnenje tretjega!

VODNAR 21-1/19-2 : Okultne vede so nekaj, čemur se zavestno želite ogniti, po drugi strani pa vas privlačijo. Prepustite se notranjim željam, morda boste našli nekaj osebnega zadovoljstva.

RIBI 20-2/20-3 : Vaši načrti so narejeni za skoraj idealne pogoje, vendar je realna možnost za delno uresničitev - le trnasto vztrajajte pri svojem!

BMW / VESELJE DO VOŽNJE

Bavarski lepotci na slovenskih cestah

MARKO KRAUTBERGER

Da predstavljajo vozila BMW nekaj posebnega, je znano tako tistim, ki ta vozila vozijo, kot tistim, ki o njih le sanjajo. V četrtek so predstavniki podjetja Tehnionline iz Ljubljane, ki je zastopnik za uvoz in prodajo

vozil BMW na področju Slovenije, in predstavniki matičnega podjetja pripravili predstavitev z naslovom »Doživite BMW fascinacijo«, na kateri so zbranim novinarjem predstavili osem vozil iz programa BMW. Med njimi tudi letosno novost BMW 325i cabrio ter BMW M3.

Pred začetkom kratkih predstavitev voženj so predstavniki matične tovarne BMW AG spregovorili nekaj besed o svojih poslovnih rezultatih v minulem letu. Pri tem so se posebej poudarjali podatki, da so lansko leto prvič v zgodovini izdelali in prodali več vozil kot Mercedes-Benz. Skoraj 600 tisoč. Vendar po lastnih besedah tega podatka ne navajajo kot znak zmage v tekmi z Mercedes-Benzom, ampak le kot pomembno zanimivost, svojim kolegom iz konkurenčnega podjetja pa želijo, da bi se naprej ohranjali sloves nemške kvalitete na področju avtomobilske industrije.

Tako gentlemenski so predvsem zaradi tega, ker imata podjetji drugačen pristop k oblikovanju vozil. Vozila iz programa BMW so po besedah predstavnikov podjetja BMW AG namenjena voznikom, ki ljubijo aktivno vožnjo in želijo izkoristiti vse pozitivne lastnosti teh avtomobilov. To velja se posebej za BMW M3, ki skriva pod pokrovom 210 KW oziroma 286 KM, kar pozone sportno oblikovan avto tudi do hitrosti 250 kilometrov na uro. Je pa kljub svojim sportnim karakteristikam oblikovno se vedno v mejah kupejev iz serije 3, tako da na prvi pogled deluje »nenevarno«, toda z voznikom, ki zna izkoristiti vse dobre lastnosti motorja in samega vozila, je M3 kaj hitro »dobra« stranka radarskih kontrol.

Zbrane novinarje je v teh vročih dneh privlačil tudi novi BMW 325i cabrio, ki ze na prvi pogled deluje kot nekaj sportno osvežujočega in edino primerneza vožnjo v teh vročih dneh. Toda za volanom vozila se voznik hitro znajde pred dilemo, ali izkoristiti vse dobre lastnosti motorja in voziti hitro, ali pa misliti na svoje »zdravje« in malo manj pritiskati na plin. Pri hitrosti okoli 180 km/h ali se malo več ima namrec voznik občutek, da mu bo prepil iz avtomobila potegnil vse, kar ni dobro pritrjeno (v četrtek je to tudi v resnici doživel novinarski kolega, ki se je med vožnjo na avtocesti poslovl od svoje cepice). Poleg tega pa ne škodi, če tudi trdnje poprime za volan, saj se vozilo, glede na drugacen zracni upor, na trenutke odziva nestabilno (vendar dalec od tega, da bi imel voznik resne težave). Na kratko receno, vozilo, ki ga je poleti užitek voziti,

vendar zmerno.

Seveda pa BMW ponuja tudi dovolj izbire za voznike, ki se ne navdušujejo le nad sportno zasnovanimi vozili. Bolj umirjenim voznikom ponuja prestižno zasnovan BMW 740i, ki je po svoji notranji prostornosti in opremljenosti tudi tiste, ki si sicer želijo avtomobil z dobrimi voznimi lastnostmi, niso pa se pripravljene odreci dodatnemu udobju. BMW 740i jim lagodno in »ne-delavno« vožnjo zagotavlja tudi z avtomatskim menjalnikom, ki nado-mesca delo voznikove desnice.

Voznikom, ki radi potujejo naokoli s svojo družino in temu primer-no kolicino prtljage, pa BMW ponuja model 515i touring, ki združuje tako prijetno zunanjo obliko kot tudi dobre tehnicne lastnosti, udobje vožnje in veliko veliko prostora za prtljago. Da pa ne bi le hvalili

teh bavarskih lepotecev, se majhna pripomba o porabi goriva. Tovarniški podatki o zmerni porabi goriva veljajo le pri ne pretirano veliki »obremenitvi« stopalke za plin. Ta pripomba zato, ker smo se med vožnjo nemalokrat nasmehnili kazalcu na merilcu porabe goriva, ki je pogosto izginjal tja nekam pod rob plastike, nad oznako 30 litrov na 100 kilometrov. Toda vsako veselje nekaj stane in če si clovek privoščiti nakup BMW-ja, pac ne bo gledal na porabo goriva.

Če povzamemo vtise s kratkih cetrkovnih voženj (za podrobnejše zbiranje vtisov lahko le upamo, da bodo pri Tehnionline namenili katero izmed vozil novinarjem tudi za daljši preizkus), lahko le potrdimo trditve, da predstavlja vožnja vozil iz programa BMW užitek, ki pa ni ravno poceni in si ga ne more vsakdo privoščiti.